

۲۰۲۰

شش

پایه دوازدهم
رشته ریاضی و تجربی

۱۰۰٪
امتحان
نهایی

عربی ۳

محمدعلی تابان فر، هاله کریمی

درسنامه کامل با بررسی خط به خط کتاب درسی

بانک سوالات، تشریحی به سبک جدید امتحانات نهایی

آزمون‌های شبیه‌ساز + آزمون پیش‌بینی نمره از امتحان نهایی

بسیارنامه یادبندی شده برای یادگیری نحوه نمره‌گرفتن در امتحان

دوبینگ فوری شب امتحان، پادکست واژگان و خلاصه صوتی درس

الفبای ترجمه و درس صقر (مرور مباحث مهم پایه دهم و یازدهم)

۲۰ شو

عربی ۳

عنوان: بیست‌شو عربی ۳ (ویژه دانش‌آموزان پایه دوازدهم رشته ریاضی و تجربی | مؤلف: محمدعلی تابان‌فر، هاله کریمی | موضوع: آموزش متوسطه ۲ | مشخصات ظاهری: ۲۴۰ص، مصور ۲۹×۲۲، س.م. جدول | شابک: ۸-۲۵-۸۴۸۱-۶۲۲-۹۷۸ | وضعیت فهرست‌نویسی: فبای مختصر | مشخصات نشر: تهران، موسسه هونام پرتواندیشان ماز، ۱۴۰۲ | شماره کتاب‌شناسی ملی: ۶۷۲۳۴۰۱

عنوان

۲۰ شو عربی ۳

ناشر

مؤلفان

مدیر تألیف

نظارت بر تولید محتوا

ویراستاران علمی

ویراستاران فنی

طراح جلد و فرم اول

طراح لی‌اوت

صفحه‌آرا

نوبت چاپ

تیراژ

شابک

۹۷۸-۶۲۲-۸۴۸۱-۲۵-۸

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به «گروه آموزشی ماز» است و هیچ شخص حقیقی یا حقوقی، حق چاپ و برداشت تمام یا قسمتی از اثر را بدون مجوز کتبی از انتشارات ندارد و متخلفین تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

www.biomaze.ir

www.digimaze.org

مقدمه ناشر

داستان برمی‌گردد به سال‌ها پیش! همه چیز از اونجا شروع شد که توی دوران کنکور خودم، به هر کی ساعت مطالعه‌ام توی روز رو می‌گفتم، کسی حرفمو باور نمی‌کرد.

توی اون دوران، من واقعاً روزانه ۵ تا ۶ ساعت درس می‌خوندم؛ اما به‌خاطر ترازهای بالایی که توی آزمون‌ها داشتم، کسی باورش نمی‌شد و همه فکر می‌کردن روزی ۱۲ ساعت درس می‌خونم. اون موقع‌ها، خودمو آدم باهوشی تصور نمی‌کردم؛ پس همیشه تصورم این بود که فرق من با بقیه، توی یک چیز دیگه‌ست و اونم نحوه درست درس خوندم. خیلی از بچه‌ها زیاد درس می‌خونن، اما درست درس نمی‌خونن!

زمان گذشت و گذشت تا با آدمایی مثل خودم آشنا شدم. اونا هم تونسته بودن با ساعت مطالعه معقول، نتایج خیلی خوبی بگیرن! حوالی سال ۹۴ بود، هنوز از کنکورمون اون قدر زیاد نگذشته بود که ماجراهای اون روزا یادمون بره. با توجه به همون روش مطالعه درست، یک کتاب تألیف کردیم؛ ولی نه پول داشتیم و نه مجوز نشر! این شد که توی خیابان انقلاب تهران از یک انتشارات به انتشارات دیگه می‌رفتیم و ازشون می‌خواستیم کتابمون رو چاپ کنن. اون روزا خیلی سختی کشیدیم؛ اما در آخر، انتشارات گاج، نمونه کتاب ما رو دید، از محتوای استقبال کرد و نهایتاً کتاب ما توی گاج چاپ شد. قابل باور نبود؛ اما اون کتاب توی همون سال اول چاپ، تبدیل به پرفروش‌ترین کتاب کمک آموزشی ایران شد.

حوالی سال ۹۷ بود که مثل بازیکن‌های فوتبال، با یک قرارداد بهتر جابه‌جا شدیم و همکاریمون با انتشارات خیلی سبز آغاز شد. اونجا هم تمام کتاب‌هایی که تألیف کردیم، توی زمان خودش، پرچم‌دار بازار آموزش ایران شدن.

تو تمام این سال‌ها روی محصولات آموزشی آنلاین خودمون توی سایت ماز تمرکز کردیم و امروز، دیگه محصولات آموزشی ماز رو همه توی ایران استفاده می‌کنن و با ماز آشنا هستن. توی مسیر آموزش آنلاین، به چیزی که می‌خواستیم رسیدیم و حالا نوبت اینه که تو فضای نشر، اونم توی نشر خودمون به چیزی که می‌خواهیم برسیم.

مطمئنم که اهمیت و تأثیر مطالعه کتاب‌های ماز هم دیر یا زود بر همگان معلوم میشه و فرق تویی که زودتر از بقیه این کتاب رو می‌خونی، این خواهد بود که می‌تونی توی ماراتون کنکور، به‌خوبی از رقیب‌های خودت جلو بزنی. قدر این کتاب رو بدون و ازش نهایت استفاده رو ببر که حاصل سال‌ها تجربه و کار در بالاترین سطح فضای آموزش کشور هست.

دکتر سید آرمان موسوی‌زاده
مدیرعامل گروه آموزشی ماز

@biomaze

biomaze

biomaze.ir

مقدمه مؤلف

سلام به همه پروچه‌های گل ایران

وقتی حدود دو سال پیش استارت تألیف رو زدیم، امید داشتیم بالأخره این روز برسیم. «مَضَى الزَّمانُ وَ قَلْبِي يَقُولُ إِنَّكَ آتِي» خوشبختانه رسیدیم به نوشتن این مقدمه و الآم که داری اینو می‌خونی، با همه وجود آرزو داریم عالی باشی و آماده برای کسب موفقیت تو این مرحله از زندگی؛ و اما بعد ... با بیست شو، واقعاً بیست شو! چرا اینو می‌گم؟! صرفاً به ادعا و بازی با کلمات نیست! بیا ببین چیکار کردیم برات؛ بعد ببین می‌شه بیست نشد؟! بخش‌های این کتاب به ترتیب عبارتند از: درس صفر، درس‌های کتاب به ترتیب از یک تا چهار (که هر درسی قسمت‌های جزئی تری داره که پایین تر گفتیم)، بانک سؤالات تشریحی به همراه پاسخ‌نامه، نمونه سؤال نوبت اول و دوم، دوپینگ و الفبای ترجمه.

درس صفر: این بخش مربوط می‌شه به همه چیزهایی که از پایه هفتم تا یازدهم توی نهایی دوازدهم از شون سؤال می‌آد! سعی کردیم چیز اضافه نیاریم که بیخودی وقتت گرفته بشه! تمرین هم گذاشتیم که بتونی خودتو محک بزنی! پس آگه توی عربی صفری، از درس صفر شروع کن!

تو هر درس از کتاب دوازدهم، قسمت‌های زیر رو داریم:

واژه‌نامه: واژه‌نامه کتاب درسی رو آوردیم، همه واژگان دشواری که توی متن درس و تمرین و باورقی و ... بوده، جمع‌آوری شده! با خونندن این دو قسمت عملاً همه واژگان جدید هر درس برات مرور می‌شه! (+پادکست) **ترجمه درس:** متن درس به دو صورت تحت‌اللفظی (کلمه‌به‌کلمه) و روان ترجمه شده! نکات خاص ترجمه‌ای و قواعدی رو هر جا لازم بوده، ذیل عبارت توضیح دادیم، کلمات دارای وزن خاص و محل اعرابی کلمات رو هم هر جا که لازم بوده، براتون آوردیم.

واژگان مترادف و متضاد و جمع و مفرد: همه مترادف‌ها، متضادها و جمع و مفردهای موجود تو اون درس، در جدول‌هایی برای شما ارائه شده! (+پادکست) **قواعد:** برای قسمت قواعد، اول به گپ‌نامه گذاشتیم و نوش گفتیم که توی این درس چه خبره و چه چیزایی می‌آد و توی نهایی جقدر بارم داره. بعد به نمودار نیم‌نگاه داریم که با صرف‌فصل‌های اون قاعده آشنا بشی. در ادامه، قواعد رو بخش‌به‌بخش توضیح دادیم و برای هر قسمت هم به تمرین جدا آوردیم! (+پادکست)

خودآزمایی و تمرین درس: این قسمت‌ها هم کاملاً حل و ترجمه شده! هر جا لازم بوده، کلمات دارای وزن خاص و محل اعرابی کلمات هم مشخص شده! ترتیب مباحثی رو که داخل هر درس اومده، توی نمودار ابتدای هر درس برات آوردیم! نقشه راه کاملاً تو دستان شماست! قسمت سؤالات امتحانی هم که دیگه نگم برات ... همه سؤالات امتحان نهایی روز از سال ۱۳۹۷ تا ۱۴۰۲ آوردیم؛ هر جا لازم بوده، سؤال تألیفی هم اضافه کردیم. سعی شده همه تیپ‌های سؤالاتی که از هر درس می‌آد رو پوشش بدیم. توی پاسخ‌نامه هم تلاش کردیم نکات مربوط به حل هر سؤال گفته بشه که دیگه حسابی جامع باشه! چند نمونه سؤال نوبت اول و دوم که دیگه نمک کتابه! نمی‌شه نیاشه! و اما کارای پوره‌های که حالا حالاها مثلشو پیدا نمی‌کنی!

پادکست: بخش واژگان این کتاب پادکست داره! یعنی واژگان درس، واژگان دشواری که از کل اون درس استخراج شده، مترادف و متضادها و جمع و مفردها، همگی توی یک پادکست برای هر درس موجوده! اهمیت واژگان که دیگه نیاز به توضیح نداره و می‌دونیم که پادکست جقدر می‌تونه کمکت کنه تو جمع‌بندی و استفاده از وقتایی که نمی‌تونیم کتاب بخونیم، ولی می‌تونیم چیزی گوش بدی مثل زمان رفت‌وآمد، توی اتوبوس، مترو و ... همچنین خلاصه قواعد هر درس رو هم به صورت یک پادکست برات آماده کردیم! **دوپینگ:** توی این قسمت به چکیده خیلی جمع‌وجور از قواعد هر درس آوردیم! می‌تونیم برای جمع‌بندی ازش استفاده کنی! علاوه بر اون، چندتا مطلب جامع که نیاز بوده به دید کلی و گسترده (واید) ازش داشته باشی، اومده! **محل اعرابی، تقسیمات اسم و تقسیمات فعل** رو اینجا برات آوردیم. این مال اون روزای آخره که بخوای خودتو به محک بزنی و ببینی چیا رو نیاز داری کار کنی! در آخر بخش دوپینگ، مباحث به صورت کلی با به توضیح کوچیک اومده که آگه دیدی مشکلی داری، بری توی قسمت مربوط به خودش و مطالعه کنی! **الفبای ترجمه:** این فصل، ویژه‌ترین فصل این کتابه! همه اون چیزهایی که برای ترجمه کردن تو امتحان نهایی لازم داری، توی این فصل اومده! وقتی بری سراغش، ناخودآگاه به خودت می‌گی: من جقدر دنبال این چیزای می‌گشتم ... آگه خوب بخونی و تمرین کنی، واقعاً ترجمت متحول می‌شه!

همه اینا رو بذار در کنار اینکه چندین سال تو کلاس‌های درس با شما عزیزان بودیم و تقریباً همه سؤالاتی احتمالی و نقطه‌ضعف‌ها رو شناختیم و سعی کردیم توی این کار، برای هر کدومش یک جواب و راه حل عالی ارائه بدیم. در آخر لازم می‌دونیم از همه عزیزانی که به نحوی به آماده شدن این کتاب کمک کردن، تشکر کنیم؛ جناب آقای دکتر سید آرمان موسوی‌زاده که با سخت‌کوشی و تلاشی کم‌نظیر، ماز رو به اینجا رسوندن، جناب آقای دکتر رسول خنجری که با نظرات، پیگیری‌ها و نقطه‌نظرات سازنده‌شون باعث غنای بیشتر مطالب شدن، جناب آقای علی‌رضا کاهیدوند که با صبوری، دقت‌نظر و دلسوزی، با به پای ما اومدن تا این محتوا به اینی که هست، تبدیل بشه، و همچنین تشکر می‌کنیم از جناب آقای روح‌الله اصغری، سرکار خانم ابوالحسنی، سرکار خانم موسوی حصاری و سرکار خانم رئیسی نیا که بزرگوارانه نقطه‌بنقطه این کتاب رو بررسی کردن و ما رو تورسیدن به هدفمون یاری دادن. موفقیت شما توی این مرحله از زندگی، آرزوی قلبی همه ماست!

إِذَا غَامَرْتُ فِي هَدَفٍ مَرُومٍ فَلَا تَقْنَعْ بِمَا دُونَ النُّجُومِ (هرگاه به دنبال خواسته و هدفی بودی، به کمتر از ستاره‌ها قانع نشو! (برو سراغ بهترین و بالاترین درجه!))

محمدعلی تابان فر، هاله‌کریمی

راه بیست‌شو

راه بیست شدن، با کتاب‌های بیست شو هموارتر است! چطور؟ چون این مجموعه کتاب با هدف بیست شدن شما در امتحانات نهایی نوشته شده‌اند و البته بزرگی‌هایی دارند که در ادامه به آن‌ها اشاره می‌کنیم:

- 1 درس‌نامه‌های جامع، کاربردی و پر نکته: با بیانی ساده، خط‌به‌خط کتاب درسی را برایتان موشکافی، بررسی و مطالب را دسته‌بندی می‌کند. 2 بانک سؤالات تشریحی (شبیه‌ساز امتحان نهایی) چیدمان و انتخاب سؤالات این بخش بر اساس «سطوح یادگیری شیوه‌نامه بلوم» و «پوشش صددرصدی نکات احتمالی امتحان نهایی» صورت گرفته است. البته هر سؤال بارم دارد تا شما ارزش موبه‌موی انواع سؤالات را بشناسید. 3 آزمون‌های پایانی نوبت اول و دوم: در این بخش شما با پاسخ دادن به آزمون‌های تألیفی و نهایی برگزار شده دوره‌های قبل، اندوخته‌های ذهن و دانش خودتان را محک می‌زنید و خودتان را برای 20 گرفتن آماده می‌کنید. 4 پاسخ‌نامه تشریحی: در اینجا کنار هر پاسخ، یک تگ تاکسونومی براساس سطوح یادگیری شیوه‌نامه بلوم (مصوب آموزش و پرورش) گذاشته‌ایم تا شما با سطح هر سؤال و پاسخ آن به‌خوبی آشنا شوید. این سطوح عبارتند از: دانشی، کاربردی، تحلیلی، ارزیابی و قضاوت، خلاقیت و درک و فهم که در پایین صفحات بخش پاسخ‌نامه، آن‌ها را با یک علامت مشخص، برایتان در نظر گرفته‌ایم. 5 دوپینگ فوری: این بخش خلاصه‌ای کاربردی از مهم‌ترین مطالب هر درس ارائه می‌دهد و چاره کار شما برای شب امتحان است. 6 آزمون طلایی: در این آزمون، پیش‌بینی امتحان نهایی پیش رو توسط مؤلف انجام شده است. از آن به راحتی نگذرید. حتماً یکبار آن را از خودتان امتحان بگیرید و سپس با کمک راهنمای تصحیح این آزمون، اشکالات خود را مرور کنید. 7 پادکست جمع‌بندی: در ضمن با گوش دادن به پادکست جمع‌بندی این درس، می‌توانید راحت و آسوده، مطالب مهم را به ذهن بسپارید. برای این منظور، رمزینهای را که مشخص کرده‌ایم، اسکن کنید.

معرفی دیجی‌ماز

ما تو دیجی‌ماز این زمینه رو براتون فراهم کردیم تا از تجربه مطالعه کتاب الکترونیکی لذت ببرید. تو دیجی‌ماز، همه کتاب‌هاتو، حتی کتاب‌های درسیتو، یک‌جا و در یک اپلیکیشن کنار هم داری و همه‌جا می‌تونی با خودت ببریشون! مزیت‌های منحصر به فرد دیجی‌ماز نسبت به سایر ابزارهای مطالعه کتاب الکترونیکی:

■ امکان هایلایت کردن

همونطوری که با ماژیک فسفری توی کتاب‌های کاغذی مطالب مهم رو هایلایت می‌کنی! با این تفاوت که ماژیکت تموم نمیشه و هر وقتم بخوای می‌تونی پاکش کنی!

■ امکان یادداشت گذاری توی صفحات

همونطور که گوشه کتابت نکات مهم رو می‌نویسی، اینجا هم هر چه دل تنگت می‌خواهد بنویس و نگران کم‌بودن جا هم نیستی دیگه!

■ امکان نشان‌دار کردن صفحات برای مرور مجدد

دوست‌داری قبل امتحانت، سریع صفحات مهم رو مرور کنی؟ دیگه نگران نباش. صفحات مهم رو علامت بزن و خیلی سریع مرورشون کن!

■ امکان خط کشیدن و ترسیم آزاد

علاوه بر هایلایت کردن، دوست‌داری زیر کلمه‌های مهم هم خط بکشی؟ مشکلی نیست. توی دیجی‌ماز هم این امکانو داری! تازه خودکارتم چند رنگه و تموم نمیشه!

■ پاک کردن (یادداشت‌ها، خط‌کشی‌ها و هایلایت‌ها)

احساس می‌کنی کتابت خیلی شلوغ شده؟ یا چیزی رو نوشتی و می‌خوای پاکش کنی؟ باز مشکلی نیست؛ هر چیزی که بخوای رو خیلی راحت می‌تونی پاک کنی! اثری هم ازش نمی‌مونه!!

■ ذخیره کردن تمامی تغییرات بعد از هر بار استفاده از کتاب

نگرانی که یه موقع نوشته‌ها، هایلایت و یادداشت‌ها توی کتاب گم بشن؟؟ نگران اینم نباش! توی دیجی‌ماز همه چیز ذخیره میشه و توی سیستم باقی می‌مونه!

■ امکان انتقال به صفحات مورد نظر از طریق فهرست مطالب

موقع خوندن pdf کتاب‌ها انگشتت درد می‌گیره و حوصله اسکرول کردن نداری؟ دوست‌داری سریع بری تو همون فصل وسط یا انتهای کتاب؟ واسه اینم مشکل نداری!! هر جای کتاب که باشی می‌تونی فهرست رو باز کنی و فقط با یه کلیک بری توی صفحه مورد نظرت!!

■ امکان جست‌وجوی کلمات

از اون دسته آدم‌هایی هستی که دوست داری ترکیبی بخونی و یه کلمه رو سرچ کنی و تمام مطالب مرتبط باهاش رو پیدا کنی؟؟ باز مشکلی نداری! هر چی که بخوای توی دیجی‌ماز به فارسی یا انگلیسی می‌تونی سرچ کنی و پیدا کنی!

■ وضعیت نایت مود (night mode)

نور گوشی یا تبلت چشمتو اذیت میکنه؟ باز مشکلی نداری!! کافیه دیجی‌ماز رو بذاری روی حالت نایت مود!

■ هر کتاب رو فقط یک بار تهیه می‌کنی!

تا حالا شده یه کتابی رو تهیه کنی بعد ببینی آپدیت جدیدش اومده و مجبور شی یه هزینه مجدد کنی تا تهیه‌اش کنی؟؟ دیگه این دغدغه رو نداشته باش! حتی اگه کتاب‌های دیجی‌ماز ۱۰۰ بار هم آپدیت بشن، نیاز به هزینه مجدد نداری و کتاب جدید برات فعال میشه!

فهرست

الفَرَزْدَقُ

الدَّرْسُ الرَّابِعُ

- ترجمه درس | ۱۴۱
- اِعلَمُوا | ۱۴۹
- التَّمَارِين | ۱۵۵
- بانک سؤالات تشریحی | ۱۶۲

۱۷۵

آزمون‌های پایانی نوبت اول و دوم

۱۸۸

پاسخنامه تشریحی

۲۲۰

دوبینگ فوری

۲۲۶

الفبای ترجمه

مروری بر مهم‌ترین مباحث پایه دهم

و یازدهم

- بخش اول: مباحث مربوط به فعل | ۹
- بخش دوم: مباحث مربوط به اسم | ۲۳
- بخش سوم: مباحث مربوط به جمله | ۳۳

الدِّينُ وَ التَّدِينُ

الدَّرْسُ الْأَوَّلُ

- ترجمه درس | ۴۳
- اِعلَمُوا | ۵۲
- التَّمَارِين | ۶۰
- بانک سؤالات تشریحی | ۶۵

مَكَّةُ الْمَكْرَمَةُ وَ الْمَدِينَةُ الْمُنَوَّرَةُ

الدَّرْسُ الثَّانِي

- ترجمه درس | ۷۵
- اِعلَمُوا | ۸۳
- التَّمَارِين | ۸۹
- بانک سؤالات تشریحی | ۹۶

الْكَتُبُ طَعَامُ الْفِكْرِ

الدَّرْسُ الثَّلَاثُ

- ترجمه درس | ۱۰۷
- اِعلَمُوا | ۱۱۶
- التَّمَارِين | ۱۲۲
- بانک سؤالات تشریحی | ۱۲۸

درس صفر

دوست عزیزم!

پیش از ورود به مباحث کتاب دوازدهم، لازمه تا دربارهٔ یک مسئلهٔ مهم با هم حرف بزنیم. ازت می‌خوام فراموش نکنی که مباحث درس عربی مثل دونه‌های زنجیر به هم وصل هستند؛ بنابراین نه تنها برای یادگیری برخی از دروس دوازدهم به تسلط پر دروس دهم و یازدهم نیاز داری، بلکه توی امتحانات نهایی دوازدهم با سؤالاتی از مباحث دهم و یازدهم هم رو به رو می‌شی! عذرت تألیف درس صفر هم همین بوده که مهم‌ترین مباحثی که تا امروز یاد گرفتی برات به صورت کامل مرور بشه! از هر مبحثی هم چند تمرین برات آوردیم که بعد خوندنش خودتو تست کنی و ببینی متوجه مطلب شدی یا نه! درس صفر توی سه بخش کلی گردآوری شده:

۱) مباحث مربوط به فعل

توی این قسمت هرچی در مورد فعل تا الان خوندی، مرور کردیم!

چیزی که خیلی مهمه، تشخیص و ترجمهٔ صحیح فعله. ترکیب این مباحث و فصل‌های ترجمه، کلاً تو رو از هر چیزی در مورد فعل، بی‌نیاز می‌کنه!

۲) مباحث مربوط به اسم

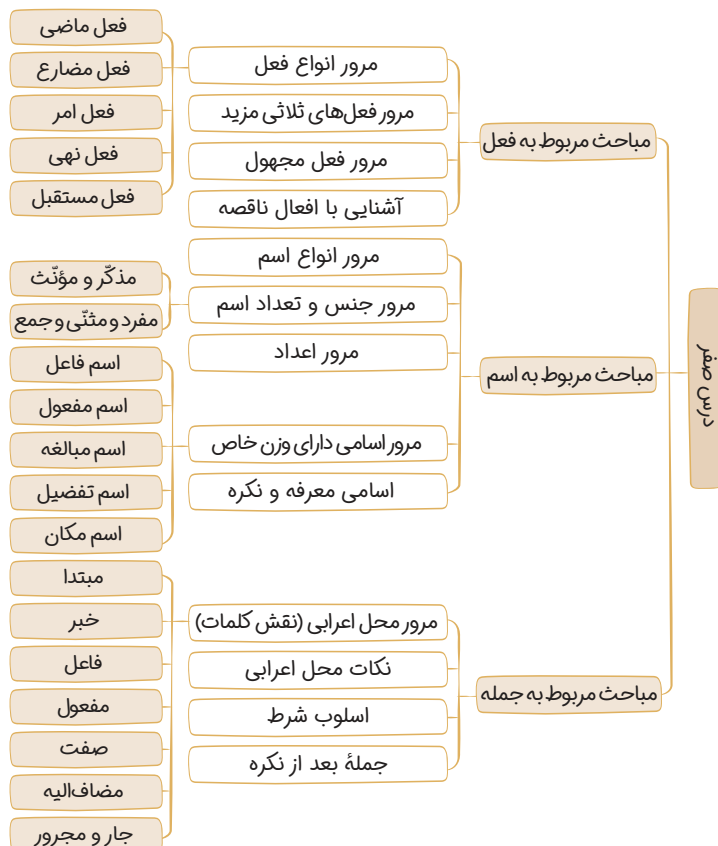
توی این قسمت همهٔ چیزهایی رو که مربوط به اسم می‌شده، آوردیم. مثل اسم‌های دارای وزن خاص و ...

۳) مباحث مربوط به جمله

مطالبی که مربوط به یک ساختار یا بخشی در جمله می‌شده، توی این قسمت اومده! مثل محل اعرابی و ... و توی هر کدام از این سه بخش، تمامی نکاتی که از سال هفتم تا یازدهم لازم بوده بدونی، آورده شده!

یه مشاوره هم بدهت بدم؛ برای امتحان نهایی تو باید یک سری معلومات پایه‌ای داشته باشی و بعد اون‌ها رو توی ترجمه به کار ببری! توی این فصل بیشتر دربارهٔ اون مطالب پایه‌ای صحبت کردیم و کاربردش توی ترجمه، رفته توی فصل‌های ترجمه! پس این دو بخش، مکمل هم محسوب می‌شن! پرو بریم که وقت کمه!

نیم‌نگاهی به کل مباحث درس صفر

بخش اول: مباحث مربوط به فعل

• مباحثی که در این قسمت می‌آید، به شرح زیر است:

۱ آشنایی با فعل‌های ماضی، مضارع، امر، نهی و مستقبل

۲ فعل‌های ثلاثی مزید

۳ فعل مجهول

۴ افعال ناقصه

در ادامه توضیحاتی دربارهٔ هریک از مباحث بالا ارائه شده و سپس تمرین‌های مربوط به هر یک آورده خواهد شد.

ساختار فعل ماضی: ریشهٔ فعل + شناسه‌های ثابتی که به انتهای حروف ریشه اضافه می‌شود.

ساختار فعل مضارع: حروف مضارعه (آتین) + ریشهٔ فعل + شناسه‌های ثابتی که به انتهای حروف ریشه اضافه می‌شود.

به دلیل همین ساختار فعل در زبان عربی، کافی‌ست شما به شناسه‌هایی که به انتهای فعل در ماضی می‌چسبند و به ابتدا و انتهای فعل در مضارع اضافه می‌شوند، مسلط باشید. هر جا این علائم دیده شود، آن کلمه به احتمال بسیار بالا فعل خواهد بود.

شخص	جنس	عدد	شمارهٔ صیغه	ضمیر منفصل	نام صیغه	ماضی	ترجمه	مضارع	ترجمه
غائب	مذکر	مفرد	۱	هُوَ	مفرد مذکر غایب	دَهَبَ	رفت (او - یک مرد)	يُدْهَبُ	می‌رود
		مثنی	۲	هُمَا	مثنی مذکر غایب	دَهَبَا	رفتند (آن‌ها - دو مرد)	يُدْهَبَانِ	می‌روند
		جمع	۳	هُمْ	جمع مذکر غایب	دَهَبُوا	رفتند (آن‌ها - چند مرد)	يُدْهَبُونَ	می‌روند
	مؤنث	مفرد	۴	هِيَ	مفرد مؤنث غایب	دَهَبَتْ	رفت (او - یک زن)	تُدْهَبُ	می‌رود
		مثنی	۵	هُمَا	مثنی مؤنث غایب	دَهَبَتَا	رفتند (آن‌ها - دو زن)	تُدْهَبَانِ	می‌روند
		جمع	۶	هُنَّ	جمع مؤنث غایب	دَهَبْنَ	رفتند (آن‌ها - چند زن)	يُدْهَبْنَ	می‌روند
مخاطب	مذکر	مفرد	۷	أَنْتَ	مفرد مذکر مخاطب	دَهَبْتَ	رفت (تو - یک مرد)	تُدْهَبُ	می‌روی
		مثنی	۸	أَنْتُمَا	مثنی مذکر مخاطب	دَهَبْتُمَا	رفتید (شما - دو مرد)	تُدْهَبَانِ	می‌روید
		جمع	۹	أَنْتُمْ	جمع مذکر مخاطب	دَهَبْتُمْ	رفتید (شما - چند مرد)	تُدْهَبُونَ	می‌روید
	مؤنث	مفرد	۱۰	أَنْتِ	مفرد مؤنث مخاطب	دَهَبْتِ	رفت (تو - یک زن)	تُدْهَبِينَ	می‌روی
		مثنی	۱۱	أَنْتُمَا	مثنی مؤنث مخاطب	دَهَبْتُمَا	رفتید (شما - دو زن)	تُدْهَبَانِ	می‌روید
		جمع	۱۲	أَنْتُنَّ	جمع مؤنث مخاطب	دَهَبْتُنَّ	رفتید (شما - چند زن)	تُدْهَبْنَ	می‌روید
متکلم	مذکر / مؤنث	مفرد	۱۳	أَنَا	متکلم وحده	دَهَبْتُ	رفتم (من)	أُدْهَبُ	می‌روم
	مثنی / جمع	۱۴	نَحْنُ	متکلم مع‌الغیر	دَهَبْنَا	رفتیم (ما)	نُدْهَبُ	می‌رویم	

تمرین ۱ عَيْنِ الصَّحِيحِ لِلْفَرَاقَاتِ:

- ۱- أولادي ..... (يَعْمَلَانِ يُدْهَبُونَ لا يَرْكَبْنَ)
- ۲- البنتُ ..... (تَجْلِسِينَ لا تَكْتُبُ يَزُرُعُ)
- ۳- أنتِ ..... (لا يَعْلَمُ تَأْكُلِينَ تَنْظُرُ)
- ۴- التلميذُ ..... (يَكْتُبُ لا تَفْتَحُ لا يَدْرُسُونَ)
- ۵- الرجالُ ..... (لا يَأْخُذُونَ تَكْتُمِينَ يَأْكُلُ)
- ۶- المعلمانُ ..... (يَشْرَبَانِ لا يَقْطَعُونَ يَشْرَبْنَ)

پاسخ گزینۀ صحیح را برای جاهای خالی مشخص کن:

- ۱- يُدْهَبُونَ
- ۲- لا تَكْتُبُ
- ۳- تَأْكُلِينَ
- ۴- يَكْتُبُ
- ۵- لا يَأْخُذُونَ
- ۶- يَشْرَبَانِ

ضمایر: هریک از صیغه‌های فعل دارای ضمائر منفصل (ناپیوسته) و متصل (پیوسته) است که کاربرد آن‌ها در جدول زیر می‌آید.

شخص	جنس	عدد	شماره صیغه	نام صیغه	ضمیر منفصل	ضمیر متصل	جمله	ترجمه
غائب	مذکر	مفرد	۱	مفرد مذکر غایب	هُوَ	ه - ه	هُوَ كَتَبَ واجِبَاتِهِ	او تکالیفش را نوشت (او - یک مرد)
		مثنی	۲	مثنی مذکر غایب	هُمَا	هُمَا	هُمَا كَتَبَا واجِبَاتِهِمَا	آن‌ها تکالیفشان را نوشتند (آن‌ها - دو مرد)
		جمع	۳	جمع مذکر غایب	هُمْ	هُمْ	هُمْ كَتَبُوا واجِبَاتِهِمْ	آن‌ها تکالیفشان را نوشتند (آن‌ها - چند مرد)
	مؤنث	مفرد	۴	مفرد مؤنث غایب	هِيَ	هِيَ	هِيَ كَتَبَتْ واجِبَاتِهَا	او تکالیفش را نوشت (او - یک زن)
		مثنی	۵	مثنی مؤنث غایب	هُمَا	هُمَا	هُمَا كَتَبَتَا واجِبَاتِهِمَا	آن‌ها تکالیفشان را نوشتند (آن‌ها - دو زن)
		جمع	۶	جمع مؤنث غایب	هُنَّ	هُنَّ	هُنَّ كَتَبْنَ واجِبَاتِهِنَّ	آن‌ها تکالیفشان را نوشتند (آن‌ها - چند زن)
مخاطب	مذکر	مفرد	۷	مفرد مذکر مخاطب	أَنْتَ	أَنْتَ	أَنْتَ كَتَبْتَ واجِبَاتِكَ	تو تکالیفت را نوشتی (تو - یک مرد)
		مثنی	۸	مثنی مذکر مخاطب	أَنْتُمَا	أَنْتُمَا	أَنْتُمَا كَتَبْتُمَا واجِبَاتِكُمَا	شما تکالیفتان را نوشتید (شما - دو مرد)
		جمع	۹	جمع مذکر مخاطب	أَنْتُمْ	أَنْتُمْ	أَنْتُمْ كَتَبْتُمْ واجِبَاتِكُمْ	شما تکالیفتان را نوشتید (شما - چند مرد)
	مؤنث	مفرد	۱۰	مفرد مؤنث مخاطب	أَنْتِ	أَنْتِ	أَنْتِ كَتَبْتِ واجِبَاتِكَ	تو تکالیفت را نوشتی (تو - یک زن)
		مثنی	۱۱	مثنی مؤنث مخاطب	أَنْتُمَا	أَنْتُمَا	أَنْتُمَا كَتَبْتُمَا واجِبَاتِكُمَا	شما تکالیفتان را نوشتید (شما - دو زن)
		جمع	۱۲	جمع مؤنث مخاطب	أَنْتُنَّ	أَنْتُنَّ	أَنْتُنَّ كَتَبْتُنَّ واجِبَاتِكُنَّ	شما تکالیفتان را نوشتید (شما - چند زن)
متکلم	مذکر / مؤنث	مفرد	۱۳	متکلم وحده	أَنَا	أَنَا	أَنَا كَتَبْتُ واجِبَاتِي	من تکالیفم را نوشتم (من)
	مثنی / جمع	۱۴	متکلم مع الغیر	نَحْنُ	نَحْنُ	نَحْنُ كَتَبْنَا واجِبَاتِنَا	ما تکالیفمان را نوشتیم (ما)	

تمرین ۲ اُكْتُبِ الضَّمِيرَ الْمُنَاسِبَ لِلْكَلِمَاتِ التَّالِيَةِ (الضَّمِيرُ الْمُنْفَصِلُ وَ الْمُتَّصِلُ):

- ۱- اَلتَّلْمِيزُ (غایب): .....
- ۲- یَا عَلِيّ: .....
- ۳- مُعَلِّمُونَ (غایب): .....
- ۴- کَاتِبَاتٍ (غایب): .....
- ۵- یَا مَرِيْم: .....
- ۶- یَا عَلِيّ وَ حَسَن وَ مُحَمَّد: .....
- ۷- یَا طَالِبَاتِي: .....
- ۸- التَّلْمِيزَانِ (غایب): .....
- ۹- التَّلْمِيزَاتَانِ (غایب): .....
- ۱۰- یَا سَارَا وَ مَرِيْم: .....
- ۱۱- الْحَيَوَانَاتِ (غایب): .....
- ۱۲- الْكَاتِبَةِ (غایب): .....

پاسخ برای کلمات زیر ضمیر مناسب بنویس (ضمیر منفصل و متصل):

- ۱- التَّلْمِيزُ (غایب): هُوَ / ه
- ۲- یَا عَلِيّ: أَنْتَ / كَ
- ۳- مُعَلِّمُونَ (غایب): هُمْ / هُم
- ۴- کَاتِبَاتٍ (غایب): هُنَّ / هُنَّ
- ۵- یَا مَرِيْم: أَنْتِ / كِ
- ۶- یَا عَلِيّ وَ حَسَن وَ مُحَمَّد: أَنْتُمْ / كُمْ
- ۷- یَا طَالِبَاتِي: أَنْتُنَّ / كُنَّ
- ۸- التَّلْمِيزَانِ (غایب): هُمَا / هُمَا
- ۹- التَّلْمِيزَاتَانِ (غایب): هُمَا / هُمَا
- ۱۰- یَا سَارَا وَ مَرِيْم: أَنْتُمَا / كُمَا
- ۱۱- الْحَيَوَانَاتِ (غایب): هِيَ / هَا

- دقت کنید که اگر کلمه‌ای جمع غیر انسان باشد، در حکم مفرد مؤنث در نظر گرفته می‌شود. پس ضمیری که به آن برمی‌گردد نیز باید مفرد مؤنث باشد.
- ۱۲- الْكَاتِبَةِ (غایب): هِيَ / هَا

تمرین ۳ عَيِّنِ الصَّحِيحَ لِلْفَرَغَاتِ:

- ۱- رَأَى الطَّالِبُ صَدِيقَهُ ..... (هـ □ هَا □ هُمَا □)
- ۲- أَنَا وَ زَمِيلِي ..... صَدِيقَنَا. (رَأَيْتُ □ رَأَيْتُمَا □ رَأَيْتُنَا □)
- ۳- بِنْتِي ..... وَاجِبَاتِهَا أَمْسِي. (تَكْتُبُ □ لَا تَكْتُبُ □ كَتَبْتُ □)

الدَّرْسُ الْأَوَّلُ: الدِّينُ وَالتَّدِينُ

درس اول: دین و دین‌داری

الْمَسْجِدُ الْجَامِعُ فِي مَدِينَةِ دِلْهِ فِي الْهِنْدِ. (جمله مربوط به عکسی در ابتدای درس اول است.)

مسجد جامع شهر دهلی در هندوستان.

الْمَسْجِدُ	الْجَامِعُ	فِي	مَدِينَةِ	دِلْهِ	فِي	الْهِنْدِ
مسجد	جامع	در	شهر	دهلی	در	هندوستان

نکته توضیح: نام پایتخت هند در ایران و پاکستان دهلی و در هند، کشورهای عربی و در غرب دِلْهِ تلفظ می‌شود. / الْجَامِعُ: اسم فاعل و صفت

﴿... أَقِمَّ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا﴾ یونس: ۱۰۵

با یکتاپرستی به دین روی آور.

أَقِمَّ	وَجْهَهُ	لِـ	الدِّينِ	حَنِيفًا
برپا دار	چهره، روی	برای	دین	یکتاپرست

نکته وَجْهَهُ: مفعول / حَنِيفًا: حال (معادل قید حالت توی فارسیه و به همون صورت هم ترجمه می‌شه!)

• توضیح ترجمه «أَقِمَّ وَجْهَكَ»: خیلی وقت‌ها توی ترجمه عبارت‌ها، معنای تحت‌اللفظی کلمات با نتیجه و حاصل معنا که به‌عنوان ترجمه نهایی در نظر می‌گیریم، متفاوت‌ه. توی این عبارت «به پا داشتن چهره» به مقدار نامأنوس و عجیبه؛ اما مقصود و منظور اصلی گوینده همون «روی آوردن» می‌شه! اگه یادتون باشه توی یازدهم به مثال دیگه هم داشتیم: «أَلْقَى مُحَاضِرَةً: سخنرانی کرد!» در صورتی که معنای تحت‌اللفظی این دو کلمه اینه: «أَلْقَى: انداخت» و «مُحَاضِرَةً: سخنرانی!»

التَّدِينُ فِطْرِيٌّ فِي الْإِنْسَانِ. وَالتَّارِيخُ يَقُولُ لَنَا:

دین‌داری در انسان فطری و درونی است و تاریخ به ما می‌گوید:

التَّدِينُ	فِطْرِيٌّ	فِي	الْإِنْسَانِ	وَ	التَّارِيخُ	يَقُولُ	لَنَا
دین‌داری	درونی، فطری	در	انسان	و	تاریخ	می‌گوید	ما

نکته التَّدِينُ: مبتدا / فِطْرِيٌّ: خبر / فِي الْإِنْسَانِ: جار و مجرور / التَّارِيخُ: مبتدا / يَقُولُ: خبر

• «تَدِينُ» مصدر باب تَفَعَّلَ!

تَدِينُ	يَتَدِينُ	تَدِينُ	تَدِينُ
دین‌داری کرد	دین‌داری می‌کند	دین‌داری کن	دین‌داری کردن

لَا شَعْبٌ مِنْ شُعُوبِ الْأَرْضِ إِلَّا وَكَانَ لَهُ دِينٌ وَطَرِيقَةٌ لِلْعِبَادَةِ.

هیچ ملتی از ملت‌های زمین نیست؛ مگر این‌که آیین و روشی برای پرستش داشته باشد.

لَا	شَعْبٌ	مِنْ	شُعُوبِ	الْأَرْضِ	إِلَّا	وَ	كَانَ	لَهُ	دِينٌ	وَ	طَرِيقَةٌ	لِلْعِبَادَةِ	
هیچ ... نیست	ملت	از	ملت‌ها	زمین	مگر	و	بود	برای	او	آیین	و	روش	برای عبادت

نکته لا: لای نفی جنس

فَالْآثَارُ الْقَدِيمَةُ الَّتِي اكْتَشَفَهَا الْإِنْسَانُ، وَ الْحَضَارَاتُ الَّتِي عَرَفَهَا مِنْ خِلَالِ الْكِتَابَاتِ وَ النَّقُوشِ وَ الرُّسُومِ وَ التَّمَاثِيلِ،

پس آثار کهنی که انسان آن‌ها را کشف کرده است، و تمدن‌هایی که آن‌ها را از طریق نوشته‌ها، کنده‌کاری‌ها، نقاشی‌ها و مجسمه‌ها شناخته است،

فَ	الْآثَارُ	الْقَدِيمَةُ	الَّتِي	اِكْتَشَفَهَا	الْإِنْسَانُ	وَ	الْحَضَارَاتُ	الَّتِي	عَرَفَ
پس	آثار	قدیمی، کهن	که	کشف کرد	انسان	و	تمدن‌ها	که	شناخت
مِنْ	خِلَالِ	الْكِتَابَاتِ	وَ	النَّقُوشِ	وَ	الرُّسُومِ	وَ	التَّمَاثِيلِ	
از	طریق	نوشته‌ها	و	کنده‌کاری‌ها	و	نقاشی‌ها	و	مجسمه‌ها، تندیس‌ها	

نکته: **الْأَثَارُ:** مبتدا (خبر این مبتدا فعل «تَوَكَّدَ» در عبارت بعدیه!) / **الْقَدِيمَةُ:** صفت / **الْإِنْسَانُ:** فاعل / **الْكِتَابَاتِ:** مضاف‌الیه
• «اِكْتَشَفَ» فعل ماضیه از باب اِفْتِعَال!

اِكْتَشَفَ	يَكْتَشِفُ	اِكْتَشَفَ	اِكْتَشَفَ
کشف کرد	کشف می‌کند	کشف کن	کشف کردن

تَوَكَّدَ اهْتِمَامَ الْإِنْسَانِ بِالذِّينِ وَ تَدَلُّ عَلَى أَنَّهُ فِطْرِيٌّ فِي وُجُودِهِ:

بر توجه انسان به دین تأکید می‌کند و دلالت می‌کند بر این‌که این [دین‌داری] در وجود او فطری است؛

تَوَكَّدَ	اهْتِمَامَ	الْإِنْسَانِ	بِـ	الذِّينِ	وَ	تَدَلُّ	عَلَى	أَنَّ	هُ	فِطْرِيٌّ	فِي	وُجُودِ	هُ
تأکید می‌کند	توجه	انسان	به	دین	و	دلالت می‌کند	بر	این‌که	این	درونی، فطری	در	وجود	ش، او

نکته: **تَوَكَّدَ:** خبر برای «الْأَثَارُ» در عبارت قبل! / **اهْتِمَامَ:** مفعول (از اون مفعول‌هایی که توی فارسی بهش متمم می‌گیم!) / **الْإِنْسَانِ:** مضاف‌الیه
• «تَوَكَّدَ» فعل مضارع از باب تَفْعِيل!

أَكَّدَ	يُؤَكِّدُ	أَكَّدَ	تَأَكَّدَ
تأکید کرد	تأکید می‌کند	تأکید کن	تأکید کردن

وَلَكِنَّ عِبَادَتِهِ وَ شَعَائِرَهُ كَانَتْ خُرَافِيَّةً؛

ولی عبادت‌ها و مراسم او خرافی بود؛

وَ	لَكِنَّ	عِبَادَاتِ	هِ	وَ	شَعَائِرَ	هُ	كَانَتْ	خُرَافِيَّةً
و	اما، ولی	عبادت‌ها	ش	و	مراسم	ش، او	بود	خرافی

مِثْلُ تَعَدُّدِ الْأَلِهَةِ وَ تَقْدِيمِ الْقَرَابِينَ لَهَا لِكَسْبِ رِضَا هَا وَ تَجَنُّبِ شَرِّ هَا.

مانند چند خدایی (تعدد خدایان) و پیشکش کردن (تقدیم) قربانیان به آن‌ها (خدایان) برای کسب خشنودی آن‌ها و دوری از شرشان.

مِثْلُ	تَعَدُّدِ	الْأَلِهَةِ	وَ	تَقْدِيمِ	الْقَرَابِينَ	لَهَا	لِكَسْبِ	رِضَا	هَا	وَ	تَجَنُّبِ	شَرِّ	هَا
مانند	تعدد، چندگانگی	خدایان	و	تقدیم کردن، پیشکش کردن	قربانی‌ها	برای آن‌ها	برای	رضایت	آن‌ها، شان	و	دوری	بدی	آن‌ها، شان

نکته: **تَعَدُّدُ:** مضاف‌الیه / **الْأَلِهَةِ:** مضاف‌الیه / **لِكَسْبِ:** جار و مجرور / **رِضَا:** مضاف‌الیه / **هَا:** مضاف‌الیه / **شَرِّ:** مضاف‌الیه / **هَا:** مضاف‌الیه

• «مِثْلُ» از اسامی دائم‌الاضافه هست! هر اسمی که بلافاصله بعدش بیاد می‌شه مضاف‌الیه!

• «تَعَدُّدُ» و «تَجَنُّبُ» مصدر باب تَفْعَلْ هستن!

تَعَدَّدَ	يَتَعَدَّدُ	تَعَدَّدَ	تَعَدَّدَ
چندگانه (متعدد) شد	چندگانه (متعدد) می‌شود	چندگانه (متعدد) شو	چندگانه (متعدد) شدن

تَجَنَّبَ	يَتَجَنَّبُ	تَجَنَّبَ	تَجَنَّبَ
دوری کرد	دوری می‌کند	دوری کن	دوری کردن

• «تَقْدِيمُ» مصدر باب تَفْعِيلِ!

قَدَّمَ	يُقَدِّمُ	قَدَّمَ	تَقْدِيمِ
پیشکش (هدیه) کرد	پیشکش (هدیه) می‌کند	پیشکش (هدیه) کن	پیشکش (هدیه) کردن

وَأَزْدَادَتْ هَذِهِ الْخُرَافَاتُ فِي أَدْيَانِ النَّاسِ عَلَى مَرِّ الْعُصُورِ.

و این خرافات در گذر زمان در دین‌های مردم افزایش یافت.

وَ	أَزْدَادَتْ	هَذِهِ	الْخُرَافَاتُ	فِي	أَدْيَانِ	النَّاسِ	عَلَى	مَرِّ	الْعُصُورِ
و	زیاد شد	این	خرافه‌ها	در	دین‌ها	مردم	بر	گذر	دوره‌ها

نکته هَذِهِ: فاعل / أَدْيَانِ: مجرور به حرف جرّ / النَّاسِ: مضاف‌الیه / مَرِّ: مجرور به حرف جرّ / الْعُصُورِ: مضاف‌الیه

وَلَكِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لَمْ يَتْرُكِ النَّاسَ عَلَى هَذِهِ الْحَالَةِ؛ فَقَدْ قَالَ فِي كِتَابِهِ الْكَرِيمِ:

ولی خدای - پر برکت و بلندمرتبه بادا نام او - مردم را بر این حالت رها نساخت؛ پس [او] در کتاب با کرامتش فرموده‌است:

وَ	لَكِنَّ	اللَّهَ	تَبَارَكَ	وَ	تَعَالَى	لَمْ	يَتْرُكِ	النَّاسَ	عَلَى	هَذِهِ	الْحَالَةِ	فَدَقَدْ	قَالَ	فِي	كِتَابِهِ	الْكَرِيمِ
و	اما، ولی	خدا	پربرکت بود	و	بلند مرتبه بود	رها نکرد	مردم	بر	این	حالت	پس	گفته است	در	کتاب	شش	شریف، با کرامت

نکته النَّاسِ: مفعول / كِتَابِهِ الْكَرِيمِ: یک ترکیب وصفی-اضافیه! کلمه «کتاب» هم موصوفه و هم مضاف. البته نقشش مجرور به حرف جرّ؛ ضمیر «ه» می‌شه مضاف‌الیه و «الْكَرِيمِ» صفت برای «کتاب»!

نکته ترجمه «لَمْ + مضارع: ماضی منفی (ساده یا نقلی)»

• «تَبَارَكَ» فعل ماضیه از باب تَفَاعُل! ولی در عبارت درس چون حالت دعایی داره به صورت دیگه‌ای ترجمه شده!

تَبَارَكَ	يَتَبَارَكَ	تَبَارَكَ	تَبَارَكَ
پر برکت بود	پر برکت می‌باشد	پر برکت باش	پر برکت بودن

﴿أَيَّحْسَبُ الْإِنْسَانُ أَنْ يُتْرَكَ سُدًى﴾ الْفَيْيَامَةِ: ۳۶

آیا انسان گمان می‌کند (می‌پندارد) که بیهوده رها می‌شود؟

أَيَّ	يَحْسَبُ	الْإِنْسَانُ	أَنْ	يُتْرَكَ	سُدًى
آیا	می‌پندارد	انسان	که	رها می‌شود	بیهوده، پوچ

نکته الْإِنْسَانُ: فاعل / سُدًى: حال

نکته ترجمه «يُتْرَكَ» فعل مجهوله! به ترجمه‌ش دقت کنین!

لِذَلِكَ أَرْسَلَ إِلَيْهِمُ الْآنْبِيَاءَ لِيُبَيِّنُوا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ وَالدِّينَ الْحَقَّ.

بدین سبب پیامبران را به سویشان فرستاد تا راه راست و دین حق را آشکار کنند.

لِ	ذَلِكَ	أَرْسَلَ	إِلَيْهِمُ	الْآنْبِيَاءَ	لِ	يُبَيِّنُوا	الصِّرَاطَ	الْمُسْتَقِيمَ	وَ	الدِّينَ	الْحَقَّ
برای	آن	فرستاد	به‌سوی	پیامبران	برای این‌که، تا	آشکار کنند	راه	راست	و	دین	حق

نکته الْآنْبِيَاءَ: مفعول / لِيُبَيِّنُوا: حرف «لِ» در ابتدای این فعل، حرف ناصبه‌س و به معنای «تا، برای این‌که» می‌ادا! فعل مضارع هم بعد از این حرف تبدیل به مضارع التزامی می‌شه / الصِّرَاطَ: مفعول / الْمُسْتَقِيمَ: صفت / الْحَقَّ: صفت

• «أَرْسَلَ» فعل ماضیه از باب اِفْعَال! • «يُبَيِّنُوا» فعل مضارعه از باب تَفْعِيل!

يُبَيِّنُ	يُبَيِّنُ	يُبَيِّنُ	يُبَيِّنُ
آشکار کرد	آشکار می‌کند	آشکار کن	آشکار کردن

أَرْسَلَ	يُرْسِلُ	أَرْسَلُ	إَرْسَالُ
فرستاد	می‌فرستد	بفرست	فرستادن

وَ قَدْ حَدَّثَنَا الْقُرْآنُ الْكَرِيمُ عَنْ سِيرَةِ الْآنْبِيَاءِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ وَصِرَاعِهِمْ مَعَ أَقْوَامِهِمُ الْكَافِرِينَ.

و قرآن درباره‌ی روش پیامبران عليهم السلام و درگیری آنان با مردمان کافرشان با ما سخن گفته است.

وَ	قَدْ	حَدَّثَنَا	الْقُرْآنُ	الْكَرِيمُ	عَنْ	سِيرَةِ	الْآنْبِيَاءِ	وَ	صِرَاعِهِمْ	مَعَ	أَقْوَامِهِمْ	الْكَافِرِينَ
و	سخن گفته است	(با) ما	قرآن	کریم	درباره‌ی	روش	پیامبران	و	کشمکش	با	قوم‌ها	شان، آن‌ها

نکته: سناً: مفعول / الثَّرَانُ: فاعل / الْكَرِيمُ: صفت

• **أَقْوَامِهِمُ الْكَافِرِينَ:** یک ترکیب وصفی-اضافیه! کلمه «أَقْوَامِ» هم موصوفه و هم مضاف. البته نقشش مضاف‌الیه؛ ضمیر «بِهِمْ» می‌شه مضاف‌الیه و «الْكَافِرِينَ» صفت برای «أَقْوَامِ»!

نکته ترجمه: «قَدْ + ماضی: ماضی نقلی»

تذکر: «مَعَ» از اسامی دائم‌الإضافه هست!

• «حَدَّثَ» فعل ماضیه از باب تَفْعِيل!

حَدَّثَ	يُحَدِّثُ	حَدَّثْتُ	تَحْدِثُ
سخن گفت	سخن می‌گوید	سخن بگو	سخن گفتن

و لَتَذْكُرَنَّ مَثَلًا إِبْرَاهِيمَ الْخَلِيلَ الَّذِي حَاوَلَ أَنْ يُنْقِذَ قَوْمَهُ مِنْ عِبَادَةِ الْأَصْنَامِ.

و باید یاد کنیم مثالی را [داستان] ابراهیم خلیل علیه السلام را که تلاش کرد مردمش را از پرستش بت‌ها نجات دهد.

وَ	لَتَذْكُرَنَّ	مَثَلًا	إِبْرَاهِيمَ	الْخَلِيلَ	الَّذِي	حَاوَلَ	أَنْ	يُنْقِذَ	قَوْمَهُ	مِنْ	عِبَادَةِ	الْأَصْنَامِ
و	باید ذکر کنیم، یاد کنیم	مثالی	ابراهیم	دوست	که	تلاش کرد	که	نجات دهد	قوم	از	پرستش	بت‌ها

نکته: وَلَتَذْكُرَنَّ: حرف «لِ» بر سر این فعل، جازمه و به معنای «باید» هست! اگر قبل این حرف، حروف «وَ، فَ» بیان، این حرف ساکن می‌شه! فعل مضارع هم بعد از این حرف به صورت التزامی ترجمه می‌شه! / مَثَلًا: مفعول / عِبَادَةِ: مجرور به حرف جَزْ / الْأَصْنَامِ: مضاف‌الیه

• «حَاوَلَ» فعل ماضیه از باب مُفَاعَلَةٌ!

• «يُنْقِذُ» فعل مضارعه از باب إِفْعَال!

أَنْقَذَ	يُنْقِذُ	أَنْقَذْتُ	إِنْقَازَ
نجات داد	نجات می‌دهد	نجات بده	نجات دادن

حَاوَلَ	يُحَاوِلُ	حَاوَلْتُ	مُحَاوَلَةٌ
تلاش کرد	تلاش می‌کند	تلاش کن	تلاش کردن

فَفِي أَحَدٍ الْأَعْيَادِ لَمَّا خَرَجَ قَوْمُهُ مِنْ مَدِينَتِهِمْ، بَقِيَ إِبْرَاهِيمَ علیه السلام وَحِيدًا.

پس در یکی از عیدها هنگامی که قوم او از شهرشان خارج شدند، ابراهیم علیه السلام تنها ماند.

فَ	فِي	أَحَدٍ	الْأَعْيَادِ	لَمَّا	خَرَجَ	قَوْمُهُ	مِنْ	مَدِينَتِهِمْ	بَقِيَ	إِبْرَاهِيمَ	وَحِيدًا
پس	در	یکی	عیدها	هنگامی که	خارج شد	قوم	از	شهر	ماند	ابراهیم	تنها

نکته: أَحَدٍ: مجرور به حرف جَزْ / الْأَعْيَادِ: مضاف‌الیه / قَوْمُهُ: فاعل / مَدِينَتِهِمْ: مجرور به حرف جَزْ / بَقِيَ: مضاف‌الیه / إِبْرَاهِيمَ: فاعل / وَحِيدًا: حال

تذکر: «أَحَدٌ» از اسامی دائم‌الإضافه هست!

فَحَمَلَ فَاسًا، وَكَسَّرَ جَمِيعَ الْأَصْنَامِ فِي الْمَعْبَدِ إِلَّا الصَّنَمَ الْكَبِيرَ.

و تبری را برداشت و همه بت‌ها جز بت بزرگ را در معبد شکست.

فَ	حَمَلَ	فَاسًا	وَ	كَسَّرَ	جَمِيعَ	الْأَصْنَامِ	فِي	الْمَعْبَدِ	إِلَّا	الصَّنَمَ	الْكَبِيرَ
پس، و	حمل کرد، برداشت	تبری	و	شکست	همه	بت‌ها	در	پرستشگاه، عبادتگاه	به جز	بت	بزرگ

نکته: فَاسًا: مفعول / جَمِيعَ: مفعول / الْأَصْنَامِ: مضاف‌الیه / الْمَعْبَدِ: اسم مکان و مجرور به حرف جَزْ / الصَّنَمَ: مستثنی / جَمِيعَ الْأَصْنَامِ: مستثنی منه / الْكَبِيرَ: صفت

تذکر: «جَمِيعَ» از اسامی دائم‌الإضافه هست!

• «كَسَّرَ» فعل ماضیه و از باب تَفْعِيل! حواستون باشه که این فعل مفعول‌پذیره! وقتی می‌گییم «شکست» یعنی «چیزی را شکست» نه این‌که چیزی خود به خود شکسته بشه! اگر این ریشه بره توی باب إِفْعَال، اون وقت معنی شکستن خود به خود می‌ده: «إِنكسَرَ: شکسته شد»!

كَسَّرَ	يُكَسِّرُ	كَسَّرْتُ	تَكْسِيرَ
شکست	می‌شکنند	بشکن	شکستن

۵- لا يَرْحَمُ اللَّهُ مَنْ لَا يَرْحَمُ النَّاسَ. رَسُولُ اللَّهِ ﷺ
نفي نفي

خدا رحم نمی کند به کسی که به مردم رحم نمی کند.

نکته: اللّهُ: فاعل / مَنْ: مفعول (از مواردی که توی فارسی به صورت متمم ترجمه می شه!) / النَّاسُ: مفعول (از مواردی که توی فارسی به صورت متمم ترجمه می شه!)

• تمارین کتاب در ادامه کاملاً حل شده با بیان تمامی نکات! کاملتر از آنچه فکر کنید!

الْتَّمَارِين

الْتَّمَارِينِ الْأَوَّلُ

آی کلمه من کلمات معجم الدرس تناسب التوضیحات التالیة؟
تمرین اول: کدام کلمه از کلمات واژه نامه درس با توضیحات زیر تناسب دارد؟

۱- آلة ذات ید من الخشب و سن عریضة من الحدید یقطع بها: (الفأس: تبر)
ابزاری دارای دسته ای از چوب و دندانهای پهن از آهن که با آن بریده می شود.

نکته: ید: مضاف الیه

تذکر: «ذات» از اسامی دائم الإضافة است!

• «یقطع» فعل مجهول است؛ در ترجمه آن دقت کنید!

۲- تمثال من حجر أو خشب أو حدید یعبد من دون الله: (الصنم: بت)
مجسمه ای از سنگ یا چوب یا آهن که به جای خدا پرستیده می شود.

نکته: «یعبد» فعل مجهول است؛ در ترجمه آن دقت کنید!

۳- عضو من أعضاء الجسم یقع علی الجذع: (الکتف: شانه)
عضوی از اعضای جسم که بالای تنه قرار دارد.

نکته: الجسم: مضاف الیه / الجذع: مضاف الیه

۴- التارک للباطل و المتمایل إلى الدین الحق: (الحنیف: یکتا پرست)
ترک کننده باطل و روی آورنده به دین حق.

نکته: التارک: اسم فاعل / الباطل: اسم فاعل و مجرور به حرف جر / المتمایل: اسم فاعل

۵- انهم بدؤوا یتکلمون بکلام حفی: (بدؤوا یتها مسون: شروع به پیچ پیچ کردند)
آنان با سخنی پنهان (به طور پنهانی) شروع به صحبت کردند.

الْتَّمَارِينِ الثانی

ترجم عبارات التالیة، ثم عین الحرف المشبّه بالفعل، و لا النافیة للجنس.

تمرین دوم: عبارات زیر را ترجمه کن، سپس حرف مشبّه بالفعل و لای نفی جنس را مشخص کن.

نکته: المشبّه: اسم مفعول و صفت / النافیة: اسم فاعل و صفت (این کلمه صفت برای «لا» محسوب می شه و «لا» مؤنث در نظر گرفته می شه!)

۱- ﴿قَبِلْ اَدْخُلِ الْجَنَّةَ قَالَ يَا لَيْتَ قَوْمِي يَعْلَمُونَ بِمَا غَفَرَ لِي رَبِّي وَ جَعَلَنِي مِنَ الْمُكْرَمِينَ﴾ یس: ۲۶ و ۲۷
حرف مشبّه بالفعل

گفته شد: به بهشت وارد شو. گفت: ای کاش قوم من بدانند که پروردگرم مرا آمرزیده و [من را] از گرامیان قرار داده است.

نکته: الجنة: مفعول / المکرمین: اسم مفعول و مجرور به حرف جر

۲- ﴿... لا تحزن ان الله معنا...﴾ التوبة: ۴۰
حرف مشبّه بالفعل

اندوهگین نباش؛ زیرا خدا با ماست.

۳- ﴿... لا اله الا الله...﴾ الصافات: ۳۵
لای نفی جنس

هیچ خدایی جز خداوند نیست.

۱- قیل: گفته شد (قال: گفت)

۴- لَا دِينَ لِمَنْ لَا عَهْدَ لَهُ. رَسُولُ اللَّهِ ﷺ
 لای نفی جنس / لای نفی جنس

کسی که هیچ [وفای به] پیمانی ندارد، هیچ دینی ندارد.

۵- إِنَّ مِنَ السُّنَّةِ أَنْ يَخْرُجَ الرَّجُلُ مَعَ صَيْفِهِ إِلَى بَابِ الدَّارِ^۱. رَسُولُ اللَّهِ ﷺ
 حرف مشتبهه بالفعل

همانا از سنت [حسنه] است که مرد (انسان) همراه مهمانش تا درب خانه برود.

الْتَّمِرِينَ التَّالِثُ

أ. اِقْرَأِ الشَّعْرَ الْمَنْسُوبَ إِلَى الْإِمَامِ عَلِيِّ، ثُمَّ عَيِّنْ تَرْجَمَةَ الْكَلِمَاتِ الَّتِي تَحْتَهَا حُطًّا.

تمرین سوم: الف. شعر نسبت داده شده به امام علی علیه السلام را بخوان، سپس ترجمه کلماتی را که زیر آن‌ها خطی است، مشخص کن.

نکته: الْمَنْسُوبُ: اسم مفعول و صفت

أَيُّهَا الْفَاخِرُ جَهْلًا بِالنَّسَبِ / إِنَّمَا النَّاسُ لِأُمِّ وَ لِأَبٍ

هَلْ تَرَاهُمْ خَلِقُوا مِنْ فِضَّةٍ / أَمْ حَدِيدٍ أَمْ نُحَاسٍ أَمْ ذَهَبٍ

بَلْ تَرَاهُمْ خَلِقُوا مِنْ طِينَةٍ^۲ / هَلْ سِوَى^۳ لَحْمٍ وَ عَظْمٍ^۴ وَ عَصَبٍ^۵

إِنَّمَا الْفَخْرُ لِعَقْلِ ثَابِتٍ / وَ حَيَاءٍ وَ عَفَافٍ وَ أَدَبٍ

ای که نابخردانه افتخار کننده به دودمان هستی، مردم تنها از یک مادر و یک پدراند.

آیا آنان را می بینی (می پنداری) که از نقره یا آهن یا مس یا طلا آفریده شده اند؟

بلکه آنان را می بینی از تکه گلی آفریده شده اند. آیا به جز گوشت و استخوان و پی اند؟

افتخار، تنها به خردی استوار، شرم، پاکدامنی و ادب است.

ب. اِسْتَخْرِجْ مِنَ الْأَيَّاتِ اسْمَ الْفَاعِلِ، وَ الْفِعْلَ الْمَجْهُولَ، وَ الْجَارَ وَ الْمَجْرُورَ، وَ الصِّفَةَ وَ الْمَوْصُوفَ.

تمرین سوم: ب. از بیت‌ها اسم فاعل، فعل مجهول، جار و مجرور و صفت و موصوف را استخراج کن.

اسم فاعل: الْفَاخِرُ، ثَابِتٍ

فعل مجهول: خَلِقُوا

جار و مجرور: بِالنَّسَبِ - لِأُمِّ - لِأَبٍ - مِنْ فِضَّةٍ - مِنْ طِينَةٍ - لِعَقْلِ

عَقْلٍ ثَابِتٍ: ترکیب وصفی (عَقْلٍ: موصوف / ثَابِتٍ: صفت)

الْتَّمِرِينَ الرَّابِعُ

تَرْجِمِ الْأَحَادِيثَ، ثُمَّ عَيِّنِ الْمَطْلُوبَ مِنْكَ.

تمرین چهارم: احادیث را ترجمه کن، سپس آن‌چه را از تو خواسته شده، مشخص کن.

۱- كُلُّ طَعَامٍ لَا يُبْذَرُ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ، ... لَا بَرَكَةَ فِيهِ. رَسُولُ اللَّهِ ﷺ (الْفِعْلُ الْمَجْهُولُ وَ نَوْعُ لَا)
 لای نفی فعل مجهول / لای نفی جنس

هر خوراکی که نام خدا بر آن یاد نشود، ... هیچ برکتی در آن نیست.

نکته: طَعَامٌ: مضاف الیه / اللَّهُ: مضاف الیه

تذکر: «كُلُّ» از اسامی دائم الاضافه است!

۲- لَا تَغْضَبْ، فَإِنَّ الْغَضَبَ مَفْسَدَةٌ. رَسُولُ اللَّهِ ﷺ (نَوْعُ الْفِعْلِ)
 فعل نهی

خشمگین مشو، زیرا خشم مایه تباهی است.

۳- لَا فَفْرَ أَسَدٍ مِنَ الْجَهْلِ وَ لَا عِبَادَةَ مِثْلَ التَّفَكُّرِ. رَسُولُ اللَّهِ ﷺ (الْمُضَافُ إِلَيْهِ وَ نَوْعُ لَا)
 لای نفی جنس / لای نفی جنس / مضاف الیه

هیچ فقری سخت‌تر از نادانی نیست و هیچ عبادتی مانند اندیشیدن نیست.

۱- الدَّار: خانه

۲- الطِّين: گل

۳- سِوَى: به جز

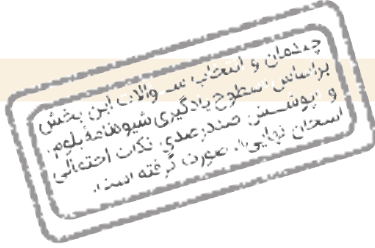
۴- الْعَظْمُ: استخوان «جمع: الْعِظَام»

۵- الْعَصَبُ: پی

۶- الْمَفْسَدَةُ: مایه تباهی

بانک سؤالات تشریحی (شبيهه‌ساز امتحان نهایی)

الف) تَرْجِمِ الْكَلِمَاتِ الَّتِي تَحْتَهَا حَطٌّ: هر یک از موارد (۰/۲۵)

- (شهریور ۹۸، خرداد ۱۴۰۰ و دی ۱۴۰۰)
- (خرداد ۱۴۰۱)
- (خرداد ۹۹، دی ۹۹)
- (دی ۹۷)
- (دی ۱۴۰۱)
- (شهریور ۹۹)
- (دی ۹۸)
- (شهریور ۱۴۰۰)
- (شهریور ۱۴۰۱)
- (خرداد ۹۸)
- (دی ۹۷، شهریور ۹۹)
- (شهریور ۹۹)
- (شهریور ۱۴۰۰)
- (شهریور ۹۸)
- (خرداد ۱۴۰۲)
- (شهریور ۱۴۰۲)
- (دی ۱۴۰۲)
- (شهریور ۱۴۰۲)

۱. عِبَادَتُهُ وَ شَعَائِرُهُ كَانَتْ خُرَافِيَّةً.
۲. «وَ أَقِيمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا»
۳. إِنَّ الْغَضَبَ مَفْسَدَةٌ.
۴. عَلَّقَ الْفَأْسَ عَلَى كَتِفِهِ.
۵. قَدْ حَدَّثَنَا الْقُرْآنُ عَنْ صِرَاعِ الْأَنْبِيَاءِ مَعَ الْكَافِرِينَ.
۶. كَسَّرَ إِبْرَاهِيمَ (ع) جَمِيعَ الْأَضْنَامِ.
۷. أَنْقَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ (ع) مِنَ النَّارِ.
۸. قَدْ حَدَّثَنَا الْقُرْآنُ الْكَرِيمَ عَنْ سِيرَةِ الْأَنْبِيَاءِ.
۹. يَتَأَكَّدُ الطَّائِرُ مِنْ خِدَاعِ الْعَدُوِّ.
۱۰. أَنْقَذَ إِبْرَاهِيمَ (ع) قَوْمَهُ مِنْ عِبَادَةِ الْأَضْنَامِ.
۱۱. «كَانَتْهُمْ بُنْيَانٌ مَرِصُوصٌ»
۱۲. طَلَبَ الْحَاجَةَ مِنْ غَيْرِ أَهْلِهَا أَشَدُّ مِنَ الْمَوْتِ.
۱۳. شَاهَدُوا أَصْنَامَهُمْ مُكْسَرَةً.
۱۴. «إِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ»
۱۵. قَرَأْنَا أُنشُودَةً فِي الصَّفِّ.
۱۶. إِلَهِي! اجْعَلِ التَّوْفِيقَ حِظِّي فِي الْحَيَاةِ.
۱۷. الْأُمُّ كَانَتْ تَحْمِي طَائِرًا مَجْرُوحًا.
۱۸. لَا سَوْءَ أَسْوَأَ مِنَ الْكَذِبِ.

ب) عَيِّنِ الْمُتَضَادَّ وَ الْمُتَرَادِفَ فِي الْكَلِمَاتِ التَّالِيَةِ: هر یک از موارد (۰/۲۵)

- (دی ۹۸، شهریور ۹۹، شهریور ۱۴۰۰ و دی ۱۴۰۲)
- (شهریور ۱۴۰۱، خرداد ۹۸، خرداد ۹۹)
- (شهریور ۹۹، خرداد ۹۹)
- (دی ۹۷)
- (خرداد ۱۴۰۲)

۱۹. (النُّزَاعُ، السَّلْمُ، الْخَنِيفُ، الْمَوْحِدُ)
۲۰. (الصَّرَاعُ، النَّزَاعُ، الْخَيْرُ، السَّوَاءُ)
۲۱. (الصَّرَاعُ، السَّلْمُ)
۲۲. (الْأَقْوَابُ - الصَّرَاعُ - أَرَى - اِكْتَسَبَ - السَّلْمُ - أَشَاهَدُ)
۲۳. عَيِّنِ الْمُتَضَادَّ لِكَلِمَةِ «أَسْفَلَ» فِي الْجُمْلَةِ التَّالِيَةِ:
الْكَيْفُ مِنْ أَعْضَاءِ الْجِسْمِ يَقَعُ أَعْلَى الْجِدْعِ.
۲۴. عَيِّنِ الْمُتَضَادَّ لِكَلِمَةِ «تَارِكٌ» وَ الْمُتَرَادِفَ لِكَلِمَةِ «مُكْسَرٌ» فِي الْجُمْلَتَيْنِ التَّالِيَتَيْنِ:
(الف) نُسِمَتِ الْمُتَمَائِلُ إِلَى الدِّينِ الْحَقِّ حَنِيفًا.
۲۵. عَيِّنِ الْمُتَضَادَّ لِكَلِمَةِ «إِنْشِرَاحٌ» وَ الْمُتَرَادِفَ لِكَلِمَةِ «سِيرَةٌ» فِي الْجُمْلَتَيْنِ التَّالِيَتَيْنِ:
(الف) حَزَنُ الْمُؤْمِنِينَ فِي قُلُوبِهِمْ.
۲۶. عَيِّنِ الْمُتَضَادَّ لِكَلِمَةِ «إِقْتِرَابٌ» وَ الْمُتَرَادِفَ لِكَلِمَةِ «نَصْرٌ» فِي الْجُمْلَتَيْنِ التَّالِيَتَيْنِ:
(الف) أَعَانَنِي رَبِّي فِي صُعُوبَاتِ الْحَيَاةِ.

پ) عَيِّنِ الْكَلِمَةَ الْغَرِيبَةَ: هر یک از موارد (۰/۲۵)

- (شهریور ۱۴۰۱)
- (دی ۱۴۰۰)
- (شهریور ۱۴۰۰)
- (خرداد ۹۸)

۲۷. (الف) أَلْفِضَةٌ (ب) الْخَدِيدُ (ج) الطَّيْبَةُ (د) النَّحَاسُ
۲۸. (الف) أَلْفِضَةٌ (ب) الطَّيْبَةُ (ج) الذَّهَبُ (د) النَّحَاسُ
۲۹. (الف) النَّفُوسُ (ب) الرُّسُومُ (ج) الْكِتَابَاتُ (د) الْأَقْوَامُ
۳۰. (الف) أَلْفَمٌ (ب) الطَّيْنُ (ج) الرَّجُلُ (د) الْعَظْمُ

(شهریور ۱۴۰۲)

۳۱. الف) فَأَسَأَ (ب) أَمْسِي (ج) عَدَأُ (د) التَّيَوْم (ه) أَلَانَ (و) أَلَانَ
 ۳۲. الف) البَنِيَان (ب) السُّدَى (ج) النَّقْش (د) التَّمَال (ه) التَّمَال
 ۳۳. الف) الطَّائِر (ب) الفَرِيْسَة (ج) العُش (د) الخِدَاع (ه) الخِدَاع

ت اُكْتُبْ مُفْرَدًا أَوْ جَمْعَ الْكَلِمَاتِ التَّالِيَةِ: هر یک از موارد (۰/۲۵)

(خرداد ۱۴۰۱)

۳۴. اُكْتُبْ جَمْعَ «النَّقْش»: (ب)

(دی ۹۸)

۳۵. اُكْتُبْ جَمْعَ الْكَلِمَةِ الَّتِي تَحْتَهَا خَطٌّ: عَلَّقَ الْفَأْسَ عَلَى كِتْفِ الصَّنَمِ:

(خرداد ۱۴۰۲)

۳۶. اُكْتُبْ مُفْرَدًا كَلِمَةَ «الْفَرَائِس»:

(شهریور ۱۴۰۲)

۳۷. اُكْتُبْ مُفْرَدًا «فِرَاح»:

۳۸. اُكْتُبْ مُفْرَدًا أَوْ جَمْعَ الْكَلِمَاتِ التَّالِيَةِ:

الف) حَضَارَة:	ب) بَسْمَات:
ج) حَادِثَة:	د) أَدْيَان:
ه) شُعُوب:	و) قُرْبَان:
ز) فُؤُوس:	ح) صَبِيف:
ط) أَسْنَان:	ي) قَوْم:

ث اِنْتَجِبِ الْكَلِمَةَ الْمُنَاسِبَةَ لِلتَّوْضِيحَاتِ التَّالِيَةِ: هر یک از موارد (۰/۲۵)

(دی ۱۴۰۲)

۳۹. يَكُونُ بِلَا فَائِدَةٍ: ..... (الْحَطَّ، الذَّاءُ، الصَّحَة، السُّدَى)

۴۰. تِمَثَالٌ مِنْ حَجَرٍ أَوْ حَسَبٍ أَوْ حَدِيدٍ يَغْبِذُهُ النَّاسُ مِنْ دُونِ اللَّهِ: ..... (السُّدَى، الصَّنَمِ، الْمُفْتَرِسِ)

۴۱. عُضْوٌ مِنْ أَعْضَاءِ الْجِسْمِ يَقَعُ أَعْلَى الْجَذَعِ: ..... (الرَّأْسِ، الْفَأْسِ، الْعُشِّ)

۴۲. النَّارُكَ لِلْبَاطِلِ وَ الْمَتَمَائِلِ إِلَى الدِّينِ الْحَقِّ: ..... (الْحَنِيفِ، مَرُصُوصِ، الصَّبِيفِ)

۴۳. مَنْ يَأْتِي إِلَى بَيْتِنَا وَيَبْقَى عِدَّةَ سَاعَاتٍ أَوْ أَيَّامٍ: ..... (الصَّبِيفِ، الدَّارِ، الطَّيْنِ)

۴۴. قِسْمٌ أبيضٌ مِنَ الْجِسْمِ عَلَيْهِ لَحْمٌ: ..... (العَظْمِ، الفَمِ، الصَّدْرِ)

ج تَرْجِمِ الْآيَاتِ وَ الْعِبَارَاتِ التَّالِيَةَ إِلَى الْفَارِسِيَّةِ:

(دی ۱۴۰۱)

۴۵. الْكِتَابَاتُ وَ النَّقُوشُ تَدُلُّ عَلَى أَنَّ الدِّينَ فِطْرِيٌّ فِي وُجُودِ الْإِنْسَانِ. (۰/۷۵)

(دی ۱۴۰۱)

۴۶. إِلَهِي اجْعَلِ التَّوْفِيقَ حَظِّي فِي الْحَيَاةِ. (۰/۵)

(دی ۱۴۰۱ و شهریور ۹۹)

۴۷. لَا خَيْرَ فِي قَوْلٍ إِلَّا مَعَ الْفِعْلِ. (۰/۵)

(شهریور ۱۴۰۱)

۴۸. كُلُّ طَعَامٍ لَا يَذُكَّرُ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ ... لَا بَرَكَةَ فِيهِ. (۰/۷۵)

(شهریور ۱۴۰۱)

۴۹. أَحْضَرُوا إِبْرَاهِيمَ (ع) فَقَذَفُوهُ فِي النَّارِ، ثُمَّ أَنْقَذَهُ اللَّهُ مِنْهَا. (۰/۷۵)

(خرداد ۱۴۰۱، خرداد ۹۹ و شهریور ۹۸ با تغییر)

۵۰. حَاوَلْ إِبْرَاهِيمَ (ع) لِإِنْقَادِ قَوْمِهِ مِنْ عِبَادَةِ الْأَضْنَامِ. (۰/۷۵)

(خرداد ۱۴۰۱)

۵۱. لَا فَفَّرَ أَشَدُّ مِنَ الْجَهْلِ وَ لَا عِبَادَةٌ مِثْلُ التَّفَكُّرِ. (۰/۷۵)

(دی ۱۴۰۰)

۵۲. ﴿أَنْتَ فَعَلْتَ هَذَا بِالْهَيْتِنَا يَا إِبْرَاهِيمَ﴾ (۰/۵)

(دی ۱۴۰۰، شهریور ۹۹)

۵۳. قَدْ حَدَّثَنَا الْقُرْآنُ الْكَرِيمُ عَنْ سِيرَةِ الْأَنْبِيَاءِ (ع). (۰/۵)

(دی ۱۴۰۰ با تغییر)

۵۴. نَرَى فِي أَدْيَانِ النَّاسِ خُرَافَاتٍ قَدْ إِزْدَادَتْ عَلَى مَرِّ الْعُصُورِ. (۰/۷۵)

(شهریور ۱۴۰۰)

۵۵. ﴿أَيُّ يَحْسَبُ الْإِنْسَانُ أَنْ يُتْرَكَ سُدًى﴾ (۰/۵)

(شهریور ۱۴۰۰)

۵۶. الْأَنْتَارُ الْقَدِيمَةُ تُؤَكِّدُ اهْتِمَامَ الْإِنْسَانِ بِالْدِّينِ. (۰/۵)

(شهریور ۱۴۰۰)

۵۷. فِي أَحَدِ الْأَعْيَادِ لَمَّا خَرَجَ قَوْمُهُ مِنْ مَدِينَتِهِمْ، بَقِيَ إِبْرَاهِيمَ (ع) وَحِيدًا. (۰/۷۵)

(خرداد ۱۴۰۰)

۵۸. ﴿وَأَقِمَّ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا﴾ (۰/۵)

(خرداد ۱۴۰۰، دی ۹۷)

۵۹. ﴿قَالُوا حَرِّقُوهُ وَانصُرُوا آلِهَتَكُمْ﴾ (۰/۷۵)

(خرداد ۱۴۰۰)

۶۰. لَا شَعْبَ مِنْ شُعُوبِ الْأَرْضِ إِلَّا وَكَانَ لَهُ دِينٌ وَ طَرِيقَةٌ لِلْعِبَادَةِ. (۰/۷۵)

- ۶۱. ﴿فَهَذَا يَوْمَ التَّبْعِ وَ لِكَيْتُمْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ (۵/۰)
- ۶۲. أَجَابَ الْمُدِيرُ: لَا طَالِبَ هُنَا. (۵/۰)
- ۶۳. بَدَأَ الْقَوْمُ يَتَهَامَسُونَ: إِنَّ الصَّنَمَ لَا يَتَكَلَّمُ وَ يَقْصِدُ إِبْرَاهِيمَ (ع) الْإِسْتِهْزَاءَ بِأَضَانِمَا. (۵/۷۵)
- ۶۴. خُذُوا الْحَقَّ مِنْ أَهْلِ الْبَاطِلِ وَ لَا تَأْخُذُوا الْبَاطِلَ مِنْ أَهْلِ الْحَقِّ. (۵/۰)
- ۶۵. كَأَنَّ إِرْضَاءَ جَمِيعِ النَّاسِ غَايَةٌ لَا تُدْرِكُ. (۵/۰)
- ۶۶. لَا لِبَاسٍ أَجْمَلُ مِنَ الْعَافِيَةِ. (۵/۰)
- ۶۷. كَسَّرَ إِبْرَاهِيمَ (ع) جَمِيعَ الْأَصْنَامِ فِي الْمَعْبَدِ إِلَّا الصَّنَمَ الْكَبِيرَ. (۵/۰)
- ۶۸. ﴿وَ يَقُولُ الْكَافِرُ يَا لَيْتَنِي كُنْتُ تُرَابًا﴾ (۵/۰)
- ۶۹. لَا دِينَ لِمَنْ لَا عَهْدَ لَهُ. (۵/۰)
- ۷۰. ﴿لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا﴾ (۵/۰)
- ۷۱. أَعَلَّقَ إِبْرَاهِيمُ الْفَأْسَ عَلَى كَيْفِ أَكْبَرِ الْأَصْنَامِ قَبْلَ أَنْ يَتْرَكَ الْمَعْبَدَ؟ (۵/۰)
- ۷۲. كَثِيرٌ مِنَ الْأَشْيَاءِ يُؤَكِّدُ اهْتِمَامَ الْإِنْسَانِ بِالْدِينِ مِنْهَا الْأَحْضَارَاتُ الْقَدِيمَةُ. (۵/۰)
- ۷۳. لَعَلَّ اللَّهَ يُنَبِّرُ عَقْلِي وَ قَلْبِي بِالْعُلُومِ النَّافِعَاتِ. (۵/۰)
- ۷۴. هَذَا الطَّائِرُ لَنْ يَطِيرَ بَعْتَةً لِأَنَّهُ لَمْ يَتَأَكَّدْ مِنْ خِدَاعِ عَدُوِّهِ. (۵/۰)
- ۷۵. يُشَاهِدُ حَيَوَانَ مُفْتَرِسٌ قُرْبَ عَشِّ الطَّائِرِ الدَّكِيِّ. (۵/۰)
- ۷۶. إِنَّ مِنَ السَّنَةِ أَنْ يَخْرُجَ الرَّجُلُ مَعَ صَيفِهِ إِلَى بَابِ الدَّارِ. (۵/۰)
- ۷۷. حِينَ يَرَى حَيَوَانًا مُفْتَرِسًا يَتَظَاهَرُ بِأَنَّ جَنَاحَهُ مَكْسُورٌ. (۵/۰)
- ۷۸. ﴿إِنَّا جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ (۵/۰)
- ۷۹. عِنْدَمَا يَرْجِعُ النَّاسُ يُشَاهِدُونَ أَصْنَامَهُمُ الْمَكْسُورَةَ. (۵/۷۵)
- ۸۰. ﴿رَبَّنَا وَ لَا تُحْمَلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ﴾ (۵/۰)
- ۸۱. أَرْجُو مِنَ اللَّهِ أَنْ يَجْعَلَ التَّوْفِيقَ نَصِيبِي فِي الْحَيَاةِ. (۵/۷۵)
- ۸۲. نَحْنُ خُلِقْنَا مِنَ الطِّينِ فَلَا نَفْتَخِرُ بِنَسَبِنَا. (۵/۰)
- ۸۳. لَمَّا شَاهَدَ النَّاسُ أَصْنَامَهُمُ الْمَكْسُورَةَ أَحْضَرُوا إِبْرَاهِيمَ (ع) لِلْمُحَاكَمَةِ. (۵/۷۵)
- ۸۴. إِنْ تَسَبَّوْا النَّاسَ تَكَتَّبَسُوا الْعِدَاوَةَ بَيْنَهُمْ. (۵/۰)
- ۸۵. الطَّائِرُ قَدْ تَأَكَّدَ مِنْ خِدَاعِ الْعَدُوِّ. (۵/۰)
- ۸۶. لِنَأْخُذِ الْحَقَّ مِنْ أَهْلِ الْبَاطِلِ وَ لَا نَأْخُذِ الْبَاطِلَ مِنْ أَهْلِ الْحَقِّ. (۵/۰)
- ۸۷. نَرْجُو مِنَ اللَّهِ أَنْ يَجْعَلَ التَّوْفِيقَ نَصِيبَنَا فِي حَيَاتِنَا. (۵/۰)
- ۸۸. أَحْضَرَ إِبْرَاهِيمَ (ع) فَقَذَفَ فِي النَّارِ، ثُمَّ أَنْقَذَهُ رَبُّهُ مِنْهَا. (۵/۷۵)

ج. اِنتْخِبِ الصَّحِيحَ فِي التَّرْجَمَةِ: هر يك از موارد (۵/۲۵)

- ۸۹. أَجَاب: لِمَ تَسْأَلُونَنِي؟ إِسْأَلُوا الصَّنَمَ الْكَبِيرَ. (۱) جواب داد: از من نپرسید، از بت بزرگ بپرسید.
- (۲) جواب داد: چرا از من می پرسید؟ از بت بزرگ بپرسید.
- ۹۰. بَلِّ تَرَاهُمْ خُلِقُوا مِنْ طِينَةٍ. (۱) بلکه آنان را می بینی از تکه گلی آفریده شده اند.
- (۲) بلکه آنان را می بینی که تکه گلی آفریدند.
- ۹۱. ﴿وَ لَا يَحْزُنُكَ قَوْلُهُمْ﴾ (۱) گفتارشان تو را اندوهگین نمی سازد.
- (۲) نباید گفتارشان تو را اندوهگین سازد.
- ۹۲. إِنَّمَا الْفَخْرُ لِعَاقِلٍ ثَابِتٍ. (۱) افتخار، تنها به خردی استوار است.
- (۲) به درستی که افتخار به خردی استوار است.
- ۹۳. عِنْدَمَا يَتَأَكَّدُ الطَّائِرُ مِنْ خِدَاعِ الْعَدُوِّ وَ إِتْقَانِ فِرَاحِهِ، يَطِيرُ. (۱) هنگامی که این پرنده از فریب دشمن و نجات جوجه هایش مطمئن می شود، پرواز می کند.
- (۲) هنگامی که این پرنده از فریب دشمنان و نجات زندگی جوجه هایش مطمئن می شود، پرواز می کند.

۹۴. ﴿وَلَا يَحْزُنُكَ قَوْلُهُمْ إِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا﴾

(شهریور ۹۹)

- (۱) و گفتارشان نباید تو را ناراحت کند، زیرا ارجمندی همه از آن خداست.
- (۲) و گفتارشان تو را ناراحت نکرده است، زیرا ارجمندی همه از آن خداست.

۹۵. ﴿لَا يَحْزُنُكَ قَوْلُهُمْ إِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا﴾

(شهریور ۱۴۰۱)

- (۱) گفتارشان نباید تو را غمگین کند، زیرا ارجمندی همه از آن خداست.
- (۲) گفتارشان تو را غمگین نمی‌کند، زیرا ارجمندی برای خداست.

۹۶. يَا لَيْتَنِي أَذْهَبَ مَرَّةً أُخْرَى!

(خرداد ۱۴۰۲)

- (۱) ای کاش بار دیگر می‌رفتم.
- (۲) ای کاش بار دیگر بروم.

۹۷. ﴿... لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا ...﴾

(شهریور ۱۴۰۲)

- (۱) جز آنچه به ما آموخته‌ای، هیچ دانشی نداریم.
- (۲) هیچ دانشی جز آنچه آموخته بودیم، نداشتیم.

ح کَمَلِ الْفَرَغَاتِ فِي التَّرْجَمَةِ الْفَارِسِيَّةِ: هر یک از موارد (۰/۲۵)

۹۸. كَأَنَّ إِرْضَاءَ جَمِيعِ النَّاسِ غَايَةٌ لَا تُدْرَكُ.

(خرداد ۹۸)

..... خشنود ساختن همه مردم هدفی است که .....

۹۹. وَ أَمَلًا الدُّنْيَا سَلَامًا شَامِلًا كُلِّ الْجِهَاتِ.

(خرداد ۹۸)

دنیا را از ..... فراگیر در همه جهت‌ها .....

۱۰۰. تَمَنَّى الْمَزَارِعُ: «لَيْتَ الْمَطَرُ يَنْزِلُ كَثِيرًا».

(خرداد ۹۹)

کشاورز ..... : باران زیاد ببارد.

۱۰۱. وَ أَمَلًا الصِّدْرَ انْشِرَاحًا وَ فَمِي بِالْبَسْمَاتِ.

(خرداد ۹۹)

و سینه را از ..... و دهانم را با ..... پر کن.

۱۰۲. ﴿قَالُوا حَرِّقُوهُ وَ انصُرُوا آلِهَتَكُمْ﴾

(خرداد ۱۴۰۱)

گفتند: او را ..... و خدایانتان را .....

۱۰۳. لَا كَنْزَ أَغْنَى مِنَ الْقَنَاعَةِ.

(دی ۹۷)

..... گنجی ..... از قناعت نیست.

۱۰۴. ﴿وَ يَقُولُ الْكَافِرُ يَا لَيْتَنِي كُنْتُ تُرَابًا﴾

(دی ۹۷ و شهریور ۱۴۰۲)

کافر می‌گوید: ..... من ..... بودم.

۱۰۵. بَلْ تَرَاهُمْ خَلِقُوا مِنْ طِينَةٍ هَلْ سَوَى لِحْمٍ وَ عَظْمٍ وَ عَصَبٍ؟

(دی ۹۷)

بلکه آنان را ..... که از تکه گلی آفریده شده‌اند. آیا به جز گوشت و ..... و پی‌اند؟

۱۰۶. ﴿رَبِّنَا وَ لَا تَحْمَلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ﴾

(دی ۹۸)

پروردگارا، آنچه توانش را ..... بر ما .....

۱۰۷. حَضَرَ السُّيَاحَ فِي قَاعَةِ الْمَطَارِ لِكِنَّ الدَّلِيلَ لَمْ يَخْضُرْ.

(شهریور ۹۹)

گردشگران در سالن ..... حاضر شدند ولی ..... حاضر نشد.

۱۰۸. وَ أَعْتَبِي فِي دُرُوسِي وَ أَدَاءِ الْوَاجِبَاتِ.

(شهریور ۹۹)

و من را در درس‌هایم و ..... تکالیف .....

۱۰۹. ﴿وَلَا يَحْزُنُكَ قَوْلُهُمْ إِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا﴾

(شهریور ۹۸)

گفتارشان نباید تو را .....، زیرا ارجمندی همه از آن خداست.

۱۱۰. لَا تَطْعَمُوا الْمَسَاكِينَ مِمَّا لَا تَأْكُلُونَ.

(شهریور ۱۴۰۲)

از آنچه ..... به نیازمندان .....

خ تَرْجِمَ مَا تَحْتَهُ حَطًّا: هر یک از موارد (۲۵/۰)

۱۱۱. اِسْتَعْفَرَ: آمزش خواست	(۱) أَيُّهَا النَّاسُ، اِسْتَعْفِرُوا لِذُنُوبِكُمْ:	(۲) لَيْتَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ لِذُنُوبِهِمْ:	(خرداد ۹۸)
۱۱۲. اِنْقَطَعَ: بریده شد	(۱) لَنْ يَنْقَطِعَ:	(۲) كَانَ يَنْقَطِعُ:	(دی ۹۷)
۱۱۳. اَجْلَسَ: نشانید	(۱) لِمَاذَا لَا تَجْلِسِينَ الْاَطْفَالَ؟:	(۲) هُمْ لَمْ يُجْلِسُوا التَّلَامِيذَ:	(دی ۹۸)
۱۱۴. عَفَرَ: آمزید	(۱) الْمَغْفُورُ:	(۲) الْعَقَارُ:	(دی ۹۹)
۱۱۵. عَفَرَ: آمزید	(۱) لَا يُعْفَرُ الْمُخْطِئُ:	(۲) قَدْ عَفَرَ اللهُ عَبْدَهُ:	(دی ۱۴۰۰)
۱۱۶. تَعَلَّمَ: یاد گرفت	(۱) رَجَاءٌ تَعَلَّمُوا الْعَرَبِيَّةَ:	(۲) التَّلَامِيذُ قَدْ يَتَعَلَّمُونَ اللُّغَةَ الْفَرَنْسِيَّةَ:	(دی ۱۴۰۱)
۱۱۷. اِسْتَعْفَرَ: آمزش خواست	(۱) أَنْتُمْ قَدْ اِسْتَعْفَرْتُمْ:	(۲) هُمْ لَا يَسْتَغْفِرُونَ:	(شهریور ۹۹)
۱۱۸. خَرَجَ: خارج شد	(۱) لَمْ يَخْرُجْ مِنَ الْبَيْتِ:	(۲) لَا تَخْرُجُوا مِنَ الصَّفِّ:	(شهریور ۱۴۰۰)
۱۱۹. قَطَعَ: برید	(۱) كَانُوا يَقْطَعُونَ:	(۲) لَا تَقْطَعُ:	(شهریور ۹۸)
۱۲۰. شَاهَدَ: مشاهده کرد	(۱) لَنْ يُشَاهِدَ:	(۲) أَشَاهَدُ:	(شهریور ۹۸)
۱۲۱. سَأَلَ: سؤال کرد	(۱) أَنْتُمْ لِمَ تَسْأَلُونِي:	(۲) سُئِلَ الْمُدِيرُ: أَمْ فِي الْمَدْرَسَةِ طَالِبٌ؟	(خرداد ۱۴۰۲)

د عَيَّنَ الْمَحَلَّ الْإِعْرَابِيَّ لِلْكَلِمَاتِ الَّتِي تَحْتَهَا حَطًّا: هر یک از موارد (۲۵/۰)

۱۲۲. لَا يَزُحِمُ اللهُ مَنْ لَا يَزُحِمُ النَّاسَ.	(خرداد ۹۹)
۱۲۳. الْاَتَاذُ الْقَدِيْمَةُ تُؤَكِّدُ اِهْتِمَامَ الْاِنْسَانِ بِالْاَدِيْنِ.	(خرداد ۱۴۰۰)
۱۲۴. حَضَرَ الْمَسَافِرُ فِي قَاعَةِ الْمَطَارِ.	(خرداد ۱۴۰۱)
۱۲۵. تُؤَكِّدُ الْاَتَاذُ الْقَدِيْمَةُ اِهْتِمَامَ الْاِنْسَانِ بِالْاَدِيْنِ.	(دی ۹۷)
۱۲۶. يَتَّبِعُ الْحَيَوَانُ طَائِرًا فِي عَشِيَّتِهِ.	(دی ۱۴۰۰)
۱۲۷. لَا تَأْخُذُوا الْبَاطِلَ مِنْ اَهْلِ الْحَقِّ.	(دی ۱۴۰۱)
۱۲۸. يَزِي الطَّائِرُ الذَّكِيُّ حَيَوَانًا مُفْتَرِسًا.	(شهریور ۱۴۰۰)
۱۲۹. عَلَّقَ اِبْرَاهِيْمُ (ع) الْفَأْسَ عَلٰى كَيْفِ اَصْغَرِ الْاَصْنَامِ.	(شهریور ۹۸)
۱۳۰. الْهَدَفُ مِنْ تَقْدِيْمِ الْقَرَابِيْنِ لِلْاِلَهِيَّةِ تَجَنُّبُ شَرِّهَا.	(خرداد ۱۴۰۲)
۱۳۱. «و لَا يَحْزَنُكَ قَوْلُهُمْ اِنَّ الْعِزَّةَ لِلّٰهِ جَمِيْعًا»	(دی ۱۴۰۲)
۱۳۲. حَاوَلَ اِبْرَاهِيْمُ اَنْ يَنْقِدَ قَوْمَهُ مِنْ عِبَادَةِ الْاَصْنَامِ.	(شهریور ۱۴۰۲)
۱۳۳. لَمَّا رَجَعَ النَّاسُ، شَاهَدُوا اَصْنَامَهُمْ الْمَكْسِرَةَ.	
۱۳۴. لِمَ تَسْأَلُونِي؟! اِسْأَلُوا الصَّنَمَ الْكَبِيْرَ.	
۱۳۵. اِبْرَاهِيْمُ (ع) يَفْصِدُ الْاِسْتِهْزَاءَ بِاَصْنَامِنَا.	
۱۳۶. «فَهَذَا يَوْمَ الْبِعْثِ وَلِكَيْتُمْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُوْنَ»	
۱۳۷. لَا تُطْعِمُوا الْمَسَاكِيْنَ مِمَّا لَا تَأْكُلُوْنَ.	
۱۳۸. حَضَرَ جَمِيْعُ السِّيَاحِ فِي قَاعَةِ الْمَطَارِ.	
۱۳۹. الطَّائِرُ الذَّكِيُّ يَرِي حَيَوَانًا مُفْتَرِسًا قُرْبَ عَشِيَّتِهِ.	

تألیف	سؤالات شبیه‌ساز امتحان نهایی نوبت اول			آزمون شماره ۱
تاریخ: / /	مدت امتحان: ۸۰ دقیقه	رشته: ریاضی و فیزیک - علوم تجربی	درس: عربی ۳	

ردیف	سؤالات	بارم
۱	تَرْجِمِ الْكَلِمَاتِ الَّتِي تَحْتَهَا خَطًّا: (الف) سَيَارَتُنَا مُعْطَلَةٌ فِي الْمَوْقِفِ. (ب) اجْعَلِ التَّوْفِيقَ حَظِّي فِي الْحَيَاةِ. (ج) اَلْسَمَكَةُ تُطْلِقُ قَطْرَاتِ الْمَاءِ مُتتَالِيَةً.	۱
۲	عَيِّنِ الْمُتَضَادَّ وَ الْمُتَرَادِفَ فِي الْكَلِمَاتِ التَّالِيَةِ: (كلمة واحدة زائدة) «أَسْفَل - أَعْلَى - النَّاجِح - الْخَنيف - الْفَائِز - اَلْسَلَم - اَلنَّزَاع»	۰/۷۵
۳	عَيِّنِ الْكَلِمَةَ الْغَرِيبَةَ فِي الْمَعْنَى: الرَّجُلُ □ الإِمْرَأَةُ □ الرَّأْسُ □ الْكَيْتِفُ □	۰/۲۵
۴	اُكْتُبِ الْمُفْرَدَ لِكَلِمَةِ الْجَمْعِ وَ الْجَمْعَ لِكَلِمَةِ الْمُفْرَدِ: (الف) اَلنَّقْشُ: ..... (ب) اَلْقَمَمُ:	۰/۵
۵	اِنتَخِبِ الْمُنَاسِبَ لِلْفَرَاغِ: يَكُونُ بِلَا فَائِدَةٍ ..... (الذَّاء □ الصَّحَّة □ اَلسُّدَى □ اَلْعَظْم □)	۰/۲۵
۶	تَرْجِمِ الْعِبَارَاتِ التَّالِيَةَ إِلَى الْفَارْسِيَّةِ: (الف) «إِنَّا جَعَلْنَا قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ» (ب) «بَا أَيُّهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ اِرْجِعِي إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً مَرْضِيَّةً» (ج) «رَبَّنَا وَ لَا تُحْمَلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ» (د) عِنْدَمَا يَرْجِعُ النَّاسُ يُشَاهِدُونَ أَصْنَامَهُمْ الْمَكْسُورَةَ. (هـ) إِنَّ هَذِهِ السَّمَكَةُ تُدَافِعُ عَنِ صِغَارِهَا وَ هِيَ تَسِيرُ مَعَهَا. (و) «لَا تَغْضَبْ فَإِنَّ الْغَضَبَ مَفْسُودَةٌ». (ز) «لَا فَفَرَّ أَشَدُّ مِنَ الْجَهْلِ». (ح) يَتَأَكَّدُ الطَّائِرُ مِنْ خِدَاعِ الْعُدُوِّ فَيَطِيرُ بَعْتَةً. (ط) «إِنَّ تَسْبُوتَ النَّاسِ تَكْتَسِبُوا الْعِدَاوَةَ بَيْنَهُمْ». (ي) حَاوَلَ إِبْرَاهِيمُ أَنْ يَنْقِذَ قَوْمَهُ مِنْ عِبَادَةِ الْأَصْنَامِ.	۰/۷۵ ۰/۷۵ ۰/۷۵ ۰/۷۵ ۰/۷۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۷۵ ۰/۷۵ ۰/۷۵
۷	اَكْمِلِ الْفَرَاقَاتِ فِي التَّرْجُمَةِ: (۱) «لَا تُطْعِمُوا الْمَسَاكِينَ مِمَّا لَا تَأْكُلُونَ»: (از آن چه الف) ..... به نیازمندان ب) ..... (۲) «يَقُولُ الْكَافِرُ يَا لَيْتَنِي كُنْتُ ثَرِيًّا»: (و كافر می گوید الف) ..... من ب) ..... بودم.	۱
۸	عَيِّنِ الصَّحِيحَ فِي التَّرْجُمَةِ: (۱) یا لیتنی اذهب مرة أخرى. (۲) رأيت الأعبین الإيرانيین ضاحکین. (الف) ای کاش بار دیگر می رفتم. □ (ب) ای کاش بار دیگر بروم. □ (الف) بازیکنان ایرانی را خندان دیدم. □ (ب) بازیکنان ایرانی خندان را دیدم. □	۰/۵
۹	تَرْجِمِ الْكَلِمَاتِ الَّتِي تَحْتَهَا خَطًّا: (الف) عَلِيمٌ: دانست (ب) لَعِبَ: بازی کرد (ج) سَمَحَ: اجازت داد (د) فَفَرَّ: پرید (۱) عَلِمَتِ الْأَسْرَارَ (۲) سَيَلَعَبَ الْفَرِيقَانِ (۱) لَا تَسْمَحِي الْخُرُوجَ مِنَ الصَّفِّ (۲) مَا فَفَرَّتْ مِنَ الطَّائِرَةِ (۲) لَا تَعْلَمُونَ الدُّرُوسَ الْمَاضِيَةَ (۲) لَا يَلْعَبُ الطِّفْلُ فِي الشَّارِعِ (۲) سَمَحَتْ لِلنَّاسِ أَنْ يَدْخُلُوا (۲) الْبَوْمَةَ وَ الْخَفَاشَ يَقْفِزَانِ فِي اللَّيْلِ	۲

بارم	سؤالات	ردیف
١	عَيِّنِ الْفِعْلَ الْمُنَاسِبَ لِلْفِرَاحِ: (الف) الصَّدِيقَتَانِ ..... مِنْ أَعْمَالِهِمَا. (نَدِمْنَا ☐ نَدِمْتُمَا ☐ نَدِمَا ☐ (ب) يَا حَبِيبِي ..... فِي حَيَاتِكَ. (لَا يَحْزَنُ ☐ لَا يَحْزَنُ ☐ لَا تَحْزَنُ ☐ (ج) ..... أَمْسِ كُتُبَكَ إِلَّا كِتَابَ الْعَرَبِيَّةِ. (لَا تُطَالِعِينَ ☐ مَا طَالَعْتَ ☐ مَا طَالَعْتَ ☐ (د) النِّسَاءَ ..... أَنْ تُثْمِرَ هَذِهِ الشَّجَرَةَ. (تَأْمَلُ ☐ يَأْمَلُنَّ ☐ تَأْمَلُونَ ☐	١٠
٠/٢٥	عَيِّنِ الْعِبَارَةَ الَّتِي فِيهَا «لَا النَّافِيَةُ لِلْجِنْسِ»: (الف) «هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ» ☐ (ب) - أ لَا تَعْرِفُونَنِي؟ + لا. مَعَ الْأَسْف. لَا نَتَذَكَّرُكَ. ☐ (ج) «لَا سَوْءَ أَسْوَأَ مِنَ الْكِذْبِ». ☐	١١
٠/٢٥	عَيِّنِ الْعِبَارَةَ الَّتِي مَاجَاءَ فِيهَا مِنَ «الْخُرُوفِ الْمَشَبَّهَةِ بِالْفِعْلِ»: (الف) «إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ» ☐ (ب) «فَهَذَا يَوْمُ الْبَعثِ وَلَكِنَّكُمْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ» ☐ (ج) إِنْحَثَّ عَنِ مَعْنَى الْعَصَاةِ فِي الْمَعْجَمِ ☐	١٢
١/٧٥	(الف) إِنْحَثَّ عَنِ الْأَسْمَاءِ التَّالِيَةِ فِي هَذِهِ الْجُمْلِ: (١) إِسْمُ الْفَاعِلِ (٢) إِسْمُ الْمَفْعُولِ (٣) إِسْمُ الْمُبَالَغَةِ (٤) إِسْمُ التَّفْضِيلِ (٥) إِسْمُ الْمَكَانِ عَلِيٌّ رَجُلٌ صَبَاحٌ وَ مُحْتَرَمٌ - أَصْدِقَائِي يَسْتَعْلِمُونَ فِي الْمَصْنَعِ - عَلَّقَ إِبْرَاهِيمُ الْفَأْسَ عَلَى كَيْفِ أَكْبَرِ الْأَصْنَامِ - الْغَازُ يَقَعُ فَوْقَ جَبَلٍ مُرْتَفِعٍ. (ب) تَرْجِمِ الْكَلِمَاتِ الَّتِي تَحْتَهَا حَطًّا: (١) أَقْوَى النَّاسِ مَنْ عَفَا عَدُوَّهُ مُقْتَدِرًا.	١٣
٢	عَيِّنِ الْمَحَلَّ الْإِعْرَابِيَّ لِلْكَلِمَاتِ الَّتِي تَحْتَهَا حَطًّا: (الف) حَضَرَ الْمَسَافِرُ فِي قَاعَةِ الْمَطَارِ مُبْتَسِمًا. (ب) الْهَدَفُ مِنْ تَقْدِيمِ الْقَرَابِينِ لِلْإِلَهَةِ تَجَنَّبَ سَرَّهَا. (ج) يَتَبَعُ الْحَيَوَانَ الْمُفْتَرَسُ هَذِهِ الْفَرَبَسَةَ. (د) كُلُّ التَّلَامِيذِ جَالِسُونَ فِي الْمَكْتَبَةِ وَ هُمْ يُطَالِعُونَ دُرُوسَهُمْ.	١٤
٠/٥	عَيِّنِ الْكَلِمَةَ الصَّحِيحَةَ لِلْعِبَارَتَيْنِ: (كَلِمَتَانِ زَائِدَتَانِ) (الْمَوْقِفِ - الْجَزَاةِ - بُنْيَتِي - بُنْيَ) (الف) ..... سَيَّارَةٌ تُسْتَعْمَلُ لِلْعَمَلِ فِي الْمَرْزَعَةِ. (ب) بِنْتِي الصَّغِيرَةُ:	١٥
١	عَيِّنِ الصَّحِيحَ وَ الْخَطَأَ حَسَبَ الْحَقِيقَةِ وَ الْوَاقِعِ: (الف) أَلَصَّمُ تِمْنَالٌ مِنْ حَجَرٍ أَوْ حَسَبٍ يُعْبَدُ مِنْ دُونِ اللَّهِ: ..... (ب) بَدَّوْا يَتَّهَمُ سُونَ: إِنَّهُمْ بَدَّوْا يَتَكَلَّمُونَ بِكَلَامٍ خَفِيِّ: ..... (ج) الْخَنِيْفُ هُوَ الْمُتَمَائِلُ لِلْبَاطِلِ وَ التَّارِكُ لِدِينِ الْحَقِّ: ..... (د) أَلْدَازُ هِيَ الْمَكَانُ الَّذِي يَعِيشُ فِيهِ الْإِنْسَانُ:	١٦
٢٠	نَرْجُو لَكُمْ النَّجَاحَ	

الف) تَرْجِمِ الْكَلِمَاتِ الَّتِي تَحْتَهَا حُطُّ (کلماتی را که زیر

آن‌ها خطی است، ترجمه کن) هر یک از موارد (۰/۲۵)

۱. مراسم
۲. یکتاپرست
۳. مایهٔ تباهی
۴. تبر
۵. کشمکش
۶. شکست، پت‌ها
۷. نجات داد
۸. روش و کردار، سرگذشت
۹. نیرنگ (مکر، فریب)
۱۰. بت‌ها
۱۱. محکم
۱۲. شدیدتر (سخت‌تر)
۱۳. شکسته شده
۱۴. نیکوکاران
۱۵. سرود
۱۶. بخت، شانس، بهره
۱۷. نگهداری می‌کرد
۱۸. بدتر

ب) عَيِّنِ الْمُتَضَادَّ وَ الْمُتَرَادِفَ فِي الْكَلِمَاتِ التَّالِيَةِ (متضاد و مترادف را در کلمات زیر

مشخص کن) هر یک از موارد (۰/۲۵)

۱۹. أَلْفَوْحِد = أَلْحَنِيف (یکتاپرست)
- الْتِّزَاع (درگیری، کشمکش) ≠ أَلْسَلَم (صلح)
۲۰. أَلْصَّرَاع = الْتِّزَاع (درگیری، کشمکش)
- أَلْخَيْر (خوبی) ≠ أَلْسَوء (بدی)
۲۱. أَلْصَّرَاع ≠ أَلْسَلَم
۲۲. أَرَى = أَلْشَاهِدُ (می‌بینم)
- أَلْصَّرَاع ≠ أَلْسَلَم
۲۳. أَسْفَل (پایین، پایین‌تر، پایین‌ترین) ≠ أَعْلَى (بالا، بالاتر، بالاترین)
۲۴. أَلْف تَارِك (ترک کننده) ≠ الْتَّمَايِل (خواهان، راغب)
- ب) مُكْسِر = مَكْسُور (شکسته شده)
۲۵. أَلْف اِنْشِرَاح (شادمانی) ≠ حَزَن (اندوه)
- ب) طَرِيقَة = سِيْرَة (روش)
۲۶. أَلْف نَصْر = أَعَانَ (کمک کرد)
- ب) اِقْتِرَاب (نزدیک شدن) ≠ اِبْتِعَاد (دور شدن)

پ) عَيِّنِ الْكَلِمَةَ الْعَرَبِيَّةَ (کلمهٔ ناهماهنگ را مشخص کن) هر یک از موارد (۰/۲۵)

۲۷. ج) اَلطَّيْبَة
- الف) نقره - ب) آهن - ج) گِل - د) مس
۲۸. ب) اَلطَّيْبَة
- الف) نقره - ب) گِل - ج) طلا - د) مس
۲۹. د) اَلْأَقْوَام
- الف) کنده‌کاری‌ها - ب) نقاشی‌ها - ج) نوشته‌ها - د) گروه‌ها
۳۰. ب) اَلطَّيْن (الف) دهان - ب) گِل - ج) پا - د) استخوان

در اینجا کنار هر پاسخ، یک تگ تاکسونومی براساس سطوح یادگیری شیوه‌نامهٔ بلوم (مصوب آموزش و پرورش) گذاشته‌ایم تا شما با سطح هر سؤال و پاسخ آن به خوبی آشنا شوید. در پایین صفحات پاسخ‌نامه، نشانه‌های سطوح یادگیری را مشخص کرده‌ایم.

۳۱. الف) فَأَسَأ (الف) تبر - ب) دِيْرُوْز - ج) فِرْدَا - د) اِمْرُوْز - ه) اِكْتُوْن (اکنون)
۳۲. ب) اَلشَّدِي (الف) ساختمان - ب) بِيْهُودَة - ج) كِنْدَه‌كَارِي - د) مَجْسَمَه (مجسمه)
۳۳. د) اَلخِدَاع (الف) پرنده - ب) شَكَار - ج) لَانَه - د) فَرِيْب (فریب)

ت) اُكْتُبْ مُفْرَدًا أَوْ جَمْعًا الْكَلِمَاتِ التَّالِيَةَ (مفرد یا جمع کلمات زیر را بنویس) هر

یک از موارد (۰/۲۵)

۳۴. اَلنَّقُوْش (کنده‌کاری‌ها، نگاره‌ها)
۳۵. اَلْاَكْتَاْف (شانه‌ها)
۳۶. اَلْفَرِيْسَة (شکار)
۳۷. فُرْخ (جوجه)
۳۸. اَلْف حَضَارَات (تمدن‌ها)
- ب) بَشْمَة (لبخند)
- ج) حَادِثَات (اتفاق‌ها، رویدادها)
- د) دِيْن
- ه) شَعْب (ملت)
- و) قَرَابِيْن (قربانی‌ها)
- ز) قَأْس (تبر)
- ح) ضِيُوْف (میهمانان)
- ط) سِنّ (دندان)
- ی) اَقْوَام (گروه‌ها)

ث) اِنْخَبِ الْكَلِمَةَ الْمُنَاسِبَةَ لِلتَّوْضِيْحَاتِ التَّالِيَةِ. (کلمهٔ مناسب را برای توضیحات

زیر انتخاب کن.) هر یک از موارد (۰/۲۵)

۳۹. اَلشَّدِي بدون فایده می‌باشد. (شانس، درد، سلامتی، پوچ و بیهوده)
۴۰. الصَّنَم. مجسمه‌های از سنگ یا چوب یا آهن که مردم آن را به جای خدا می‌پرستند. (پوچ، بت، شکارچی (درنده))
۴۱. الرّأْس. عضوی از اعضای جسم که بالای تنه قرار می‌گیرد. (سر، تبر، لانه)
۴۲. الحَنِيف. ترک‌کنندهٔ باطل و روی‌آورنده به دین حق. (یکتاپرست، استوار، مهمان)
۴۳. الضَّيْف. کسی که به خانهٔ ما می‌آید و چند ساعت یا روز می‌ماند. (مهمان، خانه، گِل)
۴۴. العَظْم. قسمتی سفید از جسم که روی آن گوشت است. (استخوان، دهان، سینه)

ج) تَرْجِمِ الْآيَاتِ وَ الْعِبَارَاتِ التَّالِيَةَ إِلَى الْفَارْسِيَّةِ (آیه‌ها و عبارتهای زیر را به

فارسی ترجمه کن)

۴۵. نوشته‌ها و نگاره‌ها (۰/۲۵) دلالت می‌کند بر این که (۰/۲۵) دین در وجود انسان ذاتی است (۰/۲۵)
۴۶. خدای من، موفقیت را (۰/۲۵) بخت من در زندگی قرار بده (۰/۲۵)
۴۷. هیچ خیری در سخنی نیست (۰/۲۵) مگر آن که با عمل همراه باشد (۰/۲۵)
- نکتهٔ ترجمه: لا نفی جنس: هیچ... نیست
۴۸. هر غذایی که نام خدا (۰/۲۵) بر آن برده نشود (۰/۲۵) ... هیچ برکتی در آن نیست. (۰/۲۵)
- نکتهٔ ترجمه: يُدَكَّرُ فعل مضارع مجهول است.

خلاقیت

درک و فهم

ارزیابی و قضاوت

دانشی

تحلیلی

کاربردی

۷۳. امید است که خدا عقل و قلب من را (۰/۲۵) با دانش‌های سودمند نورانی کند. (۰/۲۵)

۷۴. این پرنده ناگهان پرواز نخواهد کرد (۰/۲۵) زیرا او از فریب دشمنش مطمئن نشده است. (۰/۲۵)

نکته ترجمه ۱: «لَنْ + مضارع: مستقبل منفی»

نکته ترجمه ۲: «لَمْ + مضارع: ماضی ساده (ساده یا نقلی)»

۷۵. حیوانی شکارچی نزدیک لانه پرنده باهوش (۰/۲۵) مشاهده می‌شود. (۰/۲۵)

نکته ترجمه: «يُشَاهَدُ» فعل مضارع مجهول است.

۷۶. همانا از سنت (پیامبر) آن است که شخص (۰/۲۵) با مهمانش تا در خانه برود. (۰/۲۵)

۷۷. هنگامی که حیوان درنده‌ای را می‌بیند (۰/۲۵) وانمود می‌کند که بالمش شکسته است. (۰/۲۵)

۷۸. «همانا ما قرآن را به زبان عربی قرار دادیم (۰/۲۵)، امید است که شما خردورزی کنید (۰/۲۵)»

نکته ترجمه: «لَعَلَّ + مضارع: مضارع التزامی»

۷۹. هنگامی که مردم برمی‌گردند (۰/۲۵)، بت‌های شکسته خود را (۰/۲۵) می‌بینند. (۰/۲۵)

نکته ترجمه: «أَصْنَاهُمْ الْمُكْسَرَةَ: بت‌های شکسته‌شان» یک ترکیب وصفی-اضافی می‌باشد. ترتیب ترجمه این‌گونه ترکیب‌ها یک سه دو است! ابتدا کلمه اول، بعد کلمه سوم، بعد کلمه دوم!

۸۰. «پرووردگارا و آنچه را که هیچ طاقتی نسبت به آن نداریم (۰/۲۵)، بر ما تحمیل مکن (۰/۲۵)»

۸۱. امیدوارم که خدا (۰/۲۵) توفیق را (۰/۲۵) بهره‌ام (۰/۲۵) در زندگی‌ام قرار دهد. (۰/۲۵)

۸۲. ما از (تگه) گلی آفریده شده‌ایم (۰/۲۵) پس نباید به دودمانمان (نسب) افتخار کنیم. (۰/۲۵)

نکته ترجمه ۱: «حُلِقْنَا» فعل مجهول است.

نکته ترجمه ۲: «لَا تَفْتَحِرْ» فعل نهی متکلم می‌باشد و به صورت «نبااید + التزامی» ترجمه می‌شود.

۸۳. هنگامی که مردم بت‌های شکسته‌شان را (۰/۲۵) دیدند، ابراهیم (ع) را برای محاکمه (۰/۲۵) آوردند (حاضر کردند). (۰/۲۵)

۸۴. اگر به مردم دشنام دهید (۰/۲۵)، دشمنی میان آن‌ها را به دست می‌آورید. (۰/۲۵)

نکته ترجمه: فعل شرط به صورت مضارع التزامی و جواب شرط به صورت مضارع اخباری ترجمه می‌شود.

۸۵. پرنده از نیرنگ دشمن (۰/۲۵) مطمئن شده است. (۰/۲۵)

نکته ترجمه: «قَدْ + ماضی: ماضی نقلی»

۸۶. باید حق را از اهل باطل بگیریم (۰/۲۵) و نباید باطل را از اهل حق بگیریم. (۰/۲۵)

نکته ترجمه: «لِنَأْخُذْ» و «لَا نَأْخُذْ» به ترتیب فعل امر و نهی متکلم است. به صورت «باید + التزامی» و «نبااید + التزامی» ترجمه می‌شوند. کسره موجود در حرف «ذ» کسره عارضی می‌باشد. «اگر نمی‌دونی چیه، برو درس صفر!»

۴۹. ابراهیم (ع) را آوردند (۰/۲۵) و او را در آتش افکندند (۰/۲۵)، سپس خداوند او را از آن نجات داد (۰/۲۵)

۵۰. ابراهیم (ع) برای نجات (۰/۲۵) قومش از پرستش بت‌ها (۰/۲۵) کوشید. (۰/۲۵)

۵۱. هیچ فقری سخت‌تر از نادانی (۰/۲۵) نیست و هیچ عبادتی (۰/۲۵) همچون تفکر نیست. (۰/۲۵)

۵۲. «ای ابراهیم آیا تو این [کار] را (۰/۲۵) با خدایان ما کردی؟ (۰/۲۵)»

۵۳. قرآن کریم در مورد سرگذشت (رفتار و کردار) پیامبران (ع) (۰/۲۵) با ما سخن گفته است. (۰/۲۵)

نکته ترجمه: «قَدْ + ماضی: ماضی نقلی»

۵۴. در دین‌های مردم خرافاتی را (۰/۲۵) می‌بینیم که در گذر زمان‌ها (۰/۲۵) زیاد شده است. (۰/۲۵)

۵۵. «آیا انسان گمان می‌کند (می‌پندارد) (۰/۲۵) که بیهوده رها می‌شود (۰/۲۵)» **نکته ترجمه ۱:** «يُتْرَكُ» فعل مجهول مضارع است.

نکته ترجمه ۲: «سُدِّجَ» حال می‌باشد و به صورت قید حالت ترجمه می‌شود.

۵۶. آثار قدیمی توجه انسان را (۰/۲۵) به دین تأکید می‌کند. (۰/۲۵)

۵۷. در یکی از عیده‌ها، وقتی قومش (۰/۲۵) از شهر خود بیرون رفتند (۰/۲۵) ابراهیم (ع) تنها ماند. (۰/۲۵)

۵۸. «با یکتاپرستی به دین (۰/۲۵) روی بیاور (۰/۲۵)»

نکته ترجمه: «حَنِيفًا» حال می‌باشد و به صورت قید حالت ترجمه شده است.

۵۹. «گفتند او را (۰/۲۵) بسوزانید و خدایانتان را (۰/۲۵) یاری کنید (۰/۲۵)»

۶۰. هیچ ملتی از ملت‌های زمین نیست (۰/۲۵) مگر اینکه دینی و روشی (۰/۲۵) برای عبادت داشته باشد. (۰/۲۵)

۶۱. «پس این، روز رستاخیز است (۰/۲۵) ولی شما نمی‌دانستید (۰/۲۵)»

نکته ترجمه: «كَانَ + مضارع: ماضی استمراری»

۶۲. مدیر پاسخ داد: (۰/۲۵) هیچ دانش‌آموزی اینجا نیست (۰/۲۵)

۶۳. مردم شروع به پیچ کردن: (۰/۲۵) قطعاً بت سخن نمی‌گوید (۰/۲۵) و ابراهیم (ع) قصد مسخره کردن بت‌های ما را دارد. (۰/۲۵)

۶۴. حق را از اهل باطل بگیرید (۰/۲۵) و (ولی) باطل را از اهل حق نگیرید. (۰/۲۵)

۶۵. گویی رضایت همه مردم هدفی است (۰/۲۵) که به دست آورده نمی‌شود. (۰/۲۵)

۶۶. هیچ لباسی (۰/۲۵) زیباتر از تندرستی نیست. (۰/۲۵)

۶۷. ابراهیم (ع) به جز بت بزرگ (۰/۲۵)، همه بت‌ها را در معبد (۰/۲۵) شکست. (۰/۲۵)

۶۸. «و کافر می‌گوید: (۰/۲۵) ای کاش من خاک بودم (۰/۲۵)»

۶۹. هیچ دینی برای کسی که (۰/۲۵) هیچ عهدی ندارد، نیست. (۰/۲۵)

۷۰. «جز آنچه به ما آموخته‌ای (۰/۲۵)، هیچ دانشی نداریم (برای ما نیست) (۰/۲۵)»

۷۱. آیا ابراهیم قبل از اینکه معبد را ترک کند (۰/۲۵)، تبر را بر شانه بزرگ‌ترین بت‌ها آویخت؟ (۰/۲۵)

۷۲. بسیاری از چیزها بر توجه انسان به دین تأکید می‌کنند (۰/۲۵) از جمله آن‌ها تمدن‌های قدیمی هستند. (۰/۲۵)

خلافت

درک و فهم

ارزیابی و قضاوت

دانشی

تحلیلی

کاربردی

۸۷. از خدا می‌خواهیم که توفیق را (۰/۲۵) بهره‌ما در زندگی‌مان قرار دهد. (۰/۲۵)

۸۸. ابراهیم آورده شد (احضار شد) (۰/۲۵) پس در آتش انداخته شد (۰/۲۵)، سپس پروردگارش او را از آن نجات داد. (۰/۲۵)

نکته ترجمه: «أَحْضَرَ» و «قُدِّفَ» دو فعل ماضی مجهول هستند.

ج **إِنْتَخِبِ الصَّحِيحَ فِي التَّرْجَمَةِ (گزینۀ صحیح را در ترجمه انتخاب کن) هر یک** از موارد (۰/۲۵)

۸۹. ۲ (لِمَ: چرا / تَسْأَلُونَنِي: از من می‌پرسید)

۹۰. ۱ (خُلِقُوا: آفریده شده‌اند)

۹۱. ۲ (لَا يَحْرُوكَ: نباید تو را اندوهگین سازد)

۹۲. ۱ (إِنَّمَا: تنها)

۹۳. ۱ (العَدُوُّ: دشمن)

۹۴. ۱ (لَا يَحْرُوكَ: نباید تو را ناراحت کند)

۹۵. ۱ (لَا يَحْرُوكَ: نباید تو را غمگین کند / جَمِيعاً: همه)

۹۶. ۲ (لَيْتَنِي أَذْهَبُ: کاش بروم. لَيْتَ + مضارع = مضارع التزامی)

۹۷. ۱ (عَلَّمْتَنَا: به ما آموخته‌ای)

ح **كَمَلِ الْفَرَاقَاتِ فِي التَّرْجَمَةِ الْفَارِسِيَّةِ (جاهای خالی را در ترجمۀ فارسی کامل کن)** هر یک از موارد (۰/۲۵)

۹۸. گویی که - به‌دست آورده نمی‌شود (حاصل نمی‌شود).

۹۹. صلی - پُر کن

۱۰۰. آرزو کرد - کاش

۱۰۱. شادمانی - لبخندها

۱۰۲. بسوزانید - یاری کنید.

۱۰۳. هیچ - بی‌نیاز کننده‌تر

۱۰۴. ای کاش - خاک

۱۰۵. می‌بینی - استخوان

۱۰۶. نداریم - تحمیل مکن

۱۰۷. فرودگاه - راهنما

۱۰۸. انجام - یاری کن

۱۰۹. ناراحت کند

۱۱۰. نمی‌خورید - نخورانید

خ **تَرْجِمْ مَا تَحْتَهُ حَظُّ (آنچه را زیر آن خطی است، ترجمه کن) هر یک از موارد** (۰/۲۵)

۱۱۱. ۱) آموزش بخواهید

تذکر: به ترجمۀ امر مخاطب دقت کنید.

۲) آموزش بخواهند

نکته ترجمه: لَيْتَ+ مضارع: مضارع التزامی

۱۱۲. ۱) بریده نخواهد شد

نکته ترجمه: لَنْ+ مضارع: مستقبل منفی

۲) بریده می‌شد

نکته ترجمه: کان+ مضارع: ماضی استمراری

۱۱۳. ۱) نمی‌نشانی

نکته ترجمه: لا+ مضارع: مضارع منفی ساده (اخباری)

۲) نشانندند، نشانده‌اند

نکته ترجمه: لم+ مضارع: ماضی منفی (ساده یا نقلی)

۱۱۴. ۱) آموزیده شده

تذکر: به ترجمۀ اسم مفعول دقت کنید.

۲) بسیار آموزنده

تذکر: به ترجمۀ اسم مبالغه دقت کنید.

۱۱۵. ۱) آموزیده نمی‌شود

تذکر: به ترجمۀ مضارع مجهول منفی دقت کنید.

۲) آموزید، آموزیده است

نکته ترجمه: قد+ ماضی: ماضی نقلی

۳) بسیار آموزنده

۱۱۶. ۱) یاد بگیرید

۲) گاهی یاد می‌گیرند

نکته ترجمه: قد+ مضارع: گاهی/ شاید+ مضارع

۳) یاد نگرفت، یاد نگرفته است

۱۱۷. ۱) آموزش خواسته‌اید

۲) آموزش نمی‌خواهند

۳) آموزش نخواست

نکته ترجمه: ما+ ماضی: ماضی منفی

۱۱۸. ۱) خارج نشد، خارج نشده است

۲) خارج نشوید

تذکر: به ترجمۀ فعل نهی مخاطب دقت کنید.

۳) خارج شده است (خارج شد)

۱۱۹. ۱) می‌بُردند

۲) نمی‌بُردیم

۱۲۰. ۱) مشاهده نخواهد کرد

۲) مشاهده می‌کنم

تذکر: به ترجمۀ مضارع ساده (اخباری) توجه کنید.

۱۲۱. ۱) سؤال می‌کنید

۲) سؤال شد

تذکر: به ترجمۀ ماضی مجهول دقت کنید.

د **عَبِّنِ الْمَحَلَّ الْأِعْرَابِيَّ لِلْكَلِمَاتِ الَّتِي تَحْتَهَا حَظُّ (محل اعرابی (نقش) کلماتی را که زیر آن‌ها خطی است، مشخص کن) هر یک از موارد (۰/۲۵)**

۱۲۲. فاعل، مفعول

۱۲۳. مفعول، مضاف‌الیه

۱۲۴. فاعل، جار و مجرور

۱۲۵. فاعل

۱۲۶. فاعل، مفعول

۱۲۷. مفعول، مضاف‌الیه

۱۲۸. فاعل، مفعول

۱۲۹. فاعل، مضاف‌الیه

۱۳۰. مبتدا، مضاف‌الیه، خبر

۱۳۱. فاعل، جار و مجرور

خلاقیت

درک و فهم

ارزیابی و قضاوت

دانشی

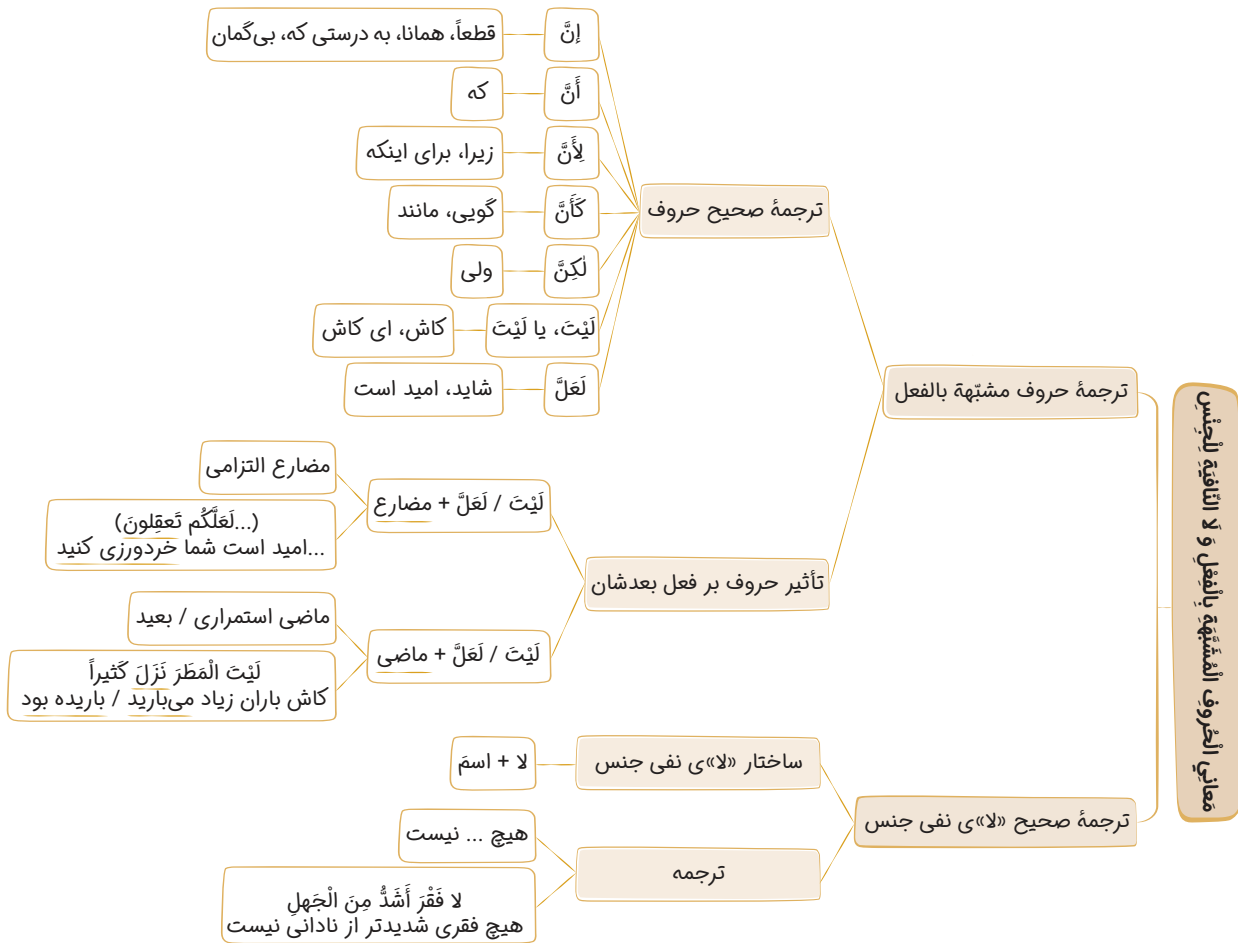
تحلیلی

کاربردی

درس اول: معانی الحروف المشبهة بالفعل و لا النافية للجنس

رفقا!

- مطلب مهم توی درس یک اینه که به ترجمه دقیق حروف مشبهة بالفعل و لای نفی جنس حسابی دقت کنین و صحیح بنویسین!
- خیلی وقتا بین «لَيْتَ: کاش» و «لَعَلَّ: شاید، امید است» اشتباه می‌شه!
- توی «لا»ی نفی جنس هم حواستون به ترجمه «هیچ ... نیست» باشه! هر ترجمه‌ای غیر این ولو اینکه همین مفهوم روبه روشونه، قابل پذیرش نیست!
- حالا خود تو، نکاتی که از نمودار بالا فهمیدی رو بنویس تا برات مرور بشه:

دوپینگ فوری

درس دوم: أحوال

حالات (وق حالات)

• در مورد حال، دو مدل سؤال داریم:

حالت اول: می‌گه «حال» رو مشخص کن؛ اینجا ممکنه توی جملاتی که بهمون داده، حال از نوع اسم یا جمله داشته باشیم و باید مشخصش کنیم!

حالت دوم: اینکه توی جملاتی که برای ترجمه کردن بهترتون دادن، حال اومده!

• اینجا باید به کم حواستون جمع‌تر باشه و خودتون ترجمه صحیح حال رو در ترجمه‌تون لحاظ کنیم!

• توی حالت دوم کسی به شما گرا نمی‌ده که «حال» داریم؛ خودتون باید تشخیص بدین و ترجمه‌ش کنیم!

الفبای ترجمه

- برای ترجمه کردن یا حل تست دو گزینه‌ای ترجمه یا پر کردن جای خالی در ترجمه یا هر چیزی که به نحوی به ترجمه مربوط می‌شود، علاوه بر حفظ کردن لغات و واژگان، به نکات زیر هم نیاز دارید!
- تمام آنچه که برای ترجمه در امتحان نهایی نیاز دارید، اینجا جمع‌آوری کردیم!

۱- فعل

- ترجمه فعل پُر از نکات ریز و درشت است!

الف) صیغه فعل

- منظور از صیغه فعل سه چیز است: **شخص، تعداد و جنس**. در فارسی فعل‌هایی که برای مذکر به کار می‌رود با فعل‌هایی که برای مؤنث به کار می‌رود، **تفاوتی ندارد**؛ فقط **تعداد** (مفرد، مثنی و جمع) و **شخص** (غایب، مخاطب، متکلم) حائز اهمیت است. از طرفی مثنی و جمع هم در فارسی به صورت جمع ترجمه می‌شود؛ پس باز هم نیاز به تفکیک نیست. کافیست ظاهر هر فعل و شناسه‌هایی را که به انتهای فعل در ماضی و به ابتدا و انتهای فعل در مضارع اضافه می‌شود، با شناسه‌ای که در فارسی باید فعل را برایش ترجمه کنید، ارتباط دهید! به طور مثال بدانید وقتی انتهای فعل ماضی «ت» می‌آید، باید در فارسی برای «تو» ترجمه شود. جدول و نموداری که در ادامه می‌آید، برای درک بهتر این موضوع است.

شخص	جنس	تعداد	ضمیر منفصل	شناسه معادل فارسی	فعل ماضی	ساختار فعل ماضی	فعل مضارع	ساختار فعل مضارع
غایب	مذکر	مفرد	هُوَ	او	دَهَبَ	ریشه فعل	يَدُهَبُ	ی- + ریشه فعل
		مثنی	هُمَا	آن‌ها	دَهَبَا	ریشه فعل + ا	يَدُهَبَانِ	ی- + ریشه فعل + اِنِ
		جمع	هُم	آن‌ها	دَهَبُوا	ریشه فعل + وا	يَدُهَبُونَ	ی- + ریشه فعل + وْنَ
	مؤنث	مفرد	هِيَ	او	دَهَبَتْ	ریشه فعل + ت	تَدُهَبُ	ت- + ریشه فعل
		مثنی	هُمَا	آن‌ها	دَهَبَتَا	ریشه فعل + تا	تَدُهَبَانِ	ت- + ریشه فعل + اِنِ
		جمع	هُنَّ	آن‌ها	دَهَبْنَ	ریشه فعل + نَ	يَدُهَبْنَ	ی- + ریشه فعل + نَ
مخاطب	مذکر	مفرد	أَنْتَ	تو	دَهَبْتَ	ریشه فعل + تَ	تَدُهَبُ	ت- + ریشه فعل
		مثنی	أَنْتُمَا	شما	دَهَبْتُمَا	ریشه فعل + تُمَا	تَدُهَبَانِ	ت- + ریشه فعل + اِنِ
		جمع	أَنْتُمْ	شما	دَهَبْتُمْ	ریشه فعل + تُمْ	تَدُهَبُونَ	ت- + ریشه فعل + وْنَ
	مؤنث	مفرد	أَنْتِ	تو	دَهَبْتِ	ریشه فعل + تِ	تَدُهَبِينَ	ت- + ریشه فعل + يَنْ
		مثنی	أَنْتُمَا	شما	دَهَبْتُمَا	ریشه فعل + تُمَا	تَدُهَبَانِ	ت- + ریشه فعل + اِنِ
		جمع	أَنْتُنَّ	شما	دَهَبْتُنَّ	ریشه فعل + تُنَّ	تَدُهَبْنَ	ت- + ریشه فعل + نَ
متکلم	مذکر یا مؤنث	وحدہ (مفرد)	أَنَا	من	دَهَبْتُ	ریشه فعل + تَ	أَدُهَبُ	أ + ریشه فعل
	مذکر یا مؤنث	مع‌الغیر (مثنی یا جمع)	نَحْنُ	ما	دَهَبْنَا	ریشه فعل + نا	نَدُهَبُ	ن- + ریشه فعل

- همان‌طور که ملاحظه کردید، اگر شناسه فعل را بشناسید، متوجه می‌شوید باید برای «چه کسی» ترجمه شود. بهترین راهی که برای درست ترجمه کردن فعل به نظر می‌رسد، این است که بدانید هر شناسه را برای چه کسی در فارسی باید ترجمه کنید! موارد قطعی را در نمودار زیر برایتان جمع‌بندی کردیم! دو فعل در مضارع هستند که ترجمه قطعی آن دو، داخل جمله معلوم می‌شود! آن‌ها در نمودار بعدی آمده است!

رفت	ذَهَبَ، ذَهَبْتُ	او	= (بدون شناسه)، تْ	ماضی (باتوجه به انتهای فعل)	موارد قطعی ترجمه فعل	
فتند	ذَهَبُوا، ذَهَبْتُمْ، ذَهَبْنَ	آن‌ها	ا، وا، تا، نْ			
رفتگی	ذَهَبْتُ، ذَهَبْتِ	تو	تْ، تِ			
رفتید	ذَهَبْتُمْ، ذَهَبْتُنَّ	شما	تُمْ، تُنَّ			
رفتم	ذَهَبْتُ	من	تْ			
رفتیم	ذَهَبْنَا	ما	نا			
می‌رود	يَذْهَبُ	او	ي ... —			مضارع (باتوجه به ابتدا و انتهای فعل)
می‌روند	يَذْهَبَانِ، يَذْهَبُونَ، يَذْهَبْنَ	آن‌ها	ي ... ان، ون، نْ			
می‌روی	تَذْهَبِينَ	تو	ت ... ين			
می‌روید	تَذْهَبُونَ، تَذْهَبْنَ	شما	ت ... ون، نْ			
می‌روم	أَذْهَبُ	من	أ ... —			
می‌رویم	نَذْهَبُ	ما	ن ... —			

می‌رود، می‌روی	تَذْهَبُ	او یا تو	ت ... —	مضارع (با توجه به ابتدا و انتهای فعل)	موارد غیر قطعی ترجمه فعل
می‌روند، می‌روید	تَذْهَبَانِ	آن‌ها یا شما	ت ... ان		

مثال هي تذهب: او می‌رود / فاطمة تذهب: فاطمه می‌رود
 أنت تذهب: تو می‌روی / أيها الطالب تدرس: ای دانش‌آموز درس می‌خوانی

ب) زمان فعل

- اول اینکه حواستان به ماضی، مضارع، امر، نهی یا مستقبل بودن فعل باشد!
- دوم اینکه حواستان به زمان‌های فرعی باشد مانند ماضی نقلی و ... در نمودارهای زیر مواردی را که امسال نیاز دارید، آورده‌ایم!

فعل ماضی	خَرَجْتُ	خارج شدم	ماضی ساده	مثبت	ماضی ... ماضی			
ماضی ... ماضی	عَصَفْتُ رِيحَ خَرَيْتِ بَيْتاً	بادهایی وزید که خانه‌ای را خراب کرد						
فعل شرط و جواب ماضی	إِذَا اجْتَهَدْتَ نَجَحْتَ	هرگاه تلاش کردی موفق شدی						
ما + فعل ماضی	مَا كَتَبْتَ	ننوشتی				منفی		
لَمْ + مضارع	لَمْ أَكْتُبْ	ننوشتم						
قَدْ + فعل ماضی	قَدْ قَرَأْنَا	خوانده‌اید				ماضی نقلی	مثبت	
لَمْ + مضارع	لَمْ أَكْتُبْ	ننوشته‌ام						
كَانَ + فعل مضارع	كَانَ الطَّلَابُ يَدْرُسُونَ	دانش‌آموزان درس می‌خواندند				ماضی استمراری	مثبت	ماضی ... مضارع
ماضی ... مضارع	رَأَيْتُ طَالِباً يُطَالِعُ دَرَسَهُ	دانش‌آموزی را دیدم که درسش را مطالعه می‌کرد						
لَيْتَ / لَعَلَّ + ماضی	لَيْتَ الْمَطَرُ نَزَلَ كَثِيراً	کاش باران زیاد می‌بارید						
لَعَلَّ / لَعَلَّ + ماضی	لَعَلَّ عَلِيّاً سَافَرَ	شاید علی سفر می‌کرد						
ما + کان + فعل مضارع	مَا كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ	نمی‌دانستید	منفی					
کان + لا + فعل مضارع	الطَّلَابُ كَانُوا لَا يَدْرُسُونَ	دانش‌آموزان درس نمی‌خواندند						
لَمْ يَكُنْ + مضارع	لَمْ يَكُونُوا يَدْرُسُونَ	درس نمی‌خواندند	ماضی بعید	مثبت	ماضی ... ماضی			
کان + (قَدْ) + ماضی	كُنَّا قَدْ مَنَعْنَا	منع کرده بودیم						
ماضی ... ماضی	سَافَرْنَا إِلَى مَدِينَةٍ شَاهِدْنَا صُورَتَهَا	به شهری سفر کردیم که عکسش را دیده بودیم						
لَيْتَ / لَعَلَّ + ماضی	لَيْتَ الْمَطَرُ نَزَلَ كَثِيراً	کاش باران زیاد باریده بود						
لَعَلَّ / لَعَلَّ + ماضی	لَعَلَّ عَلِيّاً سَافَرَ	شاید علی سفر کرده بود						
ما + کان + ماضی	مَا كُنْتُ كَتَبْتُ	ننوشته بودم	منفی					
کان + ما + ماضی	كُنْتُ مَا كَتَبْتُ	ننوشته بودم						
لَمْ يَكُنْ + ماضی	لَمْ أَكُنْ كَتَبْتُ	ننوشته بودم						

چرا ۲۰ شو؟

درسنامه کامل

- پوشش 1۰۰ درصدی کتاب درسی
- نکات مفهومی ویژه امتحان نهایی
- نمودارها و جدول‌های جمع‌بندی

آزمون‌های شبیه‌ساز و پیش‌بینی امتحان نهایی

- ۶ دوره آزمون جامع شبیه‌ساز امتحان نهایی
- آزمون ویژه پیش‌بینی امتحان خردادماه ۱۴۰۴
- نکات احتمالی امتحان خردادماه ۱۴۰۴

بانک سوالات تشریحی

- پوشش تمام سوالات امتحان نهایی سال‌های اخیر
- سوالات تألیفی میکروطبقه‌بندی شده از تمام نکات کتاب
- تنوع کامل سوالات بر اساس شیوه‌نامه بلوم (مصوب آموزش و پرورش)

پاسخنامه ویژه برای یادگیری نمره گرفتن در نهایی

- بارم‌بندی کامل پاسخ جهت یادگیری پاسخ‌نویسی تشریحی
- آموزش مهارت‌ها و قوت و فن نمره‌گرفتن در امتحان نهایی
- بارم‌بندی یکسان سوالات با مصوبه امتحانات آموزش و پرورش

بسته شب امتحان ۲۰ شو

- نمودارهای دوبینگ فوری برای مرور فون سریع شب امتحان + جمع‌بندی خلاصه صوتی کتاب از زبان مؤلف

سایر کتاب‌های ۲۰ شو

9 786228 481258

www.digimaze.org

www.biomaze.ir

۱۰۰٪
امتحان
نهایی

شش

۲۰

پایه دوازدهم
مشترک همه رشته‌ها

سلامت و بهداشت

علی رشیدی یکتا، عرفان شهرآئینی

درسنامه کامل با بررسی خط به خط کتاب درسی

بانک سوالات تشریحی به سبک جدید امتحانات نهایی

آزمون‌های شبیه‌ساز + آزمون پیش‌بینی نمره از امتحان نهایی

پاسخنامه بارم‌بندی شده برای یادگیری نحوه نمره‌گرفتن در امتحان

دوبینگ فوری شب امتحان و خلاصه صوتی کل کتاب

۲۰شو

سلامت و بهداشت

عنوان: بیست‌شو سلامت و بهداشت (مشترک همه رشته‌ها) |
مؤلفین: شهرآئینی، عرفان، ۱۳۷۹ - رشیدی‌یکتا، علی، ۱۳۵۳ |
موضوع: آموزش متوسطه ۲ | مشخصات ظاهری: ۱۹۲ص، مصور
۲۹ × ۲۲ م، جدول | شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۸۴۸۱-۲۳-۴ | وضعیت
فهرست‌نویسی: فیبای مختصر | مشخصات نشر: تهران، موسسه هونام
پرتوآندیشان ماز، ۱۴۰۲ | شماره کتاب‌شناسی ملی: ۹۷۵۶۸۴۵

عنوان

بیست‌شو سلامت و بهداشت

ناشر

مؤلفان

مدیر تألیف

نظارت بر تولید محتوا

ویراستاران علمی

ویراستاران فنی

طراحی جلد و فرم اول

طراحی لی‌اوت

صفحه‌آرا

نوبت چاپ

تیراژ

شابک

۹۷۸-۶۲۲-۸۴۸۱-۲۳-۴

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به «گروه آموزشی ماز» است و هیچ شخص حقیقی یا حقوقی، حق چاپ و برداشت تمام یا قسمتی از اثر را بدون مجوز کتبی از انتشارات ندارد و متخلفین تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

مقدمه ناشر

داستان برمی‌گردد به سال‌ها پیش! همه چیز از اونجا شروع شد که توی دوران کنکور خودم، به هر کی ساعت مطالعه‌ام توی روز رو می‌گفتم، کسی حرفمو باور نمی‌کرد.

توی اون دوران، من واقعاً روزانه ۵ تا ۶ ساعت درس می‌خوندم؛ اما به‌خاطر ترازهای بالایی که توی آزمون‌ها داشتم، کسی باورش نمی‌شد و همه فکر می‌کردن روزی ۱۲ ساعت درس می‌خونم. اون موقع‌ها، خودمو آدم باهوشی تصور نمی‌کردم؛ پس همیشه تصورم این بود که فرق من با بقیه، توی یک چیز دیگست و اونم نحوه درست درس خوندم. خیلی از بچه‌ها زیاد درس می‌خونن، اما درست درس نمی‌خونن!

زمان گذشت و گذشت تا با آدمایی مثل خودم آشنا شدم. اونا هم تونسته بودن با ساعت مطالعه معقول، نتایج خیلی خوبی بگیرن! حوالی سال ۹۴ بود، هنوز از کنکورمون اون قدر زیاد نگذشته بود که ماجراهای اون روزا یادمون بره. با توجه به همون روش مطالعه درست، یک کتاب تألیف کردیم؛ ولی نه پول داشتیم و نه مجوز نشر! این شد که توی خیابان انقلاب تهران از یک انتشارات به انتشارات دیگه می‌رفتیم و ازشون می‌خواستیم کتابمون رو چاپ کنن. اون روزا خیلی سختی کشیدیم؛ اما در آخر، انتشارات گاج، نمونه کتاب ما رو دید، از محتوای استقبال کرد و نهایتاً کتاب ما توی گاج چاپ شد. قابل باور نبود؛ اما اون کتاب توی همون سال اول چاپ، تبدیل به پرفروش‌ترین کتاب کمک آموزشی ایران شد.

حوالی سال ۹۷ بود که مثل بازیکن‌های فوتبال، با یک قرارداد بهتر جابه‌جا شدیم و همکاریمون با انتشارات خیلی سبز آغاز شد. اونجا هم تمام کتاب‌هایی که تألیف کردیم، توی زمان خودش، پرچم‌دار بازار آموزش ایران شدن.

تو تمام این سال‌ها روی محصولات آموزشی آنلاین خودمون توی سایت ماز تمرکز کردیم و امروز، دیگه محصولات آموزشی ماز رو همه توی ایران استفاده می‌کنن و با ماز آشنا هستن. توی مسیر آموزش آنلاین، به چیزی که می‌خواستیم رسیدیم و حالا نوبت اینه که تو فضای نشر، اونم توی نشر خودمون به چیزی که می‌خواهیم برسیم.

مطمئنم که اهمیت و تأثیر مطالعه کتاب‌های ماز هم دیر یا زود بر همگان معلوم میشه و فرق تویی که زودتر از بقیه این کتاب رو می‌خونی، این خواهد بود که می‌تونی توی ماراتون کنکور، به‌خوبی از رقیب‌های خودت جلو بزنی. قدر این کتاب رو بدون و ازش نهایت استفاده رو ببر که حاصل سال‌ها تجربه و کار در بالاترین سطح فضای آموزش کشور هست.

دکتر سید آرمان موسوی‌زاده
مدیرعامل گروه آموزشی ماز

@biomaze

biomaze

biomaze.ir

دربارهٔ ۲۰ شو

سلامت و بهداشت	
نمرهٔ نهایی	تراز
۲۰	۱۲۷۹۳
۱۹/۷۵	۱۲۷۳۷
۱۹/۵	۱۲۶۵۵
۱۹/۲۵	۱۲۵۳۶
۱۹	۱۱۹۰۱
۱۸/۷۵	۱۱۲۳۴
۱۸/۵	۱۰۹۵۰
۱۸/۲۵	۱۰۷۳۴
۱۸	۱۰۴۵۳
۱۷/۷۵	۱۰۲۴۵
۱۷/۵	۹۸۲۴
۱۷/۲۵	۹۷۵۷
۱۷	۹۳۷۵
۱۶/۷۵	۹۰۹۱
۱۶/۵	۸۸۲۹
۱۶/۲۵	۸۶۵۵
۱۶	۸۴۰۸
۱۵/۷۵	۸۳۰۴
۱۵/۵	۷۹۸۳
۱۵/۲۵	۷۷۹۰
۱۵	۷۳۸۴

چرا باید ۲۰ بشی!؟

به این نمرات و ترازهایی که بهشون تعلق گرفته نگاه کن و خودت بیندیش (:

چگونه باید ۲۰ بشی؟

فقط و فقط با این کتاب؛

حتی بدون نیاز به کتاب درسی!

✓ تو این کتاب صفر تا صد چیزهایی که باید یاد بگیری تا ۲۰ بشی رو برات پوشش دادیم.

✓ تمام متن کتاب درسی رو آوردیم و خط به خط بررسی کردیم.

✓ تمام نکات نهفته و مفهومی توی کتاب درسی رو موشکافانه بررسی کردیم.

✓ تمام تمرینات و سؤالات رو جواب دادیم.

✓ هر جای ابهامی توی کتاب بوده؛ واضح و شفاف بررسیش کردیم.

و هر چیزی،

هر چیزی

که برای ۲۰ شدن نیاز بوده رو

توی این کتاب و به صورت یکجا

و توی یه منبع

برات پوشش دادیم؛

پس ۲۰ شو

و

حالشو ببر (:

دکتر رسول خنجری

مدیر محتوا و تألیف گروه آموزشی ماز

مقدمه مؤلف

در طی سال‌های اخیر، سیستم آموزشی اقدامات مثبتی را در راستای ارتقاء محتوای درسی و تألیف کتاب‌های جدید به انجام رسانده است. هرچند ممکن است نحوه ارائه مطالب در این کتاب‌ها مورد نقد قرار گیرد، اما اهمیت درسی چون «سلامت و بهداشت» در زندگی انسان‌ها هیچ‌گاه کاسته نمی‌شود. وجود این درس در میان دروس امتحانات نهایی، تأکیدی است بر ضرورت آن که نمی‌توان از آن چشم‌پوشی کرد.

طبق آمار سازمان سنجش، در سال‌های اخیر، میانگین نمرات دانش‌آموزان در امتحانات نهایی درس سلامت و بهداشت، به‌طور پیوسته در حال کاهش است. این کاهش نمرات به‌دلیل عدم حضور این درس در آزمون کنکور است که متأسفانه باعث شده تا دبیران نیز از اهمیت آن غافل شوند و در نتیجه، جامعه با کمبود آگاهی در حوزه سلامت و بهداشت روبه‌رو شود.

ما با هدف جبران این نقص و تأکید بر اهمیت این درس، کتابی را گردآوری کرده‌ایم که در دستان شماست. این کتاب، نه تنها به بررسی جامع و علمی مطالب می‌پردازد، بلکه با نگاهی نو و شیوه‌ای آموزنده، سعی در جذب توجه و ارتقاء درک شما از مباحث مربوط به سلامت و بهداشت دارد. امیدواریم با بهره‌برداری از این منابع، گام‌های مؤثری در جهت افزایش آگاهی و بهبود سلامت فردی و جمعی بردارید.

با مطالعه این کتاب، به امید آنیم که دانش‌آموزان ما، بتوانند با شناخت دقیق‌تر و عمیق‌تر از اصول بهداشت و سلامت، آینده‌ای روشن‌تر و سالم‌تر را برای خود و جامعه رقم بزنند. بی‌تردید، این تلاش کوچک ما در برابر عظمت اهمیت موضوع، به ارتقاء سطح آگاهی و سلامت نسل‌های آینده کمک خواهد کرد.

راه بیست شو

بی‌شک رسیدن به هر هدفی، راه مشخص و مسیر هموار و گاه ناهموار دارد؛ بیست شدن در امتحانات نهایی نیز مستثنی از این قاعده نیست. راه بیست شدن، با کتاب‌های بیست شو هموارتر است! چگونه؟ چون این مجموعه کتاب با هدف بیست شدن شما در امتحانات نهایی نوشته شده‌اند و البته ویژگی‌هایی دارند که در ادامه به آن‌ها اشاره می‌کنیم:

- ۱ درس‌نامه‌های جامع، کاربردی و پر نکته: با بیانی ساده، خطبه‌خط کتاب درسی را برایتان موشکافی، بررسی و مطالب را دسته‌بندی می‌کند.
- ۲ بانک سؤالات تشریحی (شبه ساز امتحان نهایی) چیدمان و انتخاب سؤالات این بخش بر اساس «سطوح یادگیری شیوه‌نامه بلوم» و «پوشش صددرصدی نکات احتمالی امتحان نهایی» صورت گرفته است. البته هر سؤال بارم دارد تا شما ارزش موبه‌موی انواع سؤالات را بشناسید.
- ۳ آزمون‌های پایانی نوبت اول و دوم: در این بخش شما با پاسخ دادن به آزمون‌های تألیفی و نهایی برگزار شده دوره‌های قبل، اندوخته‌های ذهن و دانش خودتان را محک می‌زنید و خودتان را برای ۲۰ گرفتن آماده می‌کنید.
- ۴ پاسخ‌نامه تشریحی: در اینجا کنار هر پاسخ، یک تگ تاکسونومی براساس سطوح یادگیری شیوه‌نامه بلوم (مصوب آموزش و پرورش) گذاشته‌ایم تا شما با سطح هر سؤال و پاسخ آن به‌خوبی آشنا شوید. این سطوح عبارت‌اند از: دانشی، کاربردی، تحلیلی، ارزیابی و قضاوت، خلاقیت و درک و فهم که در پایین صفحات بخش پاسخ‌نامه، آن‌ها را با یک علامت مشخص، برایتان در نظر گرفته‌ایم.

۵ دوپینگ فوری: این بخش خلاصه‌ای کاربردی از مهم‌ترین مطالب هر درس ارائه می‌دهد و چاره کار شما برای شب امتحان است.

۶ آزمون طلایی: در این آزمون، پیش‌بینی امتحان نهایی پیش رو توسط مؤلف انجام شده است. از آن به راحتی نگذرید. حتماً یکبار آن را از خودتان امتحان بگیرید و سپس با کمک راهنمای تصحیح این آزمون، اشکالات خود را مرور کنید.

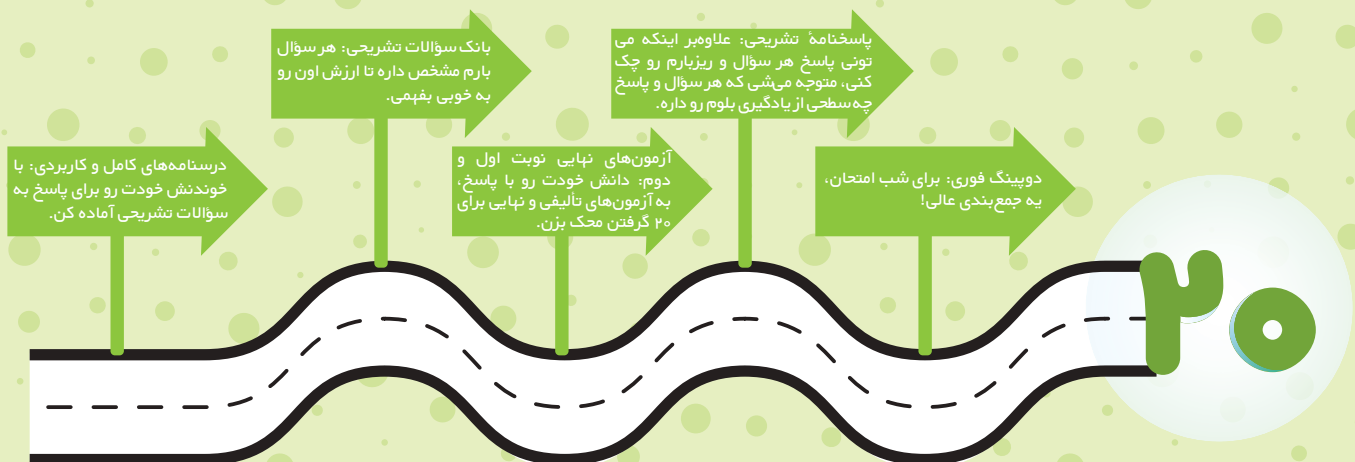
درضمن با گوش دادن به پادکست جمع‌بندی این درس، می‌توانید راحت و آسوده، مطالب مهم را به ذهن بسپارید. برای این منظور، رمزینهای را که مشخص کرده‌ایم، اسکن کنید.

نتیجه چه می‌شود؟

نتیجه مشخص و راه هموار است: نمره ۲۰ شما تضمینی خواهد بود!

علی رشیدی یکتا، عرفان شهرآئینی
پاییز ۱۴۰۳

راه ۲۰ شو

معرفی دیجی‌ماز

ما تو دیجی‌ماز این زمینه رو براتون فراهم کردیم تا از تجربه مطالعه کتاب الکترونیکی لذت ببرید. تو دیجی‌ماز، همه کتاب‌ها تو، حتی کتاب‌های درسیتو، یک‌جا و در یک اپلیکیشن کنار هم داری و همه‌جا میتونی با خودت ببریشون! مزیت‌های منحصر به فرد دیجی‌ماز نسبت به سایر ابزارهای مطالعه کتاب الکترونیکی:

■ امکان هایلایت کردن

همونطوری که با ماژیک فسفری توی کتاب‌های کاغذی مطالب مهم رو هایلایت می‌کنی! با این تفاوت که ماژیکت تموم نمیشه و هر وقتم بخوای می‌تونی پاکش کنی!

■ امکان یادداشت گذاری توی صفحات

همونطور که گوشه کتابت نکات مهم رو می‌نویسی، اینجا هم هر چه دل تنگت می‌خواهد بنویس و نگران کم‌بودن جا هم نیستی دیگه!

■ امکان نشان‌دار کردن صفحات برای مرور مجدد

دوست‌داری قبل امتحان سریع صفحات مهم رو مرور کنی؟ دیگه نگران نباشی. صفحات مهم رو علامت بزن و خیلی سریع مرورشون کن!

■ امکان خط کشیدن و ترسیم آزاد

علاوه بر هایلایت کردن، دوست‌داری زیر کلمه‌های مهم هم خط بکشی؟ مشکلی نیست. توی دیجی‌ماز هم این امکانو داری! تازه خودکارتم چند رنگه و تموم نمیشه!

■ پاک کردن (یادداشت‌ها، خط‌کشی‌ها و هایلایت‌ها)

احساس می‌کنی کتابت خیلی شلوغ شده؟ یا چیزی رو نوشتی و می‌خوای پاکش کنی؟ باز مشکلی نیست؛ هر چیزی که بخوای رو خیلی راحت می‌تونی پاک کنی! اثری هم ازش نمیمونه!!

■ ذخیره کردن تمامی تغییرات بعد از هر بار استفاده از کتاب

نگرانی که به موقع نوشته‌ها، هایلایت و یادداشت‌ها توی کتاب گم بشن؟؟ نگران اینم نباش! توی دیجی‌ماز همه چیز ذخیره میشه و توی سیستم باقی می‌مونه!

■ امکان انتقال به صفحات مورد نظر از طریق فهرست مطالب

موقع خوندن pdf کتاب‌ها انگشتت درد می‌گیره و حوصله اسکرول کردن نداری؟ دوست‌داری سریع بری تو همون فصل وسط یا انتهای کتاب؟ واسه اینم مشکل نداری!! هر جای کتاب که باشی می‌تونی فهرست رو باز کنی و فقط با یه کلیک بری توی صفحه مورد نظر!!

■ امکان جست‌وجوی کلمات

از اون دسته آدم‌هایی هستی که دوست داری ترکیبی بخونی و یه کلمه رو سرچ کنی و تمام مطالب مرتبط باهاش رو پیدا کنی؟؟ باز مشکلی نداری! هر چی که بخوای توی دیجی‌ماز به فارسی یا انگلیسی می‌تونی سرچ کنی و پیدااش کنی!

■ وضعیت نایت مود (night mode)

نور گوشی یا تبلت چشماتو اذیت میکنه؟ باز مشکلی نداری!! کافیه دیجی‌ماز رو بذاری روی حالت نایت مود!

■ هر کتاب رو فقط یک بار تهیه می‌کنی!

تا حالا شده یه کتابی رو تهیه کنی بعد ببینی آپدیت جدیدش اومده و مجبور شی یه هزینه مجدد کنی تا تهیه‌اش کنی؟؟ دیگه این دغدغه رو نداشته باش! حتی اگه کتاب‌های دیجی‌ماز ۱۰۰ بار هم آپدیت بشن، نیاز به هزینه مجدد نداری و کتاب جدید برات فعال میشه!

■ آخریشو تو بگو...

بهمون بگو چه ویژگی‌های دیگه‌ای لازم داری که به دیجی‌ماز اضافه کنیم؟ تا توی آپدیت‌های بعدی این کارو انجام بدیم. اگه می‌خوای برنده باشی، سعی کن خوب پیش‌بینی کنی!

فهرست

درس ۹ بهداشت ازدواج و فرزندآوری

- درسنامه | ۷۷
- بانک سؤالات تشریحی | ۸۲

درس ۱۰ بهداشت روان

- درسنامه | ۸۳
- بانک سؤالات تشریحی | ۸۹

درس ۱۱ مصرف دخانیات و الکل

- درسنامه | ۹۲
- بانک سؤالات تشریحی | ۹۶

درس ۱۲ اعتیاد به موادمخدر و عوارض آن

- درسنامه | ۹۸
- بانک سؤالات تشریحی | ۱۰۵

درس ۱۳ پیشگیری از اختلالات اسکلتی - عضلانی

(کمردرد)

- درسنامه | ۱۰۸
- بانک سؤالات تشریحی | ۱۱۵

درس ۱۴ پیشگیری از حوادث خانگی

- درسنامه | ۱۱۸
- بانک سؤالات تشریحی | ۱۲۴

آزمون‌های پایانی نوبت اول و دوم | ۱۲۷

پاسخنامه تشریحی | ۱۴۵

دوپینگ فوری | ۱۶۵

درس ۱ سلامت چیست؟

- درسنامه | ۱۰
- بانک سؤالات تشریحی | ۱۴

درس ۲ سبک زندگی سالم

- درسنامه | ۱۶
- بانک سؤالات تشریحی | ۱۹

درس ۳ برنامه غذایی سالم

- درسنامه | ۲۱
- بانک سؤالات تشریحی | ۲۸

درس ۴ کنترل وزن و تناسب اندام

- درسنامه | ۳۱
- بانک سؤالات تشریحی | ۳۵

درس ۵ بهداشت و ایمنی مواد غذایی

- درسنامه | ۳۷
- بانک سؤالات تشریحی | ۴۱

درس ۶ بیماری‌های غیرواگیر

- درسنامه | ۴۴
- بانک سؤالات تشریحی | ۵۴

درس ۷ بیماری‌های واگیردار

- درسنامه | ۵۶
- بانک سؤالات تشریحی | ۶۱

درس ۸ بهداشت فردی

- درسنامه | ۶۴
- بانک سؤالات تشریحی | ۷۵

درس ۱: سلامت چیست؟

وفوت کوزه‌گری

تو این درس به موضوع سلامت می‌پردازیم. موضوعی که برای همه ما اهمیت زیادی دارد و باید بهش اهمیت بدیم. تو این درس مفهوم سلامت از نگاه دانشمندان مختلف و سازمان‌های گوناگون بیان شده و به ابعاد مختلف اون هم اشاره شده و در پایان این درس هم راجع به عوامل مؤثر بر سلامت، صحبت شده. راستی یه جایی از این درس، یعنی درسه قبل از این که به ابعاد مختلف سلامت اشاره بشه، در مورد اهمیت پیشگیری نسبت به درمان بیماری صحبت شده و حتماً همتون این جمله رو شنیدین که «پیشگیری بهتر از درمانه». حالا سؤال اینجاست که از این درس تو نوبت اول چند نمره میاد؟ ۱/۵ نمره و تو نوبت دوم ۰/۵ نمره! پس حسابی حواسه به نوبت اول باشه.

سلامت چیست؟

چیستی و چگونگی مفهوم سلامت، همواره مورد توجه انسان بوده و معانی متعدد و مختلفی در مورد آن بیان شده است. واژه سلامت در لغت نامه دهخدا به معنی «بی‌عیب شدن» و در فرهنگ فارسی معین به معنی «رهایی یافتن» است.

تعاریف مختلف از سلامت

بقراط ← سلامت را تعادل بین مزاج چهارگانه شامل صفرا، سودا، بلغم و خون می‌دانست.
ابوعلی سینا (ابن سینا) ← سلامت را سرشت و حالتی می‌دانست که در آن، اعمال بدن به درستی سر می‌زنند. سلامت، نقطه مقابل بیماری نیست.
نکته: مفهوم «سلامت، نقطه مقابل بیماری نیست»، یعنی این که اگر فردی به لحاظ جسمی و ظاهری بیمار نباشد، حتماً دارای سلامتی نیست؛ زیرا سلامت دارای ابعاد گوناگون است که در ادامه با آنها آشنا خواهیم شد.
دانشمندان طب سنتی ← این گروه از دانشمندان، به پیروی و تبعیت از بقراط، سلامت را ناشی از ایجاد تعادل میان مزاج چهارگانه شامل سردی، گرمی، خشکی و تری می‌دانند.
سازمان بهداشت جهانی (WHO) ← سلامت را برخورداری از تأمین رفاه جسمی، روانی، اجتماعی و نه فقط نداشتن بیماری و نقص عضو، می‌داند.

مفهوم سلامت از نظر دین اسلام

«انسان» از نظر دین اسلام ← موجودی دارای جسم و روح است که هر دوی آنها با هم در ارتباط هستند و از هم تأثیر می‌گیرند.
«جسم (بدن) انسان» از نظر دین اسلام ← هدیه و امانت الهی به منظور تکامل روح به شمار می‌آید.
حضرت علی (ع) در کتاب نهج البلاغه، در مورد سلامت می‌فرماید: «بدانید که یکی از بلاها، تهی دستی است و سخت‌تر از آن، بیماری تن (جسم) می‌باشد و سخت‌تر از آن، بیماری دل (روح) است. بدانید یکی از نعمت‌ها، ثروت و بهتر از آن، سلامت بدن است و بهتر از آن، تقوای دل است.»

تکته

در فرهنگ اسلام، سلامت به‌عنوان یک ارزش مطرح شده است و با تعبیرات لطیفی مانند برترین نعمت‌ها، حسنه دنیا، نعمتی که انسان از شکر آن ناتوان است و دهها عنوان دیگر، توصیف شده و به اهمیت آن اشاره شده است. اگرچه تعریف سازمان جهانی بهداشت از سلامت به‌عنوان تعریف جامع در دنیای امروز پذیرفته شده، اما با توجه به دیدگاه اسلام، می‌توان گفت که این تعریف کامل نیست؛ زیرا جنبه معنوی سلامت را مورد توجه قرار نداده است.

تعریف جامع سلامت

سلامت، کیفیتی از زندگی است که در آن، فرد از سلامت جسمی، روانی - عاطفی، خانوادگی - اجتماعی و معنوی برخوردار است.

حواستون باشه

تو تعریفی جامع، سلامت امری **پویاست**. فرایندیه که به طور دائم در حال دگرگونی و روز به روز به دامنه مفهومی اش اضافه می شه و گستره وسیعی داره.

جمع بندی

- ۱ با مفهوم سلامت از نظر دهخدا، معین، بقراط، بوعلی سینا، دانشمندان طب سنتی و سازمان بهداشت جهانی (WHO) آشنا شدیم.
- ۲ با مفهوم سلامت از نظر دین اسلام و تفاوت سلامت از نظر سازمان بهداشت جهانی (WHO) با مفهوم آن از نظر دین اسلام آشنا شدیم.
- ۳ با تعریف جامع سلامت و تفاوتش با تعریف سازمان بهداشت جهانی آشنا شدیم.

بهداشت چیست؟

در دنیای امروز، «سلامت و بهداشت» به عنوان امری زیربنایی و مهم و عامل اساسی و مؤثر در توسعه فردی، اجتماعی، فرهنگی، آموزشی و اقتصادی در تمام جوامع بشری مطرح است.

نکته

- ۱ تأمین سلامت افراد یک جامعه، از وظایف اولیه تمامی حکومت‌ها است.
- ۲ قانون اساسی هر کشور و نیز قوانین سازمان‌های بین‌المللی مانند سازمان جهانی بهداشت (WHO) بر توسعه بهداشت در جوامع مختلف تأکید دارند.

مفهوم بهداشت

- تأمین سلامت، مستلزم رعایت بهداشت است.
- دو واژه سلامت و بهداشت، با یکدیگر مترادف (هم‌معنی) نیستند.
- بهداشت یعنی ← تأمین، حفظ و افزایش سطح سلامت افراد جامعه.

نکته

- ۱ گاهی اوقات به منظور تأمین سلامت، باید به درمان بیماری پرداخته شود و بعد از رفع بیماری و بازگرداندن سلامت، آن را حفظ کرده و ارتقا بدهیم.
- ۲ هنگامی که در مورد بهداشت صحبت می‌کنیم، هر دو موضوع پیشگیری و درمان مورد توجه قرار می‌گیرند.

پیشگیری از بروز بیماری، بر درمان آن بیماری اولویت دارد

مهم‌ترین دلایلی که می‌توانیم با توجه به آن‌ها بیان کنیم که **پیشگیری از بروز بیماری، بر درمان آن اولویت دارد**، عبارت‌اند از:

- ۱ انجام هرگونه اقدامی در پیشگیری از بروز بیماری در مقایسه با درمان آن، بسیار آسان‌تر، کم‌هزینه‌تر و حتی بی‌هزینه‌تر و اطمینان‌بخش‌تر است.
  - ۲ مدت‌زمان لازم برای ارائه آموزش‌های پیشگیری از بروز بیماری، بسیار کوتاه‌تر بوده و برای همه افراد در هر سطح از معلومات با هزینه بسیار کم و ناچیز امکان‌پذیر است؛ اما در درمان، تربیت نیروی انسانی به‌منظور ارائه خدمات درمانی، مستلزم صرف وقت زیاد و هزینه بسیار است.
  - ۳ در پیشگیری از بروز بیماری، به‌طور معمول نیازی به منابع خارجی برای تهیه مواد و داروها و تجهیزات مورد نیاز در درمان بیماری وجود ندارد.
  - ۴ درمان بیماری، عموماً به مصرف داروهایی نیاز دارد که در بیشتر موارد با عوارض جانبی برای فرد همراه هستند. درحالی‌که در پیشگیری از بروز بیماری، این چنین مسائل و مشکلاتی وجود ندارند.
  - ۵ در پیشگیری از بروز بیماری، با استفاده از خدمات بهداشتی، به‌آسانی می‌توان از وقوع بیماری و عوارض ناشی از آن جلوگیری کرد؛ اما درمان بیماری به‌طور معمول موجب از دست دادن فرصت کار و فعالیت در طول مدت دوره بیماری و دوره نقاهت بعد از بیماری و نیز در مواردی موجب ابتلای فرد بیمار به بیماری‌های دیگر یا عوارضی مانند نقص عضو می‌شود.
- فاصله طلب بالا، اینه که همیشه باید طوری توی زندگی رفتار کنی که از ایبار بیماری‌ها جلوگیری کنی؛ چون پیشگیری از ایبار بیماری، هم هزینه کمتری داره، هم وقت کمتری از آدم می‌گیره و هم مشکلات بیشتری برامون به وجود نمیاره.

ابعاد مختلف سلامت

به نمودار زیر توجه فرمایید: این نمودار بیانگر ابعاد مختلف سلامت است:

تمرین کنیم

بهتره اول فوتون به بار، هر چهار تا متن فعالیت رو بخونید و بعد جواب‌های فوتون رو با این جواب‌ها مقایسه کنید.

پاسخ متن اول: حمید تنها در بعد جسمانی سلامت خود دچار مشکل شده است؛ اما در سایر ابعاد توانسته سلامتی خود را حفظ کند.

پاسخ متن دوم: اگرچه خسرو در بعد جسمانی سلامت خود، با مشکلی روبه‌رو نیست؛ اما در سایر ابعاد سلامت خود (مانند بعد خانوادگی - اجتماعی) با مشکلات مختلفی مواجه شده است.

پاسخ متن سه: رویا در ابعاد مختلف سلامت خود درگیر مشکلات مختلفی است. سلامت او در حوزه‌های اجتماعی - خانوادگی و روانی - عاطفی، به شدت در معرض خطر است.

پاسخ متن چهار: نرگس، در بعد اجتماعی - خانوادگی سلامت خود، درگیر مشکلات مهمی است.

فعالیت صفحات ۶ و ۷

بررسی ابعاد مختلف سلامت

در اینجا قصد داریم تا ابعاد مختلف سلامت را با هم مقایسه کنیم:

سلامت جسمانی

سلامت جسمانی، به دلیل این که آسان‌تر از سایر ابعاد سلامت می‌توان آن را مشاهده کرد، قابل درک‌ترین بُعد سلامت محسوب می‌شود. سلامت جسمانی ← بیان‌کننده عملکرد صحیح بخش‌های مختلف بدنی و هماهنگی آن‌ها با یکدیگر است.

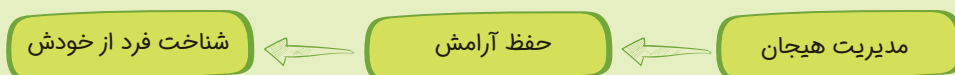

سلامت روان

سلامت روان یعنی ← داشتن قدرت ایجاد تطابق (هماهنگی) با شرایط محیطی و بروز واکنش (عکس‌العمل) مناسب از فرد در برابر مشکلات و حوادث زندگی.

نکته

- سلامت روان، تنها به معنی عدم وجود بیماری روانی در فرد نیست.
- اصول سلامت روان عبارت است از:

- نشانه‌های سلامت روان در افراد:

- ۱ سازگاری فرد با خودش و دیگران ۲ قضاوت نسبتاً صحیح در برخورد با مسائل مختلف ۳ دارا بودن روحیه انتقادپذیری ۴ داشتن عملکرد مناسب در برخورد با مشکلات

سلامت اجتماعی

سلامت اجتماعی شامل ← وضعیت رفتارهای اجتماعی مورد انتظار از فرد است که اثرات شناخته شده و مبتنی بر سلامت جسم و روان فرد را دارد.

سلامت اجتماعی موجب ← افزایش سطح سازگاری اجتماعی و تعادل فرد با محیط پیرامون خودش می شود.

نشانه های سلامت اجتماعی در افراد: ۱) ارتباط و تعامل سالم ۲) توانایی گوش کردن به حرف های دیگران ۳) توانایی در ابراز دریافت های قلبی خودشان ۴) توانایی در ایجاد پیوندها و دوستی های سالم با دیگران ۵) ایجاد جایگاه مناسب در جامعه ۶) عمل کردن به روش قابل قبول و مسئولانه در برابر دیگران

نکته

فرد سالم از نظر اجتماعی، نقش های اجتماعی خود را توأم با احساس آرامش و رضایت مندی انجام می دهد.

سلامت معنوی

عدم وجود سلامت معنوی ← ایجاد احساس پوچی و بی هدفی در زندگی.

عدم وجود سلامت معنوی موجب ← ابتلای افراد به بیماری های روحی - روانی مختلف می شود که به دنبال آن مشکلات جسمانی و اجتماعی نیز به وجود می آیند.

نشانه های سلامت معنوی در افراد:

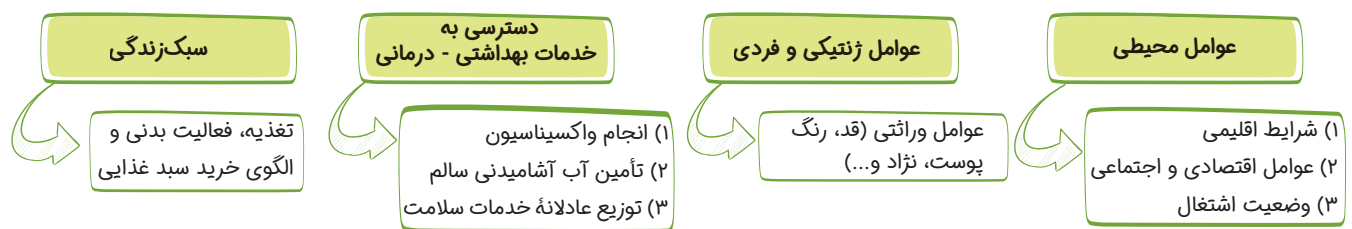
۱) وجود اهداف اساسی در زندگی افراد ۲) نگرش فراتر از جهان مادی به جهان معنوی ۳) داشتن آرامش درونی و انتقال آن به دیگران ۴) داشتن هدف در زندگی ۵) داشتن سطح بالایی از ایمان به خدا، امیدواری، تعهد و کمال جویی ۶) پایبندی به اخلاقیات ۷) اعتقاد به معنویت و معاد

جمع بندی

- ۱) فهمیدیم که پیشگیری از بیماری، بر درمان بیماری، اولویت دارد.
- ۲) ابعاد مختلف سلامت شامل ۱. سلامت جسمانی، ۲. سلامت روانی - عاطفی، ۳. سلامت خانوادگی - اجتماعی و ۴. سلامت معنوی را شناختیم.
- ۳) با نشانه های وجود هر یک از ابعاد سلامت در افراد مختلف، آشنا شدیم.

عوامل مؤثر بر سلامت

عوامل مؤثر بر سلامت افراد، شامل موارد زیر هستند:

نکته

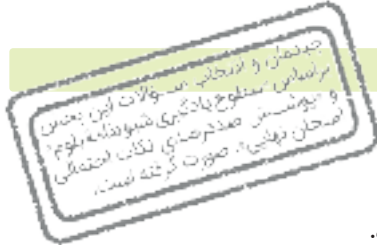
در بین عوامل مؤثر بر سلامت، سبک زندگی با سهم ۵۰٪ بیشترین تأثیر را بر سلامت افراد دارد ← زیرا اهمیت سبک زندگی سالم بیشتر از آن جهت است که با پیشگیری از بروز بیماری در فرد بر کیفیت زندگی او تأثیر می گذارد.

نوستراداموس شو!

پنج تا از نکته های که فکر می کنی ممکنه از این درس تو امتحان نهای بیاد رو اینجا بنویس تا به وقتش ببینی پیش بینی درسه از آب درمیاد یا نه؟!
.....
.....

20 بانک سوالات تشریحی (شبیه‌ساز امتحان نهایی)

الف درستی یا نادرستی هر یک از عبارتهای زیر را بدون ذکر دلیل مشخص کنید. (هر مورد ۲/۵)

۱. ابوعلی سینا، سلامت را در تعادل بین مزاج چهارگانه، شامل صفرا، سودا، بلغم و خون می‌دانست.
۲. سلامت، مفهومی است که چیستی و چگونگی آن همیشه مورد توجه بشر بوده.
۳. سلامت در لغت‌نامه معین، «بی‌عیب شدن» معنی شده است.
۴. در اسلام، انسان موجودی است که هم جسم دارد و هم روح، این دو با هم در ارتباط بوده و از هم تأثیر می‌پذیرند.
۵. سلامت عبارت است از تأمین، حفظ و بالا بردن سطح بهداشت.
۶. در درمان، هرگونه اقدام بسیار آسان‌تر، کم هزینه‌تر، حتی بی‌هزینه‌تر و اطمینان‌بخش‌تر است.
۷. در پیشگیری، زمان آموزش‌های پیشگیرانه بسیار کوتاه و برای همه در هر سطح معلومات با هزینه بسیار کم، میسر است.
۸. سلامت مفهومی است چند وجهی و در عین حال یکپارچه که وجوه مختلف آن کاملاً بر هم تأثیر می‌گذارند.
۹. کمال جویی از نشانه‌های سلامت اجتماعی است.
۱۰. سازمان بهداشت جهانی (WHO)، سلامت را بر خورداری از تأمین رفاه جسمی، روانی، اجتماعی و نه فقط نداشتن بیماری و نقص عضو می‌داند.
۱۱. در پیشگیری، هرگونه اقدام بسیار آسان‌تر و اطمینان‌بخش‌تر از درمان است.

(خرداد ۹۹)

(شهریور ۱۴۰۰)

ب در عبارات زیر، جاهای خالی را با کلمات مناسب کامل کنید. (هر مورد ۲/۵)

۱۲. قابل درک ترین بعد سلامت، سلامت ..... است که آسان‌تر از ابعاد دیگر می‌توان آن را مشاهده کرد.
۱۳. یکی از دلایل ابتلای افراد به بیماری‌های ..... که به دنبال خود، مشکلات جسمانی و اجتماعی را نیز به بار می‌آورد، داشتن احساس پوچی و بی‌هدفی در زندگی است.
۱۴. فردی که به‌طور ارثی از دندان‌های سالم و محکم برخوردار است، عامل ..... تقویت‌کننده سلامت دهان و دندان اوست.
۱۵. شرایط اقلیمی، عوامل اقتصادی و اجتماعی و وضعیت اشتغال، همگی از جمله عوامل ..... مؤثر بر سلامت هستند.
۱۶. در .....، تربیت نیروی انسانی برای خدمات درمانی، مستلزم صرف وقت زیاد و هزینه فراوان است.
۱۷. امروزه ..... و .....، به‌مثابه یک امر زیر بنایی و مهم و عامل اساسی و مؤثر در توسعه فردی، اجتماعی، فرهنگی، آموزشی و اقتصادی در همه جوامع مطرح است.
۱۸. با توجه به تعریف سلامت، تأمین سلامت مستلزم رعایت ..... است.
۱۹. با توجه به دیدگاه اسلام، در تعریف سازمان بهداشت جهانی از سلامت، جنبه ..... آن غفلت شده است.
۲۰. مدیریت هیجان، آرامش و شناخت خود، از اصول سلامت ..... هستند.

(دی ۹۹)

(خرداد ۱۴۰۲)

(شهریور ۱۴۰۰)

پ از بین کلمات داخل پرانتز، کلمه مناسب را انتخاب کنید. (هر مورد ۲/۵)

۲۱. (سلامت / بهداشت) کیفیتی از زندگی است که در آن فرد از سلامت جسمی، روانی - عاطفی، خانوادگی - اجتماعی و معنوی برخوردار است.
۲۲. تأمین سلامت افراد جامعه از وظایف اولیه همه (حکومت‌ها / مردم) است.
۲۳. پیمان‌نامه‌های بین‌المللی، همچون سازمان جهانی بهداشت، بر توسعه (سلامت / بهداشت) در جوامع تأکید دارند.
۲۴. تغذیه، فعالیت بدنی و الگوی خرید سبب غذایی، عواملی مؤثر بر سلامت در ارتباط با (سبک زندگی / محیط) هستند.
۲۵. سازگاری فرد با خودش و دیگران مربوط به ابعاد سلامت (عاطفی - روانی / اجتماعی - خانوادگی) است.
۲۶. افراد سالم از نظر سلامت (جسمانی / معنوی) اهدافی اساسی در زندگی دارند و فراتر از جهان مادی می‌نگرند.
۲۷. از نظر زیست‌شناسی، عملکرد مناسب سلول‌ها و اعضای بدن و هماهنگی آن‌ها با هم به معنای سلامت (روانی / جسمانی) است.
۲۸. داشتن روحیه انتقادپذیری، از ویژگی‌های سلامت (روانی - عاطفی / معنوی) است.

(دی ۱۴۰۱)

ت سوالات وصل کردنی (هر مورد ۲/۵)

الف) جدول زیر، در رابطه با عوامل مؤثر بر سلامت است. هریک از موارد ستون «الف» را به موارد مرتبط در ستون «ب» متصل کنید. (در ستون «ب» یک مورد اضافه است.)

(خرداد ۱۴۰۱)

«الف»	«ب»
۲۹. تأمین آب سالم آشامیدنی	الف) سبک زندگی
۳۰. رنگ پوست	ب) دسترسی به خدمات بهداشتی - درمانی
	ج) عوامل ژنتیکی و فردی

ب) در جدول زیر، موارد ستون «الف» را به موارد مرتبط در ستون «ب» متصل کنید. (در ستون «ب» دو مورد اضافه است)

«الف»	«ب»
۳۱. سلامت جسمانی	الف) داشتن احساس پوچی و بی‌هدفی در زندگی
۳۲. سلامت اجتماعی	ب) آسان‌تر، کم‌هزینه‌تر، حتی بی‌هزینه‌تر و اطمینان‌بخش‌تر است.
۳۳. سلامت معنوی	ج) اجابت مزاج منظم
۳۴. درمان	د) طیف وسیعی از ارتباطات با خانواده، دوستان و آشنایان
۳۵. سلامت روانی - عاطفی	ه) مستلزم صرف وقت زیاد و هزینه فراوان است.
۳۶. پیشگیری	و) قضاوت نسبتاً صحیح در برخورد با مسائل
	ز) به مثابه یک امر زیربنایی و مهم مطرح می‌شود.
	ح) امری پویا و فرایندی دائماً در حال دگرگونی است.

ث) سؤالات تشریحی

۳۷. تعریف ابن‌سینا، در ارتباط با سلامت چیست؟ (۱ نمره)
  ۳۸. عقیده دانشمندان طب سنتی در ارتباط با سلامت چیست؟ (۱ نمره)
  ۳۹. تعریف سازمان جهانی بهداشت (WHO) از سلامت چه می‌باشد؟ (۱ نمره)
  ۴۰. در فرهنگ اسلام، سلامت چگونه معنا می‌شود؟ (۱ نمره)
  ۴۱. در یک تعریف جامع، سلامت به چه معنا می‌باشد؟ (۱ نمره)
  ۴۲. به‌طور مختصر، بهداشت را تعریف کنید. (۱ نمره)
  ۴۳. چرا پیشگیری بر درمان مقدم است؟ (ذکر دو مورد) (۱ نمره)
- با توجه به مفهوم سلامت، به پرسش‌های زیر پاسخ دهید.
۴۴. عوامل مؤثر بر سلامت را نام ببرید. (۱ نمره)
  ۴۵. اصول سلامت روان را نام ببرید. (۷۵/۰ نمره)

ج) به سؤالات زیر پاسخ کوتاه و مناسب دهید. (هر مورد ۵/۰ نمره)

۴۶. سلامت، در فرهنگ فارسی معین، چه چیزی معنی شده است؟
  ۴۷. تأمین سلامت مستلزم رعایت چه چیزی است؟
  ۴۸. بنا به فرمایش حضرت علی (ع) در حکمت ۳۸۸ نهج‌البلاغه، چه چیزی بالاتر از سلامت بدن است؟
  ۴۹. «امکانات و تسهیلات آموزشی» جزء کدامیک از چهار عامل مؤثر بر سلامت است؟
  ۵۰. برای هر یک از عوامل مؤثر بر سلامت ذکر شده، یک مثال بنویسید.
- الف) عوامل محیطی:
۵۱. برای حفظ و تأمین سلامت، اولویت با پیشگیری است یا درمان؟
  ۵۲. هر یک از موارد زیر به کدام بعد سلامت مربوط است؟
- الف) امیدواری:
۵۳. با توجه به شکل روبه‌رو:
- نرگس در کدامیک از ابعاد سلامت خود، دچار اختلال است؟

(خرداد ۹۹)

(خرداد ۹۹)

(شهریور ۱۴۰۰)

(شهریور ۱۴۰۰)

(خرداد ۱۴۰۰)

(خرداد ۱۴۰۲)

تألیف	سؤالات شبیه‌ساز امتحان نهایی نوبت اول			آزمون شماره ۱
تاریخ: / /	مدت امتحان: ۹۰ دقیقه	رشته: مشترک تمامی رشته‌ها	درس: سلامت و بهداشت	

ردیف	سؤالات	بارم
۱	<p>درستی یا نادرستی هر یک از عبارات‌های زیر را براساس مطالب کتاب درسی، بدون ذکر دلیل مشخص کنید.</p> <p>(الف) سلامت شامل تأمین، حفظ و بالابردن سطح بهداشت است.</p> <p>(ب) همواره برای همه افراد این امکان فراهم است تا بتوانند با کسب آگاهی و مهارت‌های لازم، دست به انتخاب‌های بهتر بزنند.</p> <p>(ج) مازاد کربوهیدرات‌های دریافتی به شکل چربی درمی‌آید و در بدن ذخیره می‌شود.</p> <p>(د) زندگی صنعتی و شهرنشینی منجر مصرف غذاهای کم چرب و آماده شده است.</p> <p>(ه) برای بر خورداری از تغذیه مناسب، فقط لازم است به میزان لازم و کافی از مواد غذایی استفاده کنیم.</p> <p>(و) بسیاری از بیماران قلبی در صورت مراقبت می‌توانند با داشتن یک قلب بیمار، زندگی کامل و مولد داشته باشند.</p> <p>(ز) یکی از شایع‌ترین بیماری‌های انگلی که از طریق دستگاه تنفسی به دیگران سرایت می‌کند، پدیکلوزیس است.</p> <p>(ح) سلامت در لغت نامه دهخدا «بی‌عیب شدن» معنی شده است.</p>	۲
۲	<p>در عبارات زیر، جاهای خالی را براساس مطالب کتاب درسی با کلمات مناسب کامل کنید.</p> <p>(الف) مدیریت هیجان، آرامش و شناخت خود، از اصول سلامت ..... هستند.</p> <p>(ب) اهمیت ..... سالم بیشتر از آن جهت است که با پیشگیری از بروز بیماری در فرد بر کیفیت زندگی او تأثیر می‌گذارد.</p> <p>(ج) ..... از ابتلا به بسیاری از بیماری‌ها پیشگیری می‌کند و بر کیفیت زندگی و طول عمر افراد می‌افزاید.</p> <p>(د) وزن مطلوب برای هر فرد بسته به .....، قد و جنس وی متفاوت است.</p> <p>(ه) در حال حاضر بیماری‌های ناشی از مصرف ..... یکی از مهم‌ترین مشکلات بهداشتی جوامع بشری به‌ویژه در کشورهای محروم است.</p> <p>(و) بیشترین قسمت کلسترول در داخل بدن، در .....، ساخته می‌شود و بقیه آن با مصرف غذاهای پرچرب وارد بدن می‌گردد.</p> <p>(ز) ..... یکی از مهم‌ترین عوامل مؤثر در شکل‌گیری الگوی غذایی افراد است.</p> <p>(ح) در دوران ..... علیرغم اینکه ویروس در بدن فرد هست، ولی نتیجه آزمایش منفی است.</p>	۲
۳	<p>از بین کلمات داخل پرانتز، کلمه مناسب را انتخاب کنید.</p> <p>(الف) احتمال مزمن شدن بیماری در مبتلایان به هپاتیت نوع (C / B / A) بیشتر است.</p> <p>(ب) تغییرات در شیوه زندگی همچون کم‌تحرکی، رژیم غذایی نامناسب، مصرف دخانیات سبب شده است نسبت بیماری‌های (واگیر / غیرواگیر) افزایش یافته و در صدر جدول علل مرگ و ناتوانی قرار گیرد.</p> <p>(ج) افزایش چربی‌های موجود در خون علاوه بر افزایش خطر بروز بیماری‌های قلبی - عروقی با بروز بسیاری دیگر از بیماری‌های مزمن همچون دیابت (نوع ۱ / نوع ۲) و سرطان نیز در ارتباط است.</p> <p>(د) طبق گزارش وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در چند دهه اخیر، میزان ابتلا به چاقی در جامعه ایران به‌طور چشمگیری (کاهش / افزایش) یافته است.</p> <p>(ه) چاقی با الگوی سبب خطر ابتلا به بیماری‌های قلبی - عروقی را بیشتر (کاهش / افزایش) می‌دهد.</p> <p>(و) جگر منبع غنی ویتامین (آ - د) است.</p> <p>(ز) براساس مطالعات انجام‌شده، مهم‌ترین بیماری‌های مزمن در جهان با (سبک زندگی - کیفیت زندگی) ارتباط مستقیم دارند.</p> <p>(ح) سازگاری فرد با خودش و دیگران مربوط به ابعاد سلامت ..... (عاطفی - روانی / اجتماعی) است.</p>	۲
۴	<p>با توجه به مفهوم سلامت به پرسش‌های زیر پاسخ دهید.</p> <p>(الف) عوامل مؤثر بر سلامت را نام ببرید.</p> <p>(ب) در یک تعریف جامع سلامت را توضیح دهید.</p>	۱/۵
۵	<p>با توجه به مطالب کتاب درسی، در پرسش‌های زیر گزینه صحیح را انتخاب کنید.</p> <p>(الف) کوشینگ مربوط به کدامیک از عوامل چاقی می‌شود؟</p> <p>(۱) عامل محیطی (۲) داروها (۳) عامل ژنتیک (۴) بیماری‌های جسمی</p> <p>(ب) کدامیک از موارد زیر از منابع اصلی کربوهیدرات پیچیده نیست؟</p> <p>(۱) سیب‌زمینی (۲) برنج (۳) نان (۴) قند</p> <p>(ج) غذای کاملاً سرد باید در چه دمایی نگهداری شود تا مدت طولانی سالم بماند؟</p> <p>(۱) زیر ۲۰ درجه سانتی‌گراد (۲) زیر ۱۰ درجه سانتی‌گراد (۳) زیر ۱۵ درجه سانتی‌گراد (۴) ۲۰ درجه سانتی‌گراد</p> <p>(د) بالا بودن قند خون نشانه اصلی کدامیک از بیماری‌های زیر است؟</p> <p>(۱) دیابت (۲) فشارخون (۳) سرطان (۴) قلبی - عروقی</p>	۱

آزمون‌های پایانی

بارم	سؤالات	ردیف								
۰/۷۵	در ارتباط با چربی‌های موجود در مواد غذایی موارد ستون «الف» را به موارد ستون «ب» متصل کنید.	۶								
	<table border="1"> <thead> <tr> <th>«الف»</th> <th>«ب»</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>الف) اسیدهای چرب اشباع</td> <td>۱) موجب کاهش سطح کلسترول، سطح LDL و تری‌گلیسرید خون می‌شوند</td> </tr> <tr> <td>ب) اسیدهای چرب ترانس</td> <td>۲) موجب افزایش سطح کلسترول و بالا رفتن احتمال بیماری‌های قلبی عروقی می‌شوند</td> </tr> <tr> <td>ج) اسیدهای چرب غیر اشباع</td> <td>۳) موجب افزایش LDL و کاهش HDL می‌شوند</td> </tr> </tbody> </table>	«الف»	«ب»	الف) اسیدهای چرب اشباع	۱) موجب کاهش سطح کلسترول، سطح LDL و تری‌گلیسرید خون می‌شوند	ب) اسیدهای چرب ترانس	۲) موجب افزایش سطح کلسترول و بالا رفتن احتمال بیماری‌های قلبی عروقی می‌شوند	ج) اسیدهای چرب غیر اشباع	۳) موجب افزایش LDL و کاهش HDL می‌شوند	
«الف»	«ب»									
الف) اسیدهای چرب اشباع	۱) موجب کاهش سطح کلسترول، سطح LDL و تری‌گلیسرید خون می‌شوند									
ب) اسیدهای چرب ترانس	۲) موجب افزایش سطح کلسترول و بالا رفتن احتمال بیماری‌های قلبی عروقی می‌شوند									
ج) اسیدهای چرب غیر اشباع	۳) موجب افزایش LDL و کاهش HDL می‌شوند									
۱	با توجه به مفهوم بهداشت و ایمنی مواد غذایی به پرسش‌های زیر پاسخ دهید. الف) علل بیماری‌های غذازاد را نام ببرید. (ذکر دو مورد) ب) عوارض بیماری‌های ناشی از غذا را نام ببرید.	۷								
۰/۵	با توجه به قانون تعادل انرژی قسمت «؟» به چه چیزی اشاره دارد؟	۸								
۰/۷۵	در ارتباط با بیماری‌های واگیردار و نحوه انتقال و انتشار آن‌ها جاهای خالی جدول زیر را پر کنید. (برای موارد «ب» و «و» ذکر یک مورد کافی است)	۹								
	<table border="1"> <tbody> <tr> <td>الف) دستگاه تناسلی</td> <td>ب) .....</td> </tr> <tr> <td>ج) .....</td> <td>د) سرفه عفونی</td> </tr> <tr> <td>ه) دستگاه گوارش</td> <td>و) .....</td> </tr> </tbody> </table>	الف) دستگاه تناسلی	ب)	ج)	د) سرفه عفونی	ه) دستگاه گوارش	و)			
الف) دستگاه تناسلی	ب)									
ج)	د) سرفه عفونی									
ه) دستگاه گوارش	و)									
۱	دو راه اصلی پیشگیری از انتقال اچ‌آی‌وی چیست؟	۱۰								
۱	در صورت ابتلای یکی از اعضای خانواده یا نزدیکان به بیماری هپاتیت B برای جلوگیری از انتقال بیماری به دیگر اعضا چه نکاتی باید رعایت شود؟ (ذکر چهار مورد)	۱۱								
۱	عوامل خطر زمینه‌ساز بیماری فشارخون بالا را نام ببرید. (ذکر چهار مورد)	۱۲								
۱	منظور از بهداشت مواد غذایی چیست؟	۱۳								
۱	چه عوامل روانی می‌تواند روی چاقی تاثیر بگذارد؟	۱۴								
۱/۵	هر یک از بیماری‌های زیر در اثر کمبود کدام یک از ریز مغذی‌ها می‌باشد؟ الف) پوکی استخوان ب) بیماری گواتر ج) کمخونی	۱۵								
۱	متن زیر مربوط به کدام یک از گام‌های برنامه‌ریزی برای خودمراقبتی است؟ «محمد همواره با دوستان و والدین خود مشورت می‌کند و در تلاش است تا هدف خود را برای آن‌ها بازگو کند و از آن‌ها بخواهد تا در این مسیر او را همراهی کنند.»	۱۶								
۱	تعریف سازمان جهانی بهداشت (WHO) از سلامت چیست؟	۱۷								
۲۰	موفق باشید									

۳۸. دانشمندان طب سنتی، به پیروی از بقراط، ۲۵٪ سلامت را ناشی از تعادل ۲۵٪ میان مزاج چهارگانه ۲۵٪ شامل سردی، گرمی، خشکی و تری دانسته‌اند. ۲۵٪/۳۹. سازمان بهداشت جهانی (WHO)، سلامت را برخورداری از تأمین رفاه جسمی، ۲۵٪ روانی ۲۵٪، اجتماعی ۲۵٪ و نه فقط نداشتن بیماری و نقص عضو، ۲۵٪ می‌داند.

۴۰. در فرهنگ اسلام، سلامت به‌عنوان یک ارزش مطرح شده ۲۵٪ و با تعبیرات لطیفی همچون، برترین نعمت‌ها، حسنه دنیا، نعمتی که انسان از شکر آن عاجز است و ده‌ها عنوان دیگر، (ذکر دو تعبیر کافی است. هر تعبیر ۲۵٪) توصیف و اهمیت آن گوشزد شده است. ۲۵٪

۴۱. سلامت، کیفیتی از زندگی است ۲۵٪ که در آن فرد از سلامت جسمی، ۲۵٪ روانی - عاطفی، ۲۵٪ خانوادگی - اجتماعی و معنوی برخوردار است. ۲۵٪/۴۲. بهداشت عبارت است از، تأمین، حفظ و بالابردن سطح سلامت. ۱ نمره ۴۳. (ذکر دو مورد از پنج مورد زیر کافی است. ۵٪)

۱ در پیشگیری هرگونه اقدام بسیار آسان‌تر، کم‌هزینه‌تر، حتی بی‌هزینه‌تر و اطمینان‌بخش‌تر است، در حالی که درمان مشکل‌تر و پرهزینه‌تر است و با درد و رنج نیز همراه است؛ حتی آینده بیمار نیز موجب نگرانی است.

۲ در پیشگیری، زمان آموزش‌های پیشگیرانه بسیار کوتاه و برای همه در هر سطح معلومات با هزینه بسیار کم میسر است؛ اما در درمان تربیت نیروی انسانی برای خدمات درمانی مستلزم صرف وقت زیاد و هزینه فراوان است.

۳ در روش‌های پیشگیری، غالباً نیازی به منابع خارجی، برای تهیه مواد و داروها و تجهیزات، وجود ندارد.

۴ روش‌های درمانی، مستلزم مصرف داروهایی است که معمولاً با عوارض جانبی همراه است، در حالی که در روش‌های پیشگیرانه، چنین مسائل و مشکلاتی وجود ندارد.

۵ در پیشگیری، با استفاده از خدمات بهداشتی به‌آسانی و ساده‌ترین شیوه می‌توان از وقوع بیماری و پیامدهای ناشی از آن جلوگیری نمود؛ در حالی که درمان بیماری‌ها غالباً با از دست دادن فرصت کار و فعالیت در طول بیماری و دوره نقاهت و گاهی با ابتلا به بیماری‌های دیگر و عوارضی مانند نقص عضو همراه هستند.

۴۴. ۱ سبک‌زندگی ۲۵٪/ ۲ عوامل ژنتیکی و فردی ۲۵٪/ ۳ عوامل محیطی ۲۵٪

۴ دسترسی به خدمات بهداشتی - درمانی ۲۵٪

۴۵. ۱ مدیریت هیجان ۲۵٪/ ۲ آرامش ۲۵٪/ ۳ شناخت خود ۲۵٪/ ۴۶. رهایی یافتن ۵٪

۴۷. بهداشت ۵٪

۴۸. تقوای دل (یا سلامت روان) ۵٪

۴۹. عوامل محیطی ۵٪

۵۰. الف عوامل محیطی: آب، خاک، هوا، عوامل اقتصادی - اجتماعی، شرایط زندگی، امکانات، تسهیلات آموزشی، نحوه ارتباطات، آگاهی‌ها، وضعیت اشتغال، درآمد، امنیت و ... (ذکر یک مورد کافی است ۲۵٪)

ب سبک زندگی: معیشت، تحرک، تفریح و شیوه‌های گذراندن اوقات فراغت، الگوی خرید و مصرف، استفاده از محصولات تکنولوژیک و ... (ذکر یک مورد کافی است ۲۵٪)

۱. نادرست ۲۵٪ - بقراط سلامت را در تعادل بین مزاج چهارگانه، شامل صفرا، سودا، بلغم و خون می‌دانست.

۲. درست ۲۵٪

۳. نادرست ۲۵٪ - سلامت در لغت‌نامه دهخدا «بی‌عیب شدن» معنی شده است.

۴. درست ۲۵٪

۵. نادرست ۲۵٪ - بهداشت، عبارت است از تأمین، حفظ و بالابردن سطح سلامت.

۶. نادرست ۲۵٪ - در پیشگیری، هرگونه اقدام بسیار آسان‌تر، کم‌هزینه‌تر، حتی بی‌هزینه‌تر و اطمینان‌بخش‌تر است.

۷. درست ۲۵٪

۸. درست ۲۵٪

۹. نادرست ۲۵٪ - کمال‌جویی از نشانه‌های سلامت معنوی است.

۱۰. درست ۲۵٪

۱۱. درست ۲۵٪

۱۲. جسمانی ۲۵٪

۱۳. روحی و روانی ۲۵٪

۱۴. ژنتیک ۲۵٪

۱۵. محیطی ۲۵٪

۱۶. درمان ۲۵٪

۱۷. سلامت ۲۵٪ - بهداشت ۲۵٪

۱۸. بهداشت ۲۵٪

۱۹. معنوی ۲۵٪

۲۰. روان ۲۵٪

۲۱. سلامت ۲۵٪

۲۲. حکومت‌ها ۲۵٪

۲۳. بهداشت ۲۵٪

۲۴. سبک زندگی ۲۵٪

۲۵. عاطفی - روانی ۲۵٪

۲۶. معنوی ۲۵٪

۲۷. جسمانی ۲۵٪

۲۸. روانی - عاطفی ۲۵٪

۲۹. مورد ب - دسترسی به خدمات بهداشتی - درمانی ۲۵٪

۳۰. مورد ج - عوامل ژنتیکی و فردی ۲۵٪

۳۱. مورد ج - اجابت مزاج منظم ۲۵٪

۳۲. مورد د - طیف وسیعی از ارتباطات با خانواده، دوستان و آشنایان ۲۵٪

۳۳. مورد الف - داشتن احساس پوچی و بی‌هدفی در زندگی ۲۵٪

۳۴. مورد ه - مستلزم صرف وقت زیاد و هزینه فراوان است. ۲۵٪

۳۵. مورد و - قضاوت نسبتاً صحیح در برخورد با مسائل ۲۵٪

۳۶. مورد ب - آسان‌تر، کم‌هزینه‌تر، حتی بی‌هزینه‌تر و اطمینان‌بخش‌تر است ۲۵٪/ ۳۷. سلامت، سرشت و حالتی است ۵٪ که در آن اعمال بدن به‌درستی سر می‌زند و نقطه مقابل بیماری نیست. ۵٪

خلافت

درک و فهم

ارزیابی و قضاوت

دانشی

تحلیلی

کاربردی

۷۲. سبک زندگی با پیشگیری از بروز بیماری در فرد بر کیفیت زندگی او تأثیر می‌گذارد. ۱ نمره
۷۳. خودمراقبتی اجتماعی ۵/۵
۷۴. الف (گام چهارم) پیمان بندیم. ۲۵/۵
- ب هدف خود را تعیین کنیم. ۲۵/۵
۷۵. الف ارتقای سبک زندگی. ۲۵/۵
- ب خودمراقبتی. ۲۵/۵
۷۶. گزینه ۲ هیپاتیت ۲۵/۵ - بر اساس مطالعات انجام شده، بیماری‌های سکنه قلبی، دیابت، سرطان و یوکی استخوان، که به‌عنوان مهم‌ترین بیماری‌های مزمن در جهان شناخته شده‌اند، با سبک زندگی ارتباط مستقیم دارند.
۷۷. گزینه ۲ ۲۵/۵
۷۸. درست ۲۵/۵ - بدن قادر به ذخیره مقدار معینی کربوهیدرات است که به‌صورت گلیکوژن در ماهیچه‌ها و کبد ذخیره می‌شود تا در صورتی که بدن به انرژی بیشتری نیاز داشته باشد، مصرف شود و مازاد کربوهیدرات دریافتی به شکل چربی در می‌آید و در بدن ذخیره می‌شود.
۷۹. نادرست ۲۵/۵ - چربی اشباع شده، در محصولات لبنی، روغن‌های حیوانی، گوشت و مرغ یافت می‌شود. (تعریف صورت سؤال، مربوط به چربی غیراشباع است.)
۸۰. نادرست ۲۵/۵ - بدن انسان، به دریافت ۲۰ نوع اسید آمینه نیاز دارد. خود بدن در شرایط طبیعی قادر است ۱۱ نوع اسید آمینه تولید کند. ۹ اسید آمینه هم که بدن قادر به تولید آن‌ها نیست، باید از طریق مصرف مواد غذایی تأمین شود.
۸۱. نادرست ۲۵/۵ - هرچه از بالای هرم به سمت پایین حرکت می‌کنیم، حجم گروه‌های غذایی بیشتر می‌شود؛ یعنی مقدار مصرف روزانه آن‌ها باید بیشتر باشد.
۸۲. درست ۲۵/۵
۸۳. نادرست ۲۵/۵ - روی موجود در مواد غذایی حیوانی نسبت به روی مواد غذایی گیاهی بهتر جذب می‌شود.
۸۴. درست ۲۵/۵
۸۵. نادرست ۲۵/۵ - بدن برای رشد، ترمیم و حفظ بافت‌های عضلانی، به پروتئین‌ها، نیاز دارد.
۸۶. کبد ۲۵/۵
۸۷. آب ۲۵/۵
۸۸. تنوع ۲۵/۵
۸۹. ید ۲۵/۵
۹۰. چهار (۴) ۲۵/۵
۹۱. صبحانه ۲۵/۵
۹۲. تناسب ۲۵/۵
۹۳. کربوهیدرات‌ها ۲۵/۵
۹۴. چربی اشباع شده ۲۵/۵
۹۵. چربی ۲۵/۵ - ویتامین‌های محلول در چربی می‌توانند در بدن ذخیره شوند و شامل ویتامین‌های A و K و E و D هستند.
۹۶. کمترین ۲۵/۵ - مواد غذایی که در بالای هرم قرار می‌گیرند، دارای کمترین حجم هستند، به این معنا که افراد باید از این گروه غذایی کمتر مصرف کنند (مانند قند و چربی) و هرچه از بالای هرم به سمت پایین حرکت می‌کنیم، حجم گروه‌های غذایی بیشتر می‌شود؛ یعنی مقدار مصرف روزانه آن‌ها باید بیشتر باشد.

خلاقیت

درک و فهم

ارزیابی و قضاوت

دانشی

تحلیلی

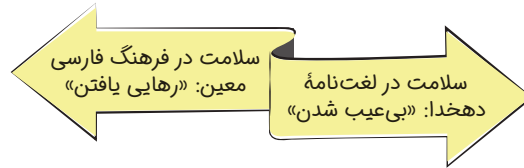
کاربردی

۵۱. پیشگیری ۵/۵
۵۲. الف سلامت معنوی ۲۵/۵
- ب سلامت روانی ۲۵/۵
۵۳. سلامت خانوادگی - اجتماعی ۵/۵
۵۴. نادرست ۲۵/۵ - مردم اغلب با توجه به فرهنگ و هنجارهای اجتماعی و براساس شرایط اقتصادی خویش، در زندگی دست به انتخاب می‌زنند، از این‌رو برای افراد برخوردار از درآمد و آموزش بالاتر، شاید فرصت انتخاب بیشتری در زندگی فراهم باشد؛ اما این بدان معنا نیست که این افراد همیشه انتخاب‌ها و رفتارهای سالم‌تری دارند.
۵۵. درست ۲۵/۵ - همواره و برای همه افراد در هر سنی و با هر سطحی از تحصیلات، درآمد و موقعیت اجتماعی این امکان فراهم است تا بتوانند با کسب آگاهی و مهارت‌های لازم دست به انتخاب‌های بهتر بزنند و با سبک زندگی سالم علاوه بر حفظ و ارتقای سلامت خویش، کیفیت زندگی خود را نیز ارتقا دهند.
۵۶. درست ۲۵/۵
۵۷. درست ۲۵/۵
۵۸. پیشگیری ۲۵/۵
۵۹. واضح ۲۵/۵ - قابل اندازه‌گیری ۲۵/۵
۶۰. سبک زندگی ۲۵/۵
۶۱. معنوی ۲۵/۵
۶۲. سبک زندگی ۲۵/۵
۶۳. سبک زندگی ۲۵/۵
۶۴. روانی - عاطفی ۲۵/۵
۶۵. مورد ج - وقت گذراندن با خانواده ۲۵/۵
۶۶. مورد الف - کاهش خشم ۲۵/۵
۶۷. مورد د - انجام فرائض دینی ۲۵/۵
۶۸. مورد ب - خوردن غذای سالم ۲۵/۵
۶۹. خودمراقبتی دارای انواع جسمی، ۲۵/۵ روانی - عاطفی، ۲۵/۵ اجتماعی ۲۵/۵ و معنوی ۲۵/۵ است.
۷۰. ۱ هدف خود را تعیین کنیم.
- ۲ مدت زمانی را که قرار است فعالیت‌های هدف موردنظر را انجام دهیم، مشخص کنیم.
- ۳ میزان دستیابی به هدف و موفقیت‌ها و شکست‌های خود را ثبت کنیم.
- ۴ پیمان بندیم.
- ۵ یک مشوق و یک تنبیه صریح و آشکار برای موفقیت یا شکست در اجرای فعالیت‌مان تعیین کنیم.
- ۶ برای شروع، گام‌های کوچک برداریم.
- ۷ از یادآورها استفاده کنیم.
- ۸ در مورد تغییر رفتارمان، نظر اطرافیان را بپرسیم.
- ۹ در صورت شکست، هرگز مأیوس نشده و برای شروع دوباره آماده شویم.
- ۱۰ موفقیت‌هایمان را مدنظر داشته باشیم.
- ۱۱ مهارت‌های لازم را کسب کنیم. (ذکر چهار مورد کافی است. هر مورد ۲۵/۵)
۷۱. افزایش اعتمادبه‌نفس ۱ نمره

دوپینگ فوری درس ۱: سلامت چیست؟

بقراط

سلامت ← تعادل بین مزاج چهارگانه، شامل صفرا، سودا، بلغم و خون.

ابن‌سینا

سلامت ← سرشت و حالتی که در آن اعمال بدن به درستی سر می‌زند و نقطهٔ مقابل بیماری نیست.

دانشمندان طب سنتی

به پیروی از بقراط، سلامت را ناشی از تعادل میان مزاج چهارگانه شامل سردی، گرمی، خشکی و تری دانسته‌اند.

WHO (سازمان جهانی بهداشت)

سلامت را برخورداری از تأمین رفاه جسمی، روانی، اجتماعی و نه فقط نداشتن بیماری و نقص عضو، می‌داند.

تعریف جامع

سلامت کیفیتی از زندگی است که در آن، فرد از سلامت جسمی، روانی-عاطفی، خانوادگی-اجتماعی و معنوی برخوردار است.
در این تعریف، سلامت امری پویا و فرایندی دائماً در حال دگرگونی است که روز به روز بر دامنهٔ مفهومی آن افزوده می‌شود و گسترهٔ وسیعی دارد.

تعاریف سلامت

پیشگیری:

آسان‌تر، کم‌هزینه‌تر، حتی بی‌هزینه‌تر و اطمینان‌بخش‌تر است.

با استفاده از خدمات بهداشتی، به آسانی و به ساده‌ترین شیوه می‌توان از وقوع بیماری و پیامدهای ناشی از آن جلوگیری کرد.

نیازی به منابع خارجی، برای تهیهٔ مواد، داروها و تجهیزات وجود ندارد.

زمان آموزش‌های پیشگیرانه، بسیار کوتاه و برای همه در هر سطح معلومات با هزینهٔ بسیار کم، میسر است.

درمان:

مشکل‌تر و پرهزینه‌تر است و با درد و رنج نیز همراه است؛ حتی آیندهٔ بیمار نیز موجب نگرانی است.

در درمان، تربیت نیروی انسانی برای خدمات درمانی مستلزم صرف وقت زیاد و هزینهٔ فراوان است.

مستلزم مصرف داروهایی است که معمولاً با عوارض جانبی همراه است.

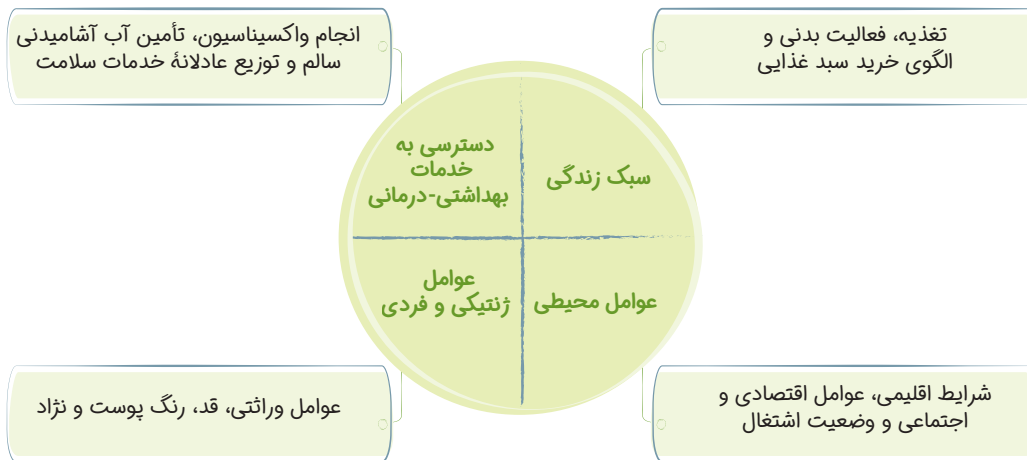
درمان بیماری‌ها غالباً با از دست دادن فرصت کار و فعالیت در طول بیماری و دورهٔ نقاهت و گاهی با ابتلا به بیماری‌های دیگر و عوارضی مانند نقص عضو همراه است.

ابعاد سلامت

• سلامت افراد در طول زندگی همواره در معرض عوامل مختلفی قرار می‌گیرد که در نمودار زیر به این عوامل و تأثیراتشان اشاره شده است.

دوپینگ فوری درس ۲ - سبک زندگی سالم

سبک زندگی سالم

مجموعه‌ای از انتخاب‌های سالم افراد که متناسب با موقعیت‌های زندگی صورت می‌گیرد.

انتخاب و رفتارهای افراد، به موارد بالا بستگی دارد.

مردم اغلب با توجه به فرهنگ و هنجارهای اجتماعی و براساس شرایط اقتصادی خویش، در زندگی خود دست به انتخاب می‌زنند.

در بین عوامل مؤثر بر سلامت، سبک زندگی با سهم ۵۰٪ بیشترین تأثیر را بر سلامت افراد دارد.

برای افراد برخوردار از درآمد و آموزش بالاتر، شاید فرصت انتخاب بیشتری در زندگی فراهم باشد.

برخورداری از درآمد و آموزش بالاتر به معنای این نیست که افراد همیشه انتخاب‌ها و رفتارهای سالم‌تری دارند.

گام‌های برنامه‌ریزی برای خودمراقبتی

- ۱- هدف خود را تعیین کنیم.
- ۲- زمان‌بندی فعالیت‌های مورد نظر برای دستیابی به هدف را مشخص کنیم.
- ۳- میزان دستیابی به هدف، موفقیت‌ها و شکست‌های خود را ثبت کنیم.
- ۴- پیمان ببندیم.
- ۵- یک مشوق و یک تنبیه صریح و آشکار برای موفقیت یا شکست در اجرای فعالیت‌مان تعیین کنیم.
- ۶- برای شروع، گام‌های کوچک برداریم.
- ۷- از یادآورها استفاده کنیم.
- ۸- در مورد تغییر رفتارمان نظر اطرافیان را بپرسیم.
- ۹- در صورت شکست، هرگز مأیوس نشده و برای شروع دوباره آماده شویم.
- ۱۰- موفقیت‌هایمان را مدنظر داشته باشیم.
- ۱۱- مهارت‌های لازم را کسب کنیم.

نکته

بین ۶۵ تا ۸۵ درصد از رفتارهایی که به سلامت ما منجر می‌شود، محصول خودمراقبتی است.

درس ۳ - برنامه غذایی سالم

● مواد مغذی مورد نیاز برای بدن شامل کربوهیدرات‌ها، چربی‌ها، پروتئین‌ها، ویتامین‌ها و ... است. این مواد در انواع غذاهایی که به‌طور روزانه مصرف می‌کنیم، یافت می‌شوند.

کربوهیدرات‌ها

کربوهیدرات‌ها انرژی مورد نیاز برای تداوم فعالیت روزانه و طبیعی ما را تأمین می‌کنند. کربوهیدرات‌ها نقش مهمی در عملکرد اندام‌های درونی (قلب، کلیه و ...)، سیستم عصبی و ماهیچه‌ها بازی می‌کنند.

چربی‌ها

چربی‌ها نقش مهمی در تأمین انرژی مورد نیاز بدن دارند.

بدن برای حفظ گرما، ذخیره‌سازی و مصرف ویتامین‌های محلول در چربی، یعنی ویتامین‌های A، D، E، K و ساخت سلول‌های مغزی و بافت‌های عصبی، به چربی نیاز دارد.

پروتئین‌ها

پروتئین‌ها یکی از مواد مغذی هستند که بدن برای رشد، ترمیم و حفظ بافت‌های عضلانی به آن‌ها نیاز دارد.

هر گرم پروتئین، ۴ کیلوکالری انرژی تولید می‌کند.

پروتئین اضافی در بدن تبدیل به انرژی می‌شود یا به شکل چربی در بدن ذخیره می‌گردد.

ویتامین‌ها و مواد معدنی

ویتامین‌ها ترکیبات یا موادی هستند که به بدن کمک می‌کنند کربوهیدرات‌ها، پروتئین‌ها و چربی‌ها را به مصرف برسانند و به عبارت دیگر سوخت‌وساز کند.

مواد معدنی یکی از انواع مواد مغذی هستند که عملکردهای شیمیایی بدن را تنظیم می‌کنند.

آب

اگرچه آب ماده انرژی‌زا نیست، اما حیاتی‌ترین نیاز غذایی انسان است.

آب پرمصرف‌ترین ماده غذایی است که در تمام فعل و انفعالات بدن نقش دارد.

۶۰٪ حجم بدن را آب تشکیل می‌دهد.

چرا ۲۰ شو؟

آزمون‌های شبیه‌ساز و پیش‌بینی امتحان نهایی

- دوره آزمون جامع شبیه‌ساز امتحان نهایی
- آزمون ویژه پیش‌بینی امتحان خردادماه ۱۴۰۴
- نکات احتمالی امتحان خردادماه ۱۴۰۴

درسنامه کامل

- پوشش ۱۰۰ درصدی کتاب درسی
- نکات مهمی ویژه امتحان نهایی
- نمودارها و جدول‌های جمع‌بندی

باسخنامه ویژه برای یادگیری نمره گرفتن در نهایی

- بازبندی کامل پاسخ جهت یادگیری پاسخ‌نویسی تشریحی
- آموزش مهارت‌ها و فوت و فن نمره‌گرفتن در امتحان نهایی
- بازبندی یکسان سوالات با مصوبه امتحانات آموزش و پرورش

بانگ سوالات تشریحی

- پوشش تمام سوالات امتحان نهایی سال‌های اخیر
- سوالات تألیفی میکروطبقه‌بندی شده از تمام نکات کتاب
- تنوع کامل سوالات بر اساس شیوه‌نامه بلوم (مصوب آموزش و پرورش)

بیست شب امتحان ۲۰ شو

- نمودارهای دوبینگ غوری برای مرور فوق سریع شب امتحان + جمع‌بندی خلاصه صوتی کتاب از زبان مؤلف

سایر کتاب‌های ۲۰ شو

www.digimaze.org

www.biomaze.ir

۱۰۰٪
امتحان
نهایی

شو

۲

پایه دوازدهم

مشترک همه رشته‌ها

فارسی ۳

دکتر حسن وسگری کیاسری

درسنامه کامل با بررسی خط به خط کتاب درسی

بانک سؤالات تشریحی به سبک جدید امتحانات نهایی

آزمون‌های شبیه‌ساز + آزمون پیش‌بینی نمره از امتحان نهایی

پاسخنامه بارم‌بندی شده برای یادگیری نحوه نمره‌گرفتن در امتحان

دوبینگ فوری شب امتحان و خلاصه صوتی کل کتاب

• همراه با جزوه تخصصی آرایه و دستور زبان فارسی

۲۰شو

فارسی ۳

عنوان: بیست‌شو فارسی ۳ (ویژه دانش‌آموزان پایه دوازدهم همه رشته‌ها) | مؤلف: دکتر حسن وسکری کیاسری | موضوع: آموزش متوسطه ۲ | مشخصات ظاهری: ۲۸۸ص، مصور ۲۹×۲۲ س.م، جدول | شابک: ۵-۲۶-۸۴۸۱-۶۲۲-۹۷۸ | وضعیت فهرست‌نویسی: فیضی مختصر | مشخصات نشر: تهران، موسسه هونام پرتوآندیشان ماز، ۱۴۰۲ | شماره کتاب‌شناسی ملی: ۹۷۶۰۲۷۶

عنوان	۲۰شو فارسی ۳
ناشر	ماز
مؤلف	دکتر حسن وسکری کیاسری
مدیر تألیف	دکتر رسول خنجری
نظارت بر تولید محتوا	مهران قندی
وبراستار علمی	فاطمه عباسی
وبراستار فنی	سیده فاطمه موسوی حساری
طراح جلد و فرم اول	تایماز کاویانی
طراح لایوت	سمیه نجار
صفحه‌آرا	سمیه نجار
نوبت چاپ	اول - ۱۴۰۳
تیراژ	۲۵۰۰ نسخه
شابک	۹۷۸-۶۲۲-۸۴۸۱-۲۶-۵

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به «گروه آموزشی ماز» است و هیچ شخص حقیقی یا حقوقی، حق چاپ و برداشت تمام یا قسمتی از اثر را بدون مجوز کتبی از انتشارات ندارد و متخلفین تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

مقدمه ناشر

داستان برمی‌گردد به سال‌ها پیش! همه چیز از اونجا شروع شد که توی دوران کنکور خودم، به هر کی ساعت مطالعه‌ام توی روز رو می‌گفتم، کسی حرفمو باور نمی‌کرد.

توی اون دوران، من واقعاً روزانه ۵ تا ۶ ساعت درس می‌خوندم؛ اما به‌خاطر ترازهای بالایی که توی آزمون‌ها داشتیم، کسی باورش نمی‌شد و همه فکر می‌کردن روزی ۱۲ ساعت درس می‌خونم. اون موقع‌ها، خودمو آدم باهوشی تصور نمی‌کردم؛ پس همیشه تصورم این بود که فرق من با بقیه، توی یک چیز دیگه‌ست و اونم نحوه درست درس خوندم. خیلی از بچه‌ها زیاد درس می‌خونن، اما درست درس نمی‌خونن!

زمان گذشت و گذشت تا با آدمایی مثل خودم آشنا شدم. اونا هم تونسته بودن با ساعت مطالعه معقول، نتایج خیلی خوبی بگیرن! حوالی سال ۹۴ بود، هنوز از کنکورمون اون قدر زیاد نگذشته بود که ماجراهای اون روزا یادمون بره. با توجه به همون روش مطالعه درست، یک کتاب تألیف کردیم؛ ولی نه پول داشتیم و نه مجوز نشر! این شد که توی خیابان انقلاب تهران از یک انتشارات به انتشارات دیگه می‌رفتیم و ازشون می‌خواستیم کتابمون رو چاپ کنن. اون روزا خیلی سختی کشیدیم؛ اما در آخر، انتشارات گاج، نمونه کتاب ما رو دید، از محتوای استقبال کرد و نهایتاً کتاب ما توی گاج چاپ شد. قابل باور نبود؛ اما اون کتاب توی همون سال اول چاپ، تبدیل به پرفروش‌ترین کتاب کمک آموزشی ایران شد.

حوالی سال ۹۷ بود که مثل بازیکن‌های فوتبال، با یک قرارداد بهتر جابه‌جا شدیم و همکاریمون با انتشارات خیلی سبز آغاز شد. اونجا هم تمام کتاب‌هایی که تألیف کردیم، توی زمان خودش، پرچم‌دار بازار آموزش ایران شدن.

تو تمام این سال‌ها روی محصولات آموزشی آنلاین خودمون توی سایت ماز تمرکز کردیم و امروز، دیگه محصولات آموزشی ماز رو همه توی ایران استفاده می‌کنن و با ماز آشنا هستن. توی مسیر آموزش آنلاین، به چیزی که می‌خواستیم رسیدیم و حالا نوبت اینه که تو فضای نشر، اونم توی نشر خودمون به چیزی که می‌خواهیم برسیم.

مطمئنم که اهمیت و تأثیر مطالعه کتاب‌های ماز هم دیر یا زود بر همگان معلوم میشه و فرق تویی که زودتر از بقیه این کتاب رو می‌خونی، این خواهد بود که می‌تونی توی ماراتون کنکور، به‌خوبی از رقیب‌های خودت جلو بزنی. قدر این کتاب رو بدون و ازش نهایت استفاده رو ببر که حاصل سال‌ها تجربه و کار در بالاترین سطح فضای آموزش کشور هست.

دکتر سید آرمان موسوی‌زاده
مدیرعامل گروه آموزشی ماز

@biomaze

biomaze

biomaze.ir

مقدمه مؤلف

درخت تو گر بار دانش بگیرد به زیر آوری چرخ نیلوفری را

زبان و ادبیات فارسی، هویت فرهنگ ما ایرانیان است. آثار ادبی منظوم و منثور پارسی، با پیشینه هزار ساله، گنجینه باشکوهی از ذخایر فرهنگی این سرزمین به شمار می‌آیند؛ بنابراین آموزش زبان و ادبیات فارسی به دانش‌آموزان و شناساندن رمز و رازهای آن برای درک بهتر متون ادبی، نیاز به برنامه‌ریزی دقیق دارد.

طراحان و نویسندگان این کتاب، در تدوین این مجموعه، تلاش کرده‌اند که شما دانش‌آموزان را با ریزه‌کاری‌ها و نکات ظریف ادبی فارسی دوازدهم آشنا کنند. بنابراین لازم است قبل از مطالعه کتاب با ساختار و محتوای آن آشنایی پیدا کنید. برای هر درس، دو بخش «درس‌نامه» و «سؤالات تشریحی» فراهم شده است. هر کدام از درس‌نامه‌ها علاوه بر روایت درس، شرح زندگی و آثار شاعر یا نویسنده متن، سه قلمرو زبانی، ادبی و فکری دارد. در قلمرو زبانی، معنی لغات مهم و همه نکات دستوری، سطر به سطر توضیح داده شده است. در قلمرو ادبی، آرایه‌های برجسته، تحلیل شده و گاهی علاوه بر مثال‌های کتاب، نمونه‌های خارج از کتاب هم آورده شده است. در قلمرو فکری، علاوه بر معنی ساده و روان ابیات و عبارات دشوار، مفاهیم کلی و محوری آن‌ها نیز گفته شده است. در کارگاه متن‌پژوهی هم به همه سؤالات با دقت پاسخ داده شده است و همه ابیات کارگاه‌ها در سه قلمرو زبانی، ادبی و فکری به‌طور کامل بررسی و تحلیل شده‌اند.

در بخش «سؤالات تشریحی» در پایان هر درس، سؤالات فراوانی در سه قلمرو زبانی، ادبی و فکری طراحی شده که تا حدود زیادی، مطالب و مفاهیم مهم درس‌ها را پوشش داده است. تمام تلاش ما این بوده است که سؤالات این بخش، متناسب با تیپ‌های مختلف آزمون‌های نهایی باشد. در پاسخ‌های تشریحی نیز سعی شده است تا نکات مهم هر درس، دوباره به دانش‌آموزان یادآوری شود. در پایان کتاب، چند نمونه آزمون شبه‌نهایی نیز گنجانده شده است تا دانش‌آموزان برای شرکت در آزمون‌های نوبت اول و دوم، آمادگی لازم را پیدا کنند. همچنین سؤالات نهایی سال‌های گذشته، درس‌به‌درس همراه با پاسخ تشریحی آورده شده است تا دانش‌آموزان بعد از مطالعه کتاب و قبل از آزمون خرداد، با تیپ‌های مختلف آزمون‌های نهایی آشنا شوند. از جناب آقای دکتر محمدرسول خنجری، مدیر واحد تألیف و آزمون ماز، که همیشه با انرژی تمام در کنار ما بودند و تمام دشواری‌ها و سختی‌های کار را هموار نمودند تا کتاب به عالی‌ترین شکل ممکن به دست شما دانش‌آموزان عزیز برسد، بی‌نهایت سپاس‌گزارم. از همکار فاضل و اندیشمند، جناب استاد منصور صالح‌نیا که در قسمت جمع‌بندی نکات مهم برای شب امتحان، با بنده در این کتاب همکاری داشتند، بی‌نهایت سپاس‌گزارم. از استاد، سرکار خانم فاطمه عباسی که با صبر، حوصله و دقت فراوان، خط‌به‌خط کتاب را با دقت و تیزبینی وافر، مطالعه فرمودند و بنده را از راهنمایی‌های ارزنده خویش بهره‌مند نمودند، بی‌نهایت سپاس‌گزارم. قطعاً اگر این کتاب برای مخاطب محترم، مفید و سودمند است، حاصل نازک‌اندیشی‌ها و باریک‌بینی‌های سرکار خانم فاطمه عباسی است. زحمات‌های دوست و برادر عزیزم جناب استاد مه‌رمان قندی به‌عنوان مدیر پروژه، در این کتاب غیرقابل انکار است. ایشان تا ایستگاه‌های آخر کتاب حاضر، همراه ما بوده‌اند. برای ایشان بهترین‌ها را آرزو می‌کنم و از زحماتی که برای این کتاب کشیدند، سپاس‌گزارم. از زحمات دوست عزیز و فرزانه‌ام، جناب استاد کاهیدوند که به‌عنوان مدیر پروژه فعلی، در تولید و آفرینش این کتاب نقش زیادی داشتند، بی‌نهایت سپاس‌گزارم. در پایان، لازم می‌دانم از تلاش‌های صمیمانه و راهنمایی‌های ارزنده عزیزانی سپاس‌گزارم که در اینجا از آن‌ها نامی برده نشده، اما اگر محبت آنان همراه ما نبود، قطعاً این کتاب به مرحله تولید نمی‌رسید.

راه بیست‌شو

بی‌شک رسیدن به هر هدفی، راه مشخص و مسیر هموار و گاه ناهموار دارد؛ بیست شدن در امتحانات نهایی نیز مستثنی از این قاعده نیست. راه بیست شدن، با کتاب‌های بیست شو هموارتر است؛ چطور؟ چون این مجموعه کتاب با هدف بیست شدن شما در امتحانات نهایی نوشته شده‌اند و البته ویژگی‌هایی دارند که در ادامه به آن‌ها اشاره می‌کنیم:

- ۱ درس‌نامه‌های جامع، کاربردی و پر نکته: با بیانی ساده، خط‌به‌خط کتاب درسی را برایتان موشکافی، بررسی و مطالب را دسته‌بندی می‌کند.
- ۲ بانک سؤالات تشریحی (شبه‌ساز امتحان نهایی) چیدمان و انتخاب سؤالات این بخش بر اساس «سطوح یادگیری شیوه‌نامه بلوم» و «پوشش صددرصدی نکات احتمالی امتحان نهایی» صورت گرفته است. البته هر سؤال بارم دارد تا شما ارزش موبه‌موی انواع سؤالات را بشناسید.
- ۳ آزمون‌های پایانی نوبت اول و دوم: در این بخش شما با پاسخ دادن به آزمون‌های تألیفی و نهایی برگزار شده دوره‌های قبل، اندوخته‌های ذهن و دانش خودتان را محک می‌زنید و خودتان را برای ۲۰ گرفتن آماده می‌کنید.
- ۴ پاسخ‌نامه تشریحی: در اینجا کنار هر پاسخ، یک تگ تاکسونومی براساس سطوح یادگیری شیوه‌نامه بلوم (مصوب آموزش و پرورش) گذاشته‌ایم تا شما با سطح هر سؤال و پاسخ آن به‌خوبی آشنا شوید. این سطوح عبارت‌اند از: دانشی، کاربردی، تحلیلی، ارزیابی و قضاوت، خلاقیت و درک و فهم که در پایین صفحات بخش پاسخ‌نامه، آن‌ها را با یک علامت مشخص، برایتان در نظر گرفته‌ایم.
- ۵ دویبینگ فوری: این بخش خلاصه‌ای کاربردی از مهم‌ترین مطالب هر درس ارائه می‌دهد و چاره کار شما برای شب امتحان است.
- ۶ آزمون طلایی: در این آزمون، پیش‌بینی امتحان نهایی پیش رو توسط مؤلف انجام شده است. از آن به راحتی نگذرید. حتماً یکبار آن را از خودتان امتحان بگیرید و سپس با کمک راهنمای تصحیح این آزمون، اشکالات خود را مرور کنید.
- ۷ یادکست جمع‌بندی: درضمن با گوش دادن به یادکست جمع‌بندی این درس، می‌توانید راحت و آسوده، مطالب مهم را به ذهن بسپارید. برای این منظور، رمزینهای را که مشخص کرده‌ایم، اسکن کنید.

دکتر حسن وسکری کیاسری
مدیر دپارتمان ادبیات ماز

معرفی دیجی‌ماز

ما تو دیجی‌ماز این زمینه رو براتون فراهم کردیم تا از تجربه مطالعه کتاب الکترونیکی لذت ببرید. تو دیجی‌ماز، همه کتاب‌ها تو، حتی کتاب‌های درسی، تو، یکجا و در یک اپلیکیشن کنار هم داری و همه‌جا میتونی با خودت ببریشون! مزیت‌های منحصر به فرد دیجی‌ماز نسبت به سایر ابزارهای مطالعه کتاب الکترونیکی:

■ امکان هایلایت کردن

همونطوری که با ماژیک فسفری توی کتاب‌های کاغذی مطالب مهم رو هایلایت می‌کنی! با این تفاوت که ماژیکت تموم نمیشه و هر وقتم بخوای می‌تونی پاکش کنی!

■ امکان یادداشت گذاری توی صفحات

همونطور که گوشه کتابت نکات مهم رو می‌نویسی، اینجا هم هر چه دل تنگت می‌خواهد بنویس و نگران کم‌بودن جا هم نیستی دیگه!

■ امکان نشان‌دار کردن صفحات برای مرور مجدد

دوست‌داری قبل امتحان، سریع صفحات مهم رو مرور کنی؟ دیگه نگران نباش. صفحات مهم رو علامت بزن و خیلی سریع مرورشون کن!

■ امکان خط کشیدن و ترسیم آزاد

علاوه بر هایلایت کردن، دوست‌داری زیر کلمه‌های مهم هم خط بکشی؟ مشکلی نیست. توی دیجی‌ماز هم این امکانو داری! تازه خودکارتم چند رنگه و تموم نمیشه!

■ پاک کردن (یادداشت‌ها، خط‌کشی‌ها و هایلایت‌ها)

احساس می‌کنی کتابت خیلی شلوغ شده؟ یا چیزی رو نوشتی و می‌خوای پاکش کنی؟ باز مشکلی نیست؛ هر چیزی که بخوای رو خیلی راحت می‌تونی پاک کنی! اثری هم ازش نمیمونه!!

■ ذخیره کردن تمامی تغییرات بعد از هر بار استفاده از کتاب

نگرانی که یه موقع نوشته‌ها، هایلایت و یادداشت‌ها توی کتاب گم بشن؟؟ نگران اینم نباش! توی دیجی‌ماز همه چیز ذخیره میشه و توی سیستم باقی می‌مونه!

■ امکان انتقال به صفحات مورد نظر از طریق فهرست مطالب

موقع خوندن pdf کتاب‌ها انگشتت درد می‌گیره و حوصله اسکرول کردن نداری؟ دوست‌داری سریع بری تو همون فصل وسط یا انتهای کتاب؟ واسه اینم مشکل نداری!! هر جای کتاب که باشی می‌تونی فهرست رو باز کنی و فقط با یه کلیک بری توی صفحه مورد نظر!!

■ امکان جست‌وجوی کلمات

از اون دسته آدم‌هایی هستی که دوست داری ترکیبی بخونی و یه کلمه رو سرچ کنی و تمام مطالب مرتبط باهاش رو پیدا کنی؟؟ باز مشکلی نداری! هر چی که بخوای توی دیجی‌ماز به فارسی یا انگلیسی می‌تونی سرچ کنی و پیدا کنی!

■ وضعیت نایت مود (night mode)

نور گوشی یا تبلت چشمتو اذیت میکنه؟ باز مشکلی نداری!! کافیه دیجی‌ماز رو بذاری روی حالت نایت مود!

■ هر کتاب رو فقط یک بار تهیه می‌کنی!

تا حالا شده یه کتابی رو تهیه کنی بعد ببینی آپدیت جدیدش اومده و مجبور شی یه هزینه مجدد کنی تا تهیه‌اش کنی؟؟ دیگه این دغدغه رو نداشته باش! حتی اگه کتاب‌های دیجی‌ماز ۱۰۰ بار هم آپدیت بشن، نیاز به هزینه مجدد نداری و کتاب جدید برات فعال میشه!

■ آخیشو تو بگو...

بهمون بگو چه ویژگی‌های دیگه‌ای لازم داری که به دیجی‌ماز اضافه کنیم؟ تا توی آپدیت‌های بعدی این کارو انجام بدیم. اگه می‌خوای برنده باشی، سعی کن خوب پیش‌بینی کنی!

فهرست

فصل اول | ادبیات تعلیمی

- ستایش ملکا، ذکر تو گویم ۸
- درس یکم شکرِ نعمت ۱۰
- بانک سؤالات تشریحی ۱۷
- درس دوم مست و هشیار ۲۳
- بانک سؤالات تشریحی ۳۰

فصل دوم | ادبیات پایداری

- درس سوم آزادی ۳۶
- بانک سؤالات تشریحی ۴۲
- درس پنجم دماوندیه ۴۶
- بانک سؤالات تشریحی ۵۴

فصل سوم | ادبیات غنایی

- درس ششم نی‌نامه ۶۱
- بانک سؤالات تشریحی ۶۹
- درس هفتم در حقیقت عشق ۷۵
- بانک سؤالات تشریحی ۸۳

فصل چهارم | گونه‌شناسی: ادبیات سفر و زندگی

- درس هشتم از پاریز تا پاریس ۸۹
- بانک سؤالات تشریحی ۹۶
- درس نهم کویر ۱۰۱
- بانک سؤالات تشریحی ۱۱۱

فصل پنجم | ادبیات انقلاب اسلامی

- درس دهم فصل شکوفایی ۱۱۷
- بانک سؤالات تشریحی ۱۲۱

- درس یازدهم آن شب عزیز ۱۲۵
- بانک سؤالات تشریحی ۱۳۳

فصل ششم | ادبیات حماسی

- درس دوازدهم گذر سیاوش از آتش ۱۳۹
- بانک سؤالات تشریحی ۱۵۰
- درس سیزدهم خوانِ هشتم ۱۵۷
- بانک سؤالات تشریحی ۱۶۷

فصل هفتم | ادبیات داستانی

- درس چهاردهم سی مرغ و سیمرغ ۱۷۳
- بانک سؤالات تشریحی ۱۸۳
- درس شانزدهم کباب غاز ۱۸۹
- بانک سؤالات تشریحی ۲۰۳

فصل هشتم | ادبیات جهان

- درس هفدهم خنده تو ۲۰۹
- بانک سؤالات تشریحی ۲۱۴
- درس هجدهم عشق جاودانی ۲۱۸
- نیایش لطف تو ۲۲۴
- بانک سؤالات تشریحی ۲۲۶

- آزمون‌های پایانی نوبت اول و دوم ۲۳۱

- پاسخ‌نامه تشریحی ۲۴۷

- دوبینگ فوری ۲۷۱

درس یکم: شکرِ نعمت

مشاوره تخصصی

موضوع: در این درس، به موضوعات مختلفی چون ضرورت شکرگزاری از نعمت‌های خدا، توصیف تجلی قدرت خداوند در طبیعت، ستایش پیامبر و ناتوانی انسان در وصف خدا پرداخته شده.

قلمرو زبانی: معنی بعضی از کلمات، واژه‌های هم‌آوا و کلمات معمم املائی رو باید بدینین. همچنین نقش دستوری بعضی از ضمایر متصل و جملاتی رو که حذف در اون‌ها صورت گرفته، باید تشخیص بدین.

قلمرو ادبی: مفهوم نمادین کلماتی چون مرغ سحر و پروانه رو مشخص کنین. همچنین آرایه‌های مشترک بعضی از عبارات درس مثل تشبیه و سجع رو بنویسین.

قلمرو فکری: در این بخش از شما معنی و مفهوم بعضی از عبارات معمم درس رو می‌خواه. همچنین مفهوم کلی بعضی از ابیات درس رو باید بلد باشین.

معرفی نویسنده

مصلح‌الدین سعدی شیرازی از شاعران بزرگ قرن هفتم بود. در جوانی در مدرسه نظامیه بغداد تحصیل کرد و علوم مختلف را فراگرفت. در سفری طولانی به نقاط مختلف و شهرهای مشهور مثل حجاز، دمشق و... رفت و با بزرگان آن مناطق دیدار کرد. این سفر سی سال طول کشید. سعدی بعد از بازگشت به شیراز، ابتدا کتاب «بوستان» را در قالب مثنوی نوشت و سپس کتاب «گلستان» را به نظم و نثر به رشته تحریر درآورد. این شاعر در سرودن غزل‌های عاشقانه نیز سرآمد شاعران ادب فارسی بود. آرامگاه سعدی در شیراز، همواره زیارتگاه مشتاقان شعر و ادب است. در تقویم ایران، روز اول اردیبهشت، با عنوان روز بزرگداشت سعدی نامگذاری شده است.

لغات ■ **اعراض:** روی گرداندن از کسی یا چیزی، روی گردانی ■ **انابت:** بازگشت به سوی خدا، توبه، پشیمانی ■ **انبساط:** حالتی که در آن، احساس بیگانگی و ملاحظه و رودربایستی نباشد؛ خودمانی شدن ■ **باسق:** بلند، بالیده ■ **بنات:** چ بنت، دختران ■ **بنان:** سرانگشت، انگشت ■ **تاک:** درخت انگور، رز ■ **تتمه:** باقی مانده؛ تتمه دور زمان: مایه تمامی و کمال گردش روزگار، مایه تمامی و کمال دور زمان رسالت ■ **تحفه:** هدیه، ارمان ■ **تخیر:** سرگشتگی، سرگردانی ■ **تضرع:** زاری کردن، التماس کردن ■ **تقصیر:** گناه، کوتاهی، کوتاهی کردن ■ **جسیم:** خوش اندام ■ **حلیه:** زیور، زینت ■ **خوان:** سفره، سفره فراخ و گشاده ■ **دایه:** زنی که به جای مادر به کودک شیر می‌دهد یا از پرستاری می‌کند. ■ **ربیع:** بهار ■ **روزی:** رزق، مقدار خوراک یا وجه معاش که هرکس روزانه به دست می‌آورد یا به او می‌رسد؛ وظیفه روزی: رزق مقرر و معین ■ **شفیع:** شفاعت کننده، پامرد ■ **شهد:** عسل؛ شهد فایق: عسل خالص ■ **صفوت:** برگزیده، برگزیده از افراد بشر ■ **عاکفان:** چ عاکف: کسانی که در مدتی معین در مسجد بمانند و به عبادت پردازند. هم خانواده با اعتکاف ■ **عز و جل:** گرامی، بزرگ و بلند مرتبه است؛ بعد از ذکر نام خداوند به کار می‌رود. ■ **عصاره:** آبی که از فشردن میوه یا چیز دیگر به دست آورند؛ افشیره، شیره ■ **فاحش:** آشکار، واضح ■ **فایق:** برگزیده، برتر ■ **فزاش:** فرش گستر، گسترده فرش ■ **قبا:** جامه، جامه‌ای که از سوی پیش باز است و پس از پوشیدن دو طرف پیش را با دکمه به هم پیوندند. ■ **قدم:** آمدن، قدم نهادن، فرارسیدن ■ **قسیم:** صاحب جمال ■ **کاینات:** چ کاینه، همه موجودات جهان ■ **کرامت کردن:** عطا کردن، بخشیدن ■ **مراقبت:** در اصطلاح عرفانی، کمال توجه بنده به حق و یقین بر اینکه خداوند در همه احوال، عالم بر ضمیر اوست؛ نگاه داشتن دل از توجه به غیر حق ■ **مزید:** افزونی، زیادی ■ **مطاع:** فرمانروا، اطاعت شده، کسی که دیگری فرمان او را می‌برد. ■ **معاملت:** اعمال عبادی، احکام و عبادات شرعی؛ در متن درس، مقصود همان کار مراقبت و مکاشفت است. ■ **معترف:** اقرارکننده، اعتراف کننده ■ **مفخر:** هرچه بدان فخر کنند و بنازند؛ مایه افتخار ■ **مفرح:** شادی بخش، فرح‌انگیز ■ **مکاشفت:** کشف کردن و آشکار ساختن، در اصطلاح عرفانی، پی بردن به حقایق است. ■ **منسوب:** نسبت داده شده ■ **منت:** سپاس، شکر، نیکویی ■ **منکر:** زشت، ناپسند ■ **موسم:** فصل، هنگام، زمان ■ **ناموس:** آبرو، شرافت ■ **نبات:** گیاه، رُستنی ■ **نبی:** پیغمبر، پیام‌آور، رسول ■ **نسیم:** خوش‌بو ■ **واصفان:** چ واصف، وصف‌کنندگان، ستاینندگان ■ **ورق:** برگ ■ **وسیم:** دارای نشان پیامبری ■ **وظیفه:** مقرر، وجه معاش

مَتَّ خدای را، عَزَّوَجَلَّ، که طاعتش موجبِ قربت است و به شکرِ اندرش مزیدِ نعمت، هر نَفْسِ که فرومی‌رود، مُمِدِّ حیات است و چون برمی‌آید، مُفَرِّجِ ذات، پس در هر نَفْسِ دو نعمت موجود است و بر هر نعمتی شکرِ واجب.

قلمرو زبانی ■ **مَتَّ**: سپاس، شکر ■ **«را» در «مَتَّ خدای را»**: حرف اضافه به معنی «برای» و خدا متمم است ■ حذف فعل «است» بعد از «مَتَّ خدا را» به قرینهٔ لفظی **عَزَّ و جَلَّ**: گرامی، بزرگ و بلندمرتبه است ■ **طاعت**: اطاعت، فرمانبرداری ■ **ضمیر پیوسته «ش» در «طاعتش»**: مضاف‌الیه (طاعت او) ■ **موجب**: سبب ■ **قربت**: نزدیکی (هم‌آوا با غربت: دوری) ■ **به شکر اندرش**: دو حرف اضافه برای یک متمم ■ **مزید**: افزونی، زیادی، نهاد جمله است ■ حذف فعل «است» بعد از «مزید نعمت» به قرینهٔ لفظی ■ **ممد**: مددکننده، یاری‌رساننده ■ **حیات**: زندگی (هم‌آوا با حیاط) ■ **مفَرِّج**: شادی‌بخش ■ **ذات**: سرشت ■ حذف فعل «است» بعد از «ذات» و «واجب» به قرینهٔ لفظی **قلمرو ادبی** ■ **«به شکر اندرش مزید نعمت»**: تلمیح به آیهٔ «لئن شکرتم لازیدنکم»: اگر شکر کنید نعمت‌هایتان را زیاد می‌کنیم. ■ **(قربت و نعمت)**، **(ذات و حیات)**، **(موجود و واجب)**: سجع ■ **فرومی‌رود و برمی‌آید**: تضاد

قلمرو فکری ■ **معنی**: سپاس مخصوص و برای خداوند گرامی و بزرگ است که اطاعت از او، سبب نزدیکی به او و شکرگزاری از او موجب زیاد شدن نعمت است. هر نفسی که می‌کشیم یاری‌رسانندهٔ زندگی است و چون بیرون می‌آید، شادی‌بخش وجود است، بنابراین در هر نفس دو نعمت وجود دارد و به خاطر هر نعمتی واجب است که شکرگزار باشیم.

از دست و زبانِ که برآید کز عهدهٔ شکرش به درآید؟

قلمرو زبانی ■ **که**: چه کسی نقش دستوری مضاف‌الیه (ضمیر پرسشی) ■ **ضمیر پیوسته «ش» در «شکرش»**: مضاف‌الیه (شکر او) ■ **مصراع اول**: استفهام انکاری (از دست و زبان کسی بر نمی‌آید) ■ **مصراع دوم** نهاد برای فعل «برآید» در مصراع اول (از عهدهٔ شکرش برآمدن؛ از دست و زبان کسی بر نمی‌آید)

قلمرو ادبی ■ **دست**: مجاز از قدرت و توانایی ■ **زبان**: مجاز از سخن و گفتار ■ **از عهدهٔ کاری برآمدن**: کنایه از توانایی انجام آن کار را داشتن ■ **دست و زبان**: تناسب

قلمرو فکری ■ **معنی**: از توانایی و گفتار چه کسی برمی‌آید که به گونه‌ای شایسته شکرگزار نعمت‌های خداوند باشد. ■ **مفهوم**: ناتوانی انسان در شکرگزاری از خدا

«اعملوا آل داؤد شُكْرًا وَ قَلِيلٌ مِّنْ عِبَادِي الشُّكُورُ».

قلمرو ادبی ■ **نضمین** (کاربرد آیهٔ قرآنی)

قلمرو فکری ■ **معنی**: ای خاندان داود، شکرگزار باشید و عدهٔ کمی از بندگان من سپاس‌گزارند.

بنده همان به که ز تقصیرِ خویش

ورنه، سزاوارِ خداوندی‌اش کس نتواند که به جای آورد

قلمرو زبانی ■ **به**: بهتر است ■ حذف فعل «است» بعد از «به» در مصراع اول به قرینهٔ معنوی ■ **تقصیر**: گناه، کوتاهی ■ **عذر**: پوزش ■ **درگاه**: بارگاه، پیشگاه ■ **ورنه**: وگرنه ■ **ضمیر پیوسته «ش» در «خداوندی‌اش»**: مضاف‌الیه ■ **به جای آورد**: انجام دادن، ادا کردن ■ **بیت اول**: همان: نهاد جملهٔ هسته، **به**: مسند، **بنده**: نهاد جملهٔ وابسته.

قلمرو ادبی ■ **عذر به درگاه خدا آوردن**: کنایه از توبه کردن

توجه

قالب شعر «قطعه» است؛ زیرا قافیه فقط در مصراع‌های زوج رعایت شده است. حداقل قطعه «دو بیت» است.

قلمرو فکری ■ **معنی**: همان بهتر است که بنده به سبب کوتاهی در عبادت به درگاه خداوند توبه کند، وگرنه کسی نمی‌تواند آنچنان که شایستهٔ خدایی اوست سپاسگزار باشد. ■ **مفهوم**: ناتوانی انسان در سپاس‌گزاری از خداوند

بارانِ رحمتِ بی‌حسابش همه را رسیده و خوانِ نعمتِ بی‌دریغش همه جا کشیده. پردهٔ ناموسِ بندگان به گناهِ فاحش ندرد و وظیفهٔ روزی به خطای مُنکر تَبَرَد.

قلمرو زبانی ■ **رحمت**: مهربانی، بخشایش ■ **بی‌حساب**: فراوان، بی‌اندازه ■ **«را» در «همه را رسیده»**: حرف اضافه به معنی «به» (به همه رسیده) ■ **خوان**: سفره (هم‌آوا با خان: مرحله) ■ **بی‌دریغ**: بی‌مضایقه ■ حذف فعل کمکی «است» بعد از «رسیده و کشیده» به قرینهٔ معنوی ■ **زمان فعل‌های «کشیده و رسیده»**: ماضی نقلی (کشیده است، رسیده است) ■ **ناموس**: آبرو، شرافت ■ **فاحش**: آشکار، واضح ■ **وظیفه**: مقرری، حقوق ■ **روزی**: رزق ■ **مُنکر**: زشت، ناپسند ■ **بی‌حساب**، **بی‌دریغ**، **فاحش**، **منکر**: صفت‌های بیانی مطلق

قلمرو ادبی ■ **باران رحمت**: تشبیه ■ **خوان نعمت**: تشبیه ■ **رسیده و کشیده**: سجع ■ **پردهٔ ناموس**: تشبیه ■ **پرده دریدن**: کنایه از رسوا کردن ■ **پردهٔ ناموس ... ندرد**: تلمیح به صفت ستارالعیوب بودن خداوند ■ **ندرد و نَبَرَد**: سجع

قلمرو فکری ■ **معنی**: رحمت بی‌اندازهٔ خداوند مثل باران به همه کس رسیده و نعمت‌های بی‌مضایقه‌اش مثل سفره همه جا گسترده است. آبروی بندگان را به خاطر گناه آشکار نمی‌برد و روزی مقرّر آن‌ها را به دلیل خطای زشت قطع نمی‌کند.

فراش باد صبا را گفته تا فرش زمردین بگسترده و دایه ابر بهاری را فرموده تا بنات نبات در مهد زمین پیرورد.

قلمرو زبانی ■ **فراش:** فرش گستر، گسترده فرش ■ **باد صبا:** باد بهاری، بادی که از جانب شمال شرقی می‌وزد. ■ **«را» در «باد صبا را گفته» و «ابر بهاری را فرموده»:** حرف اضافه به معنی «به» ■ حذف فعل «است» بعد از «گفته و فرموده» به قرینه معنایی (زمان هر دو فعل ماضی نقلی است). ■ **زمرده:** سنگ قیمتی سبزرنگ ■ **بگسترده:** پهن کند ■ **دایه:** پرستار کودک ■ **بنات:** چ بنت، دختران ■ **بنات:** گیاه ■ **مهد:** گهواره ■ **فرش زمردین و ابر بهاری:** ترکیب وصفی

قلمرو ادبی ■ **فراش باد صبا:** تشبیه ■ **فرش زمردین:** استعاره از سبزه‌ها ■ **دایه ابر بهاری:** تشبیه ■ **بنات نبات:** تشبیه ■ **مهد زمین:** تشبیه ■ **«مهد زمین»:** تلمیح به آیه «الم نجعل الارض مهادا» (آیا زمین را گهواره‌ای نگردانیدیم؟) ■ **فراش و فرش:** تناسب ■ **دایه و مهد:** تناسب ■ **باد صبا، ابر و بهار:** تناسب ■ **بگسترده و پیرورد:** سجع

قلمرو فکری ■ **معنی:** به باد صبا گفته است تا فرشی سبز از چمن بگستراند و به ابر بهاری امر کرد تا گیاهان را در زمین پرورش دهد.

درختان را به خلعت نوروژی قبای سبز ورق در بر گرفته و اطفال شاخ را به قدوم موسم ربیع کلاه شکوفه بر سر نهاده. عصاره تاکی به قدرت او شهید فایق شده و تخم خرمایی به تربیتش نخل باسق گشته.

قلمرو زبانی ■ **خلعت:** هدیه، جامه دوخته که بزرگی به کسی ببخشد ■ **قبا:** جامه جلویاز (نقش دستوری آن مفعول است. ■ **ورق:** برگ ■ **«را» در «درختان را به ... در بر گرفته»:** فک اضافه (در بردرختان) ■ **اطفال:** چ طفل، کودکان ■ **قدوم:** آمدن، فرارسیدن ■ **موسم:** زمان، هنگام ■ **ربیع:** بهار ■ **«را» در «اطفال شاخ را...»:** فک اضافه (کلاه بر سر اطفال...) ■ **عصاره:** شیره ■ **تاک:** درخت انگور ■ **شهد:** عسل، شیرینی ■ **فایق:** برگزیده، خالص ■ **ضمیر پیوسته «ش» در «تربیتش»:** مضاف الیه (تربیت او) ■ **نخل:** درخت خرما ■ **باسق:** بلند، بالیده ■ حذف فعل کمکی «است» بعد از «گرفته، نهاده، شده و گشته» به قرینه معنایی. زمان همه فعل‌ها ماضی نقلی است.

قلمرو ادبی ■ **قبای ورق:** تشبیه ■ **اطفال شاخ:** تشبیه ■ **کلاه شکوفه:** تشبیه ■ **به درختان خلعتی از قبادادن، قدوم موسم ربیع و کلاه بر سر شاخه‌ها نهادن:** تشخیص ■ **درخت، ورق، شاخه، ربیع، شکوفه:** تناسب ■ **خلعت، قبا و کلاه:** تناسب ■ **شهد و تاک:** تناسب ■ **تاک و نخل:** تناسب ■ **گرفته و نهاده:** سجع

قلمرو فکری ■ **معنی:** لباس سبزرنگی از برگ، به‌عنوان جامه نوروژی بر تن درختان پوشانده و بر سر شاخه‌های چون کودکان، به سبب فرارسیدن فصل بهار، کلاهی از شکوفه نهاده است. شیره درخت انگور به قدرت او عسل خالص شده و هسته خرمایی به خاطر پرورش او نخل بلند گشته است.

ابر و باد و مه و خورشید و فلک در کارند تا تو نانی به کف آری و به غفلت نخوری

همه از بهر تو سرگشته و فرمانبردار شرط انصاف نباشد که تو فرمان نبری

قلمرو زبانی ■ **مه:** کوتاه شده ماه ■ **فلک:** آسمان ■ **غفلت:** بی‌خبری ■ **از بهر:** برای (حرف اضافه) ■ **سرگشته:** حیران ■ حذف فعل «هستند» بعد از «فرمانبردار» به قرینه معنایی ■ **انصاف:** عدل، راستی ■ «همه» در ابتدای بیت دوم ضمیر مبهم و نهاد است. ■ **در کار و سرگشته و شرط انصاف:** مسند ■ **فرمانبردار:** معطوف به مسند

قلمرو ادبی ■ **ابر و باد و مه و خورشید و فلک:** تناسب و مجاز از کل آفرینش ■ **نان:** مجاز از روزی ■ **کف:** مجاز از دست ■ **قالب شعر:** قطعه

قلمرو فکری ■ **معنی:** کل آفرینش در حال حرکت و کار هستند تا تو روزی خود را به دست آوری و آن را به غفلت نخوری. همه پدیده‌ها فرمان بردار تو هستند. انصاف نیست که تو از خداوند فرمانبرداری نکنی. ■ **مفهوم:** اطاعت از خدا و غافل نشدن از یاد او

در خبر است از سرور کاینات و مَفخرِ موجودات و رحمتِ عالمیان و صَفوتِ آدمیان و تَمَمّه دَورِ زمان، مُحَمَّد مصطفی، صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ،

قلمرو زبانی ■ **خبر:** حدیث، روایت ■ **کاینات:** چ کاینه، موجودات ■ **مَفخر:** مایه افتخار ■ **رحمت:** مهربانی، دلسوزی ■ **عالمیان:** جهانیان ■ **صَفوت:** برگزیده ■ **تَمَمّه:** باقیمانده ■ **تَمَمّه دور زمان:** مایه کمال گردش روزگار ■ **در خبر:** مسند ■ **مُحَمَّد مصطفی:** بدل

قلمرو ادبی ■ **رحمت عالمیان تلمیح دارد به این که حضرت پیامبر رحمة للعالمین بوده اند.** (اشاره به آیه ۱۰۷ سوره انبیا)

قلمرو فکری ■ **معنی:** از سرور و مایه افتخار موجودات و رحمت مردم جهان و برگزیده انسان‌ها و مایه کمال گردش روزگار، محمد مصطفی که درود خداوند بر او و خاندانش باد ... روایت شده است:

شَفِيعٌ مُطَاعٌ نَبِيُّ كَرِيمٍ قَسِيمٌ جَسِيمٌ نَسِيمٌ وَسِيمٌ

قلمرو زبانی ■ **شَفِيع:** شفاعت کننده، پایمرد ■ **مُطَاع:** فرمانروا ■ **نَبی:** پیامبر ■ **كَرِيم:** بخشنده ■ **قَسِيم:** صاحب جمال ■ **جَسِيم:** خوش اندام ■ **نَسِيم:** خوشبو ■ **وَسِيم:** دارای نشان پیامبری

قلمرو زبانی ■ **قسیم و نسیم و وسیم:** جناس ناهمسان ■ **تکرار صامت «س»، «م» و مصوت بلند «ی»:** واج‌آرایی

قلمرو فکری ■ **معنی:** او پیامبر (ص) شفاعت کننده، فرمانروا، پیام آور، بخشنده، صاحب جمال، خوش اندام، خوشبو و دارای نشان پیامبری است.

بَلِّغِ الْعُلَى بِكَمَالِهِ، كَشَفِ الدُّجَى بِجَمَالِهِ حَسُنَتْ جَمِيعُ خِصَالِهِ، صَلُّوا عَلَيْهِ وَ آلِهِ

قلمرو زبانی ■ **بلغ:** رسید ■ **العی:** مرتبه بالا ■ **کشف:** برطرف کردن ■ **الدجی:** تاریکی‌ها ■ **جمال:** زیبایی ■ **حسنت:** زیباست ■ **جمیع:** همه ■ **خصال:** چ خصلت، خوبیها ■ **صَلُّوا عَلَيْهِ وَ آلِهِ:** بر او و خاندانش درود بفرستید.

قلمرو ادبی ■ **کمال و جمال:** جناس ناهمسان ■ **تکرار صامت «ل»:** واج‌آرایی

قلمرو فکری ■ **معنی:** پیامبر به سبب کمال خود به مرتبه بلند رسید و با جمال نورانی خود، تاریکی‌ها را برطرف کرد. همهٔ خصلت‌های او زیباست؛ بر او و خاندانش درود بفرستید.

چه غم دیوارِ اَمّت را که دارد چون تو پشتیبان؟ چه باک از موجِ بحر آن را که باشد نوح کشتیان؟

قلمرو زبانی ■ **اَمّت:** مردم، پیروان ■ **بحر:** دریا(هم‌آوا با بهر: برای) ■ حذف فعل «غیر اسنادی است» بعد از «چه غم» و «چه باک» به قرینهٔ معنایی حرف «را» به معنای «برای» در دیوارِ اَمّت را و «آن را» حرف اضافه است.

قلمرو ادبی ■ هر دو بیت دارای استفهام انکاری هستند. ■ **دیوارِ اَمّت:** تشبیه ■ **دیوارِ اَمّت چون تو پشتیبان دارد:** تشبیه ■ مصراع دوم تلمیح دارد به داستان حضرت نوح ■ **نوح، بحر، موج، کشتییان:** تناسب

نکته

بیت دارای آرایهٔ «اسلوب معادله» است، در حقیقت مصراع دوم در حکم مصداق و نمونه‌ای برای مصراع اول است. **توجه:** پشتیبان و کشتییان جناس ندارند؛ زیرا بیشتر از یک واج با هم اختلاف دارند.

قلمرو فکری ■ **معنی:** پیروان تو وقتی پشتیبان و تکیه‌گاهی مثل تو دارند، غمی ندارند، همان‌گونه که پیروان نوح هم به خاطر اینکه نوح ناخدای آن‌هاست، از موج دریا ترسی ندارند. ■ **مفهوم:** امیدواری به پشتیبانی پیامبر

هرگه که یکی از بندگان گنهکارِ پریشان روزگار، دستِ انابت به امیدِ اجابت به درگاه حق جَلَّ و علا بردارد، ایزد تعالی در او نظر نکند بازش بخواند؛ باز اعراض فرماید. بار دیگرش به تضرع و زاری بخواند.

قلمرو زبانی ■ **انابت:** توبه، پشیمانی ■ **دستِ انابت:** اضافهٔ اقتراعی (دست به نشانهٔ انابت) ■ **اجابت:** پذیرفتن ■ **ایزد تعالی:** خداوند بلندمرتبه ■ **ضمیر پیوستهٔ «ش» در «بازش» و «بار دیگرش»:** مفعول (باز او را، بار دیگر او را) ■ **اعراض:** روی گرداندن ■ **تضرع:** زاری ■ **اعراض کردن:** روی برگرداندن

قلمرو ادبی ■ **پریشان روزگار:** کنایه از بیچاره و بدبخت ■ **نظر نکند:** کنایه از بی‌توجهی ■ **اجابت و انابت:** جناس ناهمسان

قلمرو فکری ■ **معنی:** هرگاه یکی از بندگان گناهکارِ آشفته‌حال، دستش را به امید پذیرفتن توبه، به درگاه خداوند بلند کند، خدا به او توجه نمی‌کند، دوباره خدا را صدا می‌زند، اما توجهی نمی‌کند، بار دیگر با زاری و خواهش خدا را می‌خواند.

حق، سُبْحَانَهُ و تعالی فرماید: یا مَلَائِکَتِی قَدْ اسْتَحِیْتُ مِنْ عَبَدِی وَ لَیْسَ لَهُ غَیْرِی فَقَدْ غَفَرْتُ لَهُ. دعوتش اجابت کردم و امیدش برآوردم که از بسیاری دعا و زاری بنده همی شرم دارم.

قلمرو زبانی ■ **حق:** خداوند ■ **سُبْحَانَهُ و تعالی:** پاک و منزّه و بلندمرتبه است ■ **یا مَلَائِکَتِی:** ای فرشتگان من ■ **قد استحیْتُ:** من شرم دارم ■ **من عبدی:** از بنده‌ام ■ **و لیس:** و نیست ■ **لَهُ غَیْرِی:** برای او غیر از من ■ **فقد غفرت له:** پس او را آمرزیدم. ■ **دعوت:** دعا ■ **اجابت:** پذیرش

قلمرو ادبی ■ تضمین به حدیث قدسی

قلمرو فکری ■ **معنی:** خداوند پاک و منزّه و بلندمرتبه فرماید: «ای فرشتگان، من شرم دارم از بنده‌ام و برای او غیر از من کسی نیست، پس او را آمرزیدم.» خواسته‌اش را پذیرفتم و آرزویش را برآورده کردم که از بسیاری دعا و زاری بنده شرم دارم.

کَرَمِ بَیْنِ و لَطْفِ خَدَاوَنَدگَارِ گَنه بَنده کرده‌ست و او شرمسار

قلمرو زبانی ■ **کَرَم:** بزرگواری، بخشش ■ حذف فعل «بین» بعد از «خداوندگار» به قرینهٔ لفظی ■ خداوندگار دو تلفظی است؛ با سکون یا کسره «د»، مثل «روزگار» که هم با سکون «ر» خوانده می‌شود هم با کسره ■ حذف فعل «است» بعد از «شرمسار» به قرینهٔ لفظی ■ **نوع حرف «و» در هر دو مصراع:** ربط

قلمرو ادبی ■ تلمیح به حدیث قدسی «یا مَلَائِکَتِی قَدْ اسْتَحِیْتُ مِنْ عَبَدِی وَ لَیْسَ لَهُ غَیْرِی فَقَدْ غَفَرْتُ لَهُ»

قلمرو فکری ■ **معنی:** به بخشش و لطف خدا نگاه کن که بنده گناه می‌کند و او شرمسار است. ■ **مفهوم:** بنده‌نوازی و لطف خدا.

عَاکِفَانِ کَعْبَةِ جَلَالِشْ بِه تَقْصِیْرِ عِبَادَتِ مَعْتَرِفِ کِه: مَا عَبَدْنَاکَ حَقَّ عِبَادَتِکَ، وَ وَاَصْفَانِ جَلِیَّةِ جَمَالِشْ بِه تَحْیِیرِ مَنَسُوبِ کِه: مَا عَرَفْنَاکَ حَقَّ مَعْرِفَتِکَ.

قلمرو زبانی ■ **عاکفان:** چ عاکف، عبادت‌کنندگان ■ **جلال:** بزرگی، شکوه ■ **تقصیر:** گناه، کوتاهی ■ **معترف:** اقرارکننده، اعتراف‌کننده ■ حذف فعل «هستند» بعد از «معترف» به قرینهٔ معنوی ■ **ما عَبَدْنَاکَ حَقَّ عِبَادَتِکَ:** تو را آن چنان که شایسته است، پرستش نکردیم ■ **واصفان:** چ واصل، وصف‌کنندگان ■ **جلیه:** زیور، زینت ■ **جمال:** زیبایی ■ **تحییر:** سرگشتگی، سرگردانی ■ **منسوب:** نسبت‌داده شده (هم‌آوا با منصوب) ■ حذف فعل «هستند» بعد از «منسوب» به قرینهٔ معنوی ■ **ما عَرَفْنَاکَ حَقَّ مَعْرِفَتِکَ:** تو را چنان سزاوار است شناختیم

قلمرو ادب ■ کعبه جلال: تشبیه ■ حلیه جمال: تشبیه ■ جلال و جمال: جناس ناهمسان ■ عَبَدْنَاكَ حَقَّ عِبَادَتِكَ: تضمین ■ مَا عَرَفْنَاكَ حَقَّ مَعْرِفَتِكَ: تضمین
قلمرو فکری ■ معنی: گوشه‌نشینان خانه بزرگی خداوند به کوتاهی خود در عبادت اعتراف دارند که تو را چنان که شایسته است، پرستش نکردیم و ستایندگان زیور زیبایی او، متحیرند که تو را چنان که سزاوار شناسایی توست، نشناختیم. ■ مفهوم: ناتوانی از شناخت و پرستش شایسته خداوند.

گر کسی وصف او ز من پرسد بی‌دل از بی‌نشان چه گوید باز؟

قلمرو زبانی ■ بی‌دل: عاشق، عارف ■ بی‌نشان: خداوند

قلمرو ادب ■ بی‌دل: کنایه از عاشق (سعدی) ■ چه گوید باز: استفهام انکاری (نمی‌تواند بگوید)

قلمرو فکری ■ معنی: اگر کسی وصف خداوند را از من (سعدی) بپرسد، من بی‌دل (عاشق) نمی‌توانم سخنی از معشوق بی‌نشان بگویم. ■ مفهوم: ناتوانی در توصیف خدا

عاشقان کُشْتَنگانِ معشوق‌اند برنیا یسد ز کُشْتَنگانِ آواز

قلمرو زبانی ■ برنیا یسد: بلند نشود

قلمرو ادب ■ کُشْتَنگان: واژه آرایه یا تکرار ■ تکرار صامت «ش»: واج آرایه ■ مجاز: آواز: سخن ■ قالب شعر: قطعه

قلمرو فکری ■ معنی: عاشقان خود را فدای معشوق می‌کنند و از آن‌ها سخن و فریادی شنیده نمی‌شود. ■ مفهوم: رازداری عاشقانه، پاکبختگی

یکی از صاحب‌دلان سر به جیب مراقبت فرو برده بود و در بحر مکاشفت مستغرق شده: آن‌گه که از این معامله بازآمد، یکی از یاران به طریق انبساط گفت: «از این بوستان که بودی، ما را چه تحفه کرامت کردی؟»

قلمرو زبانی ■ صاحب‌دلان: خداشناس‌ها، عارف‌ها ■ جیب: گریبان، یقه ■ مراقبت: در اصطلاح عرفانی، توجه بنده به حق و یقین بر اینکه خداوند در همه احوال،

عالم بر ضمیر اوست ■ جیب مراقبت: اضافه استعاری ■ بحر: دریا ■ مکاشفت: در اصطلاح عرفانی، پی بردن به حقایق است ■ مستغرق: غرق شده ■ حذف فعل کمکی «بود» بعد از «شده» به قرینه لفظی ■ معاملت: اعمال عبادی، در متن درس، مقصود همان کار مراقبت و مکاشفت است. ■ به طریق: از روی، به روش ■ انبساط: شوخی، خودمانی ■ بوستان: باغ ■ «را» در جمله «ما را چه تحفه کرامت کردی»: حرف اضافه به معنی «برای» ■ تحفه: هدیه ■ کرامت کردی: بخشیدی

قلمرو ادب ■ سر به جیب مراقبت فرو بردن: کنایه از تفکر عارفانه داشتن ■ در بحر مکاشفت مستغرق شدن: کنایه از کشف حقیقت و پی بردن به آن ■ بحر مکاشفت: تشبیه ■ بوستان: استعاره از معرفت الهی

قلمرو فکری ■ معنی: یکی از عارفان در تفکر عارفانه فرورفته و غرق دریای کشف حقایق الهی بود. آنگاه که از این اعمال و اندیشه به خود بازآمد، یکی از یاران، خودمانی (به شوخی) به او گفت: از این باغ معرفت چه هدیه‌ای برای ما آوردی تا به ما عطا کنی؟

گفت «به خاطر داشتم که چون به درخت گل رسم، دامنی پُر کنم هدیه اصحاب را. چون برسیدم، بوی گُلَم چنان مست کرد که دامنم از دست برفت!»

قلمرو زبانی ■ چون: حرف ربط به معنی «وقتی که» ■ اصحاب: یاران ■ «را» در «هدیه اصحاب را»: حرف اضافه به معنی «برای» (برای هدیه اصحاب) ■ ضمیر پیوسته «م» در «بوی گلم»: مفعول (بوی گل مرا) ■ ضمیر پیوسته «م» در «دامنم از دست برفت»: مضاف الیه (دامن از دست من رفت)

قلمرو ادب ■ درخت گل: استعاره از عشق و معرفت الهی ■ بوی گل: استعاره از جلوه‌های عشق و معرفت ■ دامن از دست رفتن: کنایه از بی‌اختیار و از خود بی‌خود شدن ■ دست و مست: جناس ناهمسان

قلمرو فکری ■ معنی: گفت: به خاطر داشتم که چون به باغ الهی برسم، به عنوان هدیه برای دوستان، دامنم را از گل‌های معرفت پرکنم، اما چون به آنجا رسیدم، بوی گل چنان مرا مست کرد که از خود بی‌خود شدم. ■ مفهوم: از خود بی‌خود شدن عاشق

ای مرغ سحر! عشق ز پروانه بیاموز کان سوخته را جان شد و آواز نیامد

قلمرو زبانی ■ مرغ سحر: بلبل ■ «را» در «کان سوخته را جان شد»: فک اضافه: جان آن سوخته شد. ■ فعل «شد» در معنی «رفت» غیراسنادی و جان آن سوخته نهاد است.

قلمرو ادب ■ مانادا شدن مرغ سحر: تشخیص ■ مرغ سحر: نماد عاشق مدعی ■ پروانه: نماد عاشق حقیقی ■ سوخته: کنایه از عاشق رنج‌کشیده ■ آن و جان: جناس ناهمسان

قلمرو فکری ■ معنی: ای بلبل، عشق را از پروانه بیاموز که جان او از بدن بیرون رفت؛ اما صدایی از او برنخاست. ■ مفهوم: رازداری عاشق

این مدعیان در طلبش بی‌خبران‌اند کان را که خبر شد، خبری باز نیامد

قلمرو زبانی ■ مدعی: ادعاکننده ■ ضمیر پیوسته «ش» در «طلبش»: مضاف الیه (طلب او)

قلمرو ادبی ■ بیت تلمیح دارد به حدیثی از پیامبر «عَرَفَ اللَّهُ كَلَّ لِسَانَهُ»: (هرکس که خدا را شناخت زبانش گُند می شود.)

قلمرو فکری ■ معنی: مدعیان شناخت خدا، در جستجوی او بی خبرند. هرکس که به شناخت خدا دست یافت، دیگر سخنی از او نمی شنوی. ■ مفهوم: از خود بی خود شدن عاشق و رازداری او

گلستان سعدی

کارگاه متن پژوهی

قلمرو زبانی

۱. جدول زیر را به کمک متن درس کامل کنید.

واژه معادل	معنا
وسیم	دارای نشان پیامبری
مفرح	شادی بخش
انابت	به خدای تعالی بازگشتن
بریدن وظیفه	قطع کردن مقرری

۲. سه واژه در متن بیابید که هم‌آوای آن‌ها در زبان فارسی وجود دارد.

پاسخ ■ خوان (سفره) و خان (رییس) ■ قربت (نزدیکی) و غربت (دوری) ■ حیات (زندگی) و حیاط (بخشی از خانه) ■ منسوب (نسبت داده شده) و منصوب (گماشته) ■ بحر (دریا) و بهر (برای)

۳. از متن درس برای کاربرد هریک از حروف زیر، سه واژه مهمّ املایی بیابید و بنویسید.

پاسخ ■ ح: (تحیّر - اصحاب - تحفه) ■ ق: (قدوم - مستغرق - مراقبت) ■ ع: (عصاره - عاکفان - اعراض)

۴. در عبارت زیر، نقش دستوری ضمائر متصل را مشخص کنید.

بوی گُلم چنان مست کرد که دامنم از دست برفت.

پاسخ «م» در «گلم»: مفعول (بوی گل مرا چنان مست کرد) / «م» در «دامنم»: مضاف الیه برای «دست» (دامن از دست من برفت)

۵. در متن درس نمونه‌ای برای کاربرد هریک از انواع حذف (لفظی و معنایی) بیابید.

پاسخ طاعتش، موجب قربت است و به شکر اندرش مزید نعمت [است]: (حذف به قرینه لفظی)

پاسخ کرم بین و لطف خداوندگار (بین) گنه بنده کرده‌ست و او شرمسار (است): (حذف به قرینه لفظی)

پاسخ بنده همان په (است) که ز تقصیر خویش عذر به درگاه خدای آورد: (حذف به قرینه معنوی)

پاسخ همه از بهر تو سرگشته و فرمانبردار (هستند) شرط انصاف نباشد که تو فرمان نبری: (حذف به قرینه معنوی)

قلمرو ادبی

۶. واژه‌های مشخص شده، نماد چه مفاهیمی هستند؟

ای مرغ سحر! عشق ز پروانه پیاموز کان سوخته را جان شد و آواز نیامد

پاسخ مرغ سحر: عاشق دروغین و پرادعا/ پروانه: عاشق حقیقی و بی‌ادعا

۷. با توجه به عبارت‌های زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید.

باران رحمت بی حسابش همه را رسیده و خوان نعمت بی دریغش همه جا کشیده.

فراش باد صبا را گفته تا فرش زمردین بگسترده و دایه ابر بهاری را فرموده تا بنات نبات در مهد زمین بیورده.

الف) آرایه‌های مشترک دو عبارت را بنویسید.

پاسخ اضافه تشبیهی: «باران رحمت و خوان نعمت» در عبارت اول / «فراش باد صبا، دایه ابر بهاری، بنات نبات و مهد زمین» در عبارت دوم / سجع: «رسیده و کشیده»

در عبارت اول / «بگسترده و بیورده» در عبارت دوم

ب) قسمت مشخص شده بیانگر کدام آرایه ادبی است؟

پاسخ «فرش زمردین» استعاره از سبزه‌ها و گیاهان

قلمرو فکری

۸. معنی و مفهوم عبارت‌های زیر را به نثر روان بنویسید.

عاکفان کعبه جلالش به تقصیر عبادت معترف که: ما عبَدناک حَقَّ عبادَتک.

پاسخ ■ **معنی:** گوشه‌نشینان خانه بزرگی و عظمت خداوند به کوتاهی و سستی در عبادت اعتراف دارند که تو را به شایستگی نپرستیدیم. ■ **مفهوم:** اعتراف به کوتاهی در پرستش خدا/ ناتوانی از پرستش شایسته خداوند

یکی از صاحب‌دلان سر به جیب مراقبت فرو برده بود و در بحر مکاشفت مستغرق شده.

پاسخ ■ **معنی:** یکی از عارفان برای نگاه داشتن دل از توجه به غیر حق، در تفکر عارفانه فرورفته بود و قصد کشف حقایق الهی داشت. ■ **مفهوم:** حالت مراقبه و مکاشفه

۹. مفهوم کلی مصراع‌های مشخص شده را بنویسید.

ابر و باد و مه و خورشید و فلک در کارند / تا تو نانی به کف آری و به غفلت نخوری

پاسخ / برحذر داشتن انسان از غفلت از یاد خدا

چه غم دیوار امت را که دارد چون تو پشتیبان / چه باک از موج بحر آن را که باشد نوح کشتیان؟

پاسخ / امیدواری به پشتیبانی و حمایت پیامبر

گر کسی وصف او ز من پرسد / بی‌دل از بی‌نشان چه گوید باز؟

پاسخ / ناتوانی از توصیف خداوند

۱۰. از کدام سطر درس، مفهوم بیت زیر قابل استنباط است؟

هیچ نقّاشت نمی‌بیند که نقشی برکشد / وان که دید، از حیرتش کلک از بنان افکنده‌ای

پاسخ / واصفان حلیه جمالش به تحیّر منسوب که: ماعرفناک حَقَّ معرفتک

سعدی

• تحلیل بیت:

قلمرو زبانی ■ ضمیر «ت» در «نقّاشت»: مفعول (تورا نمی‌بیند) ■ برکشد: نقّاشی کند ■ ضمیر «ش» در «حیرتش»: مضاف‌الیه (بنان او) ■ کلک: قلم ■ بنان: انگشت

قلمرو فکری ■ هیچ نقّاشی تورا نمی‌بیند که بتواند نقشی از تو بکشد. هر کسی که تو را دید، از حیرت و شگفتی، قلم را از انگشتش انداخته‌ای. ■ **مفهوم:** ناتوانی در توصیف و شناخت خدا

گنج حکمت: گمان

گویند که بطنی در آب روشنایی ستاره می‌دید. پنداشت که ماهی است؛ قصدی می‌کرد تا بگیرد و هیچ نمی‌یافت. چون بارها بیازمود و حاصلی ندید، فرو گذاشت. دیگر روز هرگاه که ماهی بدیدی، گمان بردی که همان روشنایی است؛ قصدی نپیوستی و ثمرت این تجربت آن بود که همه روز گرسنه بماند. **کلیله و دمنه، ترجمه نصرالله منشی**

قلمرو زبانی ■ بط: مرغابی ■ پنداشت: تصوّر کرد ■ قصد: اراده ■ بیازمود: آزمایش کرد ■ حاصلی ندید: نتیجه‌ای نگرفت ■ فرو گذاشت: رها کرد ■ قصدی نپیوستی: اقدامی نمی‌کرد ■ ثمرت: نتیجه ■ «ی» در فعل‌های بدیدی، بردی و نپیوستی: نشانه ماضی استمراری در دستور تاریخی است: می‌دید، می‌برد، نمی‌پیوست

قلمرو ادبی ■ بط و ماهی و آب: تناسب

قلمرو فکری ■ مفهوم: ظاهر بینی و قیاس نابه‌جا

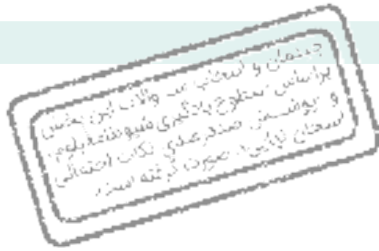
لغات مهم املائی

طاعت / قربت و نزدیکی / مزید نعمت / ممدّ حیات / مفرح ذات / تقصیر و کوتاهی / عذر / خوان نعمت / بی‌دریغ / پرده ناموس / گناه فاحش / وظیفه روزی / خطای منکر / فراش باد صبا / فرش زمردین / دایه ابر بهاری / بنات نبات / مهد زمین / خلعت نورزوی / قبای سبز ورق / اطفال شاخ / قدوم موسم ربیع / عصاره تاک / شهد فایق / نخل باسق / شرط انصاف / سرور کاینات / مفرح موجودات / رحمت عالمیان / صفوت آدمیان / موج بحر / دست انابت / اعراض / تضرع و زاری / عاکفان کعبه / معترف / واصفان حلیه / تحیّر / نسبت و منسوب / صاحب‌دلان / جیب مراقبت / بحر مکاشفت / مستغرق / معاملات / طریق انبساط / تحفه و هدیه / مدعیان / بط و مرغابی / قصد / ثمرت تجربت

بانک سؤالات تشریحی (شبه‌ساز امتحان نهایی)

الف قلمرو زبانی - معنی واژه

(دی ۱۳۹۷)
(دی ۱۳۹۸)
(شهریور ۱۳۹۹)
(دی ۱۴۰۰)
(خرداد ۱۳۹۸)

(خرداد ۱۴۰۱)

(دی ۱۴۰۱)

۱. معنی واژه‌های مشخص شده را با توجه به شعر و نثر زیر بنویسید. (انمره)

- الف) تو نمایندهٔ فضلی تو سزاوار ثنایی
ب) هر نفسی که فرو می‌رود ممد حیات است.
ج) تخم خرمایی به تربیتش نخل باسق گشته.
د) نتوان شبه تو گفتن که تو در وهم نیایی

۲. معادل درست توضیح عرفانی زیر را از داخل کمانک انتخاب کنید. (۰/۲۵)

کمال توجه بنده به حق و یقین بر این که خداوند در همهٔ احوال، عالم بر ضمیر اوست. (مراقبت / مکاشفت)

۳. در بیت زیر یک برابر معنایی مناسب برای واژهٔ «شادی» بنویسید. (۰/۲۵)

همه عزی و جلالی، همه علمی و یقینی همه نوری و سروری، همه جودی و جزایی

۴. عبارت «حرکت به سوی مقصدی برای به دست آوردن و جست‌وجوی چیزی» در توضیح کدام واژه آمده است؟ (۰/۲۵)

- الف) اتراق ب) پویدن ج) مشایعت د) وصول

۵. معنی واژه‌های مشخص شده را بنویسید. (انمره)

- الف) تو نمایندهٔ فضلی، تو سزاوار ثنایی
ج) درختان را به خلعت نوروزی قبای سبز ورق در بر گرفته
ب) تخم خرمایی به تربیتش نخل باسق گشته.
د) گویند که بگی در آب روشنایی ستاره می‌دید.

۶. کدام واژه به معنای «دارای نشان پیامبری» است؟ (۰/۲۵)

- الف) نسیم ب) وسیم ج) قسیم د) جسیم

۷. معادل معنایی مناسب را از داخل کمانک انتخاب کنید. (۰/۵)

- الف) حرکت به سوی مقصدی برای به دست آوردن و جست‌وجوی چیزی (پویدن - اعراض کردن)
ب) حالتی که در آن، احساس بیگانگی و ملاحظه و رودربایستی نباشد. (اعتکاف - انبساط)

۸. معنی کدام واژه نادرست است؟ (۰/۲۵)

- الف) انابت: توبه ب) جود: بخشش
ج) حلیه: زیور د) صفوت: صفا

۹. معادل واژه‌های «ستون الف» را از کلمات «ستون ب» انتخاب کنید (یک واژه در ستون ب اضافه است). (انمره)

الف	ب
الف) تضرع	۱- برگزیده
ب) خوان	۲- شادی بخش
ج) فایق	۳- صاحب جمال
د) مفزح	۴- زاری کردن
	۵- سفره

۱۰. معادل معنایی «سرانگشت» را در بیت زیر بیابید. (۰/۲۵)

«هیچ نقاشت نمی‌بیند که نقشی برکشد وان که دید، از حیرتش کلک از بنان افکنده‌ای»

۱۱. معنی واژه‌های مشخص شده را با توجه به شعر و نثر زیر بنویسید. (انمره)

- الف) عاکفان کعبهٔ جلالش به تقصیر عبادت معترف
ب) یکی از صاحب‌دلان سر به جیب مراقبت فرو برده بود.
ج) بازش بخواند؛ باز اعراض کند.
د) عصأ تاکی به قدرت او شهد فایق شده.

۱۲. معادل درست توضیح عرفانی زیر را از داخل کمانک انتخاب کنید. (۰/۲۵)

«کمال توجه بنده به حق و یقین بر این که خداوند در همهٔ احوال، عالم بر ضمیر اوست. (مراقبت / مکاشفت)»

۱۳. برابر معنایی واژگان زیر را در عبارت داده شده بیابید و بنویسید. (۰/۵)

الف) رز: ب) بالیده: «اطفال شاخ را به قدم موسم ربیع، کلاه شکوفه برسر نهاده، عصأ تاکی به قدرت او شهد فایق شده و تخم خرمایی به تربیتش نخل باسق گشته.»

(خرداد ۱۴۰۳)

۱۴. کدام تساوی به درستی بیان شده است؟ (۰/۲۵)

- الف تحفه: ارمغان
 ب انبساط: رودریاستی داشتن
 ج بنان: انگشتان
 د تقصیر: گناهان

۱۵. در دو بیت زیر دو واژه بیابید که در معنی مشترک باشند. (۰/۵)

- «همه درگاه تو جویم، همه از فضل تو جویم»
 «آن کسه هفت اقلیم عالم را نهاد
 همه توحید تو گویم، که به توحید سزایی»
 «هرکسی را هرچه لایق بود داد»

ب قلمرو زبانی - املا

۱۶. املاي درست را از داخل کمانک انتخاب کنید. (۰/۷۵)

- الف واصفان حلیه جمالش به تحیر (منسوب / منسوب) که: ما عَرَفْنَاكَ حَقًّا مَعْرِفَتِكَ.
 ب همه از (بهر - بحر) تو سرگشته و فرمانبردار
 ج تو حکیمی تو عظیمی تو کریمی تو رحیمی
 د تو نماینده فضلای تو سزاوار (ثنایی / سنایی)
 (خرداد ۱۴۰۰) (دی ۱۴۰۰) (دی ۱۴۰۱)

۱۷. در هر یک از ابیات زیر یک نادرستی املايي وجود دارد. درست آن را بنویسید. (۰/۵)

- الف تو حکیمی تو عظیمی تو کریمی تو رحیمی
 ب نتوان وصف تو گفتن که تو در فهم ننگی
 ج تو نماینده فضلای تو سزاوار سنایی
 د نتوان شبح تو گفتن که تو در وهم نیایی

۱۸. واژه درست را از داخل کمانک انتخاب کنید. (۰/۵)

- الف طاعتش موجب (قربت - غربت) است و به شکر اندرش مزید نعمت.
 ب واصفان حلیه جمالش به تحیر (منسوب - منسوب)

۱۹. در گروه کلمات زیر، چهار نادرستی املايي وجود دارد. صحیح آن را بنویسید. (انمره)

- جیب مراقبت - طریق انبساط - قباي سبز ورق - عساره تاک - تقصیر عبادت - ممد حیاط - تهفه و هدیه

۲۰. در عبارت زیر، یک نادرستی املايي وجود دارد؛ آن را بیابید و شکل درست آن را بنویسید. (۰/۲۵)
 «عساره تاکی به قدرت او شهید فایغ شده.»
 (شهریور ۱۳۹۸)

۲۱. در کدام یک از گزینه‌های زیر غلط املايي وجود دارد؟ درست آن را بنویسید.

- الف عاکفان کعبه جلالش به تقصیر عبادت معترف و واصفان حلیه جمالش به تحیر منسوب.
 ب سرور کاینات و مفخر موجودات و رحمت عالمیان و سفوت آدمیان و تتمه دور زمان.
 (خرداد ۱۴۰۳)

۲۲. در گروه کلمه‌های زیر، چند مورد نادرستی املايي وجود دارد؛ شکل درست هر یک را بنویسید. (۱/۲۵)

- «موجب قربت - مفرح ذات - خان نعمت - گناه فاهش - قباي سبز ورق - شهید فایغ - نخل باسق - سفوت آدمیان - دست عنابت - عاکفان کعبه - واصفان حلیه - بحر مکاشفت - سمرت این تجربت»

پ قلمرو زبانی - دستور

۲۳. نوع حذف را در هر یک از موارد زیر تعیین کنید. (۰/۵)

- الف بنده همان به که ز تقصیر خویش
 ب در هر نفسی دو نعمت موجود است و بر هر نعمتی شگری واجب.
 (خرداد ۱۳۹۸)

۲۴. در بیت «همه از بهر تو سرگشته و فرمانبردار / شرط انصاف نباشد که تو فرمان نبری» (۰/۵)

- الف کدام فعل حذف شده است؟
 ب نوع حذف را بنویسید.
 (خرداد ۱۳۹۹)

۲۵. در عبارت «چون برسیدم بوی گلم چنان مست کرد که دامنم از دست برفت»: (۰/۷۵)

- الف جمله «پایه» یا «هسته» را مشخص کنید.
 ب نقش دستوری واژه‌های مشخص شده را، به ترتیب، بنویسید.
 (خرداد ۱۴۰۲)

۲۶. در کدام عبارت واژه «هم‌آوا» وجود ندارد؟ (۰/۲۵)

- الف منت خدای را که طاعتش موجب قربت است و به شکر اندرش مزید نعمت.
 ب باران رحمت بی حسابش همه را رسیده و خوان نعمت بی دریغش همه جا کشیده.
 ج اطفال شاخ را به قدوم موسم ربیع کلاه شکوفه بر سر نهاده.
 د یکی از صاحب‌دلان سر به جیب مراقبت فرو برده بود و در بحر مکاشفت مستغرق شده.

۲۷. نوع حذف فعل در کدام گزینه با بقیه متفاوت است؟ (۰/۲۵)

- الف هر نفسی که فرو می‌رود ممد حیات است و چون برمی‌آید مفرح ذات.
 ب عساره تاکی به قدرت او شهید فایغ شده و تخیم خرمایی به تربیتش نخل باسق گشته.
 ج یکی از صاحب‌دلان سر به جیب مراقبت فرو برده بود و در بحر مکاشفت مستغرق شده.
 د پس در هر نفسی دو نعمت موجود است و بر هر نعمتی شگری واجب.

۲۸. نوع حذف فعل را در ابیات زیر مشخص کنید. (۵/۵)

الف) بنده همان به که ز تقصیر خویش
ب) کرم بین و لطف خداوندگار
عذر بیه درگاه خدای آورد
گنه بنده کرده ست و او شرمسار

۲۹. در عبارت زیر یک ترکیب وصفی و یک ترکیب اضافی بیابید. (۵/۵)

«باران رحمت بی حسابش همه را رسیده و خوانِ نعمت بی دریغش همه جا کشیده»

۳۰. نوع حرف «و» در کدام گزینه با بقیه متفاوت است؟ (۲۵/۵)

الف) از دست و زبان که برآید
ب) لب و دندان سنایی، همه توحید تو گوید
ج) همه از بهر تو سرگشته و فرمائبردار
د) ای مرغ سحر! عشق ز پروانه بیاموز
کز عهده شکرش به درآید؟
مگر از آتش دوزخ بودش روی رهایی
شرط انصاف نباشد که تو فرمان نبری
کان سوخته را جان شد و آواز نیامد

۳۱. نقش دستوری واژه‌های مشخص شده را بنویسید. (انمره)

ای مرغ سحر! عشق ز پروانه بیاموز   کان سوخته را جان شد و آواز نیامد

۳۲. نوع حرف «را» در کدام گزینه متفاوت است؟ (۲۵/۵)

الف) باران رحمت بی حسابش همه را رسیده و خوانِ نعمت بی دریغش همه جا کشیده.

ب) اطفال شاخ را به قدوم موسم ربیع کلاه شکوفه بر سر نهاده.

ج) از این بوستان که بودی، ما را چه تحفه کرامت کردی؟

د) به خاطر داشتم که چون به درخت گل رسم، دامنی پُر کنم هدیه اصحاب را.

۳۳. نقش دستوری ضمائر پیوسته بیت زیر را بنویسید. (۵/۵)

«هیچ نقاشت نمی بیند که نقشی برکشد   وان که دید، از حیرتش کلک از بنان افکنده‌ای»

(دی ۱۴۰۲)

۳۴. واژه «هم‌آوا» را در عبارت زیر بیابید و مترادف آن را بنویسید.

«منت خدای را عز و جل که طاعتش موجب قربت است.»

۳۵. در متن «چون حق تعالی بنده‌ای را گزید و مستغرق خود گردانید، هر که دامن او را بگیرد و از او حاجت طلبد، بی آنکه آن بزرگ یاد کند و عرضه دهد، حق،

(دی ۱۴۰۱)

آن را برآرد.»:

الف) فعل «بگیرد» ماضی التزامی است یا مضارع التزامی؟

ب) نقش دستوری واژه‌های مشخص شده را، به ترتیب، بنویسید.

(شهریور ۱۴۰۲ - با کمی تغییر)

۳۶. در مصراع اول، بیت زیر، نوع حذف فعل (قرینه لفظی / معنایی) را مشخص کنید. (۲۵/۵)

«کرم بین و لطف خداوندگار   گنه بنده کرده است و او شرمسار»

۳۷. با توجه به جمله‌های زیر، برای هریک از واژگان داخل جدول، یک «معادل یا برابر معنایی» بنویسید. (انمره)

- تا بنات نبات در مهد زمین پیورود.

- منت خدای را، عز و جل، که طاعتش موجب قربت است.

- وظیفه روزی به خطای منکر نبرد.

- عصاره تاکی به قدرت او شهید فایق شده.

معنا	واژه معادل
وجه معاش	
رُستنی	
عسل خالص	
نیکویی	

۳۸. نقطه مقابل «ذُل» را بنویسید. (۲۵/۵)

۳۹. نوع حرف «را» را در متن زیر بررسی کنید. (۵/۵)

«دایه ابر بهاری را فرموده و اطفال شاخ را به قدوم موسم ربیع، کلاه شکوفه بر سر نهاده.»

ت قلمرو ادبی

(دی ۱۴۰۰)

۴۰. با توجه به عبارت زیر به سوالات پاسخ دهید: (۷۵/۵)

«فراش باد صبا را گفته تا فرش زمردین بگسترند و دایه ابر بهاری را فرموده تا بنات نبات در مهد زمین پیورود.»

الف) یک مورد اضافه تشبیهی در متن بیابید.

ب) کدام واژه استعاره است؟ مفهوم آن چیست؟

۴۱. مفهوم نمادین مورد مشخص شده را بنویسید. (۰/۲۵)
«ای مرغ سحر! عشق ز پروانه بیاموز
کان سوخته را جان شد و آواز نیامد»
(خرداد ۱۴۰۱)
۴۲. با توجه به عبارت زیر، پاسخ درست را برگزینید. (۰/۲۵)
آرایه بارز بیت «همه غیبی تو بدانی، همه عیبی تو ببوشی / همه پیشی تو بگاهی، همه کمی تو فزایی»، «تضمین» است یا «تلمیح»؟
(شهریور ۱۴۰۱)
۴۳. کدامیک از واژگان مشخص شده در عبارت زیر، «مشبّه به» است؟ (۰/۲۵)
«فَراش باد صبا را گفته تا فرش زمردین بگسترده و دایه ابر بهاری را فرموده تا بنات نبات در مهد زمین بپرورد.»
(شهریور ۱۴۰۱)
۴۴. واژگان پدیدآورنده آرایه لفظی «سجع» در عبارت زیر، کدام اند؟ (۰/۵)
«هر نفسی که فرو می رود ممد حیات است و چون برمی آید مُفْرَح ذات.»
(خرداد ۱۴۰۲)
۴۵. جای خالی عبارت زیر را، به درستی، پُر کنید. (۰/۲۵)
در بیت زیر، کاربرد آرایه های «تشبیه»، «مراعات نظیر»، «تلمیح»، و «.....» مشهود است.
«چه غم دیوار امت را که دارد چون تو پشتیبان؟ / چه باک از موج بحر آن را که باشد نوح کشتیبان؟»
(خرداد ۱۴۰۲)
۴۶. قسمت های مشخص شده بیانگر کدام آرایه اند؟ (۰/۵)
الف) فزاش باد صبا را گفته تا فرش زمردین بگسترده.
ب) اطفال شاخ را به قدوم موسم ربیع، کلاه شکوفه بر سر نهاده.
۴۷. آرایه مناسب را از داخل کمانک انتخاب کنید. (۰/۵)
الف) همه غیبی تو بدانی همه عیبی تو ببوشی
ب) لب و دندان سنایی، همه توحید تو گوید
ج) همه پیشی تو بگاهی، همه کمی تو فزایی
د) مگر از آتش دوزخ بودش روی رهایی
(جناس - تضمین)
(استعاره - مجاز)
۴۸. برای هر یک از موارد زیر، آرایه ای مناسب از میان «کنایه، مراعات نظیر، تلمیح و استعاره» انتخاب کنید. (انمره)
الف) همه غیبی تو بدانی همه عیبی تو ببوشی
ب) ابر و باد و مه و خورشید و فلک در کارند
ج) ملکا ذکر تو گویم که تو پاکی و خدایی
د) بوی گلم چنان مست کرد که دامنم از دست برفت.
تا تو نانی به کف آری و به غفلت نخوری
نروم جز به همان ره که توام راه نمایی
۴۹. در متن زیر یک استعاره، یک کنایه و یک تشبیه بیابید. (۰/۷۵)
«یکی از صاحب دلان سر به جیب مراقبت فروبرده بود و در بحر مکاشفت مستغرق شده؛ آنکه که از این معامله باز آمد، یکی از باران به طریق انبساط گفت:
از این بوستان که بودی، ما را چه تحفه کرامت کردی؟»
۵۰. آرایه «ایهام تناسب» را در بیت زیر مشخص کنید و توضیح دهید. (۰/۲۵)
لب و دندان سنایی، همه توحید تو گوید
مگر از آتش دوزخ بودش روی رهایی
۵۱. بیت زیر فاقد کدام آرایه است؟ (۰/۲۵)
همه غیبی تو بدانی همه عیبی تو ببوشی
همه پیشی تو بگاهی، همه کمی تو فزایی
الف) جناس
ب) تلمیح
ج) تشبیه
د) تضاد
۵۲. «نصرالله منشی» کدام کتاب را به فارسی ترجمه کرد؟ (۰/۲۵)
(شهریور ۱۳۹۸)
۵۳. قسمت مشخص شده متن زیر، بیانگر کدام آرایه ادبی است؟ (۰/۲۵)
«فَراش باد صبا را گفته تا فرش زمردین بگسترده و دایه ابر بهاری را فرموده تا بنات نبات در مهد زمین بپرورد.»
(دی ۱۴۰۲)
۵۴. مفهوم کنایه مشخص شده را بنویسید. (۰/۲۵)
«تا تو نانی به کف آری و به غفلت نخوری»
(دی ۱۴۰۲)
۵۵. در عبارت زیر واژگان سجع را بنویسید. (۰/۲۵)
«عصاره تاکی به قدرت او شهد فایق شده و تخم خرمایی به تربیتش نخل باسق گشته.»
(دی ۱۴۰۲)
۵۶. درستی یا نادرستی جمله زیر را مشخص نمایید. (۰/۲۵)
نصرالله منشی، مترجم کتاب «کلیله و دمنه» است.

ث قلمرو فکری

۵۷. در عبارت زیر مفهوم قسمت مشخص شده را بنویسید. (۰/۲۵)
«بوی گلم چنان مست کرد که دامنم از دست برفت.»
(دی ۱۳۹۷)
۵۸. مفهوم کلی مصراع دوم بیت زیر با کدام گزینه مناسبت دارد؟ (۰/۲۵)
«هیچ نقاشت نمی بیند که نقشی برکشد
و آن که دید، از حیرتش کلک از بنان افکنده ای»
الف) ما عبدناک حق عبادتک.
ب) ما عرفناک حق معرفتک.
(خرداد ۱۳۹۸)

(خرداد ۱۴۰۰)

۵۹. در نوشته زیر، منظور از «به طریق انبساط»، چیست؟ (۰/۲۵)

«یکی از یاران به طریق انبساط گفت: از این بوستان که بودی، ما را چه تحفه کرامت کردی؟»

(دی ۱۴۰۱)

۶۰. بیت «دست انابت به امید اجابت به درگاه حق جل و علا برداشتن» و بیت زیر، بر کدام مفهوم مشترک تأکید دارند؟ (۰/۵)

«بنده همان به که ز تقصیر خویش عُذر بـه درگاه خـدای آورد»

(دی ۱۳۹۸)

۶۱. معنی و مفهوم هریک از موارد زیر را به نثر روان بنویسید. (۲/۵)

(خرداد ۱۳۹۹)

الف) پرده ناموس بندگان به گناه فاحش ندرد و وظیفه روزی به خطای مُنکر نبرد.

ب) یکی از صاحب‌دلان سر به جیب مراقبت فرورده بود.

ج) کرم بین و لطف خداوندگار گنه بنده کرده است و او شرمسار

(خرداد ۱۴۰۲)

د) عصا تاکی به قدرت او شهد فایق شده.

۶۲. معنی عبارات و ابیات زیر را بنویسید. (۴/۵)

الف) همه توحید تو گویم که به توحید سزایی

ب) همه بیشی تو بکاهی، همه کمی تو فزایی

ج) گر کسی وصف او ز من پرسد بی دل از بی‌نشان چه گوید باز؟

د) این مدعیان در طلبش بی‌خبران‌اند کان را که خبر شد، خبری باز نیامد

هـ) پرده ناموس بندگان به گناه فاحش ندرد.

و) دایه ابر بهاری را فرموده تا بنات نبات در مهد زمین پیوردد.

ز) عاکفان کعبه جلالش به تقصیر عبادت معترف.

ح) بوی گلم چنان مست کرد که دامنم از دست برفت.

۶۳. بیت زیر فاقد کدام مفهوم است؟ (۰/۲۵)

«همه غیبی تو بدانی همه عیبی تو ببوشی همه بیشی تو بکاهی، همه کمی تو فزایی»

الف) ستار العیوب ب) علام الغیوب ج) تُعزّ من تشاء و تُذَلّ من تشاء د) هوالرزاق

۶۴. مفهوم مشترک ابیات زیر را بنویسید. (۰/۵)

الف) از دست و زبان که برآید کز عهده شکرش به درآید؟

ب) فضل خدای را که تواند شمار کرد؟ یا کیست آن که شکر یکی از هزار کرد؟

۶۵. کدام بیت به مفهوم کنایی مشخص شده نزدیک است؟ (۰/۵)

«به خاطر داشتیم که چون به درخت گل رسم، دامنی پُر کنم هدیه اصحاب را. چون برسیدم، بوی گلم چنان مست کرد که دامنم از دست برفت!»

الف) در ره عشق که از سیل بلا نیست گذار کرده‌ام خاطر خود را به تمنای تو خوش

ب) چنان پر شد فضای سینه از دوست که یاد خویش گم شد از ضمیرم

۶۶. کدام گزینه با بیت زیر ارتباط مفهومی دارد؟ (۰/۲۵)

«تورا چنان که تویی هر نظر کجا بیند به قدر دانش خود هر کسی کند ادراک»

الف) ما عبَدناک حَقَّ عِبَادَتک ب) ما عَرَفناک حَقَّ مَعْرِفَتک.

۶۷. مفهوم کدام گزینه به ابیات زیر نزدیک نیست؟ (۰/۲۵)

«ای برتر از خیال و قیاس و گمان و وهم وز هر چه گفته‌اند و شنیدیم و خوانده‌ایم»

مجلس تمام گشت و به آخر رسید عمر ما همچنان در اول وصف تو مانده‌ایم»

الف) شرح غمت به وصف نخواهد شدن تمام جهدم به آخر آمد و دفتر تمام شد

ب) ز وصف حسن تو حافظ چگونه نطق زند که همچو صنع خدایی ورای ادراکی

ج) نتوان وصف تو گفتن که تو در فهم ننگی نتوان شبه تو گفتن که تو در وهم نیایی

د) گر کسی وصف او ز من پرسد بی دل از بی‌نشان چه گوید باز؟

۶۸. مفهوم مشترک ابیات زیر را بنویسید. (۰/۵)

الف) این مدعیان در طلبش بی‌خبران‌اند کان را که خبر شد، خبری باز نیامد

ب) تا نگردی بی‌خبر از جسم و جان کی خبر یابی ز جانان یک زمان

۶۹. بیت زیر به مفهوم کدام عبارت نزدیک است؟ (۰/۲۵)

«بیا که دوش به مستی سروش عالم غیب نوید داد که عام است فیض رحمت او»

الف) باران رحمت بی حسابش همه را رسیده و خوان نعمت بی دریغش همه جا کشیده.

ب) پرده ناموس بندگان به گناه فاحش ندرد و وظیفه روزی به خطای مُنکر نبرد.

تألیف	سؤالات شبیه‌ساز امتحان نهایی نوبت اول			آزمون شماره ۱
	تاریخ: //	مدت امتحان: ۷۰ دقیقه	رشته: مشترک تمامی رشته‌ها	

ردیف	سؤالات	بارم
	قلمرو زبانی (۷ نمره)	
۱	معنی لغات مشخص شده را بنویسید. الف) عصاۃ تاکی به قدرت او شهد فایق شده. ب) از داخل کازیه یک پاکت کهنه برداشت.	۰/۵
۲	در بیت زیر واژه‌های معادل «باد گرم مهلک» بیابید. در گلشن زمانه نیابم نسیم لطف دود از سموم غصه به گلشن درآورم	۰/۲۵
۳	در کدام گزینه واژه «دستور» با مصراع «چه نیکو گفت با جمشید دستور» هم‌معناست؟ الف) پس آن گاه دستور را پیش خواند ب) لیک کس را دید جان دستور نیست	۰/۲۵
۴	املاي درست را از داخل کمانک انتخاب کنید. الف) مثل وصله های رنگارنگ بر (طیلسان - تیلسان) آبی مدیترانه دوخته شده است. ب) واصفان حلیه جمالش به تحیر (منسوب - منسوب).	۰/۵
۵	در هر یک از عبارات زیر یک غلط املايي وجود دارد. آن‌ها را بیابید و اصلاح کنید. الف) چرا در ایل مانده‌ای و عمر را به بتالت می‌گذرانی؟ ب) آواز پر جبریل همواره در زیر قرفه بلند آسمانش به گوش می‌رسد.	۰/۵
۶	در هر یک از ابیات زیر واژه‌های دارای هم‌آوا پیدا کنید. الف) هرکسی از ظن خود شد یار من از درون من نجست اسرار من ب) گفت از بهر غرامت جامه‌ات بیرون کنم گفت پوسیده است جز نقشی ز پود و تار نیست	۰/۵
۷	از میان کلمات زیر دو غلط املايي بیابید و صحیح آن را بنویسید. «زنبور طفیلی - ترقی عدلیه - طاق ضربی - چریق آفتاب - شیر ارغند - دم ستوران - بحر مکاشفت - سفوت آدمیان»	۰/۵
۸	کاربرد فعل‌های مشخص شده در کدام مصراع اسنادی و در کدام مصراع غیراسنادی است؟ الف) زاهد ظاهرپرست از حال ما آگاه نیست ب) آن که در خواب نشد چشم من و پروین است	۰/۵
۹	با توجه به بیت‌های: دست از مس وجود چو مردان ره بشوی گر در سرت هوای وصال است حافظا الف) در بیت دوم کدام کلمه منادا است؟ ج) نقش ضمیر پیوسته در بیت دوم چیست؟ ب) کدام گروه اسمی در مصراع دوم بیت اول مفعول است؟ د) مسند را در بیت اول و یک پیوند وابسته‌ساز در بیت دوم بیابید.	۱/۲۵
۱۰	درستی و نادرستی موارد زیر را مشخص کنید. الف) ضمیر پیوسته در بیت «وجه خدا اگر شودت منظر نظر / زین پس شکی نماند که صاحب نظر شوی» «مضاف‌الیه مضاف‌الیه» است. ب) بیت «روزها گر رفت، گو رو، باک نیست / تو بمان، ای آن که جز تو پاک نیست» دارای هفت جمله است. ج) در بیت «همه از بهر تو سرگشته و فرمانبردار / شرط انصاف نباشد که تو فرمان نبری» هم «و» ربط وجود دارد هم حذف فعل به قرینه معنایی. درست ☐ نادرست ☐ درست ☐ نادرست ☐	۰/۷۵
۱۱	در هر یک از عبارات زیر یک «وابسته وابسته» وجود دارد. نوع آن‌ها را بنویسید. الف) آن عالم پر شگفتی و راز، سرایی سرد و بی‌روح شد، ساخته چند عنصر. ب) از دامنه کوه‌ها به سینه کوبیر سرازیر می‌شود و از دل ارگ مزینان سر برمی‌دارد.	۰/۵
۱۲	الگوی اجزای اصلی جملات گروه سمت راست را از ستون مقابل پیدا کنید. (یک الگو اضافه است). الف) پروانه خود را بر میان آتش زند ب) او بنده خود را عاشق خود کند ج) در ره عشق نشد کس به یقین محرم راز ۱) نهاد + مسند + فعل ۲) نهاد + مفعول + مسند + فعل ۳) نهاد + مفعول + فعل ۴) نهاد + متمم + مسند + فعل	۰/۷۵

ردیف	سؤالات	بارم
۱۳	در بیت زیر چند مفعول وجود دارد؟ بگفتا دل ز مهرش کی کنی پاک؟ بگفت آن گه که باشم خفته در خاک	۰/۲۵
	قلمرو ادبی (۵ نمره)	
۱۴	در هر یک از بخش‌های مشخص شده کدام آرایه ادبی دیده می‌شود؟ الف) ای مهربان‌تر از برگ در بوسه‌های باران ب) نی حریف هر که از یاری بُرید ج) بگفتا دل ز مهرش کی کنی پاک؟ د) گفت می بسیار خوردی زان چنین بی خود شدی	۱
۱۵	در هر یک از موارد زیر آرایه درست را از داخل کمانک انتخاب کنید. الف) تا چشم بشر نبیندت روی ب) شانه می‌آید به کار زلف در آشفستگی الف) بنهفته به ابر چهر دل‌بند ب) آشنایان را در ایام پریشانی پرس (حسن تعلیل - کنایه) (تشبیه - اسلوب معادله)	۰/۵
۱۶	بیت زیر از حافظ بر پایه گفت‌وگو و سوال و جواب سروده شده است. به این نوع شعر در اصطلاح ادبی چه می‌گویند؟ گفتم غم تو دارم گفتا غمت سرآید گفتم که ماه من شو گفتا اگر برآید	۰/۵
۱۷	با توجه به ابیات: ای دیو سپید پای در بند تا وارهی از دم ستوران باشیر سپهر بسته پیمان الف) دماوند در شعر بهار نماد چیست؟ ب) در کدام مصراع بیت اول آرایه تلمیح به کار رفته است؟ ج) در بیت سوم منظور از «شیر سپهر» چیست؟ د) کدام واژه در بیت دوم «مشبه‌به» است؟	۱
۱۸	نام صاحب هر یک از آثار داده شده را از داخل کمانک انتخاب کنید. الف) کویر (شریعتی - باستانی پاریزی) ب) تمهیدات (سهروردی - عین القضاة)	۰/۵
۱۹	در بین آثار زیر یک اثر از شفיעی کدکنی و یک اثر از محمد بهمن بیگی انتخاب کنید. قصه شیرین فرهاد - فیه ما فیه - بخارای من ایل من - از پاریز تا پاریس - مثل درخت در شب باران	۰/۵
۲۰	جای خالی را با مصراع مناسب پر کنید. آیینۀ نگاهت پیوندد صبح و ساحل	۰/۵
۲۱	مصراع دیگر هر بیت را از میان گزینه‌ها انتخاب کنید. (۱) ای بی‌خبر بکوش که صاحب خبر شوی الف) تا راهرو نباشی کی راهبر شوی (۲) ..... الف) ای جویبار جاری! زین سایه برگ مگریز ب) هان ای پسر بکوش که روزی پدر شوی فریادها برانگیخت از سنگ کوهساران ب) باز آ که در هوایت خاموشی جنونم	۰/۵
	قلمرو فکری (۸ نمره)	
۲۲	معنی هر یک از عبارات و ابیات زیر را به نثر ساده و روان بنویسید. الف) پرده ناموس بندگان به گناه فاحش ندرد. ب) سودای عشق از زیر کی جهان بهتر ارزد. ج) آن شب گل‌های الماس شکفتند و قندیل زیبای پروین سر زد. د) در پیشگاه اهل خرد نیست محترم ه) تا درد و ورم فرونشینند و) آتش است این بانگ نای و نیست باد ز) بنده همان به که ز تقصیر خویش	۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۷۵ ۰/۷۵ ۰/۵

ردیف	سؤالات	بارم
۲۳	مفهوم مناسب را از میان گزینه‌ها انتخاب کنید. الف) دور شو از برم ای واعظ و بیهوده مگوی (۱) نفی ریاکاری ب) محرم این هوش جز بی‌هوش نیست (۱) ناهشیاری عاشق من نه آنم که دگر گوش به تزویر کنم (۲) پندپذیری مر زبان را مشتری جز گوش نیست (۲) محرم راز بودن عاشق	۰/۵
۲۴	با توجه به سروده «در کف‌ها کاسه زیبایی / بر لب‌ها تلخی دانایی / شهر تو در جای دگر / ره می‌بر با پای دگر» چرا شاعر دانایی را نکوهش می‌کند؟	۰/۵
۲۵	بیت زیر بر چه مفهومی تأکید دارد؟ آیین طریق از نفس پی‌یر مغان یافت آن خضر که فرخنده‌پی‌اش نام نهادند	۰/۵
۲۶	عبارت «در عشق قدم نهادن کسی را مسلم شود که با خود نباشد و خود را ایثار عشق کند.» با کدام بیت زیر ارتباط معنایی دارد؟ الف) می‌تواند حلقه بر در زد حریم حسن را ب) من که هر آنچه داشتم اول ره گذاشتم در رگ جان هر که را چون زلف، پیچ و تاب هست حال برای چون تویی اگر که لایقم بگو	۰/۲۵
۲۷	مفهوم مشترک ابیات زیر را بنویسید. الف) شو و منفجر ای دل زمانه ب) دلا خموشی چرا؟ چو خم نجوشی چرا؟ وان آتش خود نهفته می‌سند برون شد از پرده راز، تو پرده پوشی چرا؟	۰/۵
۲۸	با توجه به محتوای غزل اجتماعی، مفهوم موارد مشخص شده را در غزل عارف قزوینی بنویسید. الف) همت از باد سحر می طلبم گر ببرد ب) آن کسی را که در این ملک سلیمان کردیم خبر از من به رفیقی که به طرف چمن است ملت امروز یقین کرد که او اهرمن است	۰/۵
۲۹	درک و دریافت خود را از بیت زیر بنویسید. دست از مس وجود چو مردان ره بشوی تا کیمیای عشق بیابای و زر شوی	۰/۵
۳۰	جای خالی را با واژه‌های مناسب پر کنید. الف) مفهوم بیت «مستمع صاحب‌سخن را بر سر کار آورد / غنچه خاموش بلبل را به گفتار آورد» به تأثیر ..... اشاره دارد. ب) مفهوم بیت «عشق چون آید برد هوش دل فرزانه را / دزد دانا می‌کشد اول چراغ خانه را» برتری عشق بر ..... است.	۰/۵
۳۱	ترکیب مشخص شده در عبارت زیر یادآور بیتی از کدام شاعر است؟ «آخرین چراغ امپراتوری روم را موسولینی روشن کرد که چند صباحی تا حبشه و قلب اروپا نیز پیش راند اما همه می‌دانیم که دولت مستعجل بود.»	۰/۲۵
	موفق باشید.	۲۰

در اینجا کنار هر پاسخ، یک تگ تاکسونومی براساس سطوح یادگیری شیوهنامه بلوم (مصوب آموزش و پرورش) گذاشته‌ایم تا شما با سطح هر سؤال و پاسخ آن به خوبی آشنا شوید. در پایین صفحات پاسخ‌نامه، نشانه‌های سطوح یادگیری را مشخص کرده‌ایم.

- ۳۴. قربت هم‌آوای غربت (۰/۲۵)
- ۳۵. الف) مضارع التزامی (۰/۲۵) ب) حق (نهاد)
- (۰/۲۵)، مستغرق (مسند) (۰/۲۵)
- ۳۶. حذف فعل «بین» بعد از خداوندگار به قرینه لفظی (۰/۲۵)
- ۳۷. وجه معاش: وظیفه (۰/۲۵)
- رستنی: نبات (۰/۲۵)

- عسل خالص: شهد فایق (۰/۲۵)
- نیکویی: ممت (۰/۲۵)
- ۳۸. عَزَّ (۰/۲۵)
- ۳۹. «را» در «دایه ابر بهاری را فرموده» حرف اضافه و به معنی «به» است (۰/۲۵) و در «اطفال شاخ را به قدوم موسع ربیع...» فک اضافه و جایگزین کسره اضافه است (۰/۲۵).

- ۴۰. الف) فَرَّاش باد/ دایه ابر/ بنات نبات/ مهد زمین (هر کدام از موارد صحیح است). (۰/۲۵)

- ب) فرش زمردین (۰/۲۵) استعاره از سبزه‌ها (۰/۲۵)
- ۴۱. نماد عاشق حقیقی و وفادار
- ۴۲. تلمیح (به ستارالعیوب و علام الغیوب بودن خداوند)
- ۴۳. فَرَّاش (۰/۲۵)
- ۴۴. حیات (۰/۲۵) و ذات (۰/۲۵)
- ۴۵. اسلوب معادله (۰/۲۵)

- ۴۶. الف) استعاره (۰/۲۵) ب) تشبیه (۰/۲۵)
- ۴۷. الف) جناس (۰/۲۵) ب) مجاز (۰/۲۵)
- ۴۸. الف) تلمیح (به ستارالعیوب بودن خداوند) (۰/۲۵) ب) مراعات نظیر (۰/۲۵) (ابر و باد و مه و خورشید و فلک) ج) استعاره (ملک استعاره از خداوند) (۰/۲۵) د) کنایه (از دست رفتن دامن) (۰/۲۵)

- ۴۹. سر به جیب فروبردن: کنایه (۰/۲۵) بحر مکاشفت: تشبیه (۰/۲۵) این بوستان: استعاره از معرفت خدا (۰/۲۵)
- ۵۰. روی: (۰/۲۵) ۱- راه و امکان (۰/۲۵) ۲- در معنی «چهره» با لب و دندان تناسب دارد. (۰/۲۵)

- ۵۱. ج) تشبیه (۰/۲۵) (غیب و عیب: جناس، تلمیح از ستارالعیوب بودن خداوند. بکاهی، فزایی؛ تضاد)
- ۵۲. کلیله و دمنه (۰/۲۵)
- ۵۳. استعاره (۰/۲۵)
- ۵۴. روزی به دست آوردن (۰/۲۵)
- ۵۵. فایق و باسق (۰/۲۵)
- ۵۶. درست (۰/۲۵)
- ۵۷. اختیارم را از دست دادم. (۰/۲۵)
- ۵۸. ب) (۰/۲۵)

- ۵۹. به شیوه صمیمانه و خودمانی (۰/۲۵)
- ۶۰. توبه به درگاه خداوند (۰/۲۵)
- ۶۱. الف) آبروی بندگان (۰/۲۵) را با گناه آشکار نمی‌ریزد (۰/۲۵) و روزی تعیین شده (۰/۲۵) را به دلیل خطای زشت (۰/۲۵) قطع نمی‌کند.
- ب) یکی از عارفان (۰/۲۵) به نشانه توجّه به حق به فکر فرورفته بود. (۰/۲۵)

- ۱. الف) ستایش، سپاس (۰/۲۵) ب) مدد رساننده (۰/۲۵) ج) بلند (۰/۲۵) د) شبیه، مانند (۰/۲۵)
- ۲. مراقبت (۰/۲۵)
- ۳. سرور (۰/۲۵)
- ۴. ب) پوییدن (۰/۲۵)
- ۵. الف) ستایش (۰/۲۵) ب) بلند، بالیده (۰/۲۵) ج) جامه و لباس هدیه (۰/۲۵) د) مرغابی (۰/۲۵)
- ۶. ب) (۰/۲۵)
- ۷. الف) پوییدن (۰/۲۵) ب) انبساط (۰/۲۵)
- ۸. د) (۰/۲۵)
- ۹. الف) تصرّف: زاری کردن (۰/۲۵) ب) خون: سفره (۰/۲۵) ج) فایق: برگزیده (۰/۲۵) د) مفرّج: شادی‌بخش (۰/۲۵)
- ۱۰. بنان (۰/۲۵)
- ۱۱. الف) جمع عاکف، کسانی که مدت معین در مسجد بمانند و عبادت کنند. (۰/۲۵) ب) گریبان، یقه (۰/۲۵) ج) روی گرداندن از کسی یا چیزی، روی‌گردانی (۰/۲۵) د) درخت انگور، رز (۰/۲۵)
- ۱۲. مراقبت (۰/۲۵)
- ۱۳. الف) تاک (۰/۲۵) ب) باسق (۰/۲۵)
- ۱۴. الف) (ارمغان) (۰/۲۵)
- ۱۵. سزا و لایق (۰/۲۵)
- ۱۶. الف) منسوب (۰/۲۵) ب) بهر (۰/۲۵) ج) ثنا (۰/۲۵)
- ۱۷. الف) ثنائی (۰/۲۵) ب) شبه (۰/۲۵)
- ۱۸. الف) قربت (۰/۲۵) ب) منسوب (۰/۲۵)
- ۱۹. انبساط (۰/۲۵) عصاره (۰/۲۵) حیات (۰/۲۵) تحفه (۰/۲۵)
- ۲۰. فایق (۰/۲۵)
- ۲۱. ب) (صفت) (۰/۲۵)
- ۲۲. خوان (۰/۲۵)، فاحش (۰/۲۵) - فایق (۰/۲۵) - انابت (۰/۲۵) - ثمرت (۰/۲۵)
- ۲۳. الف) حذف فعل «است» بعد از «بنده همان به» به قرینه معنوی (۰/۲۵) حذف فعل «است» از پایان عبارت به قرینه لفظی (۰/۲۵)
- ۲۴. الف) هستند (فعل اسنادی) (۰/۲۵) ب) معنوی (۰/۲۵)
- ۲۵. الف) بوی گلم چنان مست کرد. (۰/۲۵) ب) م: مفعول، (۰/۲۵) مست: مسند (۰/۲۵)
- ۲۶. ج) در سایر گزینه‌ها، «قربت، خوان و بحر» هم‌آوا هستند. (۰/۲۵)
- ۲۷. ب) (همه گزینه‌ها به‌جز ب، حذف به قرینه لفظی است.)
- ۲۸. الف) معنایی (۰/۲۵) ب) لفظی (۰/۲۵)
- ۲۹. رحمتش، نعمتش، باران رحمت و خوان نعمت: اضافی (۰/۲۵) رحمت بی‌حساب و نعمت بی‌دریغ: وصفی (۰/۲۵)
- ۳۰. د) (در سایر گزینه‌ها نوع واو عطف است.)
- ۳۱. مرغ: منادا (۰/۲۵) عشق: مفعول (۰/۲۵) سوخته: مضاف‌الیه (جان آن سوخته) (۰/۲۵) آواز: نهاد (۰/۲۵)
- ۳۲. ب) (در سایر گزینه‌ها به معنی «برای» و به عنوان حرف اضافه به‌کار رفته است)
- ۳۳. «ت» در نقّاشت: مفعول (تو را نمی‌بیند) (۰/۲۵) «ش» در حیرتش: مضاف‌الیه «بنان» (۰/۲۵)

خلاقیت

درک و فهم

ارزیابی و قضاوت

دانشی

تحلیلی

کاربردی

- ج بخشش و مهربانی خدا را ببین (۰/۲۵) که بنده گناه کرده است؛ اما او شرم‌نده می‌شود. (۰/۲۵)
- د شیرۀ انگور (۰/۲۵) به قدرت خدا عسل خالص شده است. (۰/۲۵)
- ۶۲. الف یگانگی تو را به زبان می‌آورم؛ (۰/۲۵) زیرا شایسته توحید هستی. (۰/۲۵)
- ب همه کم و زیاد شدن‌ها به دست توست. (۰/۵)
- ج اگر کسی وصف خداوند را از من (سعدی) بپرسد، (۰/۲۵) من بی‌دل(عاشق) (۰/۲۵) نمی‌توانم سخنی از معشوق بی‌نشان بگویم. (۰/۲۵)
- د مدعیان شناخت خدا، در جستجوی او بی‌خبرند. (۰/۲۵) هرکس که به شناخت خدا دست یافت، دیگر سخنی از او نمی‌شنوی. (۰/۲۵)
- ه آبروی بندگان (۰/۲۵) را به خاطر گناه آشکار نمی‌برد. (۰/۲۵)
- و به ابر بهاری امر کرد (۰/۲۵) تا گیاهان را در زمین پرورش دهد. (۰/۲۵)
- ز گوشه‌نشینان خانه بزرگی خداوند (۰/۲۵) به کوتاهی خود در عبادت (۰/۲۵) اعتراف دارند. (۰/۲۵)
- ح بوی گل چنان مرا مدهوش کرد (۰/۲۵) که از خود بیخود شدم. (۰/۲۵)
- ۶۳. د (۰/۲۵)
- ۶۴. ناتوانی در شکرگزاری از خدا (۰/۵)
- ۶۵. ب (۰/۵)
- ۶۶. ب (۰/۲۵)
- ۶۷. الف (۰/۲۵)
- ۶۸. ترک خود شرط وصال به معشوق (خدا) است. (۰/۲۵)
- ۶۹. الف (۰/۲۵)
- ۷۰. الف (۰/۲۵)
- ۷۱. ج (۰/۲۵)
- ۷۲. ستارالعیوب بودن (۰/۲۵) رزاق بودن یا روزی رسانی خداوند (۰/۲۵)
- ۷۳. الف هیچ کس نمی‌تواند (۰/۲۵) با رفتار و سخنانش (۰/۲۵) از عهدۀ شکرگزاری خداوند برآید (۰/۲۵). ب شکرگزاری (۰/۲۵) او موجب افزایش نعمت است. (۰/۲۵)
- ۷۴. ب (۰/۲۵) (عبارت صورت سؤال و مورد «ب» هر دو به ناتوانی انسان در درک خداوند اشاره می‌کنند).
- ۷۵. الف ایجاد کردن (۰/۲۵) ب می‌فروش (۰/۲۵)
- ۷۶. الف می‌فروش (۰/۲۵) ب ذات، وجود (۰/۲۵)
- ۷۷. ریاکاری: ب (تزویر) (۰/۲۵) درست: الف (صواب) (۰/۲۵) تاوان: ج (غرامت) (۰/۲۵)
- ۷۸. اندرزگو: واعظ (۰/۲۵) مجازات شرعی: حد (۰/۲۵)
- ۷۹. الف دینار (۰/۲۵) ب محتسب (۰/۲۵)
- ۸۰. الف (اکراه: ناخوشایند داشتن) (۰/۲۵)
- ۸۱. ۱ محتسب (۰/۲۵) ۲ گرو (۰/۲۵) ۳ درهم (۰/۲۵)
- ۸۲. کار: صنعت (۰/۲۵) ناخوشایند داشتن امری: اکراه (۰/۲۵) نیرنگ: تزویر (۰/۲۵) پسندیده: صواب (۰/۲۵)
- ۸۳. الف صوابش (۰/۲۵) ب بهر (۰/۲۵)
- ۸۴. الف داروغه (۰/۲۵) ب ذوالجلال (۰/۲۵)
- ۸۵. الف حد (۰/۲۵) ب صوابش (۰/۲۵)

- ۸۶. ب (۰/۲۵)
- ۸۷. الف افسار (۰/۲۵) ب واعظ (۰/۲۵) ج زر (۰/۲۵)
- ۸۸. بهر، هم‌آوای بحر به معنی دریا (۰/۲۵) صد، هم آوای سد به معنای سازه‌ای که پشت آن آب جمع می‌گردد. (۰/۲۵)
- ۸۹. الف نادرست (۰/۲۵) ب درست (۰/۲۵)
- ۹۰. چهار مفعول (۰/۵)
- ۹۱. د (۰/۲۵)
- ۹۲. الف اسنادی (۰/۲۵) ب غیراسنادی (۰/۲۵)
- ۹۳. الف غیراسنادی (به معنی رفت) (۰/۲۵)
- ب اسنادی (۰/۲۵)
- ۹۴. الف متمم (۰/۲۵) ب مضاف‌الیه (۰/۲۵)
- ۹۵. فعل «عاشق شدم» از پایان مصراع دوم (۰/۲۵) به قرینه لفظی (۰/۲۵)
- ۹۶. وجود مضاف‌الیه (۰/۲۵) مردان: متمم (۰/۲۵) کیمیا: مفعول (۰/۲۵)
- زر: مسند (۰/۲۵)
- ۹۷. الف بحر (مضاف‌الیه: وابسته پسین (۰/۲۵))، هفت (صفت شمارشی: وابسته پیشین) (۰/۲۵) ب مضاف‌الیه (۰/۲۵) ج پیرو: بی پا و سر شوی، (۰/۲۵) پایه: در راه ذوالجلال از پای تا سرت همه نور خدا شود (۰/۲۵) د عطف (۰/۲۵)
- ۹۸. ج (۰/۲۵) (فعل بودن در این جمله غیراسنادی و به معنی وجود داشتن است).
- ۹۹. الف فک اضافه (۰/۲۵) (جایگزین کسره: سرای والی) ب «است» در مصراع اول (۰/۲۵)
- ۱۰۰. فعل «شویم» به معنی «برویم» و به‌شکل غیراسنادی به کار رفته است (۰/۲۵)؛ فعل «نیست» به معنی «وجود نداشتن حضور نداشتن» و به‌شکل غیراسنادی به کار رفته است (۰/۲۵).
- ۱۰۱. مصراع اول: اسنادی (۰/۲۵) مصراع دوم: غیراسنادی (۰/۲۵)
- ۱۰۲. الف درست (۰/۲۵) ب نادرست (۰/۲۵)
- ۱۰۳. مفعول (۰/۵)
- ۱۰۴. الف شویم: غیراسنادی (۰/۲۵) ب شدی: اسنادی (۰/۲۵)
- ۱۰۵. چهار مفعول (۰/۲۵)
- ۱۰۶. آگاه: مسند (۰/۲۵)
- ۱۰۷. گریبان (۰/۲۵) و جیب (۰/۲۵)
- ۱۰۸. مناظره (۰/۲۵)
- ۱۰۹. الف سر مجاز از اندیشه (۰/۲۵) ب پاک و خاک (۰/۲۵)
- ۱۱۰. قبر، گور (۰/۲۵)
- ۱۱۱. ب (۰/۵)
- ۱۱۲. الف هان ای پسر بکوش که روزی پدر شوی ۳ (۰/۵)
- ب زین پس شکی نماند که صاحب‌نظر شوی ۱ (۰/۵)
- ۱۱۳. الف ایهام (۰/۲۵) ب تشبیه (۰/۲۵)
- ۱۱۴. د (۰/۲۵)
- ۱۱۵. الف مجاز (۰/۲۵) ب ایهام (۰/۲۵)
- ج کنایه (۰/۲۵) د تضاد (۰/۲۵)
- ۱۱۶. مناظره (۰/۲۵)

خلاقیت

درک و فهم

ارزیابی و قضاوت

دانشی

تحلیلی

کاربردی

دوبینگ فوری درس اول

نکات قلمرو زبانی

در معنی کردن واژه‌ها لازم است که در واژه‌نامه به نکات زیر توجه شود:

۱) مفرد و یا جمع بودن:

بنان: سرانگشت، انگشت ← درست
تقصیر: گناه ← درست
عاکفان: چ عاکف، کسانی که در مدتی معین در مسجد بمانند و به عبادت پردازند. ← درست
کسی که در مدتی معین در مسجد بماند و به عبادت پردازد. ← نادرست

۲) مثبت یا منفی بودن بودن:

انبساط: حالتی که در آن، احساس بیگانگی و ملاحظه و رودربایستی نباشد؛ خودمانی شدن ← درست،
رودربایستی داشتن ← نادرست

۳) اسم یا صفت بودن:

تحیر: سرگشتگی، سرگردانی ← درست
شفیع: شفاعت کننده، پایمرد ← درست
سرگشته، سرگردان ← نادرست
شفاعت، پایمردی ← نادرست

۴) نقطه مقابل / تقابل / متضاد:

نقطه مقابل «عز»: ذُل ← درست
نقطه مقابل «عز»: ارجمندی، گرمی شدن ← نادرست

• چند نکته حایز اهمیت در مورد املا وجود دارد:

۱) گزینش املائی گروه‌های شش گانه

«ع / ت / ط / ث / س / ص / ح / ه / ذ / ز / ض / ظ / غ / ر»

۲) هر غلط املائی، غلط رسم‌الخطی نیست؛ اما هر غلط رسم‌الخطی، غلط املائی است.

• مصادیقی از رسم‌الخط عبارتند از: «هفته گز، هفتگی / آینده گان، آیندگان / بینداخت، بیفتاد، بیفتاد / بینگارد، بینگارد»

(هر واژه ای با «ا = الف» همراه با مصوت‌های کوتاه شروع شود و بخواهیم با پیشوند «ب/ن» بیاوریم:

حذف الف (ا) و تبدیل به مصوت بلند (ی) = ب + انداخت: بینداخت/ن + افزود: نیفزود

۳) گروه کلمه (گروه واژه): از دو یا بیش از دو کلمه تشکیل شده است:

۱- (مضاف یا هسته + نقش‌نمای اضافه «ی/ی» + مضاف‌الیه، مثال: تقضِ عَرَض)

۲- (موصوف یا هسته + نقش‌نمای اضافه «ی/ی» + صفت بیانی، مثال: سخن نغز)

۳- (ترادف یا تضاد (معطوف علیه یا هسته + حرف عطف «و» + معطوف، مثال: عصیان و سرکشی / صخت و شقم)

• نمونه‌های حروف «را» به عنوان «حرف اضافه» به معنی «از، با، به، برای، بر» در درس یکم:

باران رحمت بی حسابش همه را رسیده. (= به)

فراش باد صبا را گفته تا فرش زمردین بگسترند و دایه ابر بهاری را فرموده تا بنات نبات در مهد زمین پیروند. (= به)

چه غم دیوار امت را که دارد چون تو پشتیبان؟/چه باک از موج بحر آن را که باشد نوح کشتیبان؟ (= برای)

از این بوستان که بودی، ما را چه تحفه کرامت کردی؟ (= برای)

گفت: به خاطر داشتم که چون به درخت گل رسم، دامنی پر کنم هدیه اصحاب را. (= برای)

• نمونه‌های کاربرد حرف «را» به عنوان جایگزین کسره اضافه یا «فک اضافه» در درس یکم:

درختان را به خلعت نوروزی قبای سبز ورق در بر گرفته و اطفال شاخ را به قدوم موسم ربیع کلاه شکوفه بر سر نهاده. (درختانش را در بر: در بر درختانش

- اطفال شاخ را بر سر: بر سر اطفال شاخ)

ای مرغ سحر، عشق ز پروانه بیاموز / کان سوخته را جان شد و آواز نیامد (آن سوخته را جان: جان آن سوخت)

• چند نکته حایز اهمیت در مورد انواع حذف:

۱- در مواردی که شناسه‌ها از یک نوع نباشد، نوع حذف به قرینه لفظی است.

من این مطلب را توضیح دادم و حسن نیز توضیح [داد]

۲- گاهی در جملات اسنادی، بعد از صفت تفضیلی فعل به قرینه معنوی حذف می‌شود.

نیکو خو هزار بار بهتر از نیکو رو ← نیکو خو هزار بار بهتر [است] از نیکو رو.

- ۳- در شبه‌جمله‌ها (اصوات / منادا) مانند زه، زهی، دست مریزاد، مرحبا، نوع حذف به قرینه معنوی است. آتش [مسلمانان به دادم برسید]
- ۴- حذف فعل در جملات استثنایی پرکاربرد به قرینه معنوی به شمار می‌آید. به سلامت [بروید] | بسیار خوب [است] | شکر خدا [نمایید] | به جان شما [قسم می‌خورم]

نکات قلمرو ادبی

- اضافه‌های تشبیهی موجود در ستایش و درس یکم: باران رحمت / خوان نعمت / پرده ناموس / وظیفه روزی / فزاش باد صبا / دایه ابر بهاری / بنات نبات / مهد زمین / قبای سبز ورق / اطفال شاخ / کلاه شکوفه / دیوار اُمّت / کعبه جلال / حلیه جمال / بحر مکاشفت
- استعاره‌های موجود (مکنیه) در ستایش و درس یکم: قدوم موسم ربیع / در کار بودن ابر و باد و مه و خورشید و فلک
- استعاره‌های موجود (مصرحه) در ستایش و درس یکم: ملکا ذکر تو گویم: خداوند / فرش زمردین: سبزه و گل‌های رنگارنگ / بوستان: معارف الهی / درخت گل: کشف و شهود، وصال حق / بوی گل: عشق الهی، نشان و تجلی حق
- مجازهای موجود در ستایش و درس یکم: لب و دندان (لب و دندان سنایی همه توحید تو گوید): وجود / دست: قدرت / زبان: سخن / دست و زبان: اعمال / کف: دست / نان: رزق و روزی / ابر و باد و مه و خورشید و فلک: کل آفرینش
- کنایه‌های موجود در ستایش و درس یکم:

مفهوم	کنایه	مفهوم	کنایه
امکان بخشش	روی رهایی داشتن	عدم درک عقل و ناتوانی عقل	در فهم ننگیدن
رسوا کردن	پرده دریدن	توانایی انجام کاری داشتن	برآمدن از دست و زبان
توجه و عنایت و لطف به ...	نظر کردن به ...	دعا کردن، درخواست	دست انابت به امید اجابت به ... برداشتن
از خود بی‌خود بودن، بی‌خبر بودن	برنیامدن آواز از ...	بدحال و بدبخت و بیچاره (بودن)	پرشان روزگار (بودن)
دامن از دست رفتن، بی‌اختیار شدن	در بحر مکاشفت مستغرق شدن	تفکر عارفانه	سر به جیب مراقبت فرو بردن

• آرایه ایهام تناسب موجود در ستایش و درس یکم:

لب و دندان سنایی همه توحید تو گوید / مگر از آتش دوزخ بُودش روی رهایی روی: ۱- چاره، امکان ۲- چهره که با لب و دندان تناسب دارد.

• آرایه اسلوب معادله موجود در درس یکم:

چه غم دیوار امت را که دارد چون تو پشتیان؟ / چه باک از موج بحر آن را که باشد نوح کشتیان؟

نکات قلمرو فکری

• نکته حایز اهمیت در معنی شعر و نثر:

با توجه به بارم هر مورد، لازم است به واژه‌های ویژه‌ای که در آن شعر یا نثر ارائه شده، توجه کنید؛ اگر موردی ۲۵٪ نمره داشته باشد، پس یک واژه خاص در آن صورت سوال برای طراح مد نظر است. اگر ۵٪ نمره باشد، دو واژه و اگر ۷۵٪ سه واژه.

دوپینگ فوری درس دوم

نکات قلمرو زبانی

• کاربردهای معنایی افعال:

- برخی فعل‌های به‌ظاهر اسنادی گاهی اوقات کاربردی غیراسنادی دارند؛ به موارد زیر دقت کنید.
- در متون گذشته، گاهی فعل «شد» در معنی «رفت» استفاده می‌شده است.
- در متون مختلف، فعل «بودن» (در شکل‌ها و صورت‌های مختلفی همچون «هست / است / نیست»، «بود»، «باشد» و...) در معنی «وجود داشتن» به کار رفته است.
- فعل «گشتن» در معنی «چرخیدن / جستجو کردن» به کار می‌رود.
- ما به گرمابه شدیم. (= رفتیم)

خواهرم برای پیدا کردن مدادش، همهٔ خانه را گشت. (= چرخید)

در بُن این پرده نیلوفری / کیست (= وجود دارد) کند با چو منی همسری؟

- گاهی فعل «آمد» در متون کهن، کاربردی اسنادی دارد و به معنی «شدن» است.

فضا نمایان آمد / چهره‌اش پدید آمد (= آشکار شد)

• نمونه‌های حروف «را» به‌عنوان «حرف اضافه» به معنی «از، با، به، برای، بر» در درس دوم:

گفت: تا داروغه را گوییم، در مسجد بخواب (به)

• نمونه‌های کاربرد حرف «را» به‌عنوان جایگزین کسرهٔ اضافه یا «فک اضافه» در درس دوم:

گفت: نزدیک است والی را سرای آن‌جا شویم (والی را سرای = سرای والی)

نکات قلمرو ادبی

• استعاره‌های موجود (مکنیه) در درس دوم:

خریدن انده / فروختن جان

• مجازهای موجود در درس دوم:

درهم و دینار: پول / بگفت آن‌که که باشم خفته در خاک: گور / به یاران گفت کز خاکی و آبی: تمام موجودات (همه انسان‌ها) / از برهنه کی توان

بردن گرو؟ فقیر و بی چیز

• کنایه‌های موجود در درس دوم:

مفهوم	کنایه	مفهوم	کنایه
نابه‌سامانی جامعه	هموار نبودن راه	درگیری	گریبان گرفتن
نخ‌نما و فرسوده	جز نقشی ز بود و تار نیست	بی‌خبری و غفلت	بیدار نبودن
زندگی یافتن	سبز شدن	مستی و عدم تعادل	کلاه از سر افتادن
جان‌فشانی	جان فروختن	تحمل رنج	انده خریدن
مردن	در خاک خفتن	فراموش کردن	دل پاک کردن (بگفتا دل ز مهرش کی کنی پاک؟)

• آرایهٔ حسن تعلیل موجود در درس دوم:

گفت: جرم راه رفتن نیست، ره، هموار نیست

• آرایهٔ ایهام موجود در درس دوم:

گفت: می‌باید تو را تا خانهٔ قاضی بزم / گفت: رو، صبح آبی، قاضی نیمه شب بیدار نیست

بیدار: ۱- هشیار ۲- مقابل بیدار

با محتسبم عیب مگوید که او نیز / پیوسته چو ما درطلب عیش مدام است

مدام: ۱- همیشه، پیوسته ۲- شراب

نکات قلمرو فکری

• سه نکتهٔ حایز اهمیت در پاسخ دادن به سؤالات درک مطلب:

۱- معمولاً از پرسش‌های موجود در کارگاه متن‌پژوهی، به‌ویژه مواردی که به شکل سروده یا عبارتی خارج از متن درس که با محتوای درس ارتباط معنایی دارد، سؤال طرح می‌گردد.

۲- باید براساس آموخته‌های خود به مبحث «قرابت معنایی / هم‌خوانی / تناسب مفهومی» توجه داشت، چه در شکل پرسش با جواب کوتاه و چه در قالب سؤال چندگزینه‌ای. برای پاسخ دادن به این نوع سؤالات توصیه می‌گردد که به کلیدواژه که اغلب در گزینه‌ها دیده می‌شود و یا لب کلام که در جملهٔ پایانی یا در مصراع پایانی وجود دارد با صورت سؤال مطابقت داده شود.

۳- به واژه‌های «همه / به‌جز / ندارد / متقابل (ضد / مخالف)» در صورت پرسش‌های چندگزینه‌ای توجه شود.

دوبینگ فوری درس سوم

نکات قلمرو زبانی

• نمونه‌های حروف «را» به‌عنوان «حرف اضافه» به معنی «از، با، به، برای، بر» در درس سوم:

- ما را فراغتی است که جمشید جم نداشت (ما را = برای ما)

چرا ۲۰ شو؟

درسنامه کامل

- پوشش ۱۰۰ درصدی کتاب درسی
- نکات مفهومی ویژه امتحان نهایی
- نمودارها و جدول‌های جمع‌بندی

آزمون‌های شبیه‌ساز و پیش‌بینی امتحان نهایی

- ۵ دوره آزمون جامع شبیه‌ساز امتحان نهایی
- آزمون ویژه پیش‌بینی امتحان خردادماه ۱۴۰۴
- نکات احتمالی امتحان خردادماه ۱۴۰۴

بانک سوالات تشریحی

- پوشش تمام سوالات امتحان نهایی سال‌های اخیر
- سوالات تالیفی میکروطبقه‌بندی شده از تمام نکات کتاب
- تنوع کامل سوالات بر اساس شیوه‌نامه بنوم (مصوب آموزش و پرورش)

پامننامه ویژه برای یادگیری نمره گرفتن در نهایی

- بازبینی کامل پاسخ جهت یادگیری پاسخ‌نویسی تشریحی
- آموزش مهارت‌ها و فوت و فن نمره‌گرفتن در امتحان نهایی
- بازبینی نکات سوالات با مصوبه‌های امتحانات آموزش و پرورش

بسته شب امتحان ۲۰ شو

- نمودارهای دوپیک، فوری برای مرور فوری سریع شب امتحان * جمع‌بندی خلاصه سوال کتاب از زبان مؤلف

سایر کتاب‌های ۲۰ شو

www.digimaze.org

www.blomaze.ir

۱۰۰٪
امتحان
نهایی

شش

پایه دوازدهم
رشته ریاضی و تجربی

دین و زندگی ۳

فیروز نژادنجف، احمد منصوری

درسنامه کامل با بررسی خط به خط کتاب درسی

بانک سوالات تشریحی به سبک جدید امتحانات نهایی

آزمون‌های شبیه‌ساز + آزمون پیل‌پیلی ماز از امتحان نهایی

پاسخنامه بارم‌بندی شده برای یادگیری نحوه نمره‌گرفتن در امتحان

دوبینگ فوری شب امتحان و خلاصه صوتی کل کتاب

۲۰ شو

دین و زندگی ۳

عنوان: بیست‌شو دین و زندگی ۳ (ویژه دانش‌آموزان پایه دوازدهم رشته ریاضی و تجربی | مؤلف: فیروز نژادنجف، احمد منصور | موضوع: آموزش متوسطه ۲ | مشخصات ظاهری: ۲۰۰ ص، ۲۹ × ۲۲ س.م، جدول | شابک: ۱-۲۴-۸۴۸۱-۶۲۲-۹۷۸ | وضعیت فهرست‌نویسی: فبای مختصر | مشخصات نشر: تهران، موسسه هونام پرتوآندیشان ماز، ۱۴۰۲ | شماره کتاب‌شناسی ملی: ۹۷۳۰۲۱۲

عنوان	۲۰ شو دین و زندگی ۳
ناشر	(ویژه دانش‌آموزان پایه دوازدهم رشته ریاضی و تجربی)
مؤلف	ماز
مدیر تألیف	فیروز نژادنجف، احمد منصور
نظارت بر تولید محتوا	دکتر رسول خنجری
ویراستار علمی	علی‌رضا کاهیدوند
ویراستاران فنی	صالح احصایی
طراح جلد و فرم اول	سیده فاطمه موسوی حصار، نیلوفر رئیسی‌نیا
طراح لایوت	تایماز کاویانی
صفحه‌آرا	سمیه نجار
نوبت چاپ	سمیه نجار
تیراژ	اول - ۱۴۰۳
شابک	۲۵۰۰ نسخه
	۹۷۸-۶۲۲-۸۴۸۱-۲۴-۱

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به «گروه آموزشی ماز» است و هیچ شخص حقیقی یا حقوقی، حق چاپ و برداشت تمام یا قسمتی از اثر را بدون مجوز کتبی از انتشارات ندارد و متخلفین تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

www.biomaze.ir

www.digimaze.org

مقدمه ناشر

داستان برمی‌گردد به سال‌ها پیش! همه چیز از اونجا شروع شد که توی دوران کنکور خودم، به هر کی ساعت مطالعه‌ام توی روز رو می‌گفتم، کسی حرفمو باور نمی‌کرد.

توی اون دوران، من واقعاً روزانه ۵ تا ۶ ساعت درس می‌خوندم؛ اما به‌خاطر ترازهای بالایی که توی آزمون‌ها داشتیم، کسی باورش نمی‌شد و همه فکر می‌کردن روزی ۱۲ ساعت درس می‌خونم. اون موقع‌ها، خودمو آدم باهوشی تصور نمی‌کردم؛ پس همیشه تصورم این بود که فرق من با بقیه، توی یک چیز دیگه‌ست و اونم نحوه درست درس خوندم. خیلی از بچه‌ها زیاد درس می‌خونن، اما درست درس نمی‌خونن!

زمان گذشت و گذشت تا با آدمایی مثل خودم آشنا شدم. اونا هم تونسته بودن با ساعت مطالعه معقول، نتایج خیلی خوبی بگیرن! حوالی سال ۹۴ بود، هنوز از کنکورمون اون قدر زیاد نگذشته بود که ماجراهای اون روزا یادمون بره. با توجه به همون روش مطالعه درست، یک کتاب تألیف کردیم؛ ولی نه پول داشتیم و نه مجوز نشر! این شد که توی خیابان انقلاب تهران از یک انتشارات به انتشارات دیگه می‌رفتیم و ازشون می‌خواستیم کتابمون رو چاپ کنن. اون روزا خیلی سختی کشیدیم؛ اما در آخر، انتشارات گاج، نمونه کتاب ما رو دید، از محتوای استقبال کرد و نهایتاً کتاب ما توی گاج چاپ شد. قابل باور نبود؛ اما اون کتاب توی همون سال اول چاپ، تبدیل به پرفروش‌ترین کتاب کمک آموزشی ایران شد.

حوالی سال ۹۷ بود که مثل بازیکن‌های فوتبال، با یک قرارداد بهتر جابه‌جا شدیم و همکاریمون با انتشارات خیلی سبز آغاز شد. اونجا هم تمام کتاب‌هایی که تألیف کردیم، توی زمان خودش، پرچم‌دار بازار آموزش ایران شدن.

تو تمام این سال‌ها روی محصولات آموزشی آنلاین خودمون توی سایت ماز تمرکز کردیم و امروز، دیگه محصولات آموزشی ماز رو همه توی ایران استفاده می‌کنن و با ماز آشنا هستن. توی مسیر آموزش آنلاین، به چیزی که می‌خواستیم رسیدیم و حالا نوبت اینه که تو فضای نشر، اونم توی نشر خودمون به چیزی که می‌خواهیم برسیم.

مطمئنم که اهمیت و تأثیر مطالعه کتاب‌های ماز هم دیر یا زود بر همگان معلوم میشه و فرق تویی که زودتر از بقیه این کتاب رو می‌خونی، این خواهد بود که می‌تونی توی ماراتون کنکور، به‌خوبی از رقیب‌های خودت جلو بزنی. قدر این کتاب رو بدون و ازش نهایت استفاده رو ببر که حاصل سال‌ها تجربه و کار در بالاترین سطح فضای آموزش کشور هست.

دکتر سید آرمان موسوی‌زاده
مدیرعامل گروه آموزشی ماز

مقدمه مؤلف

یک سلام خیلی گرم و خاص به همه دانش‌آموزان عزیز، به کلاس دین و زندگی ماز خوش اومدید. حالا چرا کلاس؟ چون این کتاب حاصل تلاش و اندوخته‌های سال‌ها تدریس، دست‌بندی‌ها، نکات، سؤالات احتمالی و آزمون‌های شبیه‌سازش، همه و همه به‌طور خاص برای موفقیت شما تألیف شده تا از هر منبع و کلاس دیگری بی‌نیاز باشید. راستش همه ما اساتید و به‌خصوص شما دانش‌آموزان، این چند سال اخیر درگیر خیلی از اخبار و حوادث بودیم و آخرین هم این بود که «کنکور سراسری از سال ۱۴۰۲ به بعد با تأثیر قطعی معدل برگزار خواهد شد» و همه رو تحت تأثیر خودش قرار داد. از اونجایی که ما توی ماز همیشه به‌عنوان اولین مجموعه، خودمون رو مطابق با تغییرات برای راحتی دانش‌آموزان و موفقیتشون تغییر دادیم، فکر کردیم که چطور می‌تونیم تو این زمینه چه از ابتدای سال و چه برای کسانی که اواخر سال به فکر خوندن برای امتحان نهایی میفتن، کمکی کنیم؛ چون قطعاً هدفمون موفقیت شما عزیزانه. پس شروع به نوشتن کتاب‌های نهایی کردیم که چه از نظر درس‌نامه (واقعاً غنی و بی‌رقیبه... حالا می‌ری می‌خونی می‌بینی) و چه از نظر سؤالات و مجموعه نکات، بتونه منبعی برای بیست شدن و رسیدن راحت‌تر شما به رشته دل‌خواهتون بشه. حالا به سؤالی که پیش میاد اینه که این کتاب رو چطور استفاده کنیم؟

زمان نوشتن کتاب، با توجه به تعداد سؤالات و مباحث کتاب، هر درس رو به ۲ بخش تقسیم کردیم و انتهای درس‌نامه، سؤالاتش رو آوردیم. حالا این کار چه مزیتی داره؟ اول اینکه شاید شما به درس‌نامه یک مبحث مسلط باشید، پس آگه فقط بخواید سؤالاتش رو بخونید، خیلی راحت می‌رید سراغ سؤالاتش و دوم اینکه با توجه به تفکیک مبحثی سؤالات و چیدمان دقیقشون، دیگه با انبوهی از سؤالات مواجه نمی‌شید و در هر بازه مطالعاتی می‌تونید با خیال راحت یک مبحث رو جمع کنی. به‌طور کلی وقتی درس اول رو باز می‌کنید، با چند مورد مواجه می‌شید:

۱ فوت کوزه‌گری: تو این قسمت، خیلی صمیمی ماجرای درس و نکات مهمی که باید بهش توجه کنید رو گفتیم و بارم هر درس رو مشخص کردیم. ۲ نیم‌نگاه: تو این قسمت، هم مباحث اصلی و هم شاخه‌های فرعی هر درس، تو به نمودار مشخص شده و نقشه درس رو راحت می‌بینید. ۳ درس‌نامه: تمام متن کتاب با تمام جزئیات به‌شکل خیلی دقیق و روان براتون شرح داده شده و آیات، احادیث و ارتباطشون با متن کتاب بیان شده که با قسمت‌هایی از قبیل «آیه‌شناسی»، «حدیث‌شناسی» و «شعرشناسی» زیاد سروکار دارید. ۴ باکس‌های ویژه: این باکس‌ها توی درس‌نامه با اسم‌های «جمع‌بندی»، «نکته» و «خواست‌باشه» اومدن و کلی نکته و مطلب خفن توشون گذاشتیم. ۵ ایستگاه سؤالات امتحانی: تمام تلاشمونو کردیم که توی این قسمت، بهترین و محتمل‌ترین سؤالات رو براتون به‌ترتیب چیدمان امتحان نهایی و به‌صورت کاملاً علمی طراحی کنیم که دیگه هیچ استرسی نداشته باشید. ۶ روی دیگر سؤالات: یک قسمتی که خیلی ویژه توی سؤالا گذاشتیم، اینه که شما توی سؤالا می‌بینید نوشتیم «روی دیگر سؤال»، این یعنی ما هر سؤال رو بررسی کردیم و اگر سؤالی قابل‌بیشتر رو داشته که به شکل دیگه‌ای مطرح بشه، (مثلاً بخوان بیچون و سخت کن) ما براتون پیش‌بینی کردیم. ۷ آزمون‌های جمع‌بندی: برای نیم‌سال اول، ۲ آزمون و برای نیم‌سال دوم، ۵ آزمون گذاشتیم تا با خیال راحت به مصاف امتحان نهایی برید و شک نکنید بیشترین مطابقت رو با نهایی خواهیم داشت. ۸ دوپینگ: استرس شب امتحان، از اون استرسی هستش که بعیده کسی تجربش نکرده باشه، دوپینگ کارش همینه که مثل یک بالشت نرم زیر سر شما که باعث خواب راحتون میشه، تمام نکات دینی رو توی چندین صفحه، خلاصه براتون جمع می‌کنه تا شب امتحان دیگه هیچ ناراحتی‌ای نداشته باشید و به‌جای اینکه بخواید خلاصه‌نویسی و نکته‌برداری کنید و نگران باشید که جایی جامونده باشه، ما براتون این کار رو انجام دادیم، خیالتون راحت باشه. در آخر بخش دوپینگ، «اصطلاحات مهم»، «آیات مهم»، «احکام مهم» و «اشعار مهم» رو براتون آوردیم تا یک جمع‌بندی جامع و کامل از کتاب دین و زندگی دوازدهم داشته باشید. خوب رسیدیم به قسمت تشکرها، جا داره که از تمام کسانی که زحمت کشیدند تا این کتاب آماده بشه تشکر کنیم. اول از همه، از آقای دکتر سیدآرمان موسوی‌زاده که با تلاش‌هاشون ماز رو به این مرحله و جایگاه رسوندند، متشکرم. یه تشکر ویژه دارم از مدیر محترم کتاب و آزمون‌های ماز، آقای دکتر رسول خنجری که با دقت‌نظر، نکته‌سنجی و راهنمایی‌های خوبشون باعث شدن که یک کتاب سطح عالی داشته باشیم. همین‌طور از آقای علی‌رضا کاهیدوند و خانم نیلوفر رئیسی نیا که با پیگیری‌ها و دلسوزی‌هاشون باعث شدن این کتاب به ثمر بشینه و از ویراستار خوب کتابمون آقای صالح احصایی که زحمت ویرایش علمی کتاب رو بر عهده داشتند، تشکر می‌کنم.

راه بیست‌شو

راه بیست شدن، با کتاب‌های بیست شو هموارتر است! چطور؟ چون این مجموعه کتاب با هدف بیست شدن شما در امتحانات نهایی نوشته شده‌اند و البته ویژگی‌هایی دارند که در ادامه به آن‌ها اشاره می‌کنیم:

۱ درس‌نامه‌های جامع، کاربردی و پر نکته: با بیانی ساده، خطبه‌خط کتاب درسی را برایتان موشکافی، بررسی و مطالب را دسته‌بندی می‌کند. ۲ بانک سؤالات تشریحی (شبیه‌ساز امتحان نهایی) چیدمان و انتخاب سؤالات این بخش بر اساس «سطوح یادگیری شیوه‌نامه بلوم» و «پوشش صد درصدی نکات احتمالی امتحان نهایی» صورت گرفته است. البته هر سؤال بارم دارد تا شما ارزش موبه‌موی انواع سؤالات را بشناسید. ۳ آزمون‌های پایانی نوبت اول و دوم: در این بخش شما با پاسخ دادن به آزمون‌های تألیفی و نهایی برگزار شده دوره‌های قبل، اندوخته‌های ذهن و دانش خودتان را محک می‌زنید و خودتان را برای ۲۰ گرفتن آماده می‌کنید. ۴ پاسخ‌نامه تشریحی: در اینجا کنار هر پاسخ، یک تگ تاکسونومی براساس سطوح یادگیری شیوه‌نامه بلوم (مصوب آموزش و پرورش) گذاشته‌ایم تا شما با سطح هر سؤال و پاسخ آن به‌خوبی آشنا شوید. این سطوح عبارت‌اند از: دانشی، کاربردی، تحلیلی، ارزیابی و قضاوت، خلاقیت و درک و فهم که در پایین صفحات بخش پاسخ‌نامه، آن‌ها را با یک علامت مشخص، برایتان در نظر گرفته‌ایم. ۵ دوپینگ فوری: این بخش خلاصه‌ای کاربردی از مهم‌ترین مطالب هر درس ارائه می‌دهد و چاره کار شما برای شب امتحان است. ۶ آزمون طلایی: در این آزمون، پیش‌بینی امتحان نهایی پیش رو توسط مؤلف انجام شده است. از آن به راحتی نگذرد. حتماً یکبار آن‌را از خودتان امتحان بگیرید و سپس با کمک راهنمای تصحیح این آزمون، اشکالات خود را مرور کنید. ۷ یادکست جمع‌بندی: درضمن با گوش دادن به یادکست جمع‌بندی این درس، می‌توانید راحت و آسوده، مطالب مهم را به ذهن بسپارید. برای این منظور، رمزینهای را که مشخص کرده‌ایم، اسکن کنید.

«وَأَنْ لَّيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى»
فیروز نژادنجف، احمد منصوری

معرفی دیجی‌ماز

ما تو دیجی‌ماز این زمینه رو براتون فراهم کردیم تا از تجربه مطالعه کتاب الکترونیکی لذت ببرید. تو دیجی‌ماز، همه کتاب‌هاتو، حتی کتاب‌های درسی‌تو، یک‌جا و در یک اپلیکیشن کنار هم داری و همه‌جا میتونی با خودت ببریشون! مزیت‌های منحصربه‌فرد دیجی‌ماز نسبت به سایر ابزارهای مطالعه کتاب الکترونیکی:

■ امکان هایلایت کردن

همونطوری که با ماژیک فسفری توی کتاب‌های کاغذی مطالب مهم رو هایلایت می‌کنی! با این تفاوت که ماژیکت تموم نمیشه و هر وقتم بخوای می‌تونی پاکش کنی!

■ امکان یادداشت گذاری توی صفحات

همونطور که گوشه کتابت نکات مهم رو می‌نویسی، اینجا هم هر چه دل تنگت می‌خواهد بنویس و نگران کم‌بودن جا هم نیستی دیگه!

■ امکان نشان‌دار کردن صفحات برای مرور مجدد

دوست‌داری قبل امتحانت، سریع صفحات مهم رو مرور کنی؟ دیگه نگران نباش. صفحات مهم رو علامت بزن و خیلی سریع مرورشون کن!

■ امکان خط کشیدن و ترسیم آزاد

علاوه بر هایلایت کردن، دوست‌داری زیر کلمه‌های مهم هم خط بکشی؟ مشکلی نیست. توی دیجی‌ماز هم این امکانو داری! تازه خودکارت هم چند رنگه و تموم نمیشه!

■ پاک کردن (یادداشت‌ها، خط‌کشی‌ها و هایلایت‌ها)

احساس می‌کنی کتابت خیلی شلوغ شده؟ یا چیزی رو نوشتی و می‌خوای پاکش کنی؟ باز مشکلی نیست؛ هر چیزی که بخوای رو خیلی راحت می‌تونی پاک کنی! اثری هم ازش نمیمونه!!

■ ذخیره کردن تمامی تغییرات بعد از هر بار استفاده از کتاب

نگرانی که یه موقع نوشته‌ها، هایلایت و یادداشت‌ها توی کتاب گم بشن؟؟ نگران اینم نباش! توی دیجی‌ماز همه چیز ذخیره میشه و توی سیستم باقی می‌مونه!

■ امکان انتقال به صفحات مورد نظر از طریق فهرست مطالب

موقع خوندن pdf کتاب‌ها انگشتت درد می‌گیره و حوصله اسکرول کردن نداری؟ دوست‌داری سریع بری تو همون فصل وسط یا انتهای کتاب؟ واسه اینم مشکل نداری!! هر جای کتاب که باشی می‌تونی فهرست رو باز کنی و فقط با یه کلیک بری توی صفحه مورد نظرت!!

■ امکان جست‌وجوی کلمات

از اون دسته آدم‌هایی هستی که دوست داری ترکیبی بخونی و یه کلمه رو سرچ کنی و تمام مطالب مرتبط باهاش رو پیدا کنی؟؟ باز مشکلی نداری! هر چی که بخوای توی دیجی‌ماز به فارسی یا انگلیسی می‌تونی سرچ کنی و پیدا کنی!

■ وضعیت نایت مود (night mode)

نور گوشی یا تبلت چشمتو اذیت میکنه؟ باز مشکلی نداری!! کافیه دیجی‌ماز رو بذاری روی حالت نایت مود!

■ هر کتاب رو فقط یک بار تهیه می‌کنی!

تا حالا شده یه کتابی رو تهیه کنی بعد ببینی آپدیت جدیدش اومده و مجبور شی یه هزینه مجدد کنی تا تهیه‌اش کنی؟؟ دیگه این دغدغه رو نداشته باش! حتی اگه کتاب‌های دیجی‌ماز ۱۰۰ بار هم آپدیت بشن، نیاز به هزینه مجدد نداری و کتاب جدید برات فعال میشه!

■ آخریشو تو بگو...

بهمون بگو چه ویژگی‌های دیگه‌ای لازم داری که به دیجی‌ماز اضافه کنیم؟ تا توی آپدیت‌های بعدی این کارو انجام بدیم. اگه می‌خوای برنده باشی، سعی کن خوب پیش‌بینی کنی!

فهرست

درس ۹ پایه‌های استوار

- درسنامه | ۱۰۴
- بانک سؤالات تشریحی | ۱۱۱

درس ۱۰ تمدن جدید و مسئولیت ما

- درسنامه | ۱۱۶
- بانک سؤالات تشریحی | ۱۲۳

۱۳۱ آزمون‌های پایانی نوبت اول و دوم

۱۴۶ پاسخ‌نامه تشریحی

۱۷۶ دوپینگ فوری

درس ۱ هستی‌بخش

- درسنامه | ۷
- بانک سؤالات تشریحی | ۱۴

درس ۲ یگانه بی‌همتا

- درسنامه | ۱۹
- بانک سؤالات تشریحی | ۲۶

درس ۳ توحید و سبک زندگی

- درسنامه | ۳۱
- بانک سؤالات تشریحی | ۳۸

درس ۴ فقط برای تو

- درسنامه | ۴۳
- بانک سؤالات تشریحی | ۵۰

درس ۵ قدرت پرواز

- درسنامه | ۵۵
- بانک سؤالات تشریحی | ۶۲

درس ۶ سنت‌های خداوند در زندگی

- درسنامه | ۶۷
- بانک سؤالات تشریحی | ۷۵

درس ۷ بازگشت

- درسنامه | ۸۰
- بانک سؤالات تشریحی | ۸۶

درس ۸ زندگی در دنیای امروز و عمل به احکام الهی

- درسنامه | ۹۱
- بانک سؤالات تشریحی | ۹۸

درس ۱: هستی‌بخش

مشاوره تخصصی

خانوما و آقایون به کلاس دینی ماز و درس اول دوازدهم خوش اومدیدا حالا چرا لفظ کلاس رو به کار بردم؟! دلیلش اینه که هر اون چیزی رو که برای امتحان نهایه و نمره بیست گرفتن توی این درس نیاز دارید، خیلی موşkافانه و با جزئیات و دقیق براتون گفتیم. از همین درس اول که در مورد هستی‌بخش (خداوندی که به ما هستی و وجود میده) هست، شروع کنید و تا درس آخر که بیشتر مسائل حفظی هستش، همه رو ریزه‌ریز خیلی مرتب و چارل‌بندی شده براتون شرح دادیم که دیگه هیچ کم و کسری نداشته باشید.

توی این درس در مورد هستی‌بخشی خدا و وجودبخشی و وابستگی مون به خدا صحبت می‌کنیم و یه استدلال هم در این مورد می‌گیم که همیشه خدا، توی امتحان نهایه‌ها مورد سؤال بوده!

البته که این درس چون یه رگه‌هایی از فلسفه داره برای بچه‌های انسانی راحت‌تره؛ ولی خب خاطرتون جمع باشه که همه مباحث رو کامل و دقیق براتون توضیح می‌دیم و تمام سؤالای نهایه رو هم آوریم که یه بانک امتحان نهایه خوب رو شاهد باشید. خلاصه که فرمول بیست گرفتن و راه و روشش رو کامل شرح دادیم.

نهایتاً اینا همیشه کل داستان این درس و کتاب که مفصل براتون توضیح می‌دیم. هستیم باهاتون.

بارم‌بندی	نیم‌سال اول	نیم‌سال دوم
	۳	۳

نیم‌نگاه

مقدمه ۱: ما و این جهان پدیده‌ایم و وجود و هستی‌مان از خودمان نیست.
مقدمه ۲: هر پدیده نیازمند به پدیدآورنده است.
نتیجه: ما و پدیده‌های این جهان در پدید آمدن و هست شدن خود، به آفریننده نیازمندیم.

نیازمندی جهان به خدا در پیدایش

تا حدی شبیه رابطه جریان برق با مولد است.
موجودات پس از پیدایش نیز همانند لحظه نخست خلق شدن، نیازمند به خداوند در بقایشان هستند.

نیازمندی جهان به خدا در بقا

افزایش خودشناسی موجب درک بیشتر فقر و نیاز و در نهایت موجب افزایش بندگی می‌شود.

آگاهی، سرچشمه بندگی

تمام موجودات، وجود خود را از خدا می‌گیرند و آیه‌ای از آیات الهی هستند.
هر موجودی در جهان تجلی خدا و نشانگر حکمت، قدرت و رحمت اوست.

خداوند، نور هستی

۱- محدود: در ذهن انسان می‌گنجد ← چپستی آن را درمی‌یابم.
۲- نامحدود: ذهن ما ظرفیت و گنجایش درک آن را ندارد. ← چپستی آن را متوجه نمی‌شویم.

موضوعات مورد شناخت انسان

هستی‌بخش

تفکر و اندیشه

- بهار جوانی را پرطراوت و زیبا می‌سازد.
  - استعدادها را شکوفا می‌کند.
  - امید به آینده‌ای زیباتر را نوید می‌بخشد.
  - می‌تواند برترین عبادت‌ها باشد.
- برخی ثمرات اندیشیدن

- در ذهن جوانه می‌زند.
  - در دل و قلب ریشه می‌دواند.
  - برگ و بار آن به‌صورت اعمال ظاهر می‌گردد.
- اندیشه مانند بذری

حدیث‌شناسی

پیامبر اکرم (ص):

أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ إِدْمَانُ التَّفَكُّرِ فِي اللَّهِ وَ فِي قُدْرَتِهِ

ترجمه:

برترین عبادت، اندیشیدن مداوم درباره خدا و قدرت اوست.

پیام

تشویق به تفکر در مورد قدرت و صفات خداوند به‌عنوان برترین عبادت معرفی شده است (هواستون باشه داره هستی فراواند رو می‌گه نه پیستی فرا رو).

نیازمندی جهان به خدا در پیدایش

شناخت اولیه به‌واسطه فطرت

هر کدام از ما، براساس فطرت خویش، خدا را می‌یابیم و حضورش را درک می‌کنیم. (این قسمت داره در مورد فرایابی فطری صحبت می‌کنه. آگه یادتون باشه سال‌های قبل هم در مورد سرشت فراآشنا و فطرت مشترک صحبت شد. پس خوب به مباحث دقت کنید، چون مطالب سال دوازدهم هم خیلی به هم مرتبطن) به‌روشنی می‌دانیم در جهانی زندگی می‌کنیم که آفریننده‌ای حکیم آن را هدایت و پشتیبانی می‌کند و به موجودات مدد می‌رساند. (توحید در ربوبیت (درس ۲))

شناخت و معرفت عمیق‌تر به‌واسطه تفکر و اندیشه

با وجود این شناخت اولیه، قرآن کریم ما را به معرفت عمیق‌تر درباره خداوند فرامی‌خواند و راه‌های گوناگونی را برای درک وجود او و نیز شناخت صفات و افعال او به ما نشان می‌دهد. یکی از این راه‌ها، تفکر درباره نیازمند بودن جهان، در پیدایش خود، به آفریننده است. بیان این راه دو مقدمه دارد که به شرح زیر است:

مقدمه اول	مقدمه دوم
<ul style="list-style-type: none"> اگر به خود نظر کنیم، خود را پدیده‌ای می‌یابیم که وجود و هستی‌مان از خودمان نیست. در اشیا پیرامون نیز که ببینیم، آن‌ها را همین‌گونه می‌بینیم؛ حیوانات، گیاهان، جمادات، زمین، ستاره‌ها و کهکشان‌ها، همه را پدیده‌هایی می‌یابیم که وجودشان از خودشان نبوده و نیست. 	<ul style="list-style-type: none"> پدیده‌ها که وجودشان از خودشان نیست، برای موجود شدن نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستند که خودش پدیده نباشد، بلکه وجودش از خودش باشد. همان‌طور که چیزهایی که شیرین نیستند، برای شیرین شدن نیازمند به چیزی هستند که خودش شیرین باشد.

شعرشناسی

عبدالرحمان جامی

ذاتِ نایافته از هستی، بخشش
خشک ابری که بود ز آب تهی

چون تواند که بود هستی‌بخش
ناید از وی صفت آب‌دهی

پیام شعر پدیده‌ای که وجودش از خودش نیست نمی‌تواند هستی‌بخشی کند. (مقدمه دوم)

- در آفرینش نیز، یک موجود فقط در صورتی در وجود خود نیازمند به دیگری نیست که خودش ذاتاً موجود باشد. در این صورت، چنین چیزی دیگر پدیده نیست و نیاز به پدیدآورنده نخواهد داشت؛ همواره بوده است و همواره خواهد بود.
- نتیجه:** با توجه به دو مقدمه فوق می‌توانیم نتیجه بگیریم که ما و همه پدیده‌های جهان، در پدید آمدن و هست شدن خود به آفریننده‌ای نیازمندیم که خودش پدیده نباشد و سرچشمه هستی باشد. این موجود برتر و متعالی «خدا» نامیده می‌شود.

جمع‌بندی

می‌فرویم دوتا مقدمه و نتیجه بالا رو خیلی فاصله بیان کنیم:

مقدمه اول: ما و این جهان پدیده هستیم، یعنی وجودمان از خودمان نیست و هستی ما از خودمان سرچشمه نمی‌گیرد.

مقدمه دوم: موجوداتی که وجودشان از خودشان نیست (پدیده‌ها)، در موجود شدن خود نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستند که خودش پدیده نباشد، بلکه وجودش از خودش باشد.

نتیجه: ما و همه پدیده‌های جهان در پدید آمدن و هست شدن خود نیازمند آفریننده‌ای هستیم که او خودش پدیده نباشد و سرچشمه هستی باشد.

هواستون به این قسمت باشه، این مقررات و نتیجه‌ای که به دنبال دارن حسابی سؤال فیز و مهمن!

نیازمندی جهان به خدا در بقا

شما حتماً نام مسجد گوهرشاد را که در جوار حرم مطهر امام رضا (ع) است، شنیده‌اید. این مسجد یکی از شاهکارهای هنر ایرانی بازمانده از دوره تیموریان است و جاذبه زیادی برای گردشگران و زائران دارد. این مسجد باشکوه همچنان باقی است، اما از معمار و بنا و کارگرانی که با عشق و هنر این مسجد را بنا کرده‌اند، خبری نیست.

تفاوت بنیادین دو رابطه «مسجد و بنا» و «مخلوقات و خداوند»

انسان پدیدآورنده و خالق نیست؛ اما خداوند خالق و هستی‌بخش است. مسجد از مصالح ساختمانی مانند خاک و سنگ و گچ و چوب و کاشی و... تشکیل شده که هیچ کدام از آن‌ها را بنا به وجود نیاورده است. هر یک از این مصالح نیز خواصی دارند که بنا آن را ایجاد نمی‌کند. بنا نه چسبندگی گچ را ایجاد می‌کند و نه سختی و استحکام سنگ را؛ به عبارت دیگر، بنا نه اجزای ساختمان را پدید آورده و نه خواص آن اجزا را. کار بنا فقط جابه‌جا کردن مواد و چینش آن‌هاست. خداوند، خالق سنگ و گچ و چوب و خواص آن‌ها و حتی خالق خود بتاست. بر این اساس وجود بنا و نیز وجود مصالح و خواص آن‌ها، همه وابسته به خداست و خداوند هر لحظه اراده کند، آن‌ها از بین می‌روند و ساختمان متلاشی می‌گردد. می‌توان گفت که رابطه خداوند با جهان تا حدی شبیه رابطه مولد برق با جریان برق است؛ همین که مولد متوقف شود، جریان برق هم قطع می‌گردد و لامپ‌های متصل به آن نیز خاموش می‌شوند.

نتیجه: جهان، همواره و در هر «آن» به خداوند نیازمند است و این نیاز هیچ‌گاه قطع یا کم نمی‌شود. مسجد، با ساخته شدن از بنا بی‌نیاز می‌شود، اما موجودات چنین نیستند و پس از پیدایش نیز همچنان، مانند لحظه نخست خلق شدن، به خداوند نیازمند هستند. (علت) از این‌رو دائماً با زبان حال، به پیشگاه الهی عرض نیاز می‌کنند. (معلول)

حواستون باشه

فب بیاید به کم بخت رو فلسفی اش کنیم که اتفاقاً طراهای نهایی هم قبلی بهوش علاقه‌مندان. اگر در امتحان نهایی بیان کرده بود که: «هر موجودی نیازمند آفریننده است» اشتباه است؛ زیرا لفظ «موجود» شامل خداوند هم می‌شود. پس درست این است که بگوید: «هر پدیده نیازمند آفریننده است».

اساساً فرق بین مویود و پدیده، پدیده یعنی این که به پییزی بریر اومره و شامل فراوانر نمی‌شه، ولی مویود، یعنی پییزی که ویود داره و شامل فرا هم می‌شه؛ پس حالا متوجه شدی چرا عبارت «هر مویودی نیازمند آفریننده است» درست نیست؟

شعرشناسی

مولانا زبان حال موجودات را این‌گونه بیان می‌کند:

ما چو کوهیم و صدا در ما ز توست	ما چو ناییم و نوا در ما ز توست
تا که ما باشیم با تو در میان	ما که باشیم ای تو ما را جانِ جان
تو وجود مطلق، فانی نما	ما عدم‌هاییم و هستی‌های ما
حمله‌مان از باد باشد دم‌به‌دم	ما همه شیران ولی شیرِ عالم

معنای کلی ابیات: در این ابیات، مولانا به فقر و ناتوانی انسان اشاره می‌کند و به نیاز او به خداوند و این که انسان هر چه دارد از خداست، اشاره می‌کند. به عنوان مثال انسان به نی توخالی تشبیه شده که اگر صدایی از آن ایجاد شود هم از خداست و به شیر روی پرچم تشبیه شده که حرکتش هم از خودش نیست و خداوند که وجود مطلق است به او هستی می‌بخشد.

پیام شعر: مخلوقات که شامل همه موجودات می‌شود، در پیدایش و بقا (در هر لحظه) به خداوند نیازمند هستند.

تدبر در قرآن

آیه‌شناسی

آیه ۱۵، سوره فاطر

يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ

ترجمه آیه: ای مردم شما به خداوند نیازمند هستید و خدا است که [تنها] بی‌نیاز ستوده است.

پیام: ۱- همه مخلوقات، از جمله انسان، در وجود و هستی خود نیازمند خدا هستند. «أَنْتُمْ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ» ۲- تنها وجود بی‌نیاز خداست و او در هستی خود به دیگری محتاج نیست. «اللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ» ۳- آیه به نیازمندی مخلوقات به خداوند هم در پیدایش و هم در بقا اشاره می‌کند. (این قبلی معجم و پرسواله‌ها)

ارتباط مفهومی: در ابیات مولانا: «ما چو ناییم و نوا در ما ز توست...»، هم در مورد نیازمندی انسان به خداوند صحبت شد.

آیه‌شناسی

آیه ۲۹، سوره رحمان:

ترجمه آیه:

يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ
هر آنچه در آسمان‌ها و زمین است، پیوسته از او درخواست می‌کند. او همواره دست اندرکار امری است.

پیام ۱- نیازمندی مخلوقات در پیدایش و بقا به خداوند (تاکید این آیه بیش‌تر روی نیازمندی جهان تو بقا به فراونده. پس آنکه بین پیدایش و بقا به کدوم رو ازتون فواستن، شما نیازمندی در بقا رو ملاک قرار برید.)

۲- درخواست دائمی موجودات از خداوند، نشانگر نیازمندی آن‌ها به خداست.

۳- خداوند، عالم را آفریده و آن را به حال خود رها نکرده است و همواره و در هر لحظه امور هستی را تدبیر و اداره می‌کند.

ارتباط مفهومی

با آیه «يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ...» ارتباط دارد؛ زیرا فقر و نیازمندی همه موجودات علت درخواست همیشگی آن‌ها از خداست و خداوند که غنی و بی‌نیاز است.

پرسش و پاسخ

• در آیات تدبیر کنید و به سؤالات پاسخ دهید.

۱- فکر می‌کنید چرا موجودات پیوسته از خداوند درخواست دارند؟

پاسخ چون همه موجودات برای لحظه لحظه وجود خود محتاج و نیازمند خدایند و اگر خداوند لحظه‌ای آنان را به حال خود واگذارد، همه نیست و نابود می‌شوند؛ همچون منبع نوری که اگر یک لحظه نورافشانی نکند، پرتوهای نور از بین خواهند رفت.

۲- نیاز انسان به خدا شامل چه چیزهایی می‌شود؟

پاسخ انسان هر چه دارد، از خدا دارد و تمام داشته‌هایش از خداست. بالاترین داشته انسان همان نعمت وجود است که خدا به او عطا کرده است. از این رو، انسان در هستی خود به خدا نیازمند است و این نیاز همواره و در هر آن، وجود دارد و هیچ‌گاه قطع یا کم نمی‌شود. سایر داشته‌های انسان که همه برآمده از نعمت وجود است نیز نیازمند و وابسته به لطف خداست و اگر خدا هر لحظه اراده کند، می‌تواند آن را از انسان بگیرد. بنابراین انسان سر تا پا نیازمند خداوند است.

۳- منظور از این که خداوند هر لحظه دست اندرکار امری است، چیست؟

پاسخ نیازهای دائمی موجودات لطف و فیض دائمی را طلب می‌کند و او هر لحظه دارای فیضی جدید و مستمر برای آفریده‌ها است. چنین نیست که خداوند، عالم را آفریده و آن را به حال خود رها کرده باشد؛ بلکه همواره امور هستی را تدبیر و اداره می‌کند؛ بنابراین او هر لحظه دست اندرکار امری است.

آگاهی، سرچشمه بندگی

بین انسان‌های ناآگاه و آگاه فرق‌های اساسی پیرامون احساس نیاز به خدا وجود دارد.

• انسان‌های ناآگاه نسبت به نیاز دائمی انسان به خداوند، بی‌توجه‌اند.

۱- دائماً سایه لطف و رحمت خدا را احساس می‌کنند.

۲- خود را نیازمند عنایات پیوسته او می‌دانند.

تفاوت‌ها

• هر چه معرفت انسان به خود و رابطه‌اش با خدا بیش‌تر شود (علت)، نیاز به او را بیش‌تر احساس و ناتوانی و بندگی خود را بیش‌تر ابراز می‌کند. (معلول)

افزایش خودشناسی ← درک بیش‌تر فقر و نیاز افزایش بندگی

• برای همین است که پیامبر گرامی ما، با آن مقام و منزلت خود در پیشگاه الهی، عاجزانه از خداوند می‌خواهد که برای یک لحظه هم لطف و رحمت خاصش را از او بگیرد و او را به حال خود واگذار نکند.

حدیث‌شناسی

پیامبر اکرم (ص):

اللَّهُمَّ لَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ أَبَدًا

ترجمه:

خدایا هیچ‌گاه مرا چشم بر هم زدنی به خودم وامگذار.

پیام ۱- کسی که فقر و نیازمندی به خداوند را درک می‌کند، از خداوند می‌خواهد که او را یک لحظه به خود وامگذارد.

۲- افزایش خودشناسی سبب درک بیش‌تر فقر و نیاز است و در نهایت موجب افزایش بندگی (عبودیت) می‌شود. (به نکته ترکیبی هم بد نیست بگیریم و اونم

این‌که خودشناسی منجر به فراشناسی بیشتر و در نهایت توحید عملی می‌شه. (درس ۴ دوازدهم))

۳- آگاهی، سرچشمه بندگی است.

سؤالات:

- در حدیث «اللَّهُمَّ لَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ أَبَدًا»، علت اظهار نیاز رسول گرامی اسلام چیست؟ **پاسخ** درک فقر و نیازمندی خود به خداوند
- چه چیزی در حدیث «اللَّهُمَّ لَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ أَبَدًا» موجب درک بیشتر فقر و نیازمندی می‌شود؟ **پاسخ** خودشناسی

نکته

«درک بیشتر فقر و نیازمندی» معلول «افزایش خودشناسی» و علتی برای «افزایش بندگی» است.

- قرآن کریم، رابطه میان خداوند و جهان هستی را با کلمه نور بیان می‌کند که در نظر اول برای ما شگفت‌انگیز به نظر می‌رسد.

نور هستی

آیه‌شناسی

آیه ۳۵، سوره نور

اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ...

ترجمه آیه:

خداوند نور آسمان‌ها و زمین است ...

پیام ۱- خداوند نور است، یعنی این که ما نور نیستیم، بلکه آیه و نشانه‌ای از آیات الهی هستیم. ۲- خداوند نور هستی است، یعنی تمام موجودات، وجود خود را از او می‌گیرند، به سبب او پیدا و آشکار شده و پا به عرصه هستی می‌گذارند و وجودشان به وجود او وابسته است. ۳- هر چیزی در این جهان، بیانگر وجود خالق و آیه‌ای از آیات الهی محسوب می‌شود.

سؤال: منظور از نور بودن خداوند در آیه «اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ...» چیست؟

پاسخ یعنی تمام موجودات وجود خود را از او می‌گیرند و به واسطه او تجلی می‌یابند.

حواستون باشه

در سؤالات مختلف و امتحان نهایی، اگر مخلوقات را با عبارت «نوری از انوار الهی» معرفی کرد، آن گزاره نادرست است؛ زیرا اولاً ما نور نیستیم، بلکه تجلی و بازتابی از نور هستیم و دوماً این که خداوند یکی است و انوار ندارد و صرفاً خداوند «نور واحد و مطلق» است.

- ما با نور خورشید، نور لامپ و انواع نورهای دیگر آشنا هستیم و می‌دانیم که خداوند از نورهایی نیست که از اجسام ناشی می‌شوند، یعنی منشأ مادی دارند.
- تعریف:** نور، آن چیزی است که: ۱- خودش پیدا و آشکار است و ۲- سبب پیدایی و آشکار شدن چیزهای دیگر می‌شود.
- نورهای معمولی هم این خاصیت را دارند که خودشان آشکارند و سبب آشکار شدن اشیای دیگر هم می‌شوند.

۱- وجود خود را از او می‌گیرند. }
 ۲- به سبب او پیدا و آشکار شده و پا به عرصه هستی می‌گذارند. }
 ۳- وجودشان به وجود او وابسته است. }

- به همین جهت، هر چیزی در این جهان، بیانگر وجود خالق و آیه‌ای از آیات الهی محسوب می‌شود. در واقع، هر موجودی در حدّ خودش تجلی خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است. از همین رو آنان که به دقت و اندیشه در جهان هستی می‌نگرند، در هر چیزی خدا را مشاهده می‌کنند و علم و قدرت او را می‌بینند.

شعرشناسی

شیخ محمود شبستری:

دلی کز معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید، اوّل خدا دید

معنای بیت پاکی و صفای دل سبب می‌شود که انسان در هر چیزی اول خدا را ببیند.

بابا طاهر:

به صحرا بنگرم صحرا تو بینم / به دریا بنگرم دریا تو بینم
 به هر جا بنگرم کوه و در و دشت / نشان از قامت رعنا تو بینم

معنای ابیات انسانی که به معرفت عمیق دست یابد، با هر چیزی خدا را می‌بیند.

پیام اشعار ۱- خداوند، نور هستی است. ۲- خداوند در تمام هستی مشهود است و خداوند در تمام موجودات تجلی دارد و می‌توان با هر چیزی خدا را دید.

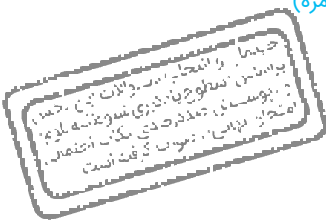

بانک سؤالات تشریحی (شبیه‌ساز امتحان نهایی)

بخش اول: نیازمندی جهان به خدا در پیدایش

الف با توجه به آیات و احادیث به سؤالات زیر پاسخ دهید.

۱. با توجه به آیه مبارکه ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ﴾ نیاز انسان به خدا شامل چه چیزهایی می‌شود؟ (۵/۵) خرداد ۱۴۰۰ و شهریور ۹۹
۲. پیام آیه شریفه ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ﴾ را بنویسید. (۱ نمره) شهریور ۹۷/شهریور و خرداد ۹۱/دی و شهریور ۹۰
۳. با توجه به آیه مبارکه ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ﴾ به سؤالات زیر پاسخ دهید. (۱ نمره) الف) نیاز انسان به خدا شامل چه چیزهایی می‌شود؟
ب) چرا خداوند می‌تواند نیاز انسان و هر موجود دیگری را برطرف کند؟
۴. با توجه به آیه مبارکه ﴿يَسْأَلُوهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ﴾ چرا موجودات پیوسته از خداوند درخواست دارند؟ (۱ نمره)
۵. دعای پیامبر اکرم (ص) که می‌فرماید: ﴿اللَّهُمَّ لَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ أَبَدًا﴾ در مورد چه موضوعی است؟ (۵/۵)
۶. با توجه به آیه مبارکه ﴿يَسْأَلُوهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ﴾ چرا خداوند هر لحظه دست اندر کار امری است؟ (۱ نمره)
۷. طبق فرمایش پیامبر اکرم (ص) ﴿أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ إِدْمَانُ التَّفَكُّرِ...﴾ برترین عبادت، چه عبادتی است؟ (۵/۵)
۸. در آیه شریفه ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ﴾ تدبر کنید و به سؤالات پاسخ دهید. (۱ نمره) الف) فکر می‌کنید چرا موجودات پیوسته از خداوند درخواست دارند؟
ب) علت نیازمندی پدیده‌ها به خداوند چیست؟
۹. منظور از عبارت ﴿كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ﴾ چیست؟ (۵/۵)
الف) هر چیزی در این جهان آفرینش، به خالق نیازمند است.
ب) خداوند، عالم را آفریده و همواره امور هستی را تدبیر و اداره می‌کند.
۱۰. طبق فرمایش پیامبر گرامی اسلام: ﴿اللَّهُمَّ لَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ أَبَدًا﴾، چه رابطه‌ای بین معرفت انسان و ابراز نیازش به خدا وجود دارد؟ (۵/۵)

ب درستی و نادرستی گزاره‌های زیر را مشخص کنید. (هر مورد ۵/۵ نمره)

۱۱. هر موجودی نیازمند پدیدآورنده است. شهریور ۱۴۰۲
۱۲. هر موجودی به آفریننده نیازمند است. انسانی - خرداد ۱۴۰۲
۱۳. زبان حال دائمی موجودات، عرض نیاز به خداوند هم در مرحله پیدایش و هم در مرحله بقاست. خرداد ۱۴۰۲
۱۴. هر چه معرفت انسان به خود و رابطه‌اش با خداوند بیشتر شود، احساس نیاز او به خداوند نیز بیشتر می‌گردد. دی ۱۴۰۱
۱۵. همچنان که یک مدرسه پس از ساخته شدن بی‌نیاز از بنا است، موجودات نیز پس از پیدایش بی‌نیاز از خدایند. شهریور ۱۴۰۱
۱۶. یک موجود فقط در صورتی برای موجود بودن به دیگری نیازمند نیست که خودش ذاتاً موجود باشد. شهریور ۹۹
۱۷. هر چه معرفت انسان به خود و رابطه‌اش با خدا بیشتر شود، نیاز به او را بیشتر احساس می‌کند. شهریور ۹۴
۱۸. یک موجود فقط در صورتی برای موجود بودن به دیگری نیازمند است که خودش ذاتاً حقیقت داشته باشد. خرداد ۹۱
۱۹. نیازمندی موجودات به خداوند منحصر در مرحله پیدایش است. شهریور ۹۰
۲۰. مخلوقات تنها در مرحله بقا به خداوند نیازمند و محتاج‌اند. دی ۹۰
۲۱. هر موجودی که وجودش از خودش نباشد برای موجود بودن نیازمند به دیگری نیست. اسفند ۸۹
۲۲. یک موجود فقط در صورتی برای موجود بودن به دیگری نیازمند نیست که خودش ذاتاً موجود باشد. دی ۸۹
۲۳. هر چه معرفت انسان به خودش و رابطه‌اش به خدا بیشتر شود فقر خود را به دیگر موجودات بیشتر درک می‌کند. انسانی - دی ۸۷
۲۴. هر چه انسان در کسب تمایلات پیش رود، نیازمندی او به خدا کمتر می‌شود.
۲۵. هیچ پدیده‌ای را نمی‌توان یافت که به خودش متکی باشد.
۲۶. انسان‌های آگاه دائماً سایه لطف و رحمت خدا را احساس می‌کنند و خود را نیازمند عنایات پیوسته او می‌دانند.
۲۷. پیامبر گرامی با وجود بی‌نیازی از خداوند، عاجزانه می‌خواهد که برای یک لحظه هم لطف و رحمت خاصش را از او نگیرد.

پ جاهای خالی را با کلمه مناسب پر کنید. (هر مورد ۵/۵ نمره)

۲۸. انسان بر اساس ..... خدا را می‌یابد و حضورش را درک می‌کند که به آن شناخت اولیه گویند. خرداد ۱۴۰۲
۲۹. قرآن کریم، خداوند را با صفت ..... و مخلوقات را با صفت فقیر و نیازمند نام برده است. دی ۹۲

شهریور ۹۱

اسفند ۹۰

اسفند ۸۷

دی ۸۷

دی ۸۷

۳۰. صفت ..... بیانگر بی‌نیازی خداست.

۳۱. انسان هر قدر ..... خود به خدا را بهتر درک کند، بندگی و عبودیتش در پیشگاه خدا بیشتر می‌شود.

۳۲. هر چه معرفت انسان به خود و رابطه‌اش با خدا بیشتر شود نیاز به او را بیشتر احساس و ..... خود را بیشتر ابراز می‌کند.

۳۳. وابستگی موجودات به خداوند در قرآن با صفت ..... بیان شده است.

۳۴. تنها خداوند است که خودش ذاتاً ..... است.

۳۵. رابطه خداوند با جهان تا حدی شبیه رابطه ..... است.

۳۶. آنان که با دقت و تأمل در ..... می‌نگرند، در هر چیزی ..... را مشاهده می‌کنند.

۳۷. هر موجودی در حد خودش ..... خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است.

۳۸. هر چه ..... انسان به خود و رابطه‌اش با خدا بیشتر شود، ..... به او را بیشتر احساس می‌کند.

۳۹. هر کدام از ما، بر اساس .....، خدا را می‌بایم و ..... را درک می‌کنیم.

۴۰. با وجود شناخت اولیه (فطری)، قرآن کریم ما را به ..... درباره خداوند فرا می‌خواند.

۴۱. همان بذری است که در ذهن جوانه می‌زند، در دل و قلب ریشه می‌دواند و برگ و بار آن به صورت اعمال ظاهر می‌شود.

۴۲. اگر به خود نظر کنیم، خود را ..... می‌بایم که وجود و هستی‌مان از خودمان نیست.

۴۳. پدیده‌ها که وجودشان از خودشان نیست، برای موجود شدن، نیازمند به ..... هستند که خودش ..... نباشد.

۴۴. ما و همه پدیده‌های جهان، در پدید آمدن و هست شدن خود به آفریننده‌ای نیازمندیم که خودش ..... نباشد و ..... باشد.

۴۵. افزایش خودشناسی علت ..... بوده و آن، علت افزایش عبودیت بندگی است.

۴۶. نسبت به نیاز دائمی انسان به خدا بی‌توجه‌اند.

ت به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید. (هر مورد ۵/۵ نمره)

۴۷. با توجه به استدلال نیازمندی جهان به خداوند در پیدایش، از بیت «خشک ابری که بود ز آب تهی / ناید از وی صفت آب‌دهی» چه مفهومی دانسته می‌شود؟

انسانی - شهریور ۱۴۰۲

۴۸. پدیده‌هایی که وجودشان از خودشان نیست برای موجود شدن نیازمند به چه چیزی هستند؟

انسانی - شهریور ۱۴۰۰

۴۹. یک موجود در چه صورتی، در وجود خود نیازمند به دیگری نیست؟

انسانی - خرداد ۱۴۰۰ / انسانی - دی ۹۹

۵۰. جهان هستی در چه مرحله‌ای نیازمند خداست؟

شهریور ۹۵/دی ۹۳ / خرداد ۹۲ / اسفند ۹۰ و دی ۸۹

ث اصطلاح زیر را تعریف کنید. (۵/۵)

۵۱. پدیده:

شهریور ۱۴۰۲

ج گزینه صحیح را انتخاب کنید. (هر مورد ۵/۵ نمره)

۵۲. رابطه خداوند با جهان را تا حدی می‌توان، به چه چیزی تشبیه نمود؟

شهریور ۱۴۰۰

(الف) ساعت‌ساز و ساعت (ب) مولد برق با جریان برق

۵۳. در رابطه با ثمرات نیازمندی جهان و انسان به خداوند کدام رابطه زیر درست است؟

(الف) افزایش خودشناسی - درک بیشتر فقر و نیاز - افزایش بندگی (عبودیت)

(ب) درک بیشتر فقر و نیاز - افزایش بندگی (عبودیت) - افزایش خودشناسی

۵۴. کدام یک از عبارات و توصیفات زیر در رابطه با خداوند و مخلوق نادرست است؟

(الف) هر چیزی در این جهان، بیانگر وجود خالق و آیه‌ای از آیات الهی محسوب می‌شود.

(ب) هر موجودی در حد خودش تجلی‌بخش خداوند و نوری از انوار الهی است.

۵۵. در چه صورتی، یک موجود دیگر پدیده محسوب نمی‌شود و نیاز به پدیدآورنده نخواهد داشت؟

(الف) نیاز به بقا نداشته باشد. (ب) خودش ذاتاً موجود باشد.

۵۶. چرا جهان همواره و در هر «آن» به خداوند نیازمند است و این نیاز هیچ‌گاه قطع یا کم نمی‌شود؟

(الف) وجود جهان وابسته به خداست. (ب) جهان در پیدایش به خدا نیازمند است.

۵۷. در چه صورت یک موجود غنی بوده و بی‌نیاز از غیر است؟

(الف) پدیده‌ای که خودش ذاتاً موجود بوده و وجودش متکی به خودش باشد.

(ب) موجودی که ذات و وجودش یکی باشد.

(ج) پدیده‌ای که وجودش همواره بوده و وجود از ذاتش جدا نشود.

ج به سؤالات زیر پاسخ کامل دهید.

۵۸. نیازمندی جهان به خدا را در پیدایش با دو مقدمه و یک نتیجه استدلال نمایید. (۱/۵ نمره) خرداد ۱۴۰۱/دی ۹۸
۵۹. چرا پیامبر گرامی، با آن مقام و منزلت در پیشگاه الهی عاجزانه از خداوند می‌خواهد که او را لحظه‌ای به حال خود وانگذارد؟ (۱ نمره) خرداد ۹۹
۶۰. از چه مقدمه‌ای به این نتیجه می‌توان رسید که «جهان در هستی خود نیازمند به خداست»؟ (۱ نمره) اسفند ۹۰
۶۱. با مقایسه مولد برق با جریان برق، نیازمندی جهان به خدا در بقا را شرح دهید. (۲ نمره) اسفند ۸۹
- (روی دیگر سؤال): نیازمندی جهان به خدا را با نیازمندی مصنوعات انسانی با سازنده آن‌ها مقایسه کنید. اسفند ۸۷
- (روی دیگر سؤال): آیا نیازمندی موجودات به خداوند فقط به مرحله به وجود آمدن اختصاص دارد؟ توضیح دهید. انسانی - دی ۸۷
۶۲. با ذکر مثالی توضیح دهید؛ چرا هر پدیده‌ای که وجودش از خودش نباشد برای موجود بودن نیازمند به دیگری است؟ (۱/۵ نمره) دی ۸۷
۶۳. در استدلالی که برای نیازمندی جهان به خداوند در پیدایش آمده است، چه نتیجه‌ای به دست می‌آید؟ (۱ نمره)
۶۴. با توجه به این‌که هر کدام از ما بر اساس فطرت خویش خدا را می‌بابیم و حضورش را درک می‌کنیم، آیا این شناخت اولیه از نظر قرآن کافی بوده است. چرا؟ (۱/۵ نمره)

بخش دوم: نور هستی

الف با توجه به آیات و احادیث به سؤالات زیر پاسخ دهید.

۶۵. با توجه به آیه ﴿اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ معنای این‌که خداوند نور آسمان‌ها و زمین است، چیست؟ (۰/۵) خرداد ۱۴۰۰/شهریور ۹۹
۶۶. در حدیث ﴿لَا تَفْكَرُوا فِي ذَاتِ اللَّهِ﴾ چرا انسان از تفکر در چیستی خداوند منع شده است؟ (۰/۵) شهریور ۱۴۰۰
- (روی دیگر سؤال): چرا پیامبر اکرم (ص) فرمودند: ﴿در ذات و چیستی خداوند فکر نکنید در نعمت‌های خدا تفکر کنید﴾؟ شهریور ۹۸/خرداد ۹۵/دی ۹۴
۶۷. با دقت و تأمل در آیه ﴿اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ در جهان هستی چه نگرشی حاصل می‌شود؟ (۰/۵) خرداد ۹۷
۶۸. قرآن کریم رابطه میان خداوند و جهان را کدام کلمه بیان می‌کند که در نظر اول شگفت‌انگیز است؟ (۰/۵)
۶۹. با توجه به آیه شریفه ﴿اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ هر چیزی در این جهان بیانگر چیست؟ (۰/۵)
۷۰. در حدیث شریف: ﴿ما زَأَيْتُ شَيْئاً إِلَّا وَرَأَيْتُ اللَّهَ قَبْلَهُ وَبَعْدَهُ وَمَعَهُ﴾ کدام عبارت «خالق موت و حیات بودن» خدا را تفهیم جان ما می‌کند؟ (۰/۵)
۷۱. حدیث شریف امام علی (ع) که می‌فرماید: ﴿ما زَأَيْتُ شَيْئاً إِلَّا وَرَأَيْتُ اللَّهَ قَبْلَهُ وَبَعْدَهُ وَمَعَهُ﴾ به کدام معرفت عمیق و والا اشاره دارد؟ (۰/۵)
۷۲. آیه شریفه ﴿اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ با کدام حدیث ارتباط مفهومی دارد؟ (۰/۵)
- الف) ﴿ما زَأَيْتُ شَيْئاً إِلَّا وَرَأَيْتُ اللَّهَ قَبْلَهُ وَبَعْدَهُ وَمَعَهُ﴾
ب) ﴿أَللَّهُمَّ لَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ أَبَدًا﴾

ب درستی و نادرستی گزاره‌های زیر را مشخص کنید. (هر مورد ۰/۵ نمره)

۷۳. فقط امامان و پیامبران می‌توانند ذات خداوند را بشناسند و درک کنند. انسانی - شهریور ۱۴۰۱
۷۴. ما می‌توانیم به وجود خدا پی ببریم و صفاتش را بشناسیم اما نمی‌توانیم چیستی او را دریابیم. شهریور ۱۴۰۱
۷۵. خداوند حقیقتی نامحدود دارد؛ در نتیجه ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند. خرداد ۱۴۰۰
۷۶. خداوند حقیقتی نامحدود دارد و انسان می‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کرده و ذاتش را بشناسد. خرداد ۹۹
۷۷. ما به وجود خداوند به عنوان آفریدگار پی می‌بریم و صفات او را می‌توانیم بشناسیم. خرداد ۹۴
۷۸. ما نمی‌توانیم ذات و چیستی خدا را دریابیم. شهریور ۹۲
۷۹. انسان نمی‌تواند به ذات خدا پی ببرد و بداند که او چیست. شهریور ۹۱
۸۰. ما به دلیل محدود بودن ذهن خود نمی‌توانیم وجود خدا را دریابیم.
۸۱. هیچ موضوعی از دایره شناخت انسان خارج نیست.
۸۲. ما به وجود خداوند به عنوان آفریدگار جهان پی می‌بریم و صفات او را می‌توانیم بشناسیم.

پ جاهای خالی را با کلمه مناسب پر کنید. (هر مورد ۰/۵ نمره)

۸۳. هر چه ما به وجود خداوند به عنوان آفریدگار جهان پی می‌بریم اما نمی‌توانیم ..... او را دریابیم. خرداد ۱۴۰۲ / دی ۱۴۰۱
۸۴. خداوند نور هستی است، یعنی تمام موجودات ..... خود را از او می‌گیرند. دی ۱۴۰۰

- انسانی - دی ۹۷
دی ۹۲
دی ۹۰
۸۵. انسان می‌تواند صفات الهی را بشناسد اما نمی‌تواند به ..... پی ببرد.
۸۶. ما به دلیل ..... نمی‌توانیم ذات امور نامحدود را تصور کنیم.
۸۷. تمام موجودات وجود خود را از خدا می‌گیرند و به سبب او پیدا و آشکار می‌شوند، در واقع هر موجودی ..... و .....
۸۸. هر موجودی ..... تجلی‌بخش خداوند و نشانگر ..... الهی است.
۸۹. قرآن کریم رابطه میان خداوند و جهان هستی را با کلمه ..... بیان می‌کند.
۹۰. پیامبر (ص): «در همه چیز تفکر کنید، ولی در ..... تفکر نکنید.»
۹۱. خداوند، حقیقتی ..... دارد و ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت او دست پیدا کند و ..... او را شناسایی نماید.
۹۲. این‌که انسان بتواند با هر چیزی خدا را ببیند، معرفتی عمیق و والا است، اما هدفی قابل دسترس به خصوص برای جوانان و نوجوانان است که ..... دارند.

ت به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید. (هر مورد ۵/۵ نمره)

- انسانی - شهریور ۱۴۰۲
خرداد ۱۴۰۲
دی ۱۴۰۱ / دی ۱۴۰۰
انسانی - شهریور ۹۸
شهریور ۹۵ / دی ۹۳
شهریور ۹۳ / شهریور ۹۰ / دی ۹۰
۹۳. در چه صورتی، خداوند، لذت معرفت عمیق و والا را به انسان خواهد چشاند؟
۹۴. «خدا را با هر چیزی دیدن» برای انسان چگونه معرفتی است؟
۹۵. چرا رسیدن به معرفت عمیق درباره خداوند متعال، برای نوجوانان و جوانان آسان تر است؟
۹۶. چرا نوجوانان و جوانان در معرفت خداوند موفق تر هستند؟
۹۷. چرا خداوند در قرآن کریم، خود را نور آسمان‌ها و زمین معرفی کرده است؟
(روی دیگر سؤال): نور بودن خدا به چه معنی است؟
(روی دیگر سؤال): منظور از این‌که خداوند نور هستی است، چیست؟
۹۸. بستر اصلی حرکت به سوی معرفتی که جوانان با هر چیزی خدا را ببینند، چیست؟
۹۹. لازمه شناخت هر چیزی چیست؟
۱۰۰. چرا آنان که با دقت و تأمل در جهان هستی می‌نگرند، در هر چیزی خداوند و علم و قدرت او را مشاهده می‌کنند؟
۱۰۱. عمیق‌ترین و والاترین معرفت که در نگاه نخست، مشکل، اما هدفی قابل دسترس است کدام است؟

ث اصطلاح زیر را تعریف کنید. (۵/۵ نمره)

۱۰۲. نور:

ج کشف ارتباط

۱۰۳. هر یک از عبارت‌های سمت راست جدول با کدام یک از عبارت‌های سمت چپ ارتباط دارد؟ (یک مورد اضافی است.) (۱ نمره)

«الف»	«ب»
الف) افزایش خودشناسی	۱- معرفتی عمیق و والا
ب) تفکرکردن	۲- احاطه و دسترسی
ج) لازمه شناخت	۳- ویژگی‌های خداوند
د) خدایینی با هر چیزی	۴- چیستی خداوند
	۵- فقر بیشتر

۱۰۴. هر یک از عبارت‌های سمت راست جدول با کدام یک از عبارت‌های سمت چپ ارتباط دارد؟ (یک مورد اضافی است.) (۱ نمره)

«الف»	«ب»
الف) لازمه شناخت هر چیزی	۱- نیازمندی به خدا در بقا
ب) علت افزایش بندگی	۲- معرفت بیشتر
ج) تفاوت سازنده با خالق جهان	۳- معرفت عمیق و والا
د) با هر چیزی خدا را دیدن	۴- احاطه و دسترسی
	۵- نور بودن خداوند

ج گزینه صحیح را انتخاب کنید. (هر مورد ۵/۵ نمره)

۱۰۵. کدام یک از موضوعات زیر در زمره ممنوع‌ها نسبت به تفکر در ذات الهی سنجیده می‌شود؟
 الف) چگونگی وجود و کیستی خداوند
 ب) صفات و وجود و افعال خداوند
۱۰۶. کدام مورد قابل شناسایی توسط ذهن ماست؟
 الف) ذات خدا
 ب) صفات خداوند
 ج) چیستی خدا
۱۰۷. از دقت در حدیث گهربار امام علی (ع) که می‌فرماید «ما رأیتُ اللهَ شیئاً إلا و رأیتُ اللهَ قبله و بعده و معه و» کدام مفهوم به «معه» اشاره دارد؟
 الف) حتماً علتی آن شیء را به وجود آورده است.
 ب) شیء سرتاسر نیاز و فقر، در حال حاضر وجود دارد.
 ج) تنها خداوند خالق موت و حیات شیء است.

ح به سوالات زیر پاسخ کامل دهید.

۱۰۸. با ذکر استدلال، اثبات کنید که ذات و چیستی خداوند قابل شناخت نیست. (۱/۵ نمره)
 خرداد ۱۴۰۲
 دی ۹۹ و ۹۶
 دی ۹۸
۱۰۹. چرا انسان در شناخت ذات و چیستی خدا ناتوان است؟ (۱ نمره)
 (روی دیگر سؤال): چرا نمی‌توانیم به ذات خداوند پی ببریم؟
۱۱۰. موضوعاتی که انسان درباره آن‌ها شناخت پیدا می‌کند، چند دسته‌اند؟ توضیح دهید. (۱/۵ نمره)

خ متن‌های زیر را بخوانید و به سوالات پاسخ دهید. (هر مورد ۵/۵ نمره)

- الف) سارا و نیکا در مقابل معلم درباره خداوند بحث می‌کنند. سارا می‌گوید ما نمی‌توانیم خدا را بشناسیم؛ اما نیکا می‌گوید شناخت خدا برای ما ممکن است. کافی است که به درون خود نظر کنیم، خدا را خواهیم یافت.
۱۱۱. معلم آن‌ها چگونه می‌تواند مشکل آن‌ها را حل کند؟
۱۱۲. شناختی که نیکا به آن اشاره می‌کند، چگونه شناختی است؟
- ب) علی برای یک سفر سیاحتی به جنگل رفته است. او وقتی که عظمت جنگل و کوه‌ها را می‌بیند، با خود این بیت از سعدی را زمزمه می‌کند که «برگ درختان سبز در نظر هوشیار / هر ورقش دفتری است معرفت کردگار».
۱۱۳. درک علی از خداوند متعال چگونه درکی است؟
۱۱۴. راه این نوع معرفت چیست؟
- ج) اسرا و یسرا درباره جهان هستی و خداوند با هم بحث می‌کنند: یسری می‌گوید همچنان که ساعت بعد از ساخته شدن از ساعت‌ساز بی‌نیاز می‌شود، جهان نیز بعد از به وجود آمدن، بی‌نیاز از خدا می‌شود؛ اما اسرا به او پاسخ می‌دهد که جهان هیچ‌وقت چه در پیدایش و چه در بقا بی‌نیاز از خداوند نیست. تفاوت بنیادین بین خدا، جهان و ساعت‌ساز و ساعت وجود دارد.
۱۱۵. تفاوت بنیادین که اسرا به آن قائل است، چیست؟
۱۱۶. یسری از کدام نوع نیاز جهان به خدا غافل است؟
- د) سروش و امیرسام از یک خانواده هستند. سروش اکثر اوقات در حال عبادت است و در هر کاری خدا را در نظر دارد؛ اما امیرسام از عبادت خداوند غافل بوده و به نیاز دائمی‌اش به خداوند بی‌توجه است.
۱۱۷. چه چیزی باعث شده است که امیرسام فقر خود نسبت به خدا را درک نکند؟
۱۱۸. عامل عبودیت سروش چیست؟
- ه) زهرا همیشه آیات زیر را با خود زمزمه می‌کند:
 «ما چو نایبیم و نوا در ما ز توست / ما چو کوهیم و صدا در ما ز توست / ما که باشیم ای که ما را جانی جان / تا که ما باشیم با تو در میان» و پس از آن این دعای پیامبر اکرم را که «اللَّهُمَّ لَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ أَبَدًا» به زبان می‌آورد. با توجه به متن فوق:
۱۱۹. زهرا، نیازمندی خود و جهان را در چه چیزی می‌داند؟
۱۲۰. چه عاملی باعث شده است که او نیاز خود به خدا را بیشتر حس کند؟

تألیف	سؤالات شبیه‌ساز امتحان نهایی نوبت اول			آزمون شماره ۱
تاریخ: / /	مدت امتحان: ۸۰ دقیقه	رشته: ریاضه فیزیک و علوم تجربه	درس: دین و زندگی ۳	

ردیف	سؤالات	بارم
	با تدبیر در آیات و روایات به سؤالات زیر پاسخ دهید.	
۱	با توجه به آیه مبارکه ﴿يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ﴾ چرا موجودات پیوسته از خداوند درخواست دارند؟	۰/۵
۲	اگر گفته شود «توجه تمام موجودات خواسته یا ناخواسته به سوی خداست» مفهوم کدام آیه را انیس جان خود کرده‌ایم؟ الف: كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ ب: اللَّهُ الصَّمَدُ ج: وَ هُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّازُ	۰/۵
۳	بنابر روایتی از امیرالمؤمنین، چرا خداوند روزه را واجب کرده است؟	۰/۵
۴	ریشه تفکر صحابی امام علی (ع) که از ایشان پرسید: «یا امیرالمؤمنین، آیا از قضای الهی می‌گریزی؟» چه بود؟	۰/۵
۵	مطابق آیه شریفه ﴿إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَ رَبُّكُمْ فَأَعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ﴾، «هذا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ» به کدام توحید اشاره می‌کند؟	۰/۵
۶	عبارت ﴿إِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ﴾ در حال بیان ویژگی قرار گرفته در کدام سنت الهی است؟	۰/۵
	درستی یا نادرستی گزاره‌های زیر را با (ص/غ) مشخص کنید:	
۷	یک پدیده، فقط در صورتی برای موجود بودن به دیگری نیازمند نیست که خودش ذاتاً موجود باشد.	۰/۵
۸	نفوذناپذیری در برابر وسوسه‌های شیطان، مانع لغزش‌ها و تباهی‌ها می‌شود.	۰/۵
۹	جهانی که در آن قضا و قدر الهی حاکم نباشد، جایی برای اختیار انسان نیست.	۰/۵
۱۰	ایجاد زمینه مناسب برای رشد و تعالی شخص مؤمن از جلوه‌های سنت ابتلاء است.	۰/۵
	جملات زیر را با کلمات مناسب تکمیل نمایید.	
۱۱	در اسلام ..... شرط قبولی تمامی اعمالی است که فرد به درگاه خداوند عرضه می‌دارد.	۰/۵
۱۲	در کسب توفیق الهی، عوامل درونی مانند ..... نقش تعیین‌کننده دارند.	۰/۵
۱۳	هر کس برای درمان به پزشک مراجعه می‌کند نه تنها پزشک را شریک خداوند قرار نداده است بلکه به ..... عمل کرده است.	۰/۵
	با توجه به متن زیر، به سؤال پاسخ دهید.	
۱۴	اسرا و مهیا درباره تأثیرگذاری توحید عملی در بعد اجتماعی و فردی با یکدیگر بحث می‌کنند. به نظر اسرا اگر افراد جامعه تغییر کنند، حاکمیت تغییر خواهد کرد؛ اما مهیا می‌گوید این حاکمیت است که با تغییر خود باعث تغییر افراد خواهد شد. به نظر اسرا بُعد فردی بر بعد اجتماعی تأثیر گذار است؛ اما مهیا دقیقاً خلاف آن را می‌گوید. حال شما با پاسخ به سؤال زیر، بین آن‌ها قضاوت کنید. بین بعد فردی و اجتماعی توحید عملی چه رابطه‌ای وجود دارد؟ توضیح دهید.	۱
	به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید.	
۱۵	معرفت عمیق و والا که در نگاه نخست مشکل، اما هدفی قابل دسترس است کدام است؟	۰/۵
۱۶	پابندی به جمله ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ﴾ چه نتیجه‌ای به دنبال دارد؟	۰/۵
۱۷	تخریب محیط زیست و آلوده شدن طبیعت توسط انسان حاضر، پیامد کدام تفکر است؟	۰/۵
۱۸	آیات «آفرینش همه تنبیه خداوند دل است دل ندارد که ندارد به خداوند اقرار این همه نقش عجب بر در و دیوار وجود هر که فکرت نکند نقش بود بر دیوار» به کدام راه تقویت اخلاص اشاره دارد؟	۰/۵
۱۹	از جمله پاداش‌های وصف‌نشده‌ی رعایت اخلاص چیست؟	۰/۵
۲۰	هویت و شخصیت انسان‌ها در کدام سنت ساخته و شناخته می‌شود؟	۰/۵
	اصطلاحات زیر را تعریف کنید.	
۲۱	علل طولی:	۱
۲۲	توحید عملی:	۱

بارم	سؤالات	ردیف		
	کشف ارتباط			
	هر یک از موارد سمت راست با کدام یک از موارد سمت چپ ارتباط دارد؟ (در ستون سمت چپ، یک مورد اضافی است.)			
۱	<table border="1"> <tr> <td> (الف) شرک در مالکیت (ب) شرک در ولایت (ج) شرک در خالقیت (د) شرک در ربوبیت </td> <td> (۱) دخل و تصرف مستقل موجودات در جهان (۲) محدود و ناقص فرض کردن خداوند (۳) نتیجه شرک در خالقیت (۴) تفکر جریان تکفیری (۵) قائل به هدایت‌گری دیگران در کنار خدا </td> </tr> </table>	(الف) شرک در مالکیت (ب) شرک در ولایت (ج) شرک در خالقیت (د) شرک در ربوبیت	(۱) دخل و تصرف مستقل موجودات در جهان (۲) محدود و ناقص فرض کردن خداوند (۳) نتیجه شرک در خالقیت (۴) تفکر جریان تکفیری (۵) قائل به هدایت‌گری دیگران در کنار خدا	۲۳
(الف) شرک در مالکیت (ب) شرک در ولایت (ج) شرک در خالقیت (د) شرک در ربوبیت	(۱) دخل و تصرف مستقل موجودات در جهان (۲) محدود و ناقص فرض کردن خداوند (۳) نتیجه شرک در خالقیت (۴) تفکر جریان تکفیری (۵) قائل به هدایت‌گری دیگران در کنار خدا			
	گزینه مناسب را انتخاب کنید:			
۰/۲۵	مفهوم عبارت «ای کاش این کار را انجام نمی‌دادم» با کدام یک از نشانه‌های اختیار، ارتباط معنایی نزدیک‌تری دارد؟ (الف) هیچ گویی سنگ را فردا بیا (ب) گر نبودی اختیار این شرم چیست (ج) این که فردا این کنم یا آن کنم (د) ورنه نیایی من دهم بد را سزا؟ (ه) این دریغ و خجلت و آزرم چیست؟ (و) خود دلیل اختیار است ای صنم	۲۴		
۰/۲۵	به تعبیر قرآن، کدام گروه مصداق ﴿حَسِرَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةَ﴾ هستند؟ (الف) وَمِنَ النَّاسِ مَن يَتَّبِعُ اللَّهَ عَلَىٰ حَرْفٍ (ب) قَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَهُم مِّنَ الْحَقِّ (ج) مَن اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ	۲۵		
۰/۲۵	تفکر غلط جریان تکفیری درباره کدام یک از اصول دین باعث شده است که درخواست از پیامبر و اولیای الهی را شرک بدانند؟ (الف) توحید (ب) امامت (ج) نبوت	۲۶		
۰/۲۵	تفاوت بنیادین رابطه «ساعت‌ساز با ساعت» و «خدا با جهان» کدام است؟ (الف) ساعت در بقا نیازمند ساعت‌ساز نیست. (ب) جهان در بقا وابسته به خداست. (ج) خدا به جهان وجود داده است.	۲۷		
	به سؤالات زیر، پاسخ کامل و تشریحی دهید.			
۱	چرا انسان در شناخت ذات و چیستی خدا ناتوان است؟	۲۸		
۱	درخواست شفا از پیامبران و اولیای دین چه زمانی شرک و چه زمانی عین توحید است؟	۲۹		
۱	از جمله دام‌های امروزی شیطان را نام برده و راه مقاومت در برابر آن‌ها را بنویسید.	۳۰		
۱	در چه صورت انسان گرفتار شرک عملی می‌شود؟	۳۱		
۱/۵	نتایج و بازتاب شناخت قوانین حاکم بر زندگی انسان را بنویسید.	۳۲		
۲۰	موفق باشید.			

در اینجا کنار هر پاسخ، یک تگ تاکسونومی براساس سطوح یادگیری شیوه‌نامه بلوم (مصوب آموزش و پرورش) گذاشته‌ایم تا شما با سطح هر سؤال و پاسخ آن به خوبی آشنا شوید. در پایین صفحات پاسخ‌نامه، نشانه‌های سطوح یادگیری را مشخص کرده‌ایم.

- ۲۸. فطرت خویش (۰/۵)
- ۲۹. غنی (۰/۵)
- ۳۰. غنی (۰/۵)
- ۳۱. فقر (نیاز) (۰/۵)
- ۳۲. ناتوانی و بندگی (عبودیت) (۰/۵)
- ۳۳. فقر (۰/۵)
- ۳۴. موجود (۰/۵)

- ۳۵. مولد برق با جریان برق (۰/۵)
- ۳۶. جهان هستی - خداوند (۰/۵)
- ۳۷. تجلی (۰/۵)
- ۳۸. معرفت - نیازمندی (۰/۵)
- ۳۹. فطرت خود - حضورش (۰/۵)
- ۴۰. معرفت عمیق (۰/۵)
- ۴۱. اندیشه (۰/۵)
- ۴۲. پدیده (۰/۵)
- ۴۳. پدیدآورنده‌ای - پدیده (۰/۵)
- ۴۴. پدیده- سرچشمه هستی (ذاتاً موجود) (۰/۵)
- ۴۵. درک بیشتر فقر و نیاز (۰/۵)
- ۴۶. انسان‌های ناآگاه (۰/۵)

۴۷. پدیده، نیازمند است و نمی‌تواند هستی بخش باشد (هر چیز که وجودش از خودش باشد، هستی‌بخش است) (۰/۵)

۴۸. نیازمند به پدید آورنده‌ای هستند که خودش پدیده نباشد؛ بلکه وجودش از خودش باشد. (۰/۵)

۴۹. در صورتی که ذاتاً موجود باشد (وجود ذاتی آن باشد) (۰/۵)

۵۰. هم در مرحله پیدایش هم در مرحله بقا (۰/۵)

۵۱. پدیده موجودی است که وجودش از خودش نیست و نیازمند به پدیدآورنده است. (۰/۵)

۵۲. گزینه ب (۰/۵)

۵۳. گزینه الف (۰/۵)

۵۴. گزینه ب (۰/۵)

۵۵. گزینه ب (۰/۵)

۵۶. گزینه الف (۰/۵)

۵۷. گزینه ب (۰/۵)

۵۸. (۱) ما و موجودات اطرافمان پدیده‌هایی هستیم که وجودمان از خودمان نبوده و نیست. (۲) هر پدیده‌ای که وجودش از خودش نباشد برای موجود شدن نیازمند پدیدآورنده‌ای است که خودش پدیده نبوده، بلکه وجودش از خودش است. (۰/۵)

نتیجه: ما و همه پدیده‌های جهان در پدید آمدن و هست شدن خود به آفریننده‌ای نیازمندیم که خودش پدیده نباشد و سرچشمه هستی باشد، این موجود برتر و متعالی خداست. (۰/۵)

۵۹. هرچه معرفت انسان به خود و رابطه‌اش با خدا بیشتر شود، نیاز به او را بیشتر احساس کرده و ناتوانی و بندگی خود را بیشتر ابراز می‌کند. (۱ نمره)

۶۰. این جهان پدیده است و وجودش از خودش نیست. (۰/۵) یک وجود در صورتی برای موجود بودن نیازمند دیگری نیست که وجودش از خودش باشد. (۰/۵)

۶۱. نیازمندی موجودات به خداوند منحصر به مرحله پیدایش نمی‌شود، (۰/۲۵) رابطه جهان با خدا مثلاً مانند رابطه بتا با ساختمان نیست. (۰/۲۵) یک تفاوت بنیادی میان رابطه خدا و جهان با رابطه بتا و ساختمان وجود دارد. (۰/۲۵)

خلاقیت

درک و فهم

ارزیابی و قضاوت

دانشی

تحلیلی

کاربردی

۱. آفرینش و بقا (۰/۵)

۲. انسان در هستی خود نیازمند خدا هست و این نیاز همواره و در هر آن هست و هیچ‌گاه قطع یا کم نمی‌شود.

(۰/۵) اگر خداوند هر لحظه اراده کند می‌تواند آن را از انسان بگیرد. پس انسان سر تا پا نیازمند خداست. (۰/۵)

۳. الف انسان در هستی خود نیازمند خدا هست و این نیاز،

همواره و در هر آن هست و هیچ‌گاه قطع یا کم نمی‌شود. اگر خداوند هر لحظه اراده کند می‌تواند آن را از انسان بگیرد. پس انسان سر تا پا نیازمند خداست. (۰/۵)

چون خداوند بی‌نیاز مطلق (هوالغنی) است و به هیچ چیز وابسته نیست می‌تواند نیاز هر موجود دیگری را برطرف کند. (۰/۵)

۴. چون موجودات برای لحظه‌لحظه وجود خود محتاج و نیازمند خدایند و اگر خداوند لحظه‌ای آنان را به حال خود واگذارد، همه نیست و نابود می‌شوند، (۰/۵) همچون منبع نوری که اگر یک لحظه نورافشانی نکند، پرتوهای نور از بین خواهند رفت. (۰/۵)

۵. آگاهی سرچشمه بندگی (۰/۵)

۶. نیاز دائمی موجودات، لطف و فیض الهی را طلب می‌کند، او هر لحظه دارای فیض جدید و مستمر برای آفریده‌هاست. (۰/۵) چنین نیست که خداوند موجودات را آفریده و آنان را به حال خود رها کرده باشد. (۰/۲۵) بلکه همواره امور هستی را تدبیر و اداره می‌کند. بنابراین او هر لحظه دست اندر امری است. (۰/۲۵)

۷. اندیشیدن مداوم درباره خدا و قدرت او (۰/۵)

۸. الف زیرا در ذات خود به خداوند نیازمند هستند. (۰/۵) ب غنی بالذات بودن خداوند (۰/۵)

۹. گزینه ب (۰/۵)

۱۰. هرچه معرفت انسان به خود و رابطه‌اش با خدا بیشتر شود، نیاز به او را بیشتر احساس و ناتوانی و بندگی خود را بیشتر ابراز می‌کند. (۰/۵)

۱۱. غلط (هر پدیده‌ای نیازمند آفریننده است.) (۰/۵)

۱۲. غلط (هر پدیده و معلولی به آفریننده نیازمند است.) (۰/۵)

۱۳. صحیح (۰/۵)

۱۴. صحیح (۰/۵)

۱۵. غلط (موجودات پس از پیدایش هم به خداوند نیازمند هستند.) (۰/۵)

۱۶. صحیح (۰/۵)

۱۷. صحیح (۰/۵)

۱۸. غلط (یک موجود فقط در صورتی برای موجود بودن به دیگری نیازمند است که خودش ذاتاً موجود باشد.) (۰/۵)

۱۹. غلط (موجودات هم در مرحله بقا و هم در پیدایش، نیازمند به آفریننده خود هستند.) (۰/۵)

۲۰. غلط (موجودات هم در مرحله بقا و هم در پیدایش نیازمند به آفریننده خود هستند.) (۰/۵)

۲۱. غلط (هر موجودی که وجودش از خودش باشد برای موجود بودن نیازمند به دیگری نیست.) (۰/۵)

۲۲. صحیح (۰/۵)

۲۳. غلط (هرچه معرفت انسان به خودش و رابطه‌اش به خدا بیشتر شود فقر خود را نسبت به خدا بیشتر درک می‌کند.) (۰/۵)

۲۴. غلط (افزایش معرفت انسان به خودش و رابطه‌اش به خدا موجب درک بیشتر فقر خود نسبت به خدا می‌شود.) (۰/۵)

۲۵. صحیح (۰/۵)

۲۶. صحیح (۰/۵)

۲۷. غلط (پیامبر گرامی با وجود نیازمندی به خداوند، عاجزانه می‌خواهد که برای یک لحظه هم لطف و رحمت خاصش را از او نگیرد.) (۰/۵)

- ۸۱. صحیح (۰/۵)
- ۸۲. صحیح (۰/۵)
- ۸۳. چپستی (ذات) (۰/۵)
- ۸۴. وجود (۰/۵)
- ۸۵. ذات (چپستی) (۰/۵)
- ۸۶. محدود بودن ذهن خود (۰/۵)
- ۸۷. در حد خودش تجلی‌بخش خداوند - نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است. (۰/۵)
- ۸۸. در حد خودش - حکمت، قدرت و رحمت (۰/۵)
- ۸۹. نور (۰/۵)
- ۹۰. ذات خداوند (۰/۵)
- ۹۱. نامحدود - ذات / چپستی (۰/۵)
- ۹۲. پاکی و صفای قلب (۰/۵)
- ۹۳. اگر قدم پیش بگذارد و با عزم و تصمیم قوی حرکت کند. (۰/۵)
- ۹۴. معرفتی عمیق و والاست که در نگاه نخست، مشکل به نظر می‌آید اما هدفی قابل دسترس است (۰/۵)
- ۹۵. زیرا جوانان و نوجوانان دارای پاکی و صفای قلب هستند. (۰/۵)
- ۹۶. پاکی و صفای فطری قلب (۰/۵)
- ۹۷. تمام موجودات وجود خود را از او می‌گیرند و به سبب او آشکار شده و پا به عرصه هستی می‌گذارند و وجودشان به وجود او وابسته است. (۰/۵)
- ۹۸. پاکی و صفای فطری قلب (۰/۵)
- ۹۹. احاطه و دسترسی به آن (۰/۵)
- ۱۰۰. چون هر موجودی در حد خودش تجلی‌بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت و رحمت و سایر صفات الهی است. (۰/۵)
- ۱۰۱. انسان بتواند با هر چیز خدا را ببیند. (۰/۵)
- ۱۰۲. نور آن چیزی است که خودش پیدا و هویداست و موجب پیدایش امور دیگر می‌شود. (۰/۵)
- ۱۰۳. الف ۵ ب ۳ ج ۲ د ۱ (هر مورد ۰/۲۵)
- ۱۰۴. الف ۴ ب ۲ ج ۱ د ۳ (هر مورد ۰/۲۵)
- ۱۰۵. گزینه الف (۰/۵)
- ۱۰۶. گزینه ب (۰/۵)
- ۱۰۷. گزینه ب (۰/۵)
- ۱۰۸. زیرا لازمه شناخت هر چیز احاطه و دسترسی به آن است. (۰/۵) در واقع ما به دلیل محدود بودن ذهن خود نمی‌توانیم ذات امور نامحدود را تصور کنیم و چگونگی وجودشان را دریابیم. (۰/۵) خداوند حقیقتی نامحدود دارد در نتیجه، ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند. (۰/۵)
- ۱۰۹. چون ذهن ما محدود است، نمی‌تواند ذات امور نامحدود را تصور کرده و چگونگی آن را دریابد. (۰/۵) خداوند حقیقتی نامحدود دارد در نتیجه، ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند و ذاتش را شناسایی نماید. (۰/۵)
- ۱۱۰. دو دسته؛ (۰/۲۵) دسته اول موضوعاتی هستند که در محدوده شناخت ما قرار می‌گیرند، (۰/۲۵) مانند گیاهان، حیوانات، ستارگان (۰/۲۵) و دسته دوم موضوعاتی که نامحدودند (۰/۲۵) و ذهن ما گنجایش درک آن‌ها را ندارد. (۰/۲۵) زیرا لازمه شناخت هر چیزی احاطه و دسترسی به آن‌هاست. (۰/۲۵)
- ۱۱۱. ما وجود خدا را می‌شناسیم؛ اما نمی‌توانیم ذات خدا را بشناسیم. (۰/۵)
- ۱۱۲. شناخت اولیه (۰/۵)
- ۱۱۳. مشاهده کردن خداوند در همه چیز (۰/۵)
- ۱۱۴. پاکی و صفای قلب (۰/۵)

ساختمان از مصالح ساختمان مانند خاک، سنگ و گچ و ... تشکیل شده است که هیچ کدام از آن‌ها را بتا به وجود نیاورده است. (۰/۲۵) هر یک از این مصالح خواصی دارند که بتا آن را ایجاد نکرده است. (۰/۲۵) به عبارتی بتا نه مصالح را به وجود آورده است نه خواص آن را. (۰/۲۵) کار او فقط جابه جایی مواد و چینش آن‌ها بوده است. اما خداوند خالق سنگ، چوب، گچ و ... و خواص آن‌ها و حتی خالق خود بنا است. (۰/۲۵) بر این اساس وجود و هستی بتا و نیز وجود مصالح و خواص آن‌ها، همه وابسته به خداست و خداوند هر لحظه اراده کند آن‌ها از بین می‌روند و ساختمان متلاشی می‌شود. (۰/۲۵) به همین جهت، جهان همواره و در هر آن «به خداوند نیازمند است و این نیاز هیچ‌گاه قطع و یا کم نمی‌شود.»

۶۲. هر پدیده‌ای که وجودش از خودش نباشد، برای موجود بودن نیازمند پدیدآورنده است که خودش پدیده نباشد بلکه وجودش از خودش باشد. (۰/۵) همان‌طور که چیزهایی که شیرین نیستند برای شیرین شدن نیازمند به چیزی هستند که خودش شیرین است. (۰/۵) در آفرینش نیز یک موجود فقط در صورتی برای موجود بودن به دیگری نیازمند نیست که خودش ذاتاً موجود باشد. در این صورت چنین چیزی دیگر پدیده نیست و نیاز به پدیدآورنده ندارد و همواره بوده است و خواهد بود. (۰/۵)

۶۳. ما و همه پدیده‌های جهان در پدید آمدن و هست شدن خود به آفریننده‌های نیازمندیم که خودش پدیده نباشد و سرچشمه هستی باشد، این موجود برتر و متعالی خداست. (۱ نمره)

۶۴. هر کدام از ما، بر اساس فطرت خویش، خدا را می‌یابیم (۰/۲۵) و حضورش را درک می‌کنیم. (۰/۲۵) به روشنی می‌دانیم در جهانی زندگی می‌کنیم که آفریننده‌های حکیم آن را هدایت و پشتیبانی می‌کند (۰/۲۵) و به موجودات مدد می‌رساند. (۰/۲۵) با وجود این شناخت اولیه، قرآن کریم ما را به معرفت عمیق‌تر درباره خداوند فرا می‌خواند (۰/۲۵) و راه‌های گوناگونی را برای درک وجود او و نیز شناخت صفات و افعال او به ما نشان می‌دهد. (۰/۲۵)

۶۵. تمام موجودات، وجود خود را از خداوند می‌گیرند و پا به عرصه هستی می‌گذارند. (۰/۵)

۶۶. خداوند حقیقتی نامحدود دارد، در نتیجه ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند و ذاتش را شناسایی کند. (۰/۵)

۶۷. در هر چیزی خدا را مشاهده می‌کند و علم و قدرت او را می‌بیند. (۰/۵)

۶۸. نور (الله نور السماوات والارض) (۰/۵)

۶۹. بیانگر وجود خالق و آیه‌ای از آیات الهی (۰/۵)

۷۰. تعبیر «بعده» اشاره به این دارد که ایشان وقتی می‌بینند که این شیء بعد از مدتی از بین رفت، می‌دانند که تنها خداست که خالق موت و حیات است پس در فناء شیء نیز باز خدا را مشاهده می‌کنند. (۰/۵)

۷۱. این که انسان بتواند با هر چیزی خدا را ببیند. (۰/۵)

۷۲. گزینه الف (۰/۵)

۷۳. غلط (امامان و پیامبران هم نمی‌توانند ذات خداوند را بشناسند و درک کنند). (۰/۵)

۷۴. صحیح (۰/۵)

۷۵. صحیح (۰/۵)

۷۶. صحیح (۰/۵)

۷۷. صحیح (۰/۵)

۷۸. صحیح (۰/۵)

۷۹. غلط (ما به دلیل محدود بودن ذهن خود نمی‌توانیم چپستی یا ذات خدا را دریابیم). (۰/۵)

۸۰. غلط (بعضی از موضوعات مانند چپستی خداوند از ظرفیت ذهن انسان بیشتر است). (۰/۵)

خلافت

درک و فهم

ارزیابی و قضاوت

دانشی

تحلیلی

کاربردی